

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2016
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 4

Inhoud

[Zitting van 2 mei 2016](#)

rolnummer 2016/095

[Zitting van 11 mei 2016](#)

rolnummer 2016/099

rolnummer 2016/100

rolnummer 2016/116

[Zitting van 6 juni 2016](#)

rolnummer 2016/127

[Zitting van 29 juni 2016](#)

rolnummer 2016/148

[Zitting van 6 juli 2016](#)

rolnummer 2016/149

rolnummer 2016/150

rolnummer 2016/151

[Zitting van 13 juli 2016](#)

rolnummer 2016/152

rolnummer 2016/157

[Zitting van 29 juli 2016](#)

rolnummer 2016/167

rolnummer 2016/168

rolnummer 2016/174

rolnummer 2016/186

[Zitting van 3 augustus 2016](#)

rolnummer 2016/187

rolnummer 2016/188

rolnummer 2016/192

Zitting van 2 mei 2016

Arrest nr. 2.902 van 2 mei 2016 in de zaak 2016/095

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 maart 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 29 februari 2016 en van de beslissing op intern beroep van 17 maart 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 2 mei 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de [REDACTED].

Op basis van beroepservaring die verzoeker stelt te hebben opgedaan als ‘orthopedisch instrumentmaker en paskamermedewerker’, dient verzoeker een aanvraag in met betrekking tot een EVC-procedure.

Steunend op de door verzoeker ingediende portfolio en een interview, wordt op 29 februari 2016 aan verzoeker een bewijs van bekwaamheid uitgereikt, waarbij voor acht competenties binnen de opleiding Bachelor in de ..... een beheersingsniveau van N1 (elementair niveau) tot N3 (integratieniveau, eindniveau opleiding) wordt toegekend.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 4 maart 2016 tekent verzoeker tegen deze beslissing intern beroep aan. Hierin zet verzoeker het volgende uiteen:

“Hierbij wil ik bezwaar maken tegen de geformuleerde EVC rapportage d.d. 29 februari 2016. Ik ben het niet eens met de toegekende erkenningen in het bewijs van bekwaamheid. In deze brief zal ik per beroepscompetentie motiveren dat de toegekende erkenning niet evenredig is met mijn opgedane werkervaring en kennis.

De beroepscompetentie 1 houdt in dat de orthopedische technoloog een anamnese en functioneel onderzoek kan uitvoeren en op basis hiervan een maatname kan uitvoeren. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Tijdens het competentiegericht interview zijn hierover geen vragen gesteld. In het door mij aangeleverde portfolio zijn echter wel een zestal anamnese formulieren als bewijs aangevoerd waarin beschreven staat hoe ik zelfstandig en zonder begeleiding verschillende anamneses en functionele onderzoeken heb uitgevoerd en op basis hiervan maatnames heb uitgevoerd. Dit heb ik uiteraard vaker gedaan in de 18 jaar dat ik werkzaam ben als orthopedisch instrumentmaker en verstrekker omdat dit tot mijn dagelijkse werkzaamheden behoort, wat ook nog eens wordt bevestigd in het getuigschrift van mijn vorige werkgever Dantuma Medische Speciaalzaken die ook in mijn portfolio als bewijsstuk wordt aangevoerd. Tevens kan het bewijsstuk "Mijn functiebeschrijving" uit mijn portfolio dit bevestigen. Hieruit blijkt dat ik beroep[s]competentie 1 zeker op N3 integratieniveau beheers[] en wellicht door mijn 18 jaar ervaring als verstrekker ook wel op N4 expertniveau beheers. De door mij geleverde bewijsstukken voldoen aan alle criteria van het N3 integratieniveau. Er zijn tijdens het competentiegericht interview hierover geen vragen gesteld om mij de gelegenheid te geven mijn bewijsstukken toe te lichten.

De beroepscompetentie 2 houdt in dat de orthopedische technoloog uit de gamma van orthopedische voorzieningen een keuze kan maken. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Tijdens het competentiegericht interview heb ik kunnen beschrijven welke verschillende soorten prothese kokers, onderbeen orthesen en prothese liners er zijn en welke keuzes ik heb gemaakt en zal maken aan de hand van de indicatie voor een orthese, prothese, bandage of rolwagen. Daarnaast heb ik ook kunnen motiveren welke soort scharnier er toegepast worden bij het vervaardigen van

bepaalde orthesen. Daarnaast heb ik 4 specifieke bewijsstukken voor de beroepscompetentie 2 aan mijn portfolio toegevoegd die aan de criteria van N3 integratieniveau voldoen. Daarnaast zijn aan mijn portfolio verscheidene certificaten toegevoegd die aangeven dat ik deel heb genomen aan verschillende seminars die over een breed gamma van orthopedische voorzieningen ging en bij welke indicatie die worden geïndiceerd. De 4 specifieke aangevoerde bewijsstukken bevestigen mijn brede kennis over de gamma en toepassingen hiervan bij orthesen, prothesen, bandages en rolwagens.

De beroepscompetentie 3 houdt in dat de orthopedische technoloog een orthopedisch hulpmiddel kan ontwerpen, vervaardigen en aanleggen. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N1 elementair niveau. Wat betekent dat ik in vereenvoudigde situaties onder begeleiding en onder verantwoordelijkheid van een mentor deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Hierbij wil ik [nogmaals] wijzen op de bewijsstukken in mijn portfolio. Het getuigschrift van firma Dantuma Medische Speciaalzaken bevestigt dat ik als een zelfstandig orthopedische instrumentmaker orthopedische voorzieningen heb aangemeten, vervaardigd en afgeleverd gedurende een periode van 16 jaar bij deze firma. Dit bevestigt de betreffende werkgever wederom met het aangevoerde bewijsstuk "Mijn functiebeschrijving" in mijn portfolio. Daarnaast heb ik voor deze beroepscompetentie 4 specifieke bewijsstukken nog eens aangeleverd waarin duidelijk staat vermeldt dat ik aan de criteria van N3 integratieniveau voldoe. Tevens wil ik mijn diploma's in de orthopedie aanvoeren als bewijs die tevens ook al onderdeel zijn van mijn portfolio. Dit geeft mij de bevoegdheid en de bekwaamheid zelfstandig orthopedische voorzieningen aan te meten, te vervaardigen en af te leveren bij de cliënt.

De beroepscompetentie 4 houdt in dat de orthopedische technoloog bij de cliënt een bestaande orthopedische voorziening kan evalueren en aanpassen. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Zoals hierboven al meerdere malen genoemd heb ik altijd zelfstandig de pasmommenten en de evaluaties van orthopedische voorzieningen bij de cliënt uitgevoerd. De specifieke aangeleverde bewijsstukken ondersteunen dit dat het aan de criteria van N3 integratieniveau voldoet.

De beroepscompetentie 6 houdt in dat de orthopedische technoloog kan meewerken aan toegepast wetenschappelijk onderzoek. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. In de specifieke aangevoerde bewijsstukken voor deze beroep[s]competentie staat beschreven dat ik in teamverband met een aantal specialisten onderzoek heb verricht naar een verbeterde methode voor een stoma opening op bandages en een op maat gemaakte breukband. Aan de hand van deze onderzoeksresultaten heb ik een tweetal nieuwe soorten bandages kunnen ontwerpen en vervaardigen. De resultaten van deze nieuwe soorten bandages heb ik met het desbetreffende team specialisten geëvalueerd. Het N2 niveau houdt in dat ik deze opdracht alleen theoretisch kan uitvoeren in een voorbeeld onderzoek. Terwijl de bewijsstukken die ik in mijn portfolio aanvoer bevestigen dat ik deze beroepscompetentie in de praktijk volledig meerdere malen heb uitgevoerd.

De beroepscompetentie 8 houdt in dat de orthopedische technoloog beleid kan voeren. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Bij deze competentie wil ik [nogmaals] aanvoeren dat ik al 18 jaar werkzaam ben in de orthopedie. Mijn vorige werkgever heeft in verschillende bewijsstukken uit mijn portfolio aangegeven dat ik zelfstandig de administratieve taken heb uitgevoerd. Het is dan wel opmerkelijk dan ondanks deze bewijsstukken dat mijn vaardigheden worden genormeerd op N2 niveau. Terwijl het overduidelijk meerdere malen wordt aangegeven dat ik zelfstandig functioneer en zelfstandig dergelijke taken uitvoer zonder enige begeleiding. Ik heb in mijn carrière van 18 jaar dagelijks samengewerkt met artsen, orthopeden en overige specialisten die mijn kundigheid en zelfstandigheid nooit hebben ondermijnd terwijl de commissie dat in hun beoordeling wel doet.

Tot slot wil ik nog aanvoeren dat ik de afgelopen jaar en dit jaar cursisten van ..... uit het tweede en derde jaar heb begeleid bij hun schoolopdrachten. Daarnaast heb ik ook een al gediplomeerde cursist van ..... het afgelopen intensief begeleid. Het is dan wel opmerkelijk dat de commissie mijn kundigheid en zelfstandigheid op het niveau van een [eerstejaarsstudent] waardeert terwijl ik studenten van het derde jaar en zelfs een gediplomeerde technoloog begeleid.

Naar aanleiding van mijn bezwaarschrift wil ik de commissie verzoeken om het bekwaamheidsonderzoek op nieuw te evalueren en te beoordelen. Mocht dit niet mogelijk zijn dan zal ik genoodzaakt zijn om deze kwestie voor te leggen aan de Raad voor betwistingen betreffende studievoortgangbeslissingen.”

Verzoekers beroep wordt behandeld door de interne beroepscommissie op 15 maart 2016. Verzoeker werd hierop uitgenodigd, maar was niet aanwezig.

Een formele beslissing van de interne beroepscommissie ligt niet voor. Per e-mail van 17 maart 2016 wordt aan verzoeker het volgende meegeleed:

“De beroepscommissie, samengesteld uit [W.V.H.], (juridische dienst van [verwerende partij]), [M.V.] (directeur studentenzaken) en [C.B.] (afgevaardigd door de regiodirecteur [E.V.W.]) heeft op dinsdag 15 maart uw intern beroep behandeld. U werd uitgenodigd om uw standpunt toe te lichten, maar was afwezig. Op basis van de overhandigde documenten en op basis van de informatie die verstrekt werd door de assessoren die het bekwaamheidsonderzoek hebben verricht, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en ongegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

- De interne beroepscommissie merkt op dat ze niet in de plaats kan treden van de assessoren om het competentieniveau van de kandidaat te bepalen. Ze kan enkel beoordelen of het dossier degelijk werd behandeld.

- 3 assessoren van de opleiding beoordeelden de competenties van de kandidaat aan de hand van een portfolio en een criteriumgericht interview. De beheersingsniveaus per competentie werden in overleg met de opleidingsmanager vastgesteld. De interne beroepscommissie stelt geen onregelmatigheden vast in de beoordelingsprocedure.

Het staat u vrij tegen deze beslissing beroep aan te tekenen (...)"

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

Ambtshalve wijst de Raad op het volgende.

De aanvraagprocedure voor een bewijs van bekwaamheid op basis van EVC's wordt geregeld door artikel 23 en volgende van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij. Krachtens artikel 24 van het OER verloopt de beroepsmogelijkheid tegen een beslissing over het toekennen en de omvang van een bewijs van bekwaamheid volgens de regels bepaald in artikel 98 van het OER.

Artikel 98, §3 van het OER luidt, voor zover hier relevant, als volgt:

§3. De student richt zijn verzoekschrift per e-mail aan de voorzitter van de beroepscommissie. In de onderwerpsregel noteert de student 'Interne beroepsprocedure opleiding X'. In de mail zelf geeft hij zijn persoonsgegevens, zijn opleiding en eventueel afstudeerrichting en de opleidingsfase waarin hij zit. Voorts beschrijft hij duidelijk de feiten (eventueel het opleidingsonderdeel en de naam van de docenten) en zijn bezwaren tegen de beslissing.

De beroepscommissie bestaat uit:

- de regiodirecteur of zijn afgevaardigde;
- [de] directeur studentenzaken van [verwerende partij];
- het hoofd van de juridische dienst van [verwerende partij].

De beroepsinstantie hoort de student op diens verzoek en vraagt informatie aan alle betrokken partijen.

De interne beroepsprocedure leidt tot:

- de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid;
- een nieuwe beslissing door de beroepsinstantie."

Uit deze libellering leidt de Raad af dat de beroepsinstantie volheid van bevoegdheid heeft, nu zij over de grond van de zaak een nieuwe beslissing kan nemen.

Dit betekent dat de tweede bestreden beslissing in de plaats is gekomen van de eerste bestreden beslissing, deze laatste geen deel meer uitmaakt van de rechtsorde en derhalve ook niet meer het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad.

Het beroep is derhalve enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing, verder: de bestreden beslissing.

V. De middelen

Eerste middel

In een eerste middel steunt verzoeker zich op de formele motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de bewijsstukken die hij in zijn portfolio heeft aangevoerd, worden genegeerd en dat de erkenningen lager zijn dan aannemelijk is. Tevens stelt hij dat het onduidelijk is welke criteria werden gehanteerd om het beheersingsniveau van iedere afzonderlijke competentie vast te stellen.

In de *antwoordnota* voert verwerende partij geen repliek wat de motiveringsplicht betreft. Wat de inhoudelijke beoordeling betreft, verwijst verwerende partij naar het verslag van de assessoren.

Verzoeker stelt in de *wederantwoordnota* dat artikel 7 van het EVC-reglement voorschrijft dat de beslissing met betrekking tot een vrijstellingsaanvraag moet worden gemotiveerd en dat noch de initiële beslissing, noch de beslissing op intern beroep enige motivering bevat.

Verder wijst verzoeker erop dat het stuk 9 dat verwerende partij thans voorbrengt, houdende de beoordeling door de assessoren, hem nooit eerder werd meegedeeld, en dat op zijn concrete grieven geen antwoord is geboden.

Beoordeling

Ofschoon verzoeker zijn rechtsgrond duidelijker had kunnen omschrijven, is de Raad van oordeel dat verzoeker op voldoende begrijpelijke wijze steunt op de motiveringsplicht.

De Raad kan ter zake enkel vaststellen dat noch het bewijs van bekwaamheid zelf, noch de bestreden beslissing enige motivering bevat. Zeker gelet op haar volheid van bevoegdheid, had het nochtans op de weg van de interne beroepscommissie gelegen om de duidelijke bezwaren van verzoeker, zoals omschreven in zijn verzoekschrift op intern beroep, te beantwoorden.

Verwerende partij toont ook niet aan dat verzoeker ooit in kennis is gesteld van de inhoudelijke beoordeling door de assessoren.

In dat opzicht is het middel gegrond.

Op de grief inzake het redelijkheidsbeginsel moet vooralsnog niet worden ingegaan, aangezien het thans eerst aan de interne beroepscommissie toekomt om een gemotiveerde beslissing te nemen. Slechts met kennis van die motieven kan dan vervolgens, eerste door verzoeker en in voorkomend geval daarna door de Raad, worden beoordeeld of de beroepscommissie haar bevoegdheid binnen de grenzen van de redelijkheid heeft uitgeoefend.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij het niet eens is met de wijze waarop de EVC-procedure is verlopen, omdat het competentiegericht interview zeer beperkt was qua vraagstelling en er geen proeven zijn afgenumen waardoor hij niet in de mogelijkheid was om zijn verworven competenties te tonen.

Verzoeker besluit hieruit dat de EVC-procedure niet volledig werd uitgevoerd.

Verwerende partij zet in de *antwoordnota* uiteen dat dit een nieuw middel is, dat in de interne beroepsprocedure niet werd opgeworpen en bijgevolg in de huidige stand van de procedure onontvankelijk moet worden verklaard.

Enkel voor beroepscompetentie 1, zo stelt verwerende partij, heeft verzoeker in de interne beroepsprocedure aangekaart dat daarover door de assessoren geen vragen werden gesteld. Bij alle andere beroepscompetenties heeft verzoeker integendeel aangevoerd dat hij wel vele voorbeelden heeft kunnen voorleggen en bespreken.

Verwerende partij stelt verder het volgende:

“Artikel 4, hoofdstuk 2 van het reglement van de [associatie] bepaalt hoe het bekwaamheidsonderzoek verloopt: (stuk 9)

“Op grond van de gemeenschappelijk binnen de [Associatie] afgesproken procedures en kwaliteitscriteria verricht de instelling waartoe de student zich richtte een formeel bekwaamheidsonderzoek en stelt ze vast over welke competenties de aanvrager beschikt.

Het bekwaamheidsonderzoek kan (overeenkomstig artikel 40§1 van het decreet van 30 april 2004 en artikel 58 van minidecreet) worden doorgevoerd aan de hand van (een combinatie van) volgende methodieken: een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager, een directe observatie van gedragingen en realisaties, een evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties, een evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema’s en een portfolioconstructie.

[...] In deze beoordelingsprocedure zit ten minste een intakegesprek waarbij wordt nagegaan of er een voldoende brede en relevante ervaring aanwezig is om een verder bekwaamheidsonderzoek op zinvolle wijze te ondernemen.”

De procedure die voor verzoeker werd bepaald, werd vastgesteld bij het intakegesprek en werd vervolgens ook zo gevuld. Het enkele feit dat geen bijkomende methodieken werden gehanteerd, kan verwerende partij niet kwalijk

worden genomen aangezien het reglement de keuze laat om een combinatie van een aantal methodieken te volgen. Dit houdt geenszins een verplichting in voor de onderwijsinstelling om in het kader van het bekwaamheidsonderzoek alle vooropgestelde methodieken te hanteren. Alleszins houdt dit niet in dat verzoeker dermate aan proeven wordt onderworpen, die in feite gelijk zouden staan met examens van andere studenten en waardoor het hele nut van de EVC-procedure zou worden uitgehouden.

Nergens wordt aan verzoeker verweten dat het ingediende portfolio onvoldoende onderbouwd was om aan de assessoren een beoordeling toe te laten. Het is echter niet omdat de assessoren een bewijs van bekwaamheid verlenen met een mindere strekking dan verhoop, dat daaruit op zich de conclusie moet getrokken worden dat het portfolio onvoldoende zou zijn onderzocht, of dat verzoeker niet de kans zou hebben gehad om dit toe te lichten.”

In de *wederantwoordnota* repliceert verzoeker dat het middel niet nieuw is, omdat hij zich in het intern beroep reeds heeft beklaagd over het gebrek aan enige bevraging en de manier waarop de erkenning in haar geheel is gebeurd.

Verzoeker preciseert verder dat noch de assessoren, noch de interne beroepscommissie zijn vaardigheden op een zorgvuldige wijze hebben onderzocht. De assessoren hebben geen vragen gesteld omtrent verzoekers beroepservaring, en er liggen geen motieven voor die teruggaan tot het portfolio.

Beoordeling

Met verwerende partij moet worden vastgesteld dat de wijze waarop het interview is verlopen niet in strijd is met de ter zake geldende voorschriften. Zo is niet uitdrukkelijk bepaald dat bij elke te onderzoeken competentie formeel een vraag-en-antwoordstructuur zou moeten worden gevuld. Evenmin is verplichtend gesteld dat bepaalde praktische proeven moeten worden georganiseerd.

Bovendien heeft verzoeker, de eerste competentie uitgezonderd, in zijn intern beroep aangegeven dat hij toelichting heeft kunnen geven.

In zoverre ontvankelijk, is het middel ongegrond.

Of, ten einde tot een voldragen (materiële en formele) motivering te komen, praktische proeven of andere beoordelingsmechanismen zich alsnog opdringen, is een beslissing die toekomt aan de interne beroepscommissie wanneer zij zich buigt over de motivering van de beslissing die zij ten gronde zal moeten nemen.

Derde middel

In een derde middel steunt verzoeker op het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij de wijze waarop de resultaten van de EVC-procedure aan hem werden meegedeeld, niet professioneel is. Verzoeker zet uiteen dat hij, anders dan hem werd meegedeeld, de resultaten van het onderzoek en het bewijs van bekwaamheid niet heeft ontvangen in het weekend na het interview op 8 januari 2016. Pas na herhaald aandringen, zo stelt verzoeker, werd een bewijs van bekwaamheid verkregen dat is gedateerd op 29 februari 2016.

Bovendien is dit laatste stuk niet ondertekend en heeft het derhalve voor verzoeker geen enkele waarde.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij dat dit een nieuw middel is dat in het intern beroep niet werd opgeworpen, zodat het niet ontvankelijk is.

Verwerende partij ontzegt verzoeker tevens elk belang bij het middel, aangezien hij een bewijs van bekwaamheid heeft ontvangen en zich tegen de inhoud ervan richt.

Ten slotte stelt verwerende partij dat het attest vormelijk met de geldende voorschriften overeenstemt. Zij wijst er ook op dat verzoeker wel degelijk vrijstellingen heeft gekomen, en dat hij deze nog kan uitbreiden wanneer hij (met een praktische proef) slaagt voor essentiële vakken.

In zijn *wederantwoordnota* komt verzoeker op dit middel niet terug.

Beoordeling

Verwerende partij dient te worden bijgevalen in haar stelling dat deze argumenten niet zijn ingeroepen in het intern beroep, en derhalve niet ontvankelijk zijn.

Het middel wordt verworpen.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van 17 maart 2016.

2. Het bevoegde orgaan neemt een nieuwe beslissing ten aanzien van verzoeker en doet zulks uiterlijk op 31 mei 2016. Voorafgaand aan die beslissing verleent het bevoegde orgaan aan verzoeker een termijn van ten minste zes kalenderdagen om zijn eventuele grieven uiteen te zetten ten aanzien van de beoordeling door de assessoren.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 2 mei 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Piet Versweyvelt bijzitter

Jean Goossens bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 11 mei 2016

Arrest nr. 2.924 van 11 mei 2016 in de zaak 2016/099

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 maart 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 maart 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 mei 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat [REDACTED] (*loco* advocaat [REDACTED]) en mevrouw [REDACTED], die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het bedrijfsmanagement – accountancy en fiscaliteit”.

Ingevolge de examentuchtbeslissing over het opleidingsonderdeel “[REDACTED]” bekomt verzoeker een examencijfer van 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode en een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor verzoeker is ingeschreven.

Verzoeker stelde op datum van 9 maart 2016 een intern beroep in bij de interne beroepscommissie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepscommissie op datum van 21 maart 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoeker in eerste instantie aanvoert dat de oproeping van 19 februari 2016 nietig zou zijn, omdat deze oproeping volgende gegevens niet zou bevatten: de beweerde tuchtfeiten, de mogelijkheid tot bijstand van een raadsman, de mogelijkheid tot inzage van het tuchtdossier en de sanctie die in overweging is genomen. De interne beroepsinstantie stelt dat verzoeker zich evenwel vergist: de *examentuchtprocedure* wordt geregeld door artikel 20.3 OER, terwijl verzoeker verwijst naar artikel 22.5 §3 OER dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure betreft. Vervolgens werpt verzoeker opnieuw op dat geen tuchtdossier ter inzage werd gegeven. De interne beroepsinstantie verwijst opnieuw naar het onderscheid tussen de gewone procedure en de *examentuchtprocedure*, zoals in deze van toepassing is. Uit het verslag van het verhoor van verzoeker blijkt wel degelijk dat de vaststelling die aanleiding heeft gegeven tot het verhoor uitvoerig werd toegelicht, met name dat de vaklector tijdens het verbeteren van het betrokken schriftelijk examen heeft vastgesteld dat verzoeker en zijn goede vriend [S.E.] respectievelijk 60/60 en 53/60 behaalden, wat in sterk contrast staat met de scores van de andere studenten en met het mondeling examen waarop zij ruim onvoldoende behaalden. Vermits verzoeker in het verleden reeds samen met [S.E.] gesanctioneerd werd voor gelijkaardige feiten, is er een vermoeden van fraude. Het verweer van verzoeker is een concreet en gedetailleerd antwoord op de vastgestelde feiten, zodat de interne beroepsinstantie moet besluiten dat de feiten door hem gekend waren en hij zijn verweer kon voorbereiden. Dit wordt trouwens bevestigd in het eigen verzoekschrift van verzoeker.

Vervolgens verwijt verzoeker de examentuchtcommissie vooringenomenheid, hierbij in hoofdzaak verwijzend naar de wijze waarop deze examentuchtprocedure geregeld is in het OER en in het bijzonder het feit dat het departementshoofd als voorzitter van de examencommissie ook aanwezig is bij het verhoor van verzoeker. Deze procedure is evenwel reeds jaren op dezelfde wijze georganiseerd, en door de ondertekening van zijn toetredingsovereenkomst heeft verzoeker ingestemd met de bepalingen van het OER die jaarlijks, onder toezicht van de regeringscommissaris, worden goedgekeurd door zowel de studentenraad als het

Inrichtingsorgaan van de instelling. De instelling is gehouden deze procedure voor alle studenten op gelijke wijze toe te passen.

Vervolgens werpt verzoeker op dat hij verplicht zou zijn geweest het proces verbaal van verhoor te ondertekenen, vooraleer het lokaal te mogen verlaten. Dit wordt formeel tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid, en het tegendeel wordt ook niet bewezen. Het gegeven dat verzoeker gevraagd wordt om dit te ondertekenen is ingesteld om de studenten de kans te geven de verklaringen na te lezen en waar nodig te amenderen.

Verder werpt verzoeker de schending van artikel 20.2 OER op. Uit het dossier blijkt dat de examinator bij e-mail van 5 februari 2016 de voorzitter en de ombuds op de hoogte heeft gesteld van de vastgestelde feiten en de schriftelijke examens heeft overgemaakt. De procedure werd gevuld. Vervolgens werpt verzoeker de schending van artikel 20.3 OER op. De termijn van 9 kalenderdagen wordt conform artikel 20.3 OER verlengd indien binnen deze termijn een vakantieperiode aanvangt. De vaststelling is gebeurd op 5 februari 2016, dit is de laatste lesdag voor de krokusvakantie. Het verhoor heeft plaatsgevonden de negende kalenderdag na de hervatting van de lessen. Vervolgens werpt verzoeker de schending van artikel 20.4 OER op. Uit het dossier blijkt dat de examentuchtcommissie wel degelijk regelmatig was samengesteld en een rechtsgeldige beslissing heeft genomen.

Tenslotte voert verzoeker aan dat de bestreden beslissing onvoldoende gemotiveerd is, omdat geen examenfraude werd aangetoond. De beslissing van de examentuchtcommissie is als volgt gemotiveerd:

“Gelet op het feit dat beide studenten opvallende goede score halen op het schriftelijk examen en dit in sterk contrast met de ruim onvoldoende score die zij behalen op het mondelinge gedeelte. De student [I.E.] kon niet antwoorden op vragen die in zijn examens voorkwamen noch een verklaring geven waarom er zulke grote discrepantie was tussen de score op het mondeling en het schriftelijk examen. De score voor zijn schriftelijk examen ligt ver boven zowel de gemiddelde score van de andere studenten, als de mediaan van de groep. Uit de gegevens van de docent blijkt dat nooit eerder een student de maximale score voor een schriftelijk examen behaalde, en daarenboven voor de berekening van de hefboomwerking een volledig identieke oplossing geeft als deze welke in de verbetersleutel staat vermeld. De student was eerder betrokken bij een onderzoek naar examenfraude maar werd toen niet gesancioneererd bij onvoldoende zwaarwichtige vermoedens van fraude: hoewel zijn

medestudente bekend heeft dat zij van hem heeft afgeschreven, was het niet duidelijk in hoeverre hij daar zelf aandeel in had.

Hij werd wel reeds eerder gesanctioneerd voor een ander geval van examenfraude op 15 september 2015: een 0 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode. Opvallend daarbij is dat telkens ook medestudente [S.E.] betrokken partij was en gesanctioneerd werd. De commissie is van oordeel dat op basis van samenhangende zwaarwichtige vermoedens moet worden besloten dat de student examenfraude heeft gepleegd. De commissie tilt bijzonder zwaar aan het feit dat bij de student al voor de tweede maal fraude wordt vastgesteld en acht een zwaarder sanctie gerechtvaardigd.”

Na nader onderzoek door de leden van de interne beroepsinstantie worden deze vaststellingen door de stukken in het dossier bevestigd. De interne beroepsinstantie ziet dan ook geen argumenten om de aangevochten examentuchtbeslissing te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 21 maart 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 maart 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Voorafgaand

Voorafgaand wenst verzoeker op te merken dat de ganse procedure ter discussie staat. De interne beroepsbeslissing vangt immers aan met o.a. volgende zinsnede:

“gelet op:

...

- Het feit dat de procedure in het departement correct werd nageleefd;”

Bijgevolg kleven de fouten begaan tijdens de vorige stap van de procedure volgens verzoeker explicet aan de beslissing van de beroepscommissie. Middelen die gelden tegen de beslissing

van de examencommissie (bijvoorbeeld deze in verband met de niet-nageleefde eigen regelgeving) gelden bijgevolg evenzeer tegen de beslissing van de beroepscommissie. De beroepsbeslissing is door deze fouten aangetast in haar motivering.

In zijn *antwoordnota* wenst verweerde erop te wijzen dat de Raad er in het kader van examentuchtbeslissingen inderdaad op kan toezien of op grond van de gegevens in het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen kunnen worden beschouwd en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren, *maar* dat zij hun oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van examentuchtbeslissingen niet in de plaats kunnen stellen van die van bevoegde instanties van de onderwijsinstelling.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verweerde de implicatie hiervan niet lijkt te willen inzien: er staat aan verzoeker geen beroep open bij een beroepsinstantie die met volheid van bevoegdheid – zowel op procedureel als op materieel vlak – uitspraak kan doen. Het is dan ook aan verweerde zelf om alle rechten van verdediging te verstrekken. Deze rechten van verdediging kunnen immers niet *post factum* gerespecteerd worden. Het is volgens verzoeker niet in te zien hoe verweerde – gelet op wat in het beroepsschrift werd opgenomen en wat volgt – nog op een onpartijdige en onafhankelijke wijze uitspraak zou kunnen doen.

B. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een nieuwe schending van de rechten van verdediging bij het nemen van de interne beroepsbeslissing.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat het intern beroepsschrift het volgende vermeldt:

“De student wenst gehoord te worden bij monde van ondergetekende raadsman.”

Verzoeker werd niet gehoord. Nochtans gaat het om een beslissing met een bestraffend karakter.

Vervolgens verwijst verzoeker naar volgende rechtspraak:

“Gelet op het straffend karakter van de opgelegde boete dienden de rechten van verdediging te worden nageleefd. De rechten van verdediging houden in dat de betrokkenen, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, zich mondeling moet kunnen verdedigen.” (R.v.St. arrest nr. 216.101 van 27 oktober 2011).

Het OER voorziet volgens verzoeker nergens dergelijke uitdrukkelijke bepaling die het mondeling hoorrecht ontzegt. Mogelijk vergist verweerdeer zich met “gewone” studievoortgangsbeslissingen, waar de rechten van verdediging niet gelden, aangezien zij geen sanctionering vormen voor een beweerd gedrag van een student.

Deze schending kon vanzelfsprekend niet in het beroepsschrift opgenomen worden, aangezien zij kleeft aan de beroepsbeslissing zelf.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerdeer dat het vaste rechtspraak van de Raad is dat de hoorplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur niet verplicht tot het horen van de student, *voor zover de student alle nuttige gegevens en argumenten heeft kunnen bijbrengen en in het Onderwijs- en Examenreglement geen verplichting tot het horen van de student is opgenomen*.

Het OER voorziet enkel in een hoorrecht bij de vaststelling van een onregelmatigheid in het kader van examentuchtbeslissingen (stuk 6 verweerdeer – artikel 20.3 OER). Conform artikel 20.3 OER werd verzoeker op 23 februari 2016 dan ook gehoord door de voorzitter van de examencommissie [M.V.] en dit in aanwezigheid van diegene die de onregelmatigheid vaststelde, [M.K.], en de ombuds [E.V.] (stuk 7 verweerdeer). Zodoende heeft verzoeker tijdens het verhoor in het kader van de onregelmatigheid tijdens het betrokken examen reeds alle nuttige gegevens en argumenten kunnen bijbrengen.

De hoorplicht werd volgens verweerdeer derhalve niet geschonden, zelfs al heeft de student in kwestie uitdrukkelijk gevraagd om te worden gehoord. Verzoeker heeft immers de kans gekregen om tijdens het verhoor d.d. 23 februari 2016 zijn standpunt naar voor te brengen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat geen van de zaken (rechtspraak) waarnaar verweerdeer verwijst, een examentuchtbeslissing betreft. Het gaat steeds over studievoortgangsbeslissingen in verband met evaluatie. Verzoeker kent deze rechtspraak, die ook overeenstemt met de rechtspraak van de Raad van State inzake beroep tegen

evaluatiebeslissingen in het secundair onderwijs. In dat soort betwistingen *gelden echter de rechten van verdediging niet*. Hetzelfde geldt voor de door verweerde geciteerde arresten van de Raad van State. Vandaar dat door verzoeker wél relevante rechtspraak wordt geciteerd (R.v.St. arrest nr. 216.101 van 27 oktober 2011). Dit is net het tegengestelde van wat verweerde ten onrechte voorhoudt. Aangezien verweerde geen betwisting voert dat de hoorplicht door de beroepscommissie niet werd nageleefd (meer nog, dat als een te verdedigen houding ziet) én geen tegenstrijdige bepalingen aanduidt, is de schending volgens verzoeker vaststaand.

C. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een tweede middel aanvoert dat de bestreden beslissing niet vermeldt op welke wijze zij tot stand gekomen is.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat uit de bestreden beslissing niet blijkt op welke wijze de beroepscommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was of wat het resultaat was. Dit is volgens verzoeker bevreemdend, nu dit net één van de bezwaren was tegen de beslissing van de examencommissie.

Deze schending kon vanzelfsprekend niet in het beroepsschrift opgenomen worden, aangezien zij kleeft aan de beroepsbeslissing zelf.

In zijn *antwoordnota* wenst verweerde vooreerst toe te lichten dat het aan de hoger onderwijsinstellingen toekomt om de procedure van intern beroep uit te tekenen, binnen de grenzen van de toepasselijke regelgeving. Verweerde heeft de interne beroepsprocedure uitgewerkt in artikel 22.7 OER en deze procedure *in casu* volledig gerespecteerd. De interne beroepscommissie – conform art. 22.7 OER samengesteld uit de algemeen directeur, de directeur Onderwijs en onderzoek, twee personen uit het betrokken departement en de centrale coördinator onderwijs- en studentenadministratie – is derhalve tot een rechtsgeldige beslissing gekomen die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt. Bijgevolg werd er volgens verweerde geen enkele rechtsregel of beginsel van behoorlijk bestuur geschonden.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verweerde zelfs in dit stadium van de procedure klaarblijkelijk weigert om ook maar verduidelijking te verschaffen (nog afgezien van het feit dat het beslissingsstuk de vermelding dient te bevatten). Het middel handelt niet over de

samenstelling, maar hekelt de ontbrekende vermelding op welke wijze de beroepscommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was (geheim?) én wat het resultaat was. Verzoeker gaat er dan ook van uit dat er geen meerderheid bestond voor de bestreden beslissing binnen de beroepscommissie.

D. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op een schending van de rechten van verdediging zoals weergegeven in het intern beroepsschrift.

Standpunt van partijen

Verzoeker heeft in het intern beroepsschrift verwezen naar de rechten van verdediging en expliciet aangehaald op welke wijze deze geschonden zijn. De repliek die hierop te lezen valt, is:

“dat de student zich evenwel vergist: de examentuchtprocedure wordt geregeld door artikel 20.3 OER, terwijl de student in deze verwijst naar artikel 22.5 §3 dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure betreft;”

Eenzelfde opmerking wordt gegeven over het ontbreken van de inzage in een tuchtdossier.

Verzoeker heeft echter *niet* gewezen op enig artikel uit het OER, maar beroept zich op een schending van de rechten van verdediging.

“De rechten van verdediging in tuchtzaken houden in dat een tuchtsanctie pas kan worden opgelegd nadat de betrokken kennis heeft gekregen van de tegen hem tenlaste gelegde feiten en hij de gelegenheid heeft gekregen om zich behoorlijk te verdedigen ten aanzien van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen.” (R.v.St. arrest nr. 190.975 van 27 februari 2009)

Verweerder kan met een onderwijs- en examenreglement geen afbreuk doen aan een mensenrecht en beginsel van behoorlijk bestuur. De verwijzing naar zogenaamd verkeerde artikels uit dit OER heeft dan ook niet het minste belang. Hetzelfde geldt voor het onderscheid tussen tuchtbeslissing en examentuchtbeslissing.

Verzoeker heeft zich van bij aanvang niet behoorlijk kunnen verweren, hetgeen geleid heeft tot een nietige examentuchtprocedure. De beroepsbeslissing grijpt immers steeds explicet terug naar de eerdere, nietige stappen in de procedure.

Vervolgens herhaalt verzoeker de in het intern beroepsschrift opgenomen schendingen.

1. Nietige oproeping

De oproeping van 19 februari 2016 bevat niet:

- De beweerde tuchtfeiten
- De mogelijkheid tot bijstand van een raadsman
- De mogelijkheid tot inzage in het tuchtdossier
- De sanctie die in overweging is genomen

De oproep bevat enkel de vermelding dat deze gebeurt “*in het kader van een onderzoek naar examenfraude*”. Er wordt zelfs niet vermeld dat dit onderzoek *tegen de opgeroepen student* loopt.

Dit is volgens verzoeker een volstrekt nietige manier om een procedure te starten, waardoor geen nuttig verweer kan gevoerd worden en waarmee verzoeker in een situatie wordt geplaatst waarin getracht wordt om tuchtfeiten te bekomen waarvan op het moment van de hoorzitting niet het minste bewijs bestaat.

De beroepsbeslissing bespreekt deze schending niet inhoudelijk.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat het OER inderdaad een bepaling bevat dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure regelt (art. 22.5, §3 OER), doch deze bepaling is volgens verweerde niet van toepassing op de *examentucht*procedure. De Raad stelde reeds eerder dat de rechten van verdediging niet geschonden werden indien een examentuchthoorzitting werd gehouden zonder de student voorafgaand in te lichten omtrent de feiten van de beweerde onregelmatigheid, voor zover kan worden vastgesteld dat de student op het ogenblik van de interne beroepsprocedure wel van alle relevante feiten kennis heeft kunnen nemen. De interne beroepscommissie kwam tot de vaststelling dat het verweer van verzoeker een concreet en gedetailleerd antwoord is op de vastgestelde feiten, zodat men moet besluiten dat de feiten wel degelijk door verzoeker gekend waren.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat verweerde de opsomming volgt, maar uit het oog verliest dat het om een geheel van gedragingen gaat, die een verdediging onmogelijk

hebben gemaakt. Verweerde verwijsde naar beslissing R. Stvb. 8 juli 2008, nr. 2008/012. Deze situatie is volgens verzoeker in de eerste plaats volstrekt verschillend van voorliggend geval, waar geen tuchtdossier bestaat en verzoeker of de raadsman géén informatie heeft verkregen tijdens het intern beroep. In de tweede plaats kan deze rechtspraak niet worden bijgetreden, aangezien deze lijnrecht ingaat tegen de rechtspraak van de Raad van State. Deze stelt dat tegen niemand een maatregel kan worden genomen die gegronde is op zijn persoonlijk gedrag en die zijn belangen zwaar kunnen treffen, zonder dat hem vooraf de gelegenheid wordt gegeven zijn standpunt uiteen te zetten en op nuttige wijze voor zijn belangen op te komen. Daartoe is vereist dat aan de betrokken vooraf wordt medegedeeld welke maatregel tegen hem wordt overwogen en dat de feiten die de overheid in aanmerking neemt, hem worden ter kennis gebracht. Een vorm van “vissen” – uitnodigen voor een verhoor en hopen dat daaruit tenlasteleggingen voorkomen waaruit dan later een tenlastelegging kan gedestilleerd worden, hetgeen *in casu* gebeurd is – is in strijd met dit principe. In de derde plaats voorziet artikel 20.2 van het OER:

“b) ...

De voorzitter van de examencommissie brengt de student schriftelijk op de hoogte.”

De eigen regelgeving van verweerde voorziet dat kennis van de feiten voorafgaand aan het verhoor moet gebeuren.

2. Geen tuchtdossier

“13.2. Van een tuchtdossier mag worden verwacht, zo lijkt, dat het de aan de tuchtrechtelijk vervolgde leerling ten laste gelegde tuchtfeiten zeer precies omschrijft en in tijd en ruimte situeert. Immers, alleen dan kan de tuchtrechtelijk vervolgde leerling zich doelmatig verweren. Vaag of niet gesitueerde feiten maken een verweer bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk.”
(R.v.St. arrest nr. 219.667 van 7 juni 2012)

In casu werd volgens verzoeker geen tuchtdossier ter inzage gegeven. Er was dan ook geen tuchtdossier op het moment van de hoorzitting en tot op heden wordt dit niet voorgebracht, ook al werd verweerde hier op 26 februari 2016 bij fax van de raadsman van verzoeker op gewezen.

Dit onderdeel wordt evenmin inhoudelijk besproken in de beroepsbeslissing. Wel wordt gesteld dat “de vaststelling” “uitvoerig werd toegelicht” en dat uit het verweer moet “besloten” worden dat de “feiten” “gekend waren”.

Verzoeker is binnengekomen in een zaal, heeft geruime tijd allerlei verwijten moeten aanhoren en heeft ontkend dat fraude gepleegd werd. Wat daaruit valt af te leiden betreffende de kennis van enig tuchtdossier lastens verzoeker is niet geheel duidelijk.

In zijn *antwoordnota* verwijst verweerde opnieuw naar het onderscheid tussen de gewone tuchtprocedure (art. 22.5 OER) en de examentuchtprocedure (art. 20 OER) zoals in deze van toepassing is. Verweerde stelt bovendien dat verzoeker geen persoonlijk en actueel belang bij dit middel heeft, gezien de mededeling van stukken ter motivering van een examenbeslissing die pas gebeurt tijdens het extern beroep geen reden is om de bestreden beslissing te vernietigen. Verzoeker kan thans in het kader van de procedure voor de Raad kennis nemen en ook tegenspraak voeren.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de rechtspraak waarnaar verweerde verwijst wederom gaat om een examenbeslissing. Verweerde ontkent niet dat er geen tuchtdossier werd medegedeeld, ook niet tijdens het intern beroep. Verzoeker stelt dat dit niet verzoenbaar is met de rechten van verdediging. De hoorplicht houdt de verplichting in om verzoeker in staat te stellen kennis te krijgen van alle essentiële stukken van het dossier waarna hij, m.b.t. een ernstige maatregel die jegens hem wordt genomen na een tekortkoming die hem wordt aangerekend, op nuttige wijze zijn zienswijze moet kunnen meedelen, en dit onafhankelijk van enig verzoek daartoe.

3. Verloop van de hoorzitting – vooringenomenheid

In het OER wordt de hoorzitting losgekoppeld van de werkzaamheden van de examentuchtcommissie. Verzoeker werd dus niet gehoord door het tuchtorgaan. Wel werd verzoeker op een hoorzitting in kennis gesteld van de beweerde feiten en *werd door het departementshoofd hieraan de gevolgtrekking gekoppeld dat de verwijdering uit de instelling zou volgen.*

Dit wordt volgens verzoeker niet ontkend in de bestreden beslissing. Enkel wordt gesuggereerd dat verzoeker zich focust op de procedureregels. Niets is minder waar: verzoeker focust zich op het gedrag van het departementshoofd. Het departementshoofd begeeft zich hier binnen de bevoegdheid van de examentuchtcommissie, waar zij weliswaar deel van uitmaakt maar die niet met het departementshoofd te vereenzelvigen is. Door zich op dergelijke wijze tegen verzoeker te keren, engageert het departementshoofd zich verregaand en kan zij niet langer op

een onbevooroordeelde wijze deel uitmaken van de examentuchtcommissie. Zij heeft als departementshoofd bovendien een beslissende invloed binnen deze commissie, zodat niet op een onpartijdige manier tot een beslissing gekomen wordt.

De vooringenomenheid speelt dus zowel tijdens de hoorzitting als tijdens de beraadslaging. De beroepscommissie is volgens verzoeker duidelijk niet in staat zich boven het departementshoofd te plaatsen, aangezien de besluitvorming van de examencommissie klakkeloos wordt overgenomen.

In zijn *antwoordnota* haalt verweerde aan dat artikel 20.3 OER – dat het hoorrecht bij een vaststelling van een onregelmatigheid organiseert – stelt dat de student wordt gehoord door de voorzitter van de examencommissie of diens plaatsvervanger, in aanwezigheid van diegene die de onregelmatigheid vaststelde. De ombuds is hierbij eveneens aanwezig. Het departementshoofd ontkent ten stelligste dat zij gedreigd zou hebben verzoeker uit de instelling te verwijderen, wat bevestigd kan worden door de andere aanwezigen. Aan de hoedanigheid van deze personen kleeft een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid, zodat de loutere bewering van verzoeker dat het departementshoofd vooringenomen was bij de beoordeling niet kan volstaan. De bewijslast ligt bij de student, die er *in casu* in faalt om ernstige en concrete aanwijzingen aan te dragen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker vast dat er geen verklaring van het departementshoofd wordt voorgebracht. Evenmin wordt een verklaring voorgebracht van de andere aanwezigen. Nochtans lijken gehandtekende verklaringen van personeel toch niet moeilijk te verkrijgen voor een onderwijsinstelling. Bovenvermelde ontkenning staat niet in de bestreden beslissing en maakt dan ook een *post factum* argument uit dat geen onderdeel vormt van de motivering. Het gaat ook niet om een dreiging, maar om een oordeel van het departementshoofd alvorens het bevoegde orgaan waarvan zij voorzitter is, de examentuchtcommissie, uitspraak heeft gedaan of zelfs maar is samengekomen. De ernstige en concrete aanwijzing voor het gebeuren bestaat erin dat het gedrag van het departementshoofd al aangekaart werd bij fax van de raadsman van verzoeker van 26 februari 2016 en dat hierover in de navolgende procedure door verweerde wijselijk wordt gezwegen.

4. De verplichting een verklaring te ondertekenen alvorens het lokaal verlaten mocht worden

Verzoeker stelt dat op hem ongeoorloofde dwang werd uitgeoefend, welke in wezen neerkomt op vrijheidsberoving. Er werd niet de mogelijkheid geboden de hem voorgelegde tekst te amenderen. Deze tekst moest ondertekend worden alvorens het lokaal verlaten mocht worden. Uit geen van de aan verzoeker voorgebrachte documenten blijkt dat “*dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid*”. Dergelijke ongeoorloofde handelingen zijn volgens verzoeker niet in overeenstemming te brengen met een geldige tuchtprocedure.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de interne beroepscommissie er reeds op wees dat dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid. Er werd geen dwang uitgeoefend op verzoeker. Wederom faalt verzoeker er in om ernstige en concrete aanwijzingen aan te dragen om zijn bewering kracht bij te zetten. Het gegeven dat verzoeker gevraagd wordt om het proces-verbaal te ondertekenen, is ingesteld om de studenten de kans te geven de verklaringen na te lezen en waar nodig te amenderen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat aan hem niet de mogelijkheid werd geboden de hem voorgelegde tekst te amenderen. Deze tekst moest ondertekend worden alvorens het lokaal verlaten mocht worden. Nog steeds voor de beroepscommissie blijkt uit geen van de aan verzoeker voorgebrachte documenten dat “*dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid*.“

E. Vierde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een vierde middel beroept op een schending van het onderwijs- en examenreglement (OER) en het beginsel van behoorlijk bestuur, volgens hetwelke een overheid zijn eigen regelgeving dient te respecteren.

Standpunt van partijen

Verzoeker haalt vooreerst volgende rechtspraak aan:

“*Overwegende dat het beginsel ‘patere legem quam ipse fecisti’ het bestuur en de organen die ervan afhangen ertoé verplicht de algemene regels die het zelf heeft vastgesteld te eerbiedigen bij de concrete toepassing ervan;*” (R.v.St. arrest nr. 164.037 van 24 oktober 2006)

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde echter dat uit het dossier blijkt dat alle bepalingen uit het OER werden nageleefd.

1. Vaststellingsverslag

Volgens verzoeker bepaalt art. 20.2 van het OER het volgende:

“b) Indien de examinator de onregelmatigheid vaststelt tijdens of na de evaluatie van een examen of een praktische opdracht, brengt hij de voorzitter van de examencommissie en de ombuds schriftelijk op de hoogte van de mogelijke onregelmatigheid en voegt de relevante stukken toe.

Hij doet dit zo snel als mogelijk en ten laatste een dag na de dag van de vaststelling. De voorzitter van de examencommissie brengt de student schriftelijk op de hoogte.”

Volgens verzoeker is geen van deze zaken gebeurd. Verzoeker werd geen administratief dossier ter beschikking gesteld waaruit blijkt dat ten laatste een dag na de dag van de vaststelling een schriftelijke melding vergezeld van stukken aan de voorzitter van de examencommissie en de ombuds werd verstuurd. Ook de bestreden beslissing verwijst niet naar dergelijke schriftelijke melding.

Op datum van de beslissing bestond dit verslag dus niet. Verweerde stelt dat uit het dossier blijkt dat de examinator op 5 februari 2016 de meldingen gedaan zou hebben. Verzoeker kent geen dossier. Dat verzoeker niet schriftelijk op de hoogte is gebracht van de vermelde gegevens, zoals ook vereist door artikel 20.2 van het OER, kan zelfs verweerde niet ontkennen.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de examinator - conform artikel 20.2 OER - bij e-mail d.d. 5 februari 2016 de voorzitter en de ombuds op de hoogte heeft gebracht van de vastgestelde feiten en de schriftelijke examens heeft overgemaakt (stuk 8 verweerde).

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat over het feit dat het verslag niet aan hem werd bezorgd en er zelfs geen schriftelijke mededeling van werd gedaan, geen betwisting wordt gevoerd. De procedure is dan ook al van bij aanvang niet correct gevoerd. Stuk 8 van verweerde maakt blijkbaar geen deel uit van het administratief dossier waarop de bestreden beslissing is gebaseerd, want het diende op 18 maart 2016 opgevraagd te worden.

2. Termijn van oproeping voor een verhoor

Verzoeker stelt dat art. 20.3 van het OER het volgende bepaalt:

“De student wordt gehoord binnen een termijn van 9 kalenderdagen, ingaand na de vaststelling van de onregelmatigheid.”

De onregelmatigheid werd ten laatste vastgesteld op 5 februari 2016. Verzoeker werd gehoord op 23 februari 2016. Verzoeker stelt dat dit een vervaltermijn is, geen termijn van orde. De termijn is ingesteld in het belang van de student en kadert in de rechten van verdediging. *In casu* werden vragen gesteld over een examen dat niet meer vers in het geheugen van verzoeker lag en (meer nog) worden uit de manier van antwoorden op de vragen gevolgtrekkingen getrokken op tuchtrechtelijk vlak. Deze termijn werd dus overduidelijk en blijkens de beslissing zelf niet gerespecteerd.

Verweerder stelt dat de termijn verlengd wordt wegens de krokusvakantie. Deze duurt van 8 februari tot 12 februari 2016 (cfr. academische jaarkalender bedrijfsmanagement 2015-2016). De termijn was dus voorbij op 19 februari 2016. De hoorzitting was bijgevolg laattijdig. Waarom het van belang is dat *“het verhoor heeft plaatsgevonden de negende kalenderdag na de hervatting van de lessen”*, zoals in de bestreden beslissing te lezen valt, is verzoeker niet geheel duidelijk.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat de vaststelling gebeurd is op vrijdag 5 februari 2016, de laatste lesdag voor de krokusvakantie. De termijn van 9 kalenderdagen is dus pas beginnen lopen op het moment dat de lessen hervat werden, zijnde maandag 15 februari 2016, en liep bijgevolg af op dinsdag 23 februari 2016. Verzoeker betwist niet dat hij op 23 februari 2016 verhoord werd, zodat de termijn van 9 kalenderdagen wel degelijk gerespecteerd werd.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de berekening van verweerder volledig in strijd is met de eigen academische jaarkalender bedrijfsmanagement 2015-2016. De termijn (in kalenderdagen) was voorbij op 19 februari 2016. Het betreft een vervaltermijn die tot gevolg heeft dat de procedure niet kon verdergezet worden.

3. Samenstelling examentuchtcommissie

Verzoeker stelt dat art. 20.4 van het OER het volgende bepaalt:

“De examentuchtcommissie bestaat uit 3 stemgerechtigde leden van de examencommissie die niet betrokken zijn bij de vastgestelde onregelmatigheid of hun vervangers.”

De voorzitter duidt de stemgerechtigde leden aan.

Daarnaast bestaat de examentuchtcommissie uit volgende niet-stemgerechtigde leden:

- a) *de voorzitter van de examencommissie;*
- b) *de secretaris van de examencommissie als verslaggever;*
- c) *de ombuds.”*

Verzoeker heeft geen kennis gekregen van de samenstelling van de examentuchtcommissie en heeft hierop geen opmerkingen kunnen geven. Meer nog, verzoeker kent nog steeds deze samenstelling niet, want enkel de naam van de voorzitter staat in de bestreden beslissing vermeld. Er dient dan ook vastgesteld te worden dat deze voorzitter de beslissing heeft genomen en niet een examentuchtcommissie.

Verweerder stelt dat “uit het dossier” blijkt dat de examentuchtcommissie “wel degelijk regelmatig was samengesteld”. Waar dit juist uit zou moeten blijken wordt niet duidelijk gemaakt. Het had ook weinig nut gehad, want verzoeker heeft geen kennis van een dossier. Overigens blijkt uit de bestreden beslissing nog steeds niet de samenstelling.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat uit het verslag van de examentuchtcommissie dd. 25 februari 2016 onmiskenbaar blijkt dat de samenstelling van de commissie conform artikel 20.4 OER gebeurde (stuk 9 verweerder):

“*Stemgerechtigde leden:*

[K.G.J], [L.R.J], [M.S.]

Niet stemgerechtigde leden:

[M.V.] voorzitter van de examentuchtcommissie

[M.B.] secretaris

[E.V.] ombuds”

Zodoende heeft verweerder de procedure in verband met examenfraude en examentuchtbeslissingen zoals beschreven in artikel 20 OER nageleefd.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat stuk 9 van verweerder voorheen aan hem niet gekend was. Mevrouw [M.V.] kent zich hierin de titel “voorzitter van de examentuchtcommissie” toe en ondertekent als dusdanig. Mevrouw [M.V.] is enkel een niet-stemgerechtigd lid van de examentuchtcommissie. Zij is voorzitter van een ander orgaan, de

examencommissie. De samenstelling van de examentuchtcommissie blijkt dus bij kennisname van stukken effectief niet correct. Reden temeer dat verzoeker correct stelt dat deze “voorzitter” de beslissing heeft genomen en niet een examentuchtcommissie.

F. Vijfde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een vijfde middel opwerpt dat er geen geldige stemming was binnen de examentuchtcommissie.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat uit de bestreden beslissing niet blijkt op welke wijze de examentuchtcommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was of wat het resultaat was. Zoals eerder gesteld, is zelfs de samenstelling onbekend.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat de examentuchtcommissie werd samengesteld conform artikel 20.4 OER. Het proces-verbaal van de beraadslaging vermeldt de samenstelling van de examentuchtcommissie, de aanwezigen bij de beraadslaging, de genomen beslissing en de motivering van deze beslissing conform artikel 20.5 OER (stuk 9 verweerder). Verzoeker heeft binnen een termijn van 14 kalenderdagen na de dag van het horen *de gemotiveerde examentuchtbeslissing* aangetekend mogen ontvangen vanwege de voorzitter van de examentuchtcommissie (stuk 10 verweerder). Het gegeven dat enkel de gemotiveerde examentuchtbeslissing werd meegedeeld, zoals in overeenstemming met artikel 20.5 OER, en niet het proces-verbaal van beraadslaging zelf waaruit de samenstelling van de commissie blijkt, doet volgens verweerder geen afbreuk aan de geldigheid van de beslissing van de examentuchtcommissie. Verweerder heeft alle bepalingen in het OER met betrekking tot examenfraude en examentuchtbeslissingen nageleefd.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat zelfs uit het nu voorgebrachte verslag (stuk 9 verweerder) niet de wijze van besluitvorming of het resultaat van de stemming blijkt.

G. Zesde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een zesde middel stelt dat er geen examenfraude is.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat art. 20.1 van het OER volgende bevreemdende passage bevat:

“Indien wordt geoordeeld dat een vastgestelde onregelmatigheid als examenfraude moet worden beschouwd, leidt dit, naargelang de aard, ernst en aantoonbaarheid, tot sancties.”

Volgens verzoeker is de enige denkbare manier waarop de aantoonbaarheid een rol kan spelen bij een tuchtsanctie, bij de vrijspraak: indien geen examenfraude is aangetoond, zoals *in casu*, is er geen examenfraude.

Artikel 20.1 van het OER bepaalt:

“Elk gedrag van een student in het kader van een examen of de organisatie daarvan waardoor de student het geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt of tracht te maken om een juist oordeel te wormen over de kennis, het inzicht en/of de vaardigheden van zichzelf dan wel van andere studenten.”

Volgens verzoeker dient de bestreden beslissing bijgevolg een gedrag aan te duiden. De bestreden beslissing bevat geen enkele vermelding van een gedrag van verzoeker in de zin van artikel 20.1 OER. De beslissing bevat examencijfers en de vaststelling dat verzoeker niet even goed presteert op een mondeling examen. Verzoeker stelt dat deze twee examenvormen in wezen verschillend zijn en tot uiteenlopende resultaten kunnen leiden onder invloed van tijdsdruk, zenuwen, onervarenheid met de examenvorm, ...

Het schriftelijk examen was zelfs (in tegenstelling tot het mondeling examen) een *open boekexamen*. Met andere woorden: verzoeker heeft (eenvoudigweg afgaand op de inhoudstafel van het handboek) toegang tot alle leerstof, met inbegrip van voorbeelden, om het examen tot een goed einde te brengen én alle tijd om deze gegevens te benutten. De twee studenten die blijkbaar volgens de bestreden beslissing *dezelfde fraude* (welke dat dan ook moge zijn) zouden gepleegd hebben, hebben *verschillende examenresultaten*. Het is voor verzoeker dan ook niet in te zien wat daaruit kan afgeleid worden.

Verzoeker meent dat de docent in wezen beweert dat de studenten te hoog scoren op het examen. Ze beroept zich hierbij op de gemiddelde score van de andere studenten, eraan voorbijgaand dat deze gemiddelde score een onvoldoende is (29,5/60 op een open boekexamen). Dit is volgens verzoeker te verklaren omdat medestudenten ingezet hebben op een tweede examenkans en hun prioriteiten elders hebben gelegd. Indien deze gemiddelde score de weerslag is van het resultaat van de opleiding die aan de studenten geboden werd, dient de docent zich volgens verzoeker misschien andere vragen te stellen dan naar het hoe en waarom

van de hoog scorende studenten. Inhoudelijk acht verweerde het wederom niet nodig te repliceren en wordt verwezen naar de (op alle mogelijke manieren aangetaste) beslissing van de examentuchtcommissie. Verzoeker ontkennt met klem enige vorm van fraude gepleegd te hebben.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de interne beroepscommissie naar de uitgebreide motivatie van de examencommissie verwijst, namelijk dat de opvallend goede score op het schriftelijk examen in sterk contrast staat met de ruim onvoldoende score die behaald werd op het mondeling gedeelte; dat verzoeker niet kon antwoorden op vragen die in zijn examens voorkwamen noch een verklaring kon geven waarom er zulke grote discrepantie was tussen de score op het mondeling en het schriftelijk examen; dat zijn score voor het schriftelijk examen ver boven de gemiddelde score van de andere studenten en de mediaan van de groep ligt; dat uit de gegevens van de docent blijkt dat nooit eerder een student de maximale score voor een schriftelijk examen behaalde, en daarenboven voor de berekening van de hefboomwerking een volledig identieke oplossing geeft als deze welke in de verbetersleutel staat vermeld (stuk 4 verweerde).

Verwerende partij benadrukt dat de docent heeft toegelicht dat er voor vraag 13 – in verband met de berekening van de hefboomwerking – verschillende antwoorden mogelijk zijn, maar dat verzoeker net dezelfde methode heeft gebruikt (stuk 11 verweerde) als die in de verbetersleutel (stuk 12 verweerde), terwijl deze methode niet tijdens de les werd toegelicht. Bovendien heeft geen enkele andere student deze methode op het examen toegepast. Hetzelfde geldt voor vraag 16 d. b.: ook hier heeft verzoeker de methode van de verbetersleutel toegepast, terwijl deze niet in de klas werd besproken.

Volgens verweerde gaat het argument dat het om een open boek examen ging derhalve niet op, gezien verzoeker identiek dezelfde antwoorden gaf op zijn examenkopie als dewelke in de verbetersleutel werden opgenomen *én* deze antwoorden ook niet in het onbeschreven handboek voorkwamen. Daarenboven bevatte het examen geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat verzoeker deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen.

Gezien verzoeker eerder gesanctioneerd werd voor een ander geval van examenfraude op 15 september 2015 (stukken 13 en 14 verweerde), waarbij hij een 0 kreeg voor alle

opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode, achtte de examencommissie een zwaardere sanctie gerechtvaardigd. De Raad was in een ander dossier reeds van oordeel dat de zwaarte van de sanctie gerechtvaardigd kan zijn in het licht van de staat van herhaling van een student. Verzoeker was verder ook nog betrokken bij een ander onderzoek naar examenfraude, maar werd toen niet gesanctioneerd vanwege onvoldoende zwaarwichtige vermoedens (stuk 15 verweerde). Zijn medestudente [S.E.] heeft toen bekend dat ze van hem afgeschreven had, doch het was niet duidelijk in hoeverre verzoeker daar zelf een aandeel in had. Volgens verweerde is het opvallend dat de studenten [I.E.] en [S.E.] steeds samen in opspraak komen in examentuchtdossiers. Deze vaststellingen worden door de stukken in het dossier bevestigd. De examentuchtcommissie en de interne beroepscommissie zijn dan ook terecht van oordeel dat er, op basis van samenhangende zwaarwichtige vermoedens, moet worden besloten dat verzoeker examenfraude heeft gepleegd.

Uit al het voorgaande blijkt volgens verweerde dat de beslissing van de interne beroepscommissie regelmatig tot stand is gekomen en niet kennelijk onredelijk is.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de docent, mevrouw [M.K.] blijkens stuk 8 van verweerde op 5 februari 2016 het volgende schrijft: “*Ik heb een sterk vermoeden van fraude, maar kan dit niet hard maken.*” Nadien zou dit dan wel hard gemaakt moeten zijn? Moet dit blijken uit de nieuwe motivering die tijdens het extern beroep aan de beslissing gegeven wordt? Indien men een correct verweer had laten voeren, met kennis van zaken, had verweerde het volgende kunnen vernemen van verzoeker (zie ook stuk 12 verzoeker). Vervolgens geeft verzoeker zijn verklaringen en bijkomende argumenten bij diverse elementen aangehaald in de antwoordnota van verweerde. Verder beweert verweerde: “*Daarenboven bevatte het examen geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat de student deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen.*” De voorgaande examens worden niet voorgebracht. Hoe kan verzoeker zich dan verweren op dit punt? Ook dit is een pijnpunt dat binnen een correcte procedure aangekaart had kunnen worden, als verzoeker kennis had van een dossier. Hieraan voegt verzoeker nog toe dat de twee studenten die blijkbaar volgens de bestreden beslissing *dezelfde fraude* (welke dat dan ook moge zijn) zouden gepleegd hebben, *verschillende examenresultaten* hebben. Verweerde acht het blijkbaar gepast om hierop te reageren door voor beide studenten dezelfde uitleg te geven in de antwoordnota.

H. Beoordeling van de middelen

1. Verzoeker beroept zich op de schending van artikel 20.1 van het OER (zoals hoger geciteerd). Volgens verzoeker is er op geen enkele wijze door verweerde aangetoond dat er sprake is van een examenfraude. Deze grief betreft de grond van de betwiste beslissing zelf. In toepassing van artikel 20.5 van het onderwijs- en examenreglement wordt verzoeker gesanctioneerd met de zwaarste examentuchtsanctie, met name:

- “• *een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken onderwijsperiode;*
- *een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven.* “

2. De Raad benadrukt dat hij zijn oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van een examentuchtbeslissing niet in de plaats kan stellen van die van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling. De Raad dient er op toe te zien of op grond van de gegevens van het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen beschouwd kunnen worden en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren. Het komt daarbij aan de onderwijsinstelling toe te beslissen welke sanctie aangepast is aan de ernst van de feiten, zodat enkel ingeval vast komt te staan dat er een kennelijke wanverhouding is tussen de ernst van de feiten en de zwaarte van de sanctie er sprake is van een onrechtmatige beslissing. De Raad dient niet zelf te oordelen of er effectief fraude is gepleegd, maar dient enkel na te gaan of de verwerende partij niet kennelijk onredelijk tot haar besluit is gekomen, rekening houdende met de reglementaire voorschriften terzake, de omstandigheden en de gegevens van het dossier.

3. Voorliggende grief handelt in het bijzonder over de vaststelling van de tuchtfeiten. Het redelijkheidsbeginsel vereist dat het tuchtdossier afdoende sluitend en een overtuigend bewijs van de fraude omvat. Fraude is een ernstige beschuldiging en wordt, wanneer ze bewezen wordt geacht, zoals *in casu*, doorgaans met zeer zware sancties bestraft. Het onderzoek moet dan ook met de nodige zorgvuldigheid gebeuren.

Twijfel zal door de Raad in het voordeel van de student worden uitgelegd. Het appreciëren van de precieze feiten is geen eenvoudige opdracht voor de Raad. Een geheel van gegevens en vermoedens welke ook in het dossier goed onderbouwd worden, kan in bepaalde gevallen als voldoende bewijskrachtig worden beschouwd, zonder dat de (poging tot) fraude daadwerkelijk wordt vastgesteld.

4. De Raad stelt vast dat, *in casu*, verwerende partij *in fine* beweert dat verzoeker de verdeelsleutel heeft gestolen of alleszins op een niet toelaatbare wijze inzage hiervan heeft gekregen, wat een zeer zwaarwichtige beschuldiging inhoudt. Hiervan wordt echter geen enkel materieel en rechtstreeks bewijs aangebracht. De Raad stelt ook vast dat verzoeker ten stelligste ontket dat hij fraude heeft gepleegd.

Verwerende partij heeft zich evenwel gebaseerd op een aantal vermoedens, die zij voldoende zwaarwichtig acht om de fraude als bewezen te beschouwen. De Raad zal hierna nagaan of op grond van de gegevens van het dossier dit tuchtfeit redelijkerwijze als bewezen beschouwd kan worden.

Verweerde baseert zich samengevat op volgende argumenten:

- de opvallend goede score op het schriftelijk examen die in sterk contrast staat met de ruim onvoldoende score (gemiddelde score van de andere studenten) die behaald werd op het mondelinge gedeelte, waarvoor verzoeker ook geen verklaring kon geven;
- een score voor het schriftelijk examen die ver boven de gemiddelde score van de andere studenten en de mediaan van de groep ligt;
- een student behaalde nooit eerder de maximale score voor een schriftelijk examen;
- de berekening van de hefboomwerking geeft een volledig identieke oplossing als deze welke in de verbetersleutel staat vermeld (stuk 4 verweerde), terwijl deze methode niet tijdens de les werd toegelicht. Bovendien heeft geen enkele andere student deze methode op het examen toegepast. Hetzelfde geldt voor vraag 16 d. b.: ook hier heeft verzoeker de methode van de verbetersleutel toegepast, terwijl deze niet in de klas werd besproken;
- het examen bevatte geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat verzoeker deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen;
- verzoeker was reeds eerder betrokken bij en gesanctioneerd voor fraude, en dit telkens in het gezelschap van medestudente [S.E.], die ook beticht is van fraude en een beroep heeft ingesteld bij de Raad (geregistreerd onder rolnummer 2016/100).

De Raad stelt, wat deze bewijsvoering betreft, vast dat (1) de situatie waarbij een student een hoge score haalt en veel beter scoort dan het gemiddelde *an sich* niet voldoende is om een student van fraude te beschuldigen; (2) het een open boek examen betreft dat onder meer door

de verschillende examenvorm een verschillende score kan verklaren met een mondeling examen; (3) over het resultaat op het mondeling examen geen enkele neerslag terug te vinden is in het dossier; (4) over het ontoelaatbaar gebruik van de verdeelsleutel enkel vraag 13 en vraag 16 als concreet voorbeeld aangehaald worden; (5) over het vermoede gebruik/inzage van de verdeelsleutel – wat diefstal impliceert – geen enkel materieel, rechtstreeks, zelfs geen begin van bewijs vorhanden is; (6) er in het kader van de zorgvuldigheidsplicht kan vanuit gegaan worden dat de docent deze antwoordsleutel samen met de vragen met de nodige zorg heeft bewaard; (7) het reeds eerder plegen van een fraude (*in casu* spieken op een examen) mogelijk tot een verzwaring van de toegepaste sanctie kan leiden, maar *an sich* nog geen bewijs is van het plegen van een nieuwe fraude, *in casu* gepaard gaand met een diefstal.

5. De Raad is van oordeel dat, *in casu*, op basis van de elementen van het dossier, de algemeen geformuleerde vermoedens zonder een degelijke steun in het dossier of grondig uitgevoerd onderzoek, niet een voldoende plausibel bewijs kunnen leveren van het feit dat verzoeker fraude heeft gepleegd, wat *in casu* ook impliceert dat hij de verdeelsleutel heeft gestolen of op een onregelmatige wijze inzage heeft gekregen van deze verdeelsleutel.

In het licht van deze gerede twijfel kon de verwerende partij niet zonder nadere aanwijzingen van een niet toelaatbare inzage in de verdeelsleutel aannemen dat de verzoekende partij zich schuldig heeft gemaakt aan dit tuchtfeit. De zwaarwichtigheid van deze feiten vereist een voldoende concreet en overtuigend bewijs.

Het zesde middel is gegrond.

6. De eerste vijf middelen van verzoeker, zoals hoger weergegeven, betreffen het verloop van de gehele procedure en de totstandkoming van de examentuchtbeslissing, en met name zowel het verloop van de procedure wat de initiële examentuchtcommissie betreft als de procedure op intern beroep.

Gezien het gegrond verklaren van het zesde middel, op grond waarvan de Raad van oordeel is dat de vaststelling van de vermoedelijke fraude onvoldoende is aangetoond, worden deze middelen, die het procedureverloop betreffen, door de Raad niet verder onderzocht. Deze kunnen immers niet tot een ruimere vernietiging leiden.

Ten overvloede wijst de Raad in dit verband op de toepassing van artikel II. 280 van de Codex Hoger Onderwijs. Dit artikel is naar het oordeel van de Raad ook van toepassing op tuchtprocedures die in het kader van een examen ten aanzien van studenten worden ingeleid. Een procedure in tuchtzaken stelt ten aanzien van de rechten van verdediging stringente eisen in die zin onder meer dat een student recht heeft op: de mededeling van de aard van de jegens hem overwogen maatregelen en van de gronden waarop deze zijn gebaseerd, inzage in het volledige dossier, een redelijke termijn om zijn verweer mondeling of schriftelijk voor te bereiden en bijstand door een raadsman.

Het beroep is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 maart 2016.

2. De interne beroepsinstantie zal uiterlijk tegen 31 mei 2016 een nieuwe beslissing nemen rekening houdend met de overwegingen van de Raad.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 11 mei 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris	De voorzitter
Melissa Thijs	Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd

een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.925 van 11 mei 2016 in de zaak 2016/100

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 maart 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 maart 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 mei 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat [REDACTED] (*loco* advocaat [REDACTED]) en mevrouw [REDACTED], die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het bedrijfsmanagement – accountancy en fiscaliteit”.

Ingevolge de examentuchtbeslissing over het opleidingsonderdeel “[REDACTED]” bekomt verzoekster een examencijfer van 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode en een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor verzoekster is ingeschreven.

Verzoekster stelde op datum van 9 maart 2016 een intern beroep in bij de interne beroepscommissie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepscommissie op datum van 21 maart 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoekster in eerste instantie aanvoert dat de oproeping van 19 februari 2016 nietig zou zijn, omdat deze oproeping volgende gegevens niet zou bevatten: de beweerde tuchtfeiten, de mogelijkheid tot bijstand van een raadsman, de mogelijkheid tot inzage van het tuchtdossier en de sanctie die in overweging is genomen. De interne beroepsinstantie stelt dat verzoekster zich evenwel vergist: de *examentuchtprocedure* wordt geregeld door artikel 20.3 OER, terwijl verzoekster verwijst naar artikel 22.5 §3 OER dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure betreft. Vervolgens werpt verzoekster opnieuw op dat geen tuchtdossier ter inzage werd gegeven. De interne beroepsinstantie verwijst opnieuw naar het onderscheid tussen de gewone procedure en de *examentuchtprocedure*, zoals in deze van toepassing is. Uit het verslag van het verhoor van verzoekster blijkt wel degelijk dat de vaststelling die aanleiding heeft gegeven tot het verhoor uitvoerig werd toegelicht, met name dat de vaklector tijdens het verbeteren van het betrokken schriftelijk examen heeft vastgesteld dat verzoekster en haar goede vriend [I.E.] respectievelijk 53/60 en 60/60 behaalden, wat in sterk contrast staat met de scores van de andere studenten en met het mondeling examen waarop zij ruim onvoldoende behaalden. Vermits verzoekster in het verleden reeds tweemaal gesanctioneerd werd voor gelijkaardige feiten, is er een vermoeden van fraude. Het verweer van verzoekster is een concreet antwoord op de vastgestelde feiten, zodat de interne beroepsinstantie moet besluiten dat de feiten door haar gekend waren en zij haar verweer kon voorbereiden. Dit wordt trouwens bevestigd in het eigen verzoekschrift van verzoekster.

Vervolgens verwijt verzoekster de examentuchtcommissie vooringenomenheid, hierbij in hoofdzaak verwijzend naar de wijze waarop deze examentuchtprocedure geregeld is in het OER en in het bijzonder het feit dat het departementshoofd als voorzitter van de examencommissie ook aanwezig is bij het verhoor van verzoekster. Deze procedure is evenwel reeds jaren op dezelfde wijze georganiseerd, en door de ondertekening van haar toetredingsovereenkomst heeft verzoekster ingestemd met de bepalingen van het OER die jaarlijks, onder toezicht van de regeringscommissaris, worden goedgekeurd door zowel de studentenraad als het

Inrichtingsorgaan van de instelling. De instelling is gehouden deze procedure voor alle studenten op gelijke wijze toe te passen.

Vervolgens werpt verzoekster op dat zij verplicht zou zijn geweest de schriftelijke neerslag van het horen te ondertekenen, vooraleer het lokaal te mogen verlaten. Dit wordt formeel tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid, en het tegendeel wordt ook niet bewezen. Het gegeven dat verzoekster gevraagd wordt om dit te ondertekenen is ingesteld om de studenten de kans te geven de verklaringen na te lezen en waar nodig te amenderen.

Verder werpt verzoekster de schending van artikel 20.2 OER op. Uit het dossier blijkt evenwel dat de examinator bij e-mail van 5 februari 2016 de voorzitter en de ombuds op de hoogte heeft gesteld van de vastgestelde feiten en de schriftelijke examens heeft overgemaakt. De procedure werd gevuld. Vervolgens werpt verzoekster de schending van artikel 20.3 OER op. De termijn van 9 kalenderdagen wordt conform artikel 20.3 OER verlengd indien binnen deze termijn een vakantieperiode aanvangt. De vaststelling is gebeurd op 5 februari 2016, dit is de laatste lesdag voor de krokusvakantie. Het verhoor heeft plaatsgevonden de negende kalenderdag na de hervatting van de lessen. Vervolgens werpt verzoekster de schending van artikel 20.4 OER op. Uit het dossier blijkt dat de examentuchtcommissie wel degelijk regelmatig was samengesteld en een rechtsgeldige beslissing heeft genomen.

Tenslotte voert verzoekster aan dat de bestreden beslissing onvoldoende gemotiveerd is, omdat geen examenfraude werd aangetoond. De beslissing van de examentuchtcommissie is als volgt gemotiveerd:

“Gelet op het feit dat beide studenten opvallende goede score halen op het schriftelijk examen en dit in sterk contrast met de ruim onvoldoende score die zij behalen op het mondelinge gedeelte. De studente [S.E.] kon op geen enkele vraag, zoals die ook voorkwamen in het schriftelijk examen, antwoorden, noch een aanvaardbare verklaring geven waarom er zulke grote discrepantie was tussen de score op het mondeling en het schriftelijk examen. De score voor haar schriftelijk examen ligt ver boven de gemiddelde score van de andere studenten voor het schriftelijk examen, terwijl haar score voor het mondeling gedeelte onder het gemiddelde ligt. Verzoekster werd reeds twee maal gesancioneerde voor fraude in het verleden, waarbij telkens dezelfde medestudent [I.E.] betrokken was: ° 06 februari 2015: sanctie 0 voor het opleidingsonderdeel en ° 15 september 2015: 0 voor alle opleidingsonderdelen van dezelfde examenperiode. De commissie is van oordeel dat op basis van samenhangende zwaarwichtige

vermoedens moet worden besloten dat de studente examenfraude heeft gepleegd. De commissie tilt bijzonder zwaar aan het feit dat bij de studente reeds voor de derde keer fraude vastgesteld wordt en acht een zwaardere straf gerechtvaardigd.”

Na nader onderzoek door de leden van de interne beroepsinstantie worden deze vaststellingen door de stukken in het dossier bevestigd. De interne beroepsinstantie ziet dan ook geen argumenten om de aangevochten examentuchtbeslissing te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 21 maart 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 maart 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Voorafgaand

Voorafgaand wenst verzoekster op te merken dat de ganse procedure ter discussie staat. De interne beroepsbeslissing vangt immers aan met o.a. volgende zinsnede:

“gelet op:

...

- Het feit dat de procedure in het departement correct werd nageleefd;”

Bijgevolg kleven de fouten begaan tijdens de vorige stap van de procedure volgens verzoekster explicet aan de beslissing van de beroepscommissie. Middelen die gelden tegen de beslissing van de examencommissie (bijvoorbeeld deze in verband met de niet-nageleefde eigen regelgeving) gelden bijgevolg evenzeer tegen de beslissing van de beroepscommissie. De beroepsbeslissing is door deze fouten aangetast in haar motivering.

In zijn *antwoordnota* wenst verweerde erop te wijzen dat de Raad er in het kader van examentuchtbeslissingen inderdaad op kan toezien of op grond van de gegevens in het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen kunnen worden beschouwd en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren, *maar* dat zij hun oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van examentuchtbeslissingen niet in de plaats kunnen stellen van die van bevoegde instanties van de onderwijsinstelling.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verweerde de implicatie hiervan niet lijkt te willen inzien: er staat aan verzoekster geen beroep open bij een beroepsinstantie die met volheid van bevoegdheid – zowel op procedureel als op materieel vlak – uitspraak kan doen. Het is dan ook aan verweerde zelf om alle rechten van verdediging te verstrekken. Deze rechten van verdediging kunnen immers niet *post factum* gerespecteerd worden. Het is volgens verzoekster niet in te zien hoe verweerde – gelet op wat in het beroepschrift werd opgenomen en wat volgt – nog op een onpartijdige en onafhankelijke wijze uitspraak zou kunnen doen.

B. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een nieuwe schending van de rechten van verdediging bij het nemen van de interne beroepsbeslissing.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat het intern beroepschrift het volgende vermeldt:

“De student wenst gehoord te worden bij monde van ondergetekende raadsman.”

Verzoekster werd niet gehoord. Nochtans gaat het om een beslissing met een bestraffend karakter.

Vervolgens verwijst verzoekster naar volgende rechtspraak:

“Gelet op het bestraffend karakter van de opgelegde boete dienden de rechten van verdediging te worden nageleefd. De rechten van verdediging houden in dat de betrokkene, tenzij uitdrukkelijk anders ie bepaald, zich mondeling moet kunnen verdedigen.” (R.v.St. arrest nr. 216.101 van 27 oktober 2011).

Het OER voorziet volgens verzoekster nergens dergelijke uitdrukkelijke bepaling die het mondeling hoorrecht ontzegt. Mogelijk vergist verweerde zich met “gewone” studievoortgangsbeslissingen, waar de rechten van verdediging niet gelden, aangezien zij geen sanctionering vormen voor een beweerd gedrag van een student.

Deze schending kon vanzelfsprekend niet in het beroepschrift opgenomen worden, aangezien zij kleeft aan de beroepsbeslissing zelf.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat het vaste rechtspraak van de Raad is dat de hoorplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur niet verplicht tot het horen van de student, *voor zover de student alle nuttig gegevens en argumenten heeft kunnen bijbrengen en in het Onderwijs- en Examenreglement geen verplichting tot het horen van de student is opgenomen*.

Het OER voorziet enkel in een hoorrecht bij de vaststelling van een onregelmatigheid in het kader van examentuchtbeslissingen (stuk 6 verweerde – artikel 20.3 OER). Conform artikel 20.3 OER werd verzoekster op 23 februari 2016 dan ook gehoord door de voorzitter van de examencommissie [M.V.] en dit in aanwezigheid van diegene die de onregelmatigheid vaststelde, [M.K.], en de ombuds [E.V.] (stuk 7 verweerde). Zodoende heeft verzoekster tijdens het verhoor in het kader van de onregelmatigheid tijdens het betrokken examen reeds alle nuttige gegevens en argumenten kunnen bijbrengen.

De hoorplicht werd volgens verweerde derhalve niet geschonden, zelfs al heeft de studente in kwestie uitdrukkelijk gevraagd om te worden gehoord. Verzoekster heeft immers de kans gekregen om tijdens het verhoor dd. 23 februari 2016 haar standpunt naar voor te brengen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat geen van de zaken (rechtspraak) waar verweerde naar verwijst, een examentuchtbeslissing betreft. Het gaat steeds over studievoortgangsbeslissingen in verband met evaluatie. Verzoekster kent deze rechtspraak, die ook overeenstemt met de rechtspraak van de Raad van State inzake beroep tegen evaluatiebeslissingen in het secundair onderwijs. In dat soort betwistingen *gelden echter de rechten van verdediging niet*. Hetzelfde geldt voor de door verweerde geciteerde arresten van de Raad van State. Vandaar dat door verzoekster wél relevante rechtspraak wordt geciteerd (R.v.St. arrest nr. 216.101 van 27 oktober 2011). Dit is net het tegengestelde van wat verweerde ten onrechte voorhoudt. Aangezien verweerde geen betwisting voert dat de hoorplicht door de

beroepscommissie niet werd nageleefd (meer nog, dat als een te verdedigen houding ziet) én geen tegenstrijdige bepalingen aanduidt, is de schending volgens verzoekster vaststaand.

C. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een tweede middel aanvoert dat de bestreden beslissing niet vermeldt op welke wijze zij tot stand gekomen is.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat uit de bestreden beslissing niet blijkt op welke wijze de beroepscommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was of wat het resultaat was. Dit is volgens verzoekster bevreemdend, nu dit net één van de bezwaren was tegen de beslissing van de examencommissie.

Deze schending kon vanzelfsprekend niet in het beroepschrift opgenomen worden, aangezien zij kleeft aan de beroepsbeslissing zelf.

In zijn *antwoordnota* wenst verweerde voorerder vooreerst toe te lichten dat het aan de hoger onderwijsinstellingen toekomt om de procedure van intern beroep uit te tekenen, binnen de grenzen van de toepasselijke regelgeving. Verweerde heeft de procedure intern beroep uitgewerkt in artikel 22.7 OER en deze procedure *in casu* volledig gerespecteerd. De interne beroepscommissie – conform art. 22.7 OER samengesteld uit de algemeen directeur, de directeur Onderwijs en onderzoek, 2 personen uit het betrokken departement en de centrale coördinator onderwijs- en studentenadministratie – is derhalve tot een rechtsgeldige beslissing gekomen die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt. Bijgevolg werd er volgens verweerde geen enkele rechtsregel of beginsel van behoorlijk bestuur geschonden.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verweerde zelfs in dit stadium van de procedure klaarblijkelijk weigert om ook maar verduidelijking te verschaffen (nog afgezien van het feit dat het beslissingsstuk de vermelding dient te bevatten). Het middel handelt niet over de samenstelling, maar hekelt de ontbrekende vermelding op welke wijze de beroepscommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was (geheim?) én wat het resultaat was. Verzoekster gaat er dan ook van uit dat er geen meerderheid bestond voor de bestreden beslissing binnen de beroepscommissie.

D. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op een schending van de rechten van verdediging zoals weergegeven in het intern beroepschrift.

Standpunt van partijen

Verzoekster heeft in het intern beroepschrift verwezen naar de rechten van verdediging en expliciet aangehaald op welke wijze deze geschonden zijn.

De repliek die hierop te lezen valt, is:

“dat de student zich evenwel vergist: de examentuchtprocedure wordt geregeld door artikel 20.3 OER, terwijl de student in deze verwijst naar artikel 22.5 §3 dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure betreft;”

Eenzelfde opmerking wordt gegeven over het ontbreken van de inzage in een tuchtdossier.

Verzoekster heeft echter *niet* gewezen op enig artikel uit het OER, maar beroept zich op een schending van de rechten van verdediging.

“De rechten van verdediging in tuchtzaken houden in dat een tuchtsanctie pas kan worden opgelegd nadat de betrokken kennis heeft gekregen van de tegen hem tenlaste gelegde feiten en hij de gelegenheid heeft gekregen om zich behoorlijk te verdedigen ten aanzien van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen.” (R.v.St. arrest nr. 190.975 van 27 februari 2009)

Verweerde kan met een onderwijs- en examenreglement geen afbreuk doen aan een mensenrecht en beginsel van behoorlijk bestuur. De verwijzing naar zogenaamd verkeerde artikels uit dit OER heeft dan ook niet het minste belang. Hetzelfde geldt voor het onderscheid tussen tuchtbeslissing en examentuchtbeslissing.

Verzoekster heeft zich van bij aanvang niet behoorlijk kunnen verweren, hetgeen geleid heeft tot een nietige examentuchtprocedure. De beroepsbeslissing grijpt immers steeds explicet terug naar de eerdere, nietige stappen in de procedure.

Vervolgens herhaalt verzoekster de in het intern beroepschrift opgenomen schendingen.

5. Nietige oproeping

De oproeping van 19 februari 2016 bevat niet:

- De beweerde tuchtfeiten
- De mogelijkheid tot bijstand van een raadsman
- De mogelijkheid tot inzage in het tuchtdossier
- De sanctie die in overweging is genomen

De oproep bevat enkel de vermelding dat deze gebeurt “*in het kader van een onderzoek naar examenfraude*”. Er wordt zelfs niet vermeld dat dit onderzoek *tegen de opgeroepen student* loopt.

Dit is volgens verzoekster een volstrekt nietige manier om een procedure te starten, waardoor geen nuttig verweer kan gevoerd worden en waarmee verzoekster in een situatie wordt geplaatst waarin getracht wordt om tuchtfeiten te bekomen waarvan op het moment van de hoorzitting niet het minste bewijs bestaat.

De beroepsbeslissing bespreekt deze schending niet inhoudelijk.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat het OER inderdaad een bepaling bevat dat de oproeping in het kader van de gewone tuchtprocedure regelt (art. 22.5, §3 OER), doch deze bepaling is volgens verweerde niet van toepassing op de *examentucht*procedure. De Raad stelde reeds eerder dat de rechten van verdediging niet geschonden werden indien een examentuchthoorzitting werd gehouden zonder de student voorafgaand in te lichten omtrent de feiten van de beweerde onregelmatigheid, voor zover kan worden vastgesteld dat de student op het ogenblik van de interne beroepsprocedure wel van alle relevante feiten kennis heeft kunnen nemen. De interne beroepscommissie kwam tot de vaststelling dat het verweer van verzoekster een concreet en gedetailleerd antwoord is op de vastgestelde feiten, zodat men moet besluiten dat de feiten wel degelijk door verzoekster gekend waren.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verweerde de opsomming volgt, maar uit het oog verliest dat het om een geheel van gedragingen gaat, die een verdediging onmogelijk hebben gemaakt. Verweerde verwijst naar beslissing R. Stvb. 8 juli 2008, nr. 2008/012. Deze situatie is volgens verzoekster in de eerste plaats volstrekt verschillend van voorliggend geval, waar geen tuchtdossier bestaat en verzoekster of de raadsman géén informatie heeft verkregen tijdens het intern beroep. In de tweede plaats kan deze rechtspraak niet worden bijgetreden,

aangezien deze lijnrecht ingaat tegen de rechtspraak van de Raad van State. Deze stelt dat tegen niemand een maatregel kan worden genomen die gegrond is op zijn persoonlijk gedrag en die zijn belangen zwaar kan treffen, zonder dat hem vooraf de gelegenheid wordt gegeven zijn standpunt uiteen te zetten en op nuttige wijze voor zijn belangen op te komen. Daartoe is vereist dat aan de betrokken vooraf wordt medegedeeld welke maatregel tegen hem wordt overwogen en dat de feiten die de overheid in aanmerking neemt, hem worden ter kennis gebracht. Een vorm van “vissen” – uitnodigen voor een verhoor en hopen dat daaruit tenlasteleggingen voorkomen waaruit dan later een tenlastelegging kan gedestilleerd worden, hetgeen *in casu* gebeurd is – is in strijd met dit principe. In de derde plaats voorziet artikel 20.2 van het OER:

“b) ...

De voorzitter van de examencommissie brengt de student schriftelijk op de hoogte.”

De eigen regelgeving van verweerde voorziet dat kennis van de feiten voorafgaand aan het verhoor moet gebeuren.

6. Geen tuchtdossier

“13.2. Van een tuchtdossier mag worden verwacht, zo lijkt, dat het de aan de tuchtrectelijk vervolgde leerling ten laste gelegde tuchtfeiten zeer precies omschrijft en in tijd en ruimte situeert. Immers, alleen dan kan de tuchtrectelijk vervolgde leerling zich doelmatig verweren. Vaag of niet gesitueerde feiten maken een verweer bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk.”
(R.v.St. arrest nr. 219.667 van 7 juni 2012)

In casu werd volgens verzoekster geen tuchtdossier ter inzage gegeven. Er was dan ook geen tuchtdossier op het moment van de hoorzitting en tot op heden wordt dit niet voorgebracht, ook al werd verweerde hier op 26 februari 2016 bij fax van de raadsman van verzoekster op gewezen.

Dit onderdeel wordt evenmin inhoudelijk besproken in de beroepsbeslissing. Wel wordt gesteld dat “de vaststelling” “uitvoerig werd toegelicht” en dat uit het verweer moet “besloten” worden dat de “feiten” “gekend waren”.

Verzoekster is binnengekomen in een zaal, heeft geruime tijd allerlei verwijten moeten aanhoren en heeft ontkend dat fraude gepleegd werd. Wat daaruit valt af te leiden betreffende de kennis van enig tuchtdossier lastens verzoekster is niet geheel duidelijk.

In zijn *antwoordnota* verwijst verweerde opnieuw naar het onderscheid tussen de gewone tuchtprocedure (art. 22.5 OER) en de examentuchtprocedure (art. 20 OER) zoals in deze van toepassing is. Bovendien heeft verzoekster geen persoonlijk en actueel belang bij dit middel, gezien de mededeling van stukken ter motivering van een examenbeslissing die pas gebeurt tijdens het extern beroep geen reden is om de bestreden beslissing te vernietigen. Verzoekster kan thans in het kader van de procedure voor de Raad kennis nemen en ook tegenspraak voeren.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat de rechtspraak waar verweerde naar verwijst wederom gaat om een examenbeslissing. Verweerde ontkent niet dat er geen tuchtdossier werd medegedeeld, ook niet tijdens het intern beroep. Verzoekster stelt dat dit niet verzoenbaar is met de rechten van verdediging. De hoorplicht houdt de verplichting in om verzoekster in staat te stellen kennis te krijgen van alle essentiële stukken van het dossier waarna zij, m.b.t. een ernstige maatregel die jegens haar wordt genomen na een tekortkoming die haar wordt aangerekend, op nuttige wijze haar zienswijze moet kunnen meedelen, en dit onafhankelijk van enig verzoek daartoe.

7. Verloop van de hoorzitting – vooringenomenheid

In het OER wordt de hoorzitting losgekoppeld van de werkzaamheden van de examentuchtcommissie. Verzoekster werd dus niet gehoord door het tuchtorgaan. Wel werd verzoekster op een hoorzitting in kennis gesteld van de beweerde feiten en *werd door het departementshoofd hieraan de gevolgtrekking gekoppeld dat de verwijdering uit de instelling zou volgen.*

Dit wordt volgens verzoekster niet ontkend in de bestreden beslissing. Enkel wordt gesuggereerd dat verzoekster zich focust op de procedureregels. Niets is minder waar: verzoekster focust zich op het gedrag van het departementshoofd. Het departementshoofd begeeft zich hier binnen de bevoegdheid van de examentuchtcommissie, waar zij weliswaar deel van uitmaakt maar die niet met het departementshoofd te vereenzelvigen is. Door zich op dergelijke wijze tegen verzoekster te keren, engageert het departementshoofd zich verregaand en kan zij niet langer op een onbevoordeelde wijze deel uitmaken van de examentuchtcommissie. Zij heeft als departementshoofd bovendien een beslissende invloed binnen deze commissie, zodat niet op een onpartijdige manier tot een beslissing gekomen wordt.

De vooringenomenheid speelt dus zowel tijdens de hoorzitting als tijdens de beraadslaging. De beroepscommissie is volgens verzoekster duidelijk niet in staat zich boven het departementshoofd te plaatsen, aangezien de besluitvorming van de examencommissie klakkeloos wordt overgenomen.

In zijn *antwoordnota* haalt verweerde aan dat artikel 20.3 OER – dat het hoorrecht bij een vaststelling van een onregelmatigheid organiseert – stelt dat de student wordt gehoord door de voorzitter van de examencommissie of diens plaatsvervanger, in aanwezigheid van diegene die de onregelmatigheid vaststelde. De ombuds is hierbij eveneens aanwezig. Het departementshoofd ontkennt ten stelligste dat zij gedreigd zou hebben verzoekster uit de instelling te verwijderen, wat bevestigd kan worden door de andere aanwezigen. Aan de hoedanigheid van deze personen kleeft een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid, zodat de loutere bewering van verzoekster dat het departementshoofd vooringenomen was bij de beoordeling niet kan volstaan. De bewijslast ligt bij de studente, die er *in casu* in faalt om ernstige en concrete aanwijzingen aan te dragen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vast dat er geen verklaring van het departementshoofd wordt voorgebracht. Evenmin wordt een verklaring voorgebracht van de andere aanwezigen. Nochtans lijken gehandtekende verklaringen van personeel toch niet moeilijk te verkrijgen voor een onderwijsinstelling. Bovenvermelde ontkenning staat niet in de bestreden beslissing en maakt dan ook een *post factum* argument uit dat geen onderdeel vormt van de motivering. Het gaat ook niet om een dreiging, maar om een oordeel van het departementshoofd alvorens het bevoegde orgaan waarvan zij voorzitter is, de examentuchtcommissie, uitspraak heeft gedaan of zelfs maar is samengekomen. De ernstige en concrete aanwijzing voor het gebeuren bestaat erin dat het gedrag van het departementshoofd al aangekaart werd bij fax van de raadsman van verzoekster van 26 februari 2016 en dat hierover in de navolgende procedure door verweerde wijselijk wordt gezwegen.

8. De verplichting een verklaring te ondertekenen alvorens het lokaal verlaten mocht worden

Verzoekster stelt dat op haar ongeoorloofde dwang werd uitgeoefend, welke in wezen neerkomt op vrijheidsberoving. Er werd niet de mogelijkheid geboden de haar voorgelegde tekst te amenderen. Deze tekst moest ondertekend worden alvorens het lokaal verlaten mocht worden.

Uit geen van de aan verzoekster voorgebrachte documenten blijkt dat “*dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid*”. Dergelijke ongeoorloofde handelingen zijn volgens verzoekster niet in overeenstemming te brengen met een geldige tuchtprocedure.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de interne beroepscommissie er reeds op wees dat dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid. Er werd geen dwang uitgeoefend op verzoekster. Wederom faalt verzoekster er in om ernstige en concrete aanwijzingen aan te dragen om haar bewering kracht bij te zetten. Het gegeven dat verzoekster gevraagd wordt om het proces verbaal te ondertekenen, is ingesteld om de studenten de kans te geven de verklaringen na te lezen en waar nodig te amenderen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat aan haar niet de mogelijkheid werd geboden de haar voorgelegde tekst te amenderen. Deze tekst moest ondertekend worden alvorens het lokaal verlaten mocht worden. Nog steeds voor de beroepscommissie blijkt uit geen van de aan verzoekster voorgebrachte documenten dat “*dit formeel wordt tegengesproken door de mensen die het verhoor hebben begeleid*.”

E. Vierde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een vierde middel beroept op een schending van het onderwijs- en examenreglement (OER) en het beginsel van behoorlijk bestuur, volgens hetwelke een overheid zijn eigen regelgeving dient te respecteren.

Standpunt van partijen

Verzoekster haalt vooreerst volgende rechtspraak aan:

“*Overwegende dat het beginsel ‘patere legem quam ipse fecisti’ het bestuur en de organen die ervan afhangen ertoe verplicht de algemene regels die het zelf heeft vastgesteld te eerbiedigen bij de concrete toepassing ervan;*”

(R.v.St. arrest nr. 164.037 van 24 oktober 2006)

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde echter dat uit het dossier blijkt dat alle bepalingen uit het OER werden nageleefd.

4. Vaststellingsverslag

Volgens verzoekster bepaalt art. 20.2 van het OER het volgende:

“b) Indien de examinator de onregelmatigheid vaststelt tijdens of na de evaluatie van een examen of een praktische opdracht, brengt hij de voorzitter van de examencommissie en de ombuds schriftelijk op de hoogte van de mogelijke onregelmatigheid en voegt de relevante stukken toe.

Hij doet dit zo snel als mogelijk en ten laatste een dag na de dag van de vaststelling. De voorzitter van de examencommissie brengt de student schriftelijk op de hoogte.”

Volgens verzoekster is geen van deze zaken gebeurd. Verzoekster werd geen administratief dossier ter beschikking gesteld waaruit blijkt dat ten laatste een dag na de dag van de vaststelling een schriftelijke melding vergezeld van stukken aan de voorzitter van de examencommissie en de ombuds werd verstuurd. Ook de bestreden beslissing verwijst niet naar dergelijke schriftelijke melding.

Op datum van de beslissing bestond dit verslag dus niet. Verweerde stelt dat uit het dossier blijkt dat de examinator op 5 februari 2016 de meldingen gedaan zou hebben. Verzoekster kent geen dossier. Dat verzoekster niet schriftelijk op de hoogte is gebracht van de vermelde gegevens, zoals ook vereist door artikel 20.2 van het OER, kan zelfs verweerde niet ontkennen.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de examinator - conform artikel 20.2 OER - bij e-mail dd. 5 februari 2016 de voorzitter en de ombuds op de hoogte heeft gebracht van de vastgestelde feiten en de schriftelijke examens heeft overgemaakt (stuk 8 verweerde).

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat over het feit dat het verslag niet aan haar werd bezorgd en er zelfs geen schriftelijke mededeling van werd gedaan, geen betwisting wordt gevoerd. De procedure is dan ook al van bij aanvang niet correct gevoerd. Stuk 8 van verweerde maakt blijkbaar geen deel uit van het administratief dossier waarop de bestreden beslissing is gebaseerd, want het diende op 18 maart 2016 opgevraagd te worden.

5. Termijn van oproeping voor een verhoor

Verzoekster stelt dat art. 20.3 van het OER het volgende bepaalt:

“De student wordt gehoord binnen een termijn van 9 kalenderdagen, ingaand na de vaststelling van de onregelmatigheid.”

De onregelmatigheid werd ten laatste vastgesteld op 5 februari 2016. Verzoekster werd gehoord op 23 februari 2016. Verzoekster stelt dat dit een vervaltermijn is, geen termijn van orde. De termijn is ingesteld in het belang van de student en kadert in de rechten van verdediging. *In casu* werden vragen gesteld over een examen dat niet meer vers in het geheugen van verzoekster lag en (meer nog) wordt uit de manier van antwoorden op de vragen gevolgtrekkingen getrokken op tuchtrechtelijk vlak. Deze termijn werd dus overduidelijk en blijkens de beslissing zelf niet gerespecteerd.

Verweerder stelt dat de termijn verlengd wordt wegens de kroksvakantie. Deze duurt van 8 februari tot 12 februari 2016 (cfr. academische jaarkalender bedrijfsmanagement 2015-2016). De termijn was dus voorbij op 19 februari 2016. De hoorzitting was bijgevolg laattijdig. Waarom het van belang is dat *“het verhoor heeft plaatsgevonden de negende kalenderdag na de hervatting van de lessen”*, zoals in de bestreden beslissing te lezen valt, is verzoekster niet geheel duidelijk.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat de vaststelling gebeurd is op vrijdag 5 februari 2016, de laatste lesdag voor de kroksvakantie. De termijn van 9 kalenderdagen is dus pas beginnen lopen op het moment dat de lessen hervat werden, zijnde maandag 15 februari 2016, en liep bijgevolg af op dinsdag 23 februari 2016. Verzoekster betwist niet dat zij op 23 februari 2016 verhoord werd, zodat de termijn van 9 kalenderdagen wel degelijk gerespecteerd werd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat de berekening van verweerder volledig in strijd is met de eigen academische jaarkalender bedrijfsmanagement 2015-2016. De termijn (in kalenderdagen) was voorbij op 19 februari 2016. Het betreft een vervaltermijn die tot gevolg heeft dat de procedure niet kon verdergezet worden.

6. Samenstelling examentuchtcommissie

Verzoekster stelt dat art. 20.4 van het OER het volgende bepaalt:

“De examentuchtcommissie bestaat uit 3 stemgerechtigde leden van de examencommissie die niet betrokken zijn bij de vastgestelde onregelmatigheid of hun vervangers.

De voorzitter duidt de stemgerechtigde leden aan.

Daarnaast bestaat de examentuchtcommissie uit volgende niet-stemgerechtigde leden:

- d) *de voorzitter van de examencommissie;*
- e) *de secretaris van de examencommissie als verslaggever;*
- f) *de ombuds.”*

Verzoekster heeft geen kennis gekregen van de samenstelling van de examentuchtcommissie en heeft hierop geen opmerkingen kunnen geven. Meer nog, verzoekster kent nog steeds deze samenstelling niet, want enkel de naam van de voorzitter staat in de bestreden beslissing vermeld. Er dient dan ook vastgesteld te worden dat deze voorzitter de beslissing heeft genomen en niet een examentuchtcommissie.

Verweerder stelt dat “uit het dossier” blijkt dat de examentuchtcommissie “wel degelijk regelmatig was samengesteld”. Waar dit juist zou moeten blijken wordt niet duidelijk gemaakt. Het had ook weinig nut gehad, want verzoekster heeft geen kennis van een dossier. Overigens blijkt uit de bestreden beslissing nog steeds niet de samenstelling.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat uit het verslag van de examentuchtcommissie dd. 25 februari 2016 onmiskenbaar blijkt dat de samenstelling van de commissie conform artikel 20.4 OER gebeurde (stuk 9 verweerder):

“*Stemgerechtigde leden:*

[K.G.J], [L.R.J], [M.S.]

Niet stemgerechtigde leden:

[M.V.] voorzitter van de examentuchtcommissie

[M.B.] secretaris

[E.V.] ombuds”

Zodoende heeft verweerder de procedure in verband met examenfraude en examentuchtbeslissingen zoals beschreven in artikel 20 OER nageleefd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat stuk 9 van verweerder voorheen aan haar niet gekend was. Mevrouw [M.V.] kent zich hierin de titel “voorzitter van de examentuchtcommissie” toe en ondertekent als dusdanig. Mevrouw [M.V.] is enkel een niet-stemgerechtigd lid van de examentuchtcommissie. Zij is voorzitter van een ander orgaan, de

examencommissie. De samenstelling van de examentuchtcommissie blijkt dus bij kennisname van stukken effectief niet correct. Reden temeer dat verzoekster correct stelt dat deze “voorzitter” de beslissing heeft genomen en niet een examentuchtcommissie.

F. Vijfde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een vijfde middel opwerpt dat er geen geldige stemming was binnen de examentuchtcommissie.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat uit de bestreden beslissing niet blijkt op welke wijze de examentuchtcommissie tot de beslissing is gekomen, welke de wijze van stemmen was of wat het resultaat was. Zoals eerder gesteld is zelfs de samenstelling onbekend.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerder dat de examentuchtcommissie werd samengesteld conform artikel 20.4 OER. Het proces-verbaal van de beraadslaging vermeldt de samenstelling van de examentuchtcommissie, de aanwezigen bij de beraadslaging, de genomen beslissing en de motivering van deze beslissing conform artikel 20.5 OER (stuk 9 verweerder). Verzoekster heeft binnen een termijn van 14 kalenderdagen na de dag van het horen *de gemotiveerde examentuchtbeslissing* aangetekend mogen ontvangen vanwege de voorzitter van de examentuchtcommissie (stuk 2 verweerder). Het gegeven dat enkel de gemotiveerde examentuchtbeslissing werd meegedeeld, zoals in overeenstemming met artikel 20.5 OER, en niet het proces-verbaal van beraadslaging zelf waaruit de samenstelling van de commissie blijkt, doet volgens verweerder geen afbreuk aan de geldigheid van de beslissing van de examentuchtcommissie. Verweerder heeft alle bepalingen in het OER met betrekking tot examenfraude en examentuchtbeslissingen nageleefd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zelfs uit het nu voorgebrachte verslag (stuk 9 verweerder) niet de wijze van besluitvorming of het resultaat van de stemming blijkt.

G. Zesde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij in een zesde middel stelt dat er geen examenfraude is.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat art. 20.1 van het OER volgende bevreemdende passage bevat:

“Indien wordt geoordeeld dat een vastgestelde onregelmatigheid als examenfraude moet worden beschouwd, leidt dit, naargelang de aard, ernst en aantoonbaarheid, tot sancties.”

Volgens verzoekster is de enige denkbare manier waarop de aantoonbaarheid een rol kan spelen bij een tuchtsanctie, bij de vrijspraak: indien geen examenfraude is aangetoond, zoals *in casu*, is er geen examenfraude.

Artikel 20.1 van het OER bepaalt:

“Elk gedrag van een student in het kader van een examen of de organisatie daarvan waardoor de student het geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt of tracht te maken om een juist oordeel te wormen over de kennis, het inzicht en/of de vaardigheden van zichzelf dan wel van andere studenten.”

Volgens verzoekster dient de bestreden beslissing bijgevolg een gedrag aan te duiden. De bestreden beslissing bevat geen enkele vermelding van een gedrag van verzoekster in de zin van artikel 20.1 OER. De beslissing bevat examencijfers en de vaststelling dat verzoekster niet even goed presteert op een mondeling examen. Verzoekster stelt dat deze twee examenvormen in wezen verschillend zijn en tot uiteenlopende resultaten kunnen leiden onder invloed van tijdsdruk, zenuwen, onervarenheid met de examenvorm...

Het schriftelijk examen was zelfs (in tegenstelling tot het mondeling examen) een *open boekexamen*. Met andere woorden: verzoekster heeft (eenvoudigweg afgaand op de inhoudstafel van het handboek) toegang tot alle leerstof, met inbegrip van voorbeelden, om het examen tot een goed einde te brengen én alle tijd om deze gegevens te benutten. De twee studenten die blijkbaar volgens de bestreden beslissing *dezelfde fraude* (welke dat dan ook moge zijn) zouden gepleegd hebben, hebben *verschillende examenresultaten*. Het is voor verzoekster dan ook niet in te zien wat daaruit kan afgeleid worden.

Verzoekster meent dat de docent in wezen beweert dat de studenten te hoog scoren op het examen. Ze beroept zich hierbij op de gemiddelde score van de andere studenten, eraan voorbijgaand dat deze gemiddelde score een onvoldoende is (29,5/60 op een open boekexamen). Dit is volgens verzoekster te verklaren omdat medestudenten ingezet hebben op een tweede examenkans en hun prioriteiten elders hebben gelegd. Indien deze gemiddelde score

de weerslag is van het resultaat van de opleiding die aan de studenten geboden werd, dient de docent zich volgens verzoekster misschien andere vragen te stellen dan naar het hoe en waarom van de hoog scorende studenten. Inhoudelijk acht verweerde het wederom niet nodig te repliceren en wordt verwezen naar de (op alle mogelijke manieren aangetaste) beslissing van de examentuchtcommissie. Verzoekster ontkent met klem enige vorm van fraude gepleegd te hebben.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat de interne beroepscommissie naar de uitgebreide motivatie van de examencommissie verwijst, namelijk dat de opvallend goede score op het schriftelijk examen in sterk contrast staat met de ruim onvoldoende score die behaald werd op het mondeling gedeelte; dat verzoekster op geen enkele vraag, zoals die ook voorkwamen in het schriftelijk examen, kon antwoorden, noch een aanvaardbare verklaring geven waarom er zulke grote discrepantie bestond tussen de score op het mondeling en het schriftelijk examen; dat haar score voor het schriftelijk examen ver boven de gemiddelde score van de andere studenten ligt, terwijl haar score voor het mondeling gedeelte onder het gemiddelde ligt (stuk 4 verweerde).

Verwerende partij benadrukt dat de docent heeft toegelicht dat er voor vraag 13 – in verband met de berekening van de hefboomwerking – verschillende antwoorden mogelijk zijn, maar dat verzoekster net dezelfde methode heeft gebruikt (stuk 10 verweerde) als die in de verbetersleutel (stuk 11 verweerde), terwijl deze methode niet tijdens de les werd toegelicht. Bovendien heeft geen enkele andere student deze methode op het examen toegepast. Voor vraag 8 is de becommentariëring van verzoekster letterlijk dezelfde als in de verbetersleutel, terwijl een interpretatie van cijfers bijna nooit woord per woord hetzelfde kan zijn. Bij de andere studenten was dit dan ook niet het geval.

Volgens verzoekster gaat het argument dat het om een open boek examen ging, gaat derhalve niet op, gezien verzoekster identiek dezelfde antwoorden gaf op haar examenkopie als dewelke in de verbetersleutel werden opgenomen *én* deze antwoorden ook niet in het onbeschreven handboek voorkwamen. Daarenboven bevatte het examen geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat verzoekster deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen. Deze vaststellingen worden door de stukken in het dossier bevestigd.

De examentuchtcommissie en de interne beroepscommissie zijn dan ook terecht van oordeel dat er, op basis van samenhangende zwaarwichtige vermoedens, moet worden besloten dat verzoekster examenfraude heeft gepleegd. Verzoekster werd in het verleden reeds twee maal gesanctioneerd voor fraude, waarbij telkens dezelfde medestudent [I.E.] betrokken was:

- 6 februari 2015: sanctie 0 voor het opleidingsonderdeel (stukken 12 en 13)
- 15 september 2015: 0 voor alle opleidingsonderdelen van dezelfde examenperiode (stuk 14)

Een zwaardere straf werd door beide organen rechtvaardig geacht, gezien bij verzoekster reeds voor de derde keer fraude werd vastgesteld. De Raad was in het verleden reeds van oordeel dat de zwaarte van de sanctie gerechtvaardigd kan zijn in het licht van de staat van herhaling van een student.

Uit al het voorgaande blijkt volgens verweerde dat de beslissing van de interne beroepscommissie regelmatig tot stand is gekomen en niet kennelijk onredelijk is.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat de docent, mevrouw [M.K.] blijkens stuk 8 van verweerde op 5 februari 2016 het volgende schrijft: “*Ik heb een sterk vermoeden van fraude, maar kan dit niet hard maken.*” Nadien zou dit dan wel hard gemaakt moeten zijn? Moet dit blijken uit de nieuwe motivering die tijdens het extern beroep aan de beslissing gegeven wordt? Indien men een correct verweer had laten voeren, met kennis van zaken, had verweerde het volgende kunnen vernemen van verzoekster (zie ook stuk 12 verzoekster). Vervolgens geeft verzoekster haar verklaringen en bijkomende argumenten bij diverse elementen aangehaald in de antwoordnota van verweerde. Verder beweert verweerde: “*Daarenboven bevatte het examen geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat de student deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen.*” De voorgaande examens worden niet voorgebracht. Hoe kan verzoekster zich dan verweren op dit punt? Ook dit is een pijnpunt dat binnen een correcte procedure aangekaart had kunnen worden, als verzoekster kennis had van een dossier. Hieraan voegt verzoekster nog toe dat de twee studenten die blijkbaar volgens de bestreden beslissing *dezelfde fraude* (welke dat dan ook moge zijn) zouden gepleegd hebben, *verschillende examenresultaten* hebben. Verweerde acht het blijkbaar gepast om hierop te reageren door voor beide studenten dezelfde uitleg te geven in de antwoordnota.

H. Beoordeling van de middelen

1. Verzoekster beroept zich op de schending van artikel 20.1 van het OER (zoals hoger geciteerd). Volgens verzoekster is er op geen enkele wijze door verweerde aangetoond dat er sprake is van een examenfraude. Deze grief betreft de grond van de betwiste beslissing zelf. In toepassing van artikel 20.5 van het onderwijs- en examenreglement wordt verzoekster gesanctioneerd met de zwaarste examentuchtsanctie, met name:

- “• *een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken onderwijsperiode;*
- *een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven.* “

2. De Raad benadrukt dat hij zijn oordeel over de juiste toedracht van de feiten bij de beoordeling van een examentuchtbeslissing niet in de plaats kan stellen van die van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling. De Raad dient er op toe te zien of op grond van de gegevens van het dossier bepaalde feiten redelijkerwijze als bewezen beschouwd kunnen worden en of de onderwijsinstelling de bewezen geachte feiten terecht als tuchtfeiten kon kwalificeren. Het komt daarbij aan de onderwijsinstelling toe te beslissen welke sanctie aangepast is aan de ernst van de feiten, zodat enkel ingeval vast komt te staan dat er een kennelijke wanverhouding is tussen de ernst van de feiten en de zwaarte van de sanctie er sprake is van een onrechtmatige beslissing. De Raad dient niet zelf te oordelen of er effectief fraude is gepleegd, maar dient enkel na te gaan of de verwerende partij niet kennelijk onredelijk tot haar besluit is gekomen, rekening houdende met de reglementaire voorschriften terzake, de omstandigheden en de gegevens van het dossier.

3. Voorliggende grief handelt in het bijzonder over de vaststelling van de tuchtfeiten. Het redelijkheidsbeginsel vereist dat het tuchtdossier afdoende sluitend en een overtuigend bewijs van de fraude omvat. Fraude is een ernstige beschuldiging en wordt, wanneer ze bewezen wordt geacht, zoals *in casu*, doorgaans met zeer zware sancties bestraft. Het onderzoek moet dan ook met de nodige zorgvuldigheid gebeuren.

Twijfel zal door de Raad in het voordeel van de student worden uitgelegd. Het appreciëren van de precieze feiten is geen eenvoudige opdracht voor de Raad. Een geheel van gegevens en vermoedens welke ook in het dossier goed onderbouwd worden, kan in bepaalde gevallen als voldoende bewijskrachtig worden beschouwd, zonder dat de (poging tot) fraude daadwerkelijk wordt vastgesteld.

4. De Raad stelt vast dat, *in casu*, verwerende partij *in fine* beweert dat verzoekster de verdeelsleutel heeft gestolen of alleszins op een niet toelaatbare wijze inzage hiervan heeft gekregen, wat een zeer zwaarwichtige beschuldiging inhoudt. Hiervan wordt echter geen enkel materieel en rechtstreeks bewijs aangebracht. De Raad stelt ook vast dat verzoekster ten stelligste ontkent dat zij fraude heeft gepleegd.

Verwerende partij heeft zich evenwel gebaseerd op een aantal vermoedens, die zij voldoende zwaarwichtig acht om de fraude als bewezen te beschouwen. De Raad zal hierna nagaan of op grond van de gegevens van het dossier dit tuchtfeit redelijkerwijze als bewezen beschouwd kan worden.

Verweerde baseert zich samengevat op volgende argumenten:

- de opvallend goede score op het schriftelijk examen die in sterk contrast staat met de ruim onvoldoende score (onder de gemiddelde score van de andere studenten) die behaald werd op het mondelinge gedeelte, waarvoor verzoekster ook geen verklaring kon geven;
- een score voor het schriftelijk examen die ver boven de gemiddelde score van de andere studenten ligt;
- voor de berekening van de hefboomwerking heeft verzoekster net dezelfde methode gevvolgd als deze in de verbetersleutel, terwijl deze methode niet tijdens de les werd toegelicht. Bovendien heeft geen enkele andere student deze methode op het examen toegepast. Voor vraag 8 is de becommentariëring van verzoekster letterlijk dezelfde als in de verbetersleutel, terwijl een interpretatie van cijfers bijna nooit woord per woord hetzelfde kan zijn. Bij de andere studenten was dit dan ook niet het geval;
- het examen bevatte geen enkele vraag die reeds in een vorig academiejaar bij andere studenten zou gesteld zijn, zodat verzoekster deze informatie onmogelijk van oud-studenten kan hebben verkregen;
- verzoekster was reeds twee maal betrokken bij en gesanctioneerd voor fraude, en dit telkens in het gezelschap van medestudent [I.E.], die ook beticht is van fraude en een beroep heeft ingesteld bij de Raad (geregistreerd onder rolnummer 2016/099).

De Raad stelt, wat deze bewijsvoering betreft, vast dat (1) de situatie waarbij een student een hoge score haalt en veel beter scoort dan het gemiddelde *an sich* niet voldoende is om een student van fraude te beschuldigen; (2) het een open boek examen betreft dat onder meer door

de verschillende examenvorm een verschillende score kan verklaren met een mondeling examen; (3) over het resultaat op het mondeling examen geen enkele neerslag terug te vinden is in het dossier; (4) over het ontoelaatbaar gebruik van de verdeelsleutel enkel vraag 8 en vraag 13 als concreet voorbeeld aangehaald worden; (5) over het vermoede gebruik/inzage van de verdeelsleutel – wat diefstal impliceert – geen enkel materieel, rechtstreeks, zelfs geen begin van bewijs vorhanden is; (6) er in het kader van de zorgvuldigheidsplicht kan vanuit gegaan worden dat de docent deze antwoordsleutel samen met de vragen met de nodige zorg heeft bewaard; (7) het reeds (tweemaal) eerder plegen van een fraude (*in casu* spieken op een examen) mogelijk tot een verzwaring van de toegepaste sanctie kan leiden, maar *an sich* nog geen bewijs is van het plegen van een nieuwe fraude, *in casu* gepaard gaand met een diefstal.

5. De Raad is van oordeel dat, *in casu*, op basis van de elementen van het dossier, de algemeen geformuleerde vermoedens zonder een degelijke steun in het dossier of grondig uitgevoerd onderzoek, niet een voldoende plausibel bewijs kunnen leveren van het feit dat verzoekster fraude heeft gepleegd, wat *in casu* ook impliceert dat zij de verdeelsleutel heeft gestolen of op een onregelmatige wijze inzage heeft gekregen van deze verdeelsleutel.

In het licht van deze gerede twijfel kon de verwerende partij niet zonder nadere aanwijzingen van een niet toelaatbare inzage in de verdeelsleutel aannemen dat de verzoekende partij zich schuldig heeft gemaakt aan dit tuchtfeit. De zwaarwichtigheid van deze feiten vereist een voldoende concreet en overtuigend bewijs.

Het zesde middel is gegrond.

6. De eerste vijf middelen van verzoekster, zoals hoger weergegeven, betreffen het verloop van de gehele procedure en de totstandkoming van de examentuchtbeslissing, en met name zowel het verloop van de procedure wat de initiële examentuchtcommissie betreft als de procedure op intern beroep.

Gezien het gegrond verklaren van het zesde middel, op grond waarvan de Raad van oordeel is dat de vaststelling van de vermoedelijke fraude onvoldoende is aangetoond, worden deze middelen, die het procedureverloop betreffen, door de Raad niet verder onderzocht. Deze kunnen immers niet tot een ruimere vernietiging leiden.

Ten overvloede wijst de Raad in dit verband op de toepassing van artikel II. 280 van de Codex Hoger Onderwijs. Dit artikel is naar het oordeel van de Raad ook van toepassing op tuchtprocedures die in het kader van een examen ten aanzien van studenten worden ingeleid. Een procedure in tuchtzaken stelt ten aanzien van de rechten van verdediging stringente eisen in die zin onder meer dat een student recht heeft op: de mededeling van de aard van de jegens hem overwogen maatregelen en van de gronden waarop deze zijn gebaseerd, inzage in het volledige dossier en een redelijke termijn om zijn verweer mondeling of schriftelijk voor te bereiden en bijstand door een raadsman.

Het beroep is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 maart 2016.

2. De interne beroepsinstantie zal uiterlijk tegen 31 mei 2016 een nieuwe beslissing nemen rekening houdend met de overwegingen van de Raad.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 11 mei 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris	De voorzitter
Melissa Thijs	Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd

een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.920 van 11 mei 2016 in de zaak 2016/116

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 april 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 13 april 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 mei 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en de heer [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, en [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het Communicatiemanagement.

Tot het curriculum van verzoekster behoort het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ (7 studiepunten), met als componenten ‘[REDACTED]’ (4 studiepunten) en ‘[REDACTED]’ (3 studiepunten).

In de januarizittijd behaalt verzoekster voor het opleidingsonderdeel een examencijfer van 9/20, met als onderliggende deelcijfers respectievelijk 8/20 en 11/20. Verzoekster wordt niet geslaagd verklaard.

Omwille van het voorheen niet slagen voor het opleidingsonderdeel ..... (.....), kon verzoekster in het academiejaar 2015-2016 ook de daarop aansluitende vakken ..... (.....) en ..... (.....) niet opnemen.

Op 25 september 2015 zendt de trajectbegeleider aan verzoekster het volgende bericht:

“Er zijn een aantal zaken die we eerst nog best eens op een rijtje zetten:

- Je hebt ervoor gekozen om op uitwisseling te gaan waarbij een belangrijke voorwaarde was: slagen voor de COM-vakken in 2COM. Dat is niet gelukt want je slaagde niet voor ..... (noch voor ..... noch voor .....)
- Je zal ondertussen al in Canada en ik heb jou ingeschreven voor de vakken waarvoor ja mag/kan worden ingeschreven, ... (en .....) is daar niet bij omdat je moet geslaagd zijn voor ..... en ..... om te kunnen deelnemen aan ..... .

Idem voor de BAP, stage en cases: die kan je pas starten nadat je slaagt voor onder andere ..... . Dat staat netjes uitgelegd op het document dat je mij doorstuurde. Daarop is de volgtijdelijkheid aangegeven en daar voldoe je niet aan dus kan je die vakken nog niet opnemen.

- Jouw traject ziet er dus voor dit jaar vrij beperkt uit, volgend jaar kan je dan de resterende vakken opnemen, op voorwaarde dat je dit jaar slaagt.
- Wat ..... betreft: dat vak kan in examencontract opgenomen worden. Ik heb dat voor jou al opgemaakt. Een examencontract is een apart contract waarbij je enkel het examen aflegt. Je zal er dus hoe dan ook examen van moeten afleggen nadat je terug bent (ben je tijdig terug dan kan je dat in januari afleggen, ander wordt het automatisch tweede kans).”

Dit was in essentie aan verzoekster reeds meegedeeld bij e-mail van 25 augustus 2015.

Daaropvolgend wordt tussen verzoekster en verwerende partij e-mailverkeer gevoerd met betrekking tot de uitbreiding van de inschrijving met de twee voormelde opleidingsonderdelen. Daarbij wordt ook betrokken, de internationale uitwisseling die verzoekster ondertussen heeft opgenomen in Canada, en die tot gevolg heeft dat zij geruime tijd niet aanwezig zal zijn en op dat ogenblik ook geen lessen kan volgen.

Blijkbaar worden de opleidingsonderdelen ..... en ..... vervolgens ook effectief aan het curriculum van verzoekende partij toegevoegd.

Het opleidingsonderdeel ..... bestaat uit twee onderdelen: ‘.....’ en ‘.....’. Aangezien deze vakken in het eerste semester vallen en verzoekster haar uitwisseling in Canada opneemt, zendt een van de titularissen van ..... op 11 november 2015 de volgende e-mail aan verzoekster:

“Ik hoorde dat je via een examencontract o.a. ..... wil doen dit semester. Binnen ..... geeft ik ..... en mr. [V.G.] ..... Voor beide vakken staat de helft van de punten op het examen en de helft op een overkoepelende taak. Wat het examen betreft zal dat hetzelfde zijn voor alle studenten, dus ook voor jou. Voor ..... gaat dat door op 6/1/2015 om 8u15. De leerstof bestaat uit alle presentaties die je kan vinden op [link] onder de link ..... (helemaal rechts).

De taak voor het deel ..... stuur ik hier mee. Ik heb de taak wel aangepast zodat je hem individueel kan maken. Je hoeft niets echt uit te voeren, maar wel het volledige concept uitdenken en uitschrijven. Ook met je content bij elkaar zoeken en als mooi verhaal vertellen in Storify.

Mr. [V.G.] zal jou ook nog contacteren voor zijn deel van de taak (voor .....).

Voor de vakken van ..... zal je contact moeten opnemen met de lectoren die daarin lesgeven. Aarzel niet te mailen indien je voor ..... nog vragen hebt. En omdat je zover zit en alles alleen moet doen, hier een kleine extra, op de volgende link vind je werkjes van studenten van vorige jaren. Zij werkten wel in teams van 5 of 6, dus ik verwacht niet dat jou[w] werd zo uitgebreid zal zijn. Ook moesten ze de dingen echt uitwerken, ook dat verwacht ik niet. Maar zo krijg je toch een idee wat ik verwacht wat de taak betreft.”

Met een e-mail van 21 november 2015 zendt de titularis van ..... op zijn beurt de volgende e-mail aan verzoekster:

“Op mijn beurt stuur ik je graag de nodige richtlijnen om ook het olof ‘.....’ in het kader van een examencontract in te vullen.

- De opdracht vind je in bijlage en leunt aan bij de opdracht die je al kreeg voor ‘content’
- Voor alle duidelijkheid volstaat het dat je dus ook een ‘vakoverschrijdend’ dossier indient, dus één dossier (2 exemplaren geprint) voor beide vakken volstaat
- Ook het examen ..... zal voor jou hetzelfde zijn als voor de andere studenten
- Alle richtlijnen (leerstof boek) en slides vind je op de gebruikelijke wijze via [elektronisch platform]

Wat ‘.....’ betreft, briefen [G.C.] en ikzelf je graag volgende wee dinsdag 24 november om 11u30.

Afspraak aan de ‘docentenkastjes’ voor de glazen deur op het tweede verdiep ten laatste om 11u25.

Gelieve deze afspraak te bevestigen.

Hieronder kan je al situeren binnen welke markt je een nieuw merk zal mogen bouwen:

(...)

Aarzel uiteraard niet voor andere vragen. We blijven paraat ;-)"

De afspraak voor de briefing wordt uiteindelijk bepaald na 15 december 2015.

Voor het opleidingsonderdeel [REDACTED] behaalt verzoekster blijkbaar – geen van de partijen legt ter zake een puntenlijst neer – een examencijfer van 8/20.

Uit het relaas van verzoekster leidt de Raad af dat zij voor de onderliggende subonderdelen ‘[REDACTED]’ en ‘[REDACTED]’ respectievelijk 9/20 en 8/20 behaalde.

Met een e-mail van 29 januari 2016 wordt aan verzoekster meegedeeld dat de examencommissie – niettegenstaande het voormelde tekort en de geldende volgtijdelijkheden – heeft beslist om verzoekster in het academiejaar 2015-2016 toch toe te laten tot de opleidingsonderdelen Cases en Bachelorproef – dit laatste via een examencontract met het oog op aflegging tijdens de tweede examenzittijd.

Het opleidingsonderdeel Stage dient, nog steeds volgens deze beslissing, in het academiejaar 2016-2017 te worden opgenomen.

Aan verzoekster wordt gevraagd om bericht te laten of zij met deze regeling instemt. Tussen verzoekster en verwerende partij ontspint zich tussen 18 februari en 22 februari 2016 mailverkeer met betrekking tot de vraag of verzoekster nu al dan niet is ingeschreven voor het opleidingsonderdeel Cases – wat verzoekster in een e-mail van 22 februari 2016 formeel bevestigt.

Op de examenbeslissing van 29 januari 2016 wordt ook een maatregel van studievoortgangsbewaking meegedeeld, ertoe strekkende dat verzoekster geen studierendement van 20% behaalt en dat wanneer zij na de tweede examenkans nog steeds onder de 20% studierendement blijft, zij de volgende twee academiejaren niet opnieuw zal kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding.

Verzoekster is het niet eens met het examencijfer van 9/20 en tekent hiertegen op 30 januari 2016 intern beroep aan. Hierin zet verzoekster het volgende uiteen:

“1. M.b.t. ....:

Het zogenaamde clustervak valt uiteen in een eerste gedeelte ..... en in een tweede gedeelte ..... waarvoor ik respectievelijk een 8 en een 11 op 20 gekregen heb, hetzij 9,5 als gemiddelde, punten die door de school naar beneden werden afgerond. Bij deze betwist ik de afronding naar beneden aangezien mij hierover nooit iets vooraf werd gecommuniceerd en deze afronding voor mij disproportioneel betekent dat ik voor een half punt geslaagd ben of niet. Ook het OER vermeldt daar niets over. In het voordeel van de twijfel verzoek ik daarom aan de commissie om de door mij behaalde punten van 9,5 minstens niet naar beneden af te ronden op de examenpapieren waardoor mijn deliberatiekansen verminderen. Een 9 om te delibereren is iets anders dan een 9,5 en gezien het gebrek aan toelichting of richtlijn ter zake schaadt dit gebrek mijn slaagkansen.

Wat op het eerste zicht een marginaal afrondingsprobleem lijkt, is dat op het tweede gezicht absoluut niet omdat het vak ..... het vak is met de meest volgtijdelijkheid van de hele opleiding communicatiemanagement. In normale taal wil dit zeggen: niet slagen voor ..... – zelf een vak met slechts 7 studiepunten – voorkomt dat de student deeltneemt aan de bachelorproef (4SP) + Cases (8SP) en last but not least de Stage (17 SP). Het vak ..... is dermate cruciaal voor de opleiding dat het 29 studiepunten ‘gijzelt’ op een totaal van 60. En dat slechts in het tweede jaar. In het derde jaar worden ook de vakken ..... (6 SP) en ..... (7 SP) op dezelfde manier afgesloten.

Samengevat: al of niet slagen voor ..... zijnde een vak van 7 studiepunten, bepaalt de toegang tot 42 studiepunten terwijl een volledig opleidingsjaar slechts uit 60 studiepunten bestaat.

Binnen deze context is het gebrek aan gepubliceerde afrondingsregels geen kwestie meer van halve punten maar neemt het een disproportioneel overwicht van 75% van mijn slaagkansen.

Het belang van een half punt méér of minder kan dus bezwaarlijk onderschat [bedoeld wordt: ‘overschat’] worden. Men kan zich overigens ernstig afvragen of dergelijk ‘overgewicht’ van één van niet kennelijk onredelijk is op zich. De onderwijsinstelling heeft inderdaad een zekere beslissingsvrijheid maar het is rechtlijniger en doorzichtiger het vak ..... dan rechtstreeks de studiepunten te geven waar het recht op heeft in verhouding tot het aantal vakken waarvan het aan de basis ligt. Dat is transparanter dan een gefnuikt systeem.

Dat belang van een half punt wordt nog uitvergroot door het feit dat het afgelegd werd niet onder de vorm van een diplomacontract maar onder examencontract. Dat betekent dat het op zijn eigen verdienste moet beoordeeld worden en niet samen met de andere punten zoals in een diplomacontract het geval is. Het puntenblad houdt daarmee geen rekening door de mogelijkheid van deliberatie slechts toe te laten als de laatste zittijd van het academiejaar voorbij is én de student nogmaals

het vak [REDACTED] heeft afgelegd, waardoor het in de totaliteit van de examenresultaten wordt beoordeeld maar niet ‘an sich’.

Bij deze wijs ik ook op de onregelmatigheden gedurende het examen. Mevr. [V.B.] werd door de studenten gevraagd over welk antwoord zij eigenlijk verwachtte op een open vraag. Daarop luidde het antwoord: ‘vul maar iets in, het zal wel juist zijn’ en een halve minuut later ‘ik weet zelf niet wat ik als antwoord op die vraag zou moeten invullen’. Deze statements zorgden bij de studenten voor heel wat opschudding op het internet.

Daarmee is duidelijk dat de examinator minstens de modelantwoorden op haar eigen vragen niet vooraf heeft opgesteld waardoor de objectieve beoordeling geschaad wordt.

2. M.b.t. de studievoortgangsbeslissing van de examencommissie d.d. 29/01/2016

Uitgaande van de veronderstelling hierboven dat ik o.a. door een negatieve toepassing van de niet gepubliceerde en nergens vooraf geëxpliciteerde afrondingsregels, post factum niet geslaagd ben voor [REDACTED], beslist de examencommissie desalniettemin dat ik binnen hetzelfde academiejaar mag inschrijven voor het vak Cases en voor de Bachelorproef.

Niet echter voor de stage.

Dit roept een aantal vragen op:

- * Zoals hierboven uiteengezet acht de onderwijsinstelling het vak cruciaal voor de kwaliteit van de hele opleiding en dat zonder onderscheid van belangrijkheid tussen Cases, de Stage en de BAP die allen onder dezelfde volgtijdelijkheidsregel vallen. Als dat zo is, dan is het des te onbegrijpelijker dat de Stage nu de uitzondering in plaats van de regel wordt.
- * Als die vakken zoals de onderwijsinstelling beweert, inhoudelijk zo onlosmakelijk geclusterd of verbonden zijn dat ze in een logische opeenvolging moeten worden afgelegd, wat kan dan zo belangrijk zijn dat het vak met de meeste studiepunten, nl. de Stage, daarop een uitzondering vormt? Men zou geredelijk denken dat het precies in het belang van de kwaliteit van de vakinhoud is dat ook de Stage zo nauw mogelijk aansluit bij [REDACTED] in de tijd. Door de stage met een schooljaar uit te stellen komt de examencommissie net het omgekeerde.

Wat de examencommissie nu beslist stemt overigens niet overeen met de beslissing van de afdelingsdirecteur die op 27 oktober 2015 in haar mail nogmaals het belang van de volgtijdelijkheidsregel onderstreept en daarin uitdrukkelijk stelt dat slagen voor [REDACTED] conditio sine qua non is om deel te nemen aan de BAP... De examencommissie oordeelt zonder verdere commentaar het tegendeel maar maakt de regeling voor mij nog strenger en moeilijker door mijn stage naar een volgend schooljaar te projecteren.

En dan schrijft mevr. [S.] op 29 januari dat ik in februari 2016 kan afstuderen.

Begrijpe wie kan...Consistent en redelijk is anders.

De examencommissie schiet in zijn voortgangsbeslissing duidelijk tekort aan de motiveringsplicht. Ik mag minstens verwachten dat de onderwijsinstelling de juridische en feitelijke overwegingen mededeelt waarop deze beslissing werd genomen.

Ik zie daarom geen enkele objectieve reden die dit kan verantwoorden en in verhouding staat tot de feiten en al zeker niet in een finaliteitsjaar. Het is altijd de bedoeling van de decreetgever geweest om de studietijd zo kort mogelijk te houden.

Vriendelijk verzoek daarom aan de interne beroepscommissie mij toe te staan ook de stage in februari 2016 af te leggen, naast Cases en de Bachelorproef, reeds toegestaan.

Op verzoek van de trajectbeheerder om mijn akkoord te geven met die regeling, kan ik bijgevolg voorlopig niet ingaan. Ten eerste is mijn akkoord blijkbaar niet vereist voor een studievoortgangsbeslissing.

Ten tweede zou ik daarmee de fouten regulariseren die zijn gebeurd terwijl ik geen beroep meer kan aantekenen tegen dingen die ik zelf heb goedgekeurd.

Overigens begrijp ik niet waar de studievoortgangbewaker volgende melding vandaan haalt:

‘W20: Je behaalt momenteel geen studierendement van 20%. Opgelet, als je na de tweede examenkans nog steeds onder de 20% studierendement blijft, kan je je niet opnieuw inschrijven voor dezelfde opleiding voor de komende twee academiejaren.’

Ik kan alleen maar vermoeden dat misschien mijn punten van de stage in Canada nog niet zijn toegevoegd maar dat lijkt mij heel eigenaardig omdat ik dit verzoek al aan de afdelingsdirecteur stelde kort nà mijn vertrek naar Toronto (oktober 2015). Op dit ogenblik beschik ik dus nog steeds niet over een geactualiseerde stand van zaken m.b.t. al mijn punten.

Daarmee schiet de onderwijsinstelling tekort aan de zorgvuldigheidsplicht.

Op dit ogenblik beschik ik – ondanks herhaaldelijk aandringen – nog steeds niet over een geactualiseerde examenstaat.

3. M.b.t. ..... en ..... van de heren [S.] en [V.G.].

In augustus 2015 wordt mij door de [hogeschool] een (waardevolle) stage toegekend in Ryerson-Canada. Niet mijn fout of verantwoordelijkheid dat ik wegens mijn afwezigheid gedurende 4 maanden het vak ..... niet heb kunnen volgen. In de plaats werd mij bij mail van 16/12/2015 een taak opgelegd met de volgende omschrijving:

<.....

- Sector fastfoodketen
- Leeftijd 18-35 jaar
- Doelgroep vrouwen
- Security als motivationeel segment

Rapport uitwerken van max. 20 pagina's vertrekende vanuit de marktanalyse (concurrenten en positionering) enerzijds en insight in de doelgroep versus de sector anderzijds. Van daaruit een nieuw merk creëren: SWOT, visie, missie waarden, merkdefinitie, etc. Zie slide 16 'inleiding .....' op [elektronisch platform].>

Voor de rest kon ik mijn plan trekken. In vergelijking met de andere studenten die de taak in groepen van 5 mochten ondernemen, moest ik het alleen doen met veel minder tijd en zonder coaching, begeleiding die hoog in het vaandel van [hogeschool] staat tot puntje bij paaltje komt. ..... gaat over 25 lesuren.

Op basis van summiere opdrachtgegevens zonder coaching en alleen in plaats van groep behaal ik een resultaat van 9 voor ..... en een resultaat van 8 voor .....

De examenresultaten vermelden in geen enkele bewoording dat de lesgevers ook op maar enige manier hebben rekening gehouden met de discriminerende omstandigheden waarin ik de taak moest afleggen, zijnde alleen en niet in groep, zonder coachen en zonder de gevolgde lesuren daarvoor.

Bijgevolg is het gelijkheidsbeginsel niet gerespecteerd. Alle studenten zijn gelijk voor de wet of het decreet maar de eigen karakteristieken van mijn dossier verantwoorden een aangepaste behandeling en een soepeler beoordeling, die ik verdiende wegens mijn stage in het buitenland.

Zelfs al zouden de lesgevers zich beroepen op het beginsel van onpartijdigheid, dan nog gaan zij voorbij aan het feit dat het moet gaan om studenten die zich objectief in dezelfde situatie moeten bevinden, wat voor mij niet het geval was. Ik zat op stage in Toronto.

De opmerking van dhr. [S.] bij afgifte van mijn taak 'waarom moest daar nu zo'n spel van gemaakt worden' getuigt minstens van vooringenomenheid.

4. Inzagerecht met waarnemer voor de betwiste examens/programma-onderdelen.

Lopende dit interne beroep heb ik mevr. [V.T.], afdelingsdirecteur, op 29 januari verzocht om formeel inzage te krijgen met waarnemer in enerzijds de examens ..... en ..... van mevr. [V.B.] en anderzijds in de examens / programma-onderdelen ..... en ..... van de heren [S.] en [V.G.].

Voor het eerste gedeelte van mevr. [V.B.] heb ik mevr. [L.L.] aangesteld als waarnemer, voor het tweede gedeelte ben ik nog op zoek naar een competente beroepskenner in het vakgebied.

In de mail van 29/1 ondertekend door mevr. [V.T.] maar verzonden door vrouw [S.S.] (waarin communicatie van mijn examenresultaten) lees ik echter dingen die niet voorkomen in het OER van [hogeschool]:

- Nergens staat bij mijn weten vermeld in het OER dat een student die beroep aantekent moet aanwezig zijn op het feedbackmoment, wat dat ook moge betekenen
- U installeert verwarring tussen enerzijds een door de school georganiseerde feedback en het wettelijk voorziene inzagerecht; feedback is m.i. een informeel moment waarin de student met zijn examinant van gedachten kan wisselen over vragen en antwoorden tijdens het examen. Het inzagerecht daarentegen is een formele en juridische bevraging over de objectiviteit van de beoordeling en de bevraging tijdens het examen die de toets van de openbaarheid van examens moet doorstaan. Dat is totaal iets anders.
- Nergens in uw OER staat vermeld dat er een aanwezigheidslijst moet ondertekend worden en al evenmin dat er een attest van doen zou zijn dat beroep wordt ingediend, reden die mij vreemd is: ofwel wordt er beroep aangetekend ofwel niet met of zonder attest.

Omdat het inzagerecht in examens onvermijdelijk samenloopt met de (korte) termijn voor intern beroep bij de interne beroepscommissie maak ik alle voorbehoud voor de nog te verwachten rapporten van enerzijds mevr. [L.L.] m.b.t. ..... en ..... en anderzijds het rapport van de nog aan te stellen waarnemer inzake ..... en ..... Deze zullen de kwaliteit en de inhoud van mijn examenresultaat bespreken.

Ik voeg die nog binnen te komen rapporten toe aan het dossier dat bij gebreke van positieve beslissing van de interne beroepscommissie deel zal uitmaken van het externe beroep.

Zoals uiteengezet in de mail aan mevr. [T.T.] wens ik het inzagerecht uit te oefenen volgens de regels van openbaar bestuur, zoals uitgedrukt in het OER van [hogeschool]. D.w.z. anoniem inzagerecht door mijn waarnemers in de betrokken examenresultaten en hun beoordeling om na te gaan of het gelijkheidsbeginsel niet geschonden is in de verbetering van een bepaalde vraag in vergelijking tussen verschillende studenten en/of mijn examens/taken niet op discriminerende wijze werden verbeterd.

5. Samengevat

Aan de interne beroepscommissie verzoek ik:

* mij als geslaagd te beschouwen voor het individuele examencontract ..... en dit bij gebreke aan vooraf gepubliceerde afrondingsregels en wegens de wanverhouding tussen 0,5 afrondingspunten die 75% van een studietrajectjaar hypothekeren met volgtijdelijkheid; ik beroep mij op de kennelijke onredelijkheid van deze beslissing

Voor zover de interne beroepscommissie meent dat ik desondanks niet geslaagd zou zijn voor het examencontract ..... verzoek ik=

* mij toestemming te geven om de Stage desalniettemin in februari 2016 te starten wegens het ontbreken van de motivering van de examencommissie in haar

beslissing d.d. 29/01/2016 en de kennelijke onredelijkheid om in een finaliteitsjaar voor een half afrondingspunt mijn stage naar een nieuw schooljaar te verplaatsen.

In derde instantie vraag ik de interne beroepscommissie om de punten van ..... te corrigeren met een soepeler beoordeling die het gelijkheidsbeginsel tussen de studenten respecteert

Ten vierde verzoek ik dezelfde commissie mij een redelijke termijn te geven om met waarnemers het inzagerecht te realiseren op alle in dit beroepsschrift gevatted examens.”

De interne beroepscommissie behandelt het intern beroep in zitting van 12 februari 2016 en komt daarbij, na het beroep ontvankelijk te hebben bevonden, tot de volgende beslissing:

“Met betrekking tot .....:

Verzoekster legt uit dat het opleidingsonderdeel uiteen valt in een gedeelte ..... en een deel .... . Ze haalde hiervoor een 8, respectievelijk een 11/20. Gemiddeld komt dit volgens verzoekster neer op 9,5/20, en dit cijfer werd naar 9/20 afgerond. Verzoekster vraagt dit niet naar beneden af te ronden.

Die afrondingsregel is geen marginaal probleem, aangezien het opleidingsonderdeel ..... het opleidingsonderdeel is met de meeste volgtijdelijkheid.

Niet slagen voor ..... belet verzoekster deel te nemen aan de Bachelorproef (4 studiepunten), cases (8 studiepunten) en stage (17 studiepunten). In het derde jaar worden ook nog ..... en ..... uitgesloten.

Binnen deze context is het gebrek aan gepubliceerde afrondingsregel geen kwestie meer van halve punten maar neemt het een disproportioneel overwicht van 75 % van verzoeksters' slaagkansen.

Daarnaast stelt verzoekster de vraag of een dergelijk overgewicht van één opleidingsonderdeel niet kennelijk onredelijk is.

Verzoekster stelt zich de vraag of de volgtijdelijkheidsregels ook gelden nu het opleidingsonderdeel werd afgelegd onder examencontract en niet onder de vorm van een diplomacontract.

Daarnaast verwijst verzoekster ook naar onregelmatigheden gedurende het examen. Toen aan mevrouw [V.B.] gevraagd werd wat voor antwoord ze verwachtte op de open vraag, zegde ze eerst: “vul maar iets in, het zal wel juist zijn”. Een halve minuut later zei ze: “ik weet zelf niet wat ik als antwoord op die vraag moet invullen”. Volgens verzoekster is het hiermee duidelijk dat de examiner geen modelantwoorden opgesteld had.

Verwerende partij legt uit dat het opleidingsonderdeel ..... uit 2 leereenheden bestaat: ..... (4 studiepunten) en ..... (3 studiepunten). Verzoekster behaalde voor ..... een 8/20 en voor ..... een 11/20. Dat betekent dat het gewogen gemiddelde 9,28/20 bedraagt. Aangezien de ECTS-fiche geen vermelding maakt

van een specifieke verrekening van de deelquoteringen van de leereenheden, werd de mathematische afronding toegepast.

Een deliberatie voor dit opleidingsonderdeel kan evenmin, nu ..... een opleidingsonderdeel van 7 studiepunten betreft. Artikel 84 van het studiecontract 2015-2016 voorziet een deliberatie in het diplomajaar.

Concreet beschikt elke student over het geheel van de studieloopbaan van 180 studiepunten over een marge van 6 studiepunten. Opleidingsonderdelen van 7 studiepunten komen dus niet in aanmerking voor deliberatie.

Op het niveau van het opleidingsonderdeel gaat het over 9,28/20 maar op het niveau van de leereenheid gaat het over een 8/20. Een 8/20 betekent dat de student duidelijk de beoordelingscriteria niet bereikt heeft. Het betreft een ernstig tekort. Bij het bepalen van de scores van de leereenheid ..... wordt in principe een cesuur van 12/20 gehanteerd. Dat werd ook meegedeeld via de examenopgave.

Als we de deelscores van verzoekster bekijken (zie bijlage 1) en de cesuur toepassen zoals vooraf aangekondigd (cesuur 12/20), dan behaalt verzoekster eigenlijk maar 7/20 (7,25/20). Uiteindelijk werd voor alle studenten de cesuur verlegd naar 11/20, waardoor men voor verzoekster op een 8/20 uitkwam.

De volgtijdelijkheid van het opleidingsonderdeel is ingegeven vanuit de inhoud van het vak. Het bevat inhoudelijk heel wat belangrijke materie die studenten nodig hebben om te gebruiken voor het opleidingsonderdeel Cases (studenten maken een communicatieplan voor een externe opdrachtgever), de bachelorproef en de stage. De volgtijdelijkheid tussen enerzijds ..... en anderzijds cases, bachelorproef en stage heeft niet te maken met de zwaarte van het vak maar wel met bepaalde inhouden.

Wat de beoordeling op zich betreft, nu er ingeschreven werd via een examencontract, verwijst de opleiding naar artikel 84 in fine van het studiecontract: *“Deze deliberatieregels gelden enkel voor studenten ingeschreven met een diplomacontract of een examencontract met het oog op het behalen van een diploma”.*

De betrokken docent ([E.V.B.]) ontkent verder dat ze zou gezegd hebben dat ze het antwoord op de open vraag niet zou weten. Los van dit alles meent de opleiding dat dit nog niet hoeft te betekenen dat het examen niet objectief zou zijn verbeterd.

De leereenheid ..... wordt gegeven door drie docenten ([E.V.B.], [G.S.] en [G.B.]). Zij maken samen het examen op en de punten worden ook door hen samen vastgelegd. Dit om de objectiviteit bij het verbeteren en de gelijke behandeling van de studenten te garanderen.

Met betrekking tot de studievoortgangsbeslissing van 29 januari 2016

Verzoekster stelt dat de examencommissie besliste om de regels van de volgtijdelijkheid los te laten voor het opleidingsonderdeel Cases en het opleidingsonderdeel Bachelorproef, maar niet voor het opleidingsonderdeel Stage. Als de regels van de volgtijdelijkheid zo cruciaal zijn voor de opleiding, dan is dit voor alle opleidingsonderdelen of voor geen enkel. Verzoekster vraagt zich af waarom het uitgesloten is om deel te nemen aan het opleidingsonderdeel met de meeste studiepunten.

Volgens verzoekster maakt de examencommissie het haar nog strenger door haar stage naar een volgend academiejaar te projecteren.

Verzoekster begrijpt niet waarom vrouw [S.] schreef dat ze in februari 2016 kan afstuderen.

De examencommissie schiet tekort in haar motiveringsplicht. Verzoekster verwacht minstens de juridische en feitelijke overwegingen te krijgen waarop de beslissing genomen is. Verzoekster vraagt aan de interne beroepscommissie om de stage vanaf februari te mogen afleggen.

Tenslotte vraagt verzoekster waarom de code W20 opgenomen werd in het rapport. Verzoekster vermoedt dat de punten behaald in Canada niet opgenomen werden. In die zin verwijt ze verwerende partij ook een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Verwerende partij legt uit dat de examencommissie op 28 januari 2016 besliste dat verzoekster uitzonderlijk mocht inschrijven voor Cases en Bachelorproef. Bij een strikte toepassing van de volgtijdelijkheidsregel, zou ze het komende semester noch Stage, noch Cases noch Bachelorproef mogen doen. Zij is immers niet geslaagd voor ..... Aangezien verzoekster al ver gevorderd is in haar traject en gelet op haar particuliere situatie [zou] de volgtijdelijkheidsregel voor haar betekenen dat zij het komende semester geen vakken kan opnemen. Dit leek de examencommissie niet billijk, vandaar dat een uitzondering werd toegestaan voor Cases en Bachelorproef. Die uitzondering werd niet toegestaan voor de Stage omwille van twee redenen.

Voor eerst zou haar programma dan te zwaar zou worden. De combinatie tussen Cases, Bachelorproef en Stage wordt ook niet aan andere studenten toegestaan. Studenten in een modeltraject starten met hun Bachelorproef in het eerste semester en worden hierbij gecoacht. In het tweede semester werken zij hun Bachelorproef af en nemen Cases en Stage op.

Bovendien wordt het opleidingsonderdeel stage beschouwd als een afsluitend project waarbij de student extern moet bewijzen dat hij de noodzakelijke inhouden beheert. Voor Cases en Bachelorproef is er nog meer coaching vanuit de opleiding. Voor de stage is het daarom nog belangrijker dat studenten minimaal de inhouden van de communicatievakken uit de tweede schijf beheersen (waaronder .....).

Bij de bekendmaking van de studievoortgangsbeslissing aan de studente werd inderdaad geen motivering toegevoegd. Deze is haar ondertussen nagestuurd (zie bijlage 2).

Het schrijven van vrouw [S.] betreft uiteraard een administratieve vergissing. Er werd wel degelijk bedoeld: februari 2017. Deze fout werd ondertussen rechtgezet. De vermelding W20 verschijnt automatisch op alle rapporten van de studenten die de 20%-norm niet gehaald hebben. Aangezien verzoekster in het eerste semester via een examencontract ingeschreven is voor ..... en zij hiervoor niet geslaagd is, verschijnt deze maatregel automatisch op haar rapport.

Met betrekking tot .....

Verzoekster voelt zich gediscrimineerd omdat ze voor dit opleidingsonderdeel een vervangende taak moest doen, en dus “haar plan moest trekken”, terwijl haar medestudenten in groepjes van 5 hiervoor mochten samenwerken. Het is volgens verzoekster niet haar schuld dat ze ingevolge afwezigheid 4 maanden de leereenheid ..... niet kon volgen.

Volgens verzoekster werd het gelijkheidsbeginsel geschonden.

Bij de start van het academiejaar schreef verzoekster zich niet in voor de opleidingsonderdelen ..... en ..... omdat zij niet voldeed aan de volgtijdelijkheidsregels. Zij moet immers geslaagd zijn voor ..... om te kunnen inschrijven voor ..... en ..... (volgtijdelijkheidsregels). In de loop van het semester besefte ze dat dit betekent dat ze nog een volledig jaar extra zal moeten studeren. Daarop neemt de vader contact op met de opleidingsdirecteur om het dossier van verzoekster te bespreken. Om de studievoortgang te bevorderen en om ervoor te zorgen dat ze geen volledig jaar extra moet doen, wordt voor haar de volgtijdelijkheid doorbroken en krijgt ze de kans om toch in te schrijven voor ..... en ..... Verzoekster zat toen al in Canada en wist dat de consequentie van deze extra inschrijving was dat ze het vak zelfstandig via opdrachten zou moeten afleggen. Het was haar keuze om deze extra inschrijving onder deze voorwaarden op te nemen.

De docenten hebben haar de opdracht doorgemaild. Zij had wel degelijk de kans om via mail extra uitleg of feedback te vragen. Dat heeft ze niet gedaan.

Voor alle studenten van dit opleidingsonderdeel worden dezelfde beoordelingscriteria gehanteerd. Een soepeler beoordeling zou betekenen dat we voor verzoekster andere criteria hanteren, wat in een systeem van competentiegericht hoger onderwijs uiteraard niet mogelijk is.

Inzagerecht met waarnemer voor de betwiste examens/ programmaonderdelen

Verzoekster vraagt inzagerecht met waarnemer voor de examens ..... en ..... van mevrouw [V.B.] en anderzijds in de examens/ programma onderdelen van de heren [S.] en [G.].

Volgens verzoekster staat nergens in het OER dat de student die beroep aantekent, verplicht moet aanwezig zijn op het feedbackmoment.

Verzoekster stelt dat de hogeschool verwarring sticht tussen een door de school georganiseerd feedback en het inzagerecht.

Nergens in het OER staat dat er een aanwezigheidslijst moet ondertekend zijn.

Verzoekster baseert zich voor het inzagerecht op het decreet openbaarheid van bestuur.

Verwerende partij is van oordeel dat inzagerecht kan verleend worden voor de examens waar zij een belang kan aantonen. Dit geldt voor de examens van de studenten van haar klasgroep die hetzelfde examen aflegden. De betrokken studenten dienen evenwel de toestemming hiervoor te geven.

Het inkijken van het examen van verzoekster zelf samen met de verbetersleutel vormt uiteraard geen probleem. Op die manier kan ze oordelen of de verbetering van haar examen correct gebeurde. Daarvoor hoeft zij de examens van de andere studenten niet in te kijken. Zij heeft geen argumenten om te vermoeden dat examens van andere studenten niet correct zouden verbeterd zijn. Indien andere studenten dit vermoeden kunnen zij zelf inzage vragen.

De opleiding betreurt hierbij sterk dat verzoekster niet aanwezig was op de feedbackdag. Indien zij contact had genomen met de betrokken docent dan had die docent toelichting kunnen geven bij haar score en de wijze van verbeteren. Verzoekster was niet aanwezig en toch vermoedt zij, zonder verdere informatie, dat zij op een discriminerende wijze beoordeeld werd. Dit vermoeden is enkel

gebaseerd op haar score, wat geen bewijs is noch vermoeden kan opwekken van subjectiviteit.

Verwerende partij vraagt zich af of een student op basis van een vermoeden van subjectiviteit en puur op basis van een score een belang aantoon om inzage te krijgen in de examens van haar medestudenten.

Besluit van verzoekster

Verzoekster vraagt geslaagd verklaard te worden voor ..... , bij gebrek aan duidelijke afrondingsregels, en de onredelijke gevolgen hiervan, gelet op de volgtijdelijkheidsregels.

Ondergeschikt:

Toestemming om stage 3 te mogen beginnen in februari 2016

Verzoekster vraagt, wat ..... betreft, een soepeler beoordeling, die het gelijkheidsbeginsel tussen de studenten respecteert.

Verzoekster vraagt een redelijke termijn om inzage te krijgen over de in het beroepsschrift gevatted examens.

Verwerende partij besluit dat verzoekster 8/20 haalde voor de leereenheid ..... . Dit toont duidelijk aan dat verzoekster de beoogde competenties voor dit onderdeel niet behaalde. Dit is eveneens de kern van de discussie. Studenten die de competenties niet behaald hebben maken een tragere studievoortgang. Zolang zij die competenties niet behaald hebben kunnen zij niet afstuderen. De opleiding betreurt dat verzoekster verschillende argumenten probeert aan te halen om toch te mogen inschrijven voor stage maar er wordt voorbijgegaan aan het belang van het bereiken van de beoogde competenties.

Beoordeling door de interne beroepscommissie:

Voor wat betreft .....

De interne beroepscommissie stelt vast dat de ECTS fiche inderdaad een opdeling maakt van 4 studiepunten voor ..... en 3 studiepunten voor ..... . Dit komt dan neer op een totaal van 9,28/20, wat mathematisch uiteraard niet naar een 10/20 kan afgerond worden.

Het punt kwam tot stand na de quatering 8/20 voor de leereenheid ..... en 11/20 voor ..... . Die 8/20 is al een gevleid cijfer, nu voor alle studenten de cesuur verlaagd werd van 12/20 naar 11/20.

Het middel kan niet gevuld worden.

Het klopt inderdaad dat een opleidingsonderdeel met 7 studiepunten, nooit in aanmerking komt voor deliberatie. Verder kan evenmin ingegaan worden op de vraag van verzoekster om het vak op zich te bekijken, gelet op de inschrijving via examencontract.

Artikel 84 van het studiecontract 2015-2016 stelt heel duidelijk dat de deliberatieregels gelden voor studenten die ingeschreven zijn via een diplomacontract, alsook voor studenten die zich inschreven met een examencontract met het oog op het behalen van een diploma.

Het argument kan niet gevuld worden.

Het al dan niet loslaten van een volgtijdelijkheidsregel voor ..... houdt geen studievoortgangsbeslissing in waarvoor de interne beroepscommissie bevoegd is.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de opleiding deze regel niet te streng toepast, aangezien ze afwijkingen toestond in het voordeel van verzoekster. Hierdoor werd de studievoortgang niet nodeloos vertraagd. Het is de autonome bevoegdheid van de examencommissie om hier evenwel grenzen aan te stellen, waardoor ze in casu niet toestaat om het opleidingsonderdeel stage 3 te laten volgen. Het middel kan niet gevuld worden.

De interne beroepscommissie kan niet achterhalen of een docent nu wel, dan niet uitspraken deed op het examen. Deze kunnen niet verantwoorden dat een negatief cijfer zou kunnen omgebogen worden in een positief resultaat.

Het middel kan niet gevuld worden.

Het beroep wordt, voor dit opleidingsonderdeel, verworpen.

Voor wat betreft de studievoortgangsbeslissing van 29 januari 2016

Ook hier betreft het voornamelijk een herhaling van de regels rond de volgtijdelijkheid, waarvoor de interne beroepscommissie hierboven reeds een standpunt in nam. Bij nalezing van de motivering stelt de interne beroepscommissie vast dat deze niet willekeurig genomen werd, en dat zoveel als mogelijk werd ingegaan op de particuliere context waarin verzoekster zich bevindt.

Het middel kan niet gevuld worden.

Het is evident dat de correspondentie van mevrouw [S.] een verschrijving betreft, wat geen recht opent voor verzoekster.

Het argument kan niet gevuld worden.

Het beroep ingesteld op basis van deze argumenten, wordt verworpen.

Wat betreft [REDACTIE]

De interne beroepscommissie stelt vast dat verzoekster eerst een afwijking op de regel vraagt, deze verkrijgt, om nadien te stellen dat er in strijd met het gelijkheidsbeginsel gehandeld werd. Het gelijkheidsbeginsel houdt in dat mensen die zich in dezelfde situatie bevinden, op dezelfde manier moeten behandeld worden.

In casu stelde verwerende partij voor om voor dit opleidingsonderdeel een vervangtaak te maken, nu ze in Canada zat voor haar stage.

De interne beroepscommissie ziet hier geen strijdigheid in met het gelijkheidsbeginsel. Integendeel stelt ze vast dat de opleiding getracht heeft verzoekster met deze vervangopdracht [...] zoveel als mogelijk te stimuleren in haar studievoortgang.

Een soepelere verbetering kan uiteraard niet. Ook in de vervangopdracht moet verzoekster immers bewijzen dat de competenties bereikt werden.

Het beroep, ingesteld tegen het opleidingsonderdeel [REDACTIE], wordt verworpen.

Wat betreft het inzagerecht

De interne beroepscommissie is van oordeel dat het inzagerecht enerzijds, en de feedback anderzijds, twee onderscheiden zaken betreft.

Verzoekster wordt gevraagd om, in het kader van deze procedure, naar het feedbackmoment te komen. Dit staat verwoord in artikel 125 van het studiecontract 2015-2016, en heeft enkel de bedoeling om de student met kennis van zaken te laten beslissen om al dan niet beroep aan te tekenen. Decretaal moet het beroep ingesteld

worden binnen een vervaltermijn van vijf kalenderdagen na kennisname van de studievoortgangsbeslissing (artikel II. 283 Codex Hoger Onderwijs). Verwerende partij heeft hier geen verwarring gezaaid, aangezien ze verplicht is de door de decreetgever opgelegde regels, evenals deze die neergeschreven werden in het studiecontract 2015-2016, na te leven.

Dit neemt niet weg dat verzoekster daarnaast een inzagerecht behoudt op basis van het decreet openbaarheid van bestuur.

Hoewel het niet de bevoegdheid is van de interne beroepscommissie, meent zij dat de student enkel het eigen examen kan inkijken. Andere examens inkijken, zou een schending van de privacyregels uitmaken, wat uiteraard niet kan. Er kan wel ingegaan worden op de vraag van de betrokken om dit toch te doen, mits de examens voldoende ganonimiseerd kunnen worden.

Het inzagerecht moet daarom beperkt worden tot de examens van dezelfde klasgroep van verzoekster, omwille van het aan te tonen belang.

Het beroep wordt toegestaan, in die zin dat beperkte inzage dient te worden verleend, in de contouren zoals hierboven geschetst.

Besluit

De Interne Beroepscommissie van de [verwerende partij] beslist na beraadslaging dat het beroep ontvankelijk is, maar ongegrond.”.

Met een verzoekschrift van 24 februari 2016 vordert verzoekende partij voor de Raad de nietigverklaring van vier van de voormelde beslissingen, met name: (i) de examenbeslissing van 29 januari 2016 met betrekking tot het opleidingsonderdeel [.....], (ii) de beslissingen inzake de clustervakken [.....] en [.....], (iii) de studievoortgangsbewakingsmaatregel van 29 januari 2016 en (iv) de beslissing van de interne beroepscommissie van 12 februari 2016.

Verzoekende partij werpt in dat beroep acht middelen op. Zij worden, met uitzondering van het tweede middel, door de Raad alle verworpen in het arrest nr. 2.869 van 24 maart 2016. Voor de motivering van die beoordeling zij verwezen naar dit arrest.

Inzake het tweede middel van voormeld beroep heeft de Raad het volgende overwogen:

“(…)

Op wat verzoekster aldus in het intern beroep wél heeft opgeworpen, heeft de interne beroepscommissie in de vierde bestreden beslissing als volgt geantwoord:

“Het al dan niet loslaten van een volgtijdelijksregel voor [.....] houdt geen studievoortgangsbeslissing in waarvoor de interne beroepscommissie bevoegd is.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de opleiding deze regel niet te streng toepast, aangezien ze afwijkingen toestond in het voordeel van verzoekster. Hierdoor werd de studievoortgang niet nodeloos vertraagd. Het

is de autonome bevoegdheid van de examencommissie om hier evenwel grenzen aan te stellen, waardoor ze in casu niet toestaat om het opleidingsonderdeel stage 3 te laten volgen.
Het middel kan niet gevuld worden.”

Krachtens artikel I.3, 69°, g) van de Codex Hoger Onderwijs is een studievoortgangsbeslissing:

- het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven;

In haar intern beroep heeft verzoekster voldoende duidelijk aangegeven dat zij in voorgaande communicatie heeft aangedrongen om ook het opleidingsonderdeel Stages te kunnen opnemen in haar curriculum, en dat zij die vraag gestand doet door aan te voeren dat de weigering van de instelling ongemotiveerd en kennelijk onredelijk is.

Verwerende partij spreekt niet tegen dat verzoekster een geïndividualiseerd traject volgt en dat zij het opleidingsonderdeel Stages nooit eerder heeft opgenomen.

Dat verwerende partij zich gestraft voelt doordat verzoekende partij steeds bijkomende eisen blijft stellen, moge dan het geval zijn, het ontneemt aan de weigeringsbeslissing niet de hoedanigheid van studievoortgangsbeslissing. Ook het gegeven dat de weigering is gesteund op een volgtijdelijkheidsregel doet daaraan geen afbreuk; de beslissingen inzake de andere principieel uitgesloten opleidingsonderdelen tonen immers aan dat van deze regel kan worden afgeweken. Bijgevolg vermocht de interne beroepsinstantie zich niet onbevoegd te verklaren. Artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs verplicht de hogeronderwijsinstelling immers om te voorzien in een interne beroepsprocedure voor ongunstige studievoortgangsbeslissingen, en uit artikel 125 van het studiecontract van verwerende partij blijkt niet dat voor geschillen zoals bedoeld in artikel I.3, 69°, g) van de Codex Hoger Onderwijs binnen de structuren van verwerende partij een ander orgaan dan de interne beroepscommissie bevoegd is.

De motivering die de bestreden beslissing ondergeschikt aanvoert, is niet afdoende. De Raad wijst er bovendien op dat verwerende partij de ECTS-fiches van ..... en van Stages niet neerlegt, zodat de Raad ook niet in staat is na te gaan hoe de volgtijdelijkheid op reglementaire wijze is uitgewerkt.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.”

In uitvoering van dit arrest heeft de interne beroepscommissie van verwerende partij zich op 13 april 2016 opnieuw uitgesproken over verzoeksters vraag om ook het opleidingsonderdeel ‘Stage’ in haar curriculum te mogen opnemen.

De interne beroepscommissie komt daarbij tot de volgende beslissing:

“De interne beroepscommissie is akkoord met de redenering die de Raad uitschrijft in haar arrest. Het niet toelaten om een bepaald opleidingsonderdeel op te nemen houdt een weigeringsbeslissing in, temeer omdat de volgtijdelijkheidsregel wel losgelaten werd voor de andere opleidingsonderdelen.

Vervolgens onderzoekt de interne beroepscommissie de motieven van de examencommissie van 27 januari 2016, die aan verzoekster werden meegeleerd op 6 februari nadien, De mail luidt als volgt:

De examencommissie stelt vast dat je niet geslaagd bent voor het olod ..... Dat betekent dat [je] in principe (door de volgtijdelijkheidsregels) niet kan inschrijven voor cases, bachelorproef en stage. De examencommissie stelt eveneens vast dat jij het komende semester geen andere vakken kan opnemen. Zij vindt het niet redelijk om jou het komende semester niets te laten doen en wil jou een extra duw in de rug geven zodat je toch studievoortgang kan maken. Ze beslist om jou uitzonderlijk, ondanks de volgtijdelijkheidsregels, toch toelating te geven tot cases en bachelorproef, maar niet tot de stage. En dit om twee redenen.

Vooreerst is een semester waarin je één [cases] één bachelorproef één stage opneemt zeer zwaar. Dit zou een zwaarder programma zijn dan dat van onze studenten met een modeltraject. Zij besteden in het eerste semester veel tijd aan de bachelorproef en worden daar tijdens dat semester ook bij gecoacht. De bachelorproef opnemen zonder coaching samen met stage één cases is te zwaar. Studenten werken a/voltijds aan stage en cases. Bovendien moet zij ook nog de vakken ..... en ..... voorbereiden voor tweede zittijd.

Daarbij komt dat we studenten voor een stage extern laten gaan met minder begeleiding en coaching vanuit de school. Omwille van deze externe opdracht vinden we het belangrijk dat studenten minimaal de competenties van de tweede schijf beheersen en dan zeker voor de communicatievakken. Jij hebt die competenties nog niet bereikt aangezien je 8/20 haalde voor het onderdeel ..... uit de tweede schijf. Voor cases en bachelorproef is er meer begeleiding vanuit de school. Daarom ligt het toestaan van een uitzondering voor stage anders dan voor cases en bachelorproef.

Beoordeling door de commissie:

De interne beroepscommissie kan zich vinden in de overweging van de zwaarte van het programma.

Doorschlaggevend is voor de commissie evenwel de tweede reden van de examencommissie, nl. dat bij stage externen betrokken zijn. Ze begrijpt dat de opleiding zich verplicht voelt om aan de stageplaatsen stagiairs te sturen die de minimaal te behalen competenties bereikten.

Ze sluit zich dan ook aan bij de motivering van de opleiding, waarbij deze beslist om in dit geval de volgtijdelijkheidsregels wel te volgen.

Aangezien de Raad in haar arrest 2016/59 de andere middelen van verzoekster verwierp dient hier niet opnieuw rond besloten te worden.

Besluit

De Interne Beroepscommissie van de [verwerende partij] beslist na beraadslaging dat het beroep ontvankelijk is, maar ongegrond.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Eerste middel

Verzoekende partij steunt een eerste middel op de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de opleidingsonderdelen ‘Bachelorproef’, ‘Cases’ en ‘Stage’ alle evenveel kennis van de communicatievakken vereisen.

Zij wijst er met name op dat voor het opnemen van deze drie opleidingsonderdelen dezelfde voorwaarde van volgtijdelijkheid geldt, namelijk dat een credit werd behaald voor ‘.....’, ‘.....’ en ‘.....’. Bijgevolg, zo stelt verzoekende partij, heeft de uitzondering die door de examencommissie werd toegestaan niets te maken met het feit dat voor het ene of het andere opleidingsonderdeel – bedoeld wordt: uit de reeks ‘Bachelorproef’, ‘Cases’ en ‘Stage’ – méér of minder kennis van de opleidingsonderdelen inzake communicatie noodzakelijk zou zijn. Dit motief kan aldus voor verzoekende partij de bestreden beslissing niet verantwoorden.

Daarnaast werpt verzoekende partij op dat de bestreden beslissing ook steunt op de betrokkenheid van ‘externen’, terwijl dat criterium niet voorkomt in de ECTS-fiches, het lesprogramma of het onderwijs- en examenreglement. Verzoekende partij vindt nergens een aanduiding dat uitzonderingen op de volgtijdelijkheid te beoordelen zijn op grond van de vraag of zij intern of extern moeten worden afgelegd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij het volgende:

“Verwerende partij is van oordeel dat het installeren van volgtijdelijkheid tot de autonome bevoegdheid van de opleiding zelf hoort. In het verslagboek 2013 stelt de Raad dat het "hem niet toekomt om zijn oordeel over de vraag of een student een bepaald studiepakket (in functie van volgtijdelijkheid of maximale studielast) mag opnemen in de plaats te stellen van die van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling. De Raad ziet er weliswaar wel op toe of de bestreden beslissingen op regelmatige wijze tot stand zijn gekomen en binnen de grenzen van de redelijkheid liggen" en verwijst daarbij naar R. Stvb. nr. 2013/336; R. Stvb. nr. 2013/398; R. Stvb. nr. 2013/400; R. stvb. nr. 2013/403.

De beslissing van de examencommissie dat het loslaten van alle vakken ertoe leidt dat het jaar te zwaar is, en dat ze voor stages wil dat voorafgaandelijk alle competenties van ..... behaald worden, is een autonome beslissing van de examencommissie. Ze motiveert dit behalve door te stellen dat het academiejaar dan te zwaar wordt verder met haar zorg dat bij stages externen zijn betrokken.

De interne beroepscommissie vond deze redenering valide.

Uiteindelijk is het de opleiding die de contacten heeft met het werkveld, en die het moet waarmaken dat ze stagiairs aflevert die de nodige basiscompetenties bereikt hebben. Het niet toelaten tot het opleidingsonderdeel stage leek althans voor de interne beroepscommissie geen onredelijke beslissing.

De discussie of het ene vak ‘volgtijdelijker’ is dan het andere, is daarbij niet relevant. De opleiding zet de deur open voor verzoekster, en laat de volgtijdelijkheid los, behalve voor het opleidingsonderdeel stage. Deze houding geeft aan dat verwerende partij er alles aan doet om de studievoortgang niet nodeloos te verlengen. De verlenging die nu voorligt, komt neer op 1 bijkomend semester, en niet op een academiejaar, waardoor verzoekster concreet in februari 2017 zou kunnen gediplomeerd worden.”

In haar *wederantwoordnota* werpt verzoekende partij aan dit verweer het volgende tegen:

“[Verwerende partij] volhardt (beslissing 13 april 2016) dat een student competenter moet zijn voor de Stage dan voor BAP en Cases.

Samengevat stelt tegenpartij dat het de school is die contact heeft met het werkveld en het daar moet waarmaken. De examencommissie wil immers enkel competentie stagiairs afleveren aan de instellingen-bedrijven die zij jaarlijks moet zoeken. Door het feit dat die stage extern gebeurt kan de school de studenten minder goed begeleiden en moet met een grotere omzichtigheid (?) gewerkt worden. De competentie van de student wordt volgens het studiereglement gelijkgesteld met zijn punten.

De Raad heeft echter geoordeeld dat de motivering afdoende moet zijn.

Het is niet duidelijk waarom de examencommissie niet BAP en Cases uitstelt tot het volgende studiejaar en de Stage bijvoorbeeld dit jaar laat doorgaan. De school heeft geen motieven voor die keuze behalve dat ze al genoeg heeft toegegeven, wat door de Raad impliciet werd afgewezen als motief voor een studievoortgangsbeslissing. Een goed argument om eerst de stage te laten doorgaan en dan pas BAP en Cases, zou voor tegenpartij zijn dat ze jaarlijks zoveel inspanningen moet doen om op zoek te gaan naar stageplaatsen. Aangezien alle formaliteiten met de stageplaats al geregeld waren, reden te méér om die eerst te laten doorgaan, als dan toch een keuze moet gemaakt worden. Maar ook dit strookt niet met de werkelijkheid, de student heeft de stageplaats zelf aangebracht.

De omzichtigheid die daarbij moet aangelegd worden, wordt door de school niet geëxpliciteerd.

Bij gebrek aan motief roept de school - uiteraard in bijkomende orde - dan maar in dat het programma anders te zwaar zou worden voor de student. BAP en Cases versus Stage schelen inderdaad 2 studiepunten in “zwaarte”. Dat staat haaks op de uitleg van de IBC dat niet de “zwaarte” van het vak de volgtijdelijkheid bepaalt, maar wel de inhoud.

Als de Raad een afdoende motivering vereist waarom Cases verschoven wordt naar een tweede studiejaar, impliceert dit evenzeer een afdoende motivering waarom BAP en Cases in het lopende schooljaar worden opgenomen in het studietaject en niet omgekeerd. Dat de studietermijn daardoor zou verkort worden en dit de bezorgdheid van de school zou zijn, is een argument méér om de stage dit jaar nog te laten doorgaan, niet om ze uit te stellen.

[Verwerende partij] weigert verder een uitzondering toe te staan om de stage dit jaar te laten doorgaan op basis van het feit dat ze een hoger competentieniveau vereist voor de stage dan voor BAP en Cases. Dat betekent logischerwijze dat ..... een hogere volgtijdelijkheid heeft voor de Stage dan voor BAP en Cases.

Dit staat nergens uitgedrukt in de ECTS fiches waar enkel een “gewone” volgtijdelijkheid is opgenomen en al zeker geen “volgtijdelijkheid op volgtijdelijkheid” of een voorwaarde op de voorwaarde die dan zou leiden tot een nieuwe volgtijdelijkheidsregel waarvan ook geen spoor in het studiereglement is te vinden, laat staan dat dit gedurende het studieverloop éénzijdig zou kunnen veranderd worden, ook al is het bij wijze van uitzondering. Nergens is bepaald dat de student competenter moet zijn voor de stage dan voor bap en cases.”

Beoordeling

De bestreden beslissing komt wat het vormelijke aspect van de motiveringsplicht betreft, aan de vereisten tegemoet.

Zij herneemt het initiële standpunt van de examencommissie en sluit zich daarbij aan.

Wat de inhoudelijke beoordeling van verzoeksters vraag betreft, beschikt verwerende partij over een ruime discretionaire bevoegdheid.

Van de twee motieven die de bestreden beslissing schragen – (i) het door verzoekster beoogde studieprogramma is te zwaar en (ii) ‘Stage’ is een opdracht die extern wordt uitgevoerd met minder begeleiding en coaching en dit vereist de nodige competenties met betrekking tot de communicatievakken – bekritiseert verzoekster in dit middel enkel het tweede.

Het feit dat er eenzelfde volgtijdelijkheid geldt tussen de drie opleidingsonderdelen Communicatievaardigheden en de drie opleidingsonderdelen – ‘Bachelorproef’, ‘Cases’ en ‘Stage’ – betekent niet dat de instelling bij de beoordeling van de vraag tot opheffing van die volgtijdelijkheid niet gedifferentieerd per beoogd opleidingsonderdeel zou kunnen beoordelen of op het verzoek kan worden ingegaan.

De bestreden beslissing motiveert in dat opzicht uitdrukkelijk dat het gemis aan verworven competenties inzake communicatievaardigheden anders moet worden beoordeeld bij het opleidingsonderdeel ‘Stage’ omdat de student dan in een externe omgeving werkt waarin er minder in begeleiding en coaching kan worden voorzien.

De Raad acht deze zienswijze niet kennelijk onjuist.

Deze concrete beoordeling behoeft bovendien geen rechtsgrond in de ECTS-fiche of een andere reglementaire tekst. Het betreft immers geen generieke beslissing waarbij een volgtijdelijkheid wordt opgelegd, maar een individuele beslissing omtrent de opheffing van een volgtijdelijkheid ten gunste van de student. Redenen waarom een volgtijdelijkheid wordt opgeheven zijn, in tegenstelling tot de regels die hen instellen, niet (uitsluitend) gebonden aan het opleidingsonderdeel, maar (tevens) aan de individuele situatie van de student die om de

afwijking verzoekt. Niet alleen hoeven dergelijke motieven niet op voorhand te zijn vastgelegd, de Raad ziet ook niet in hoe zulks mogelijk zou zijn, aangezien de individuele omstandigheden van elke student niet *a priori* gekend zijn.

Verzoekende partij voert verder geen argumenten aan die de Raad ervan kunnen overtuigen dat de gegeven motivering niet draagkrachtig of kennelijk onjuist zou zijn.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel steunt verzoekende partij zich op het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij acht het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht geschonden om drie redenen.

In de eerste plaats stelt verzoekende partij dat zij niet slaagde voor ‘[.....]’ met een examencijfer van 8/20, maar dat dit cijfer moet worden samengegeteld met een ander onderdeel van het clustervak, zijnde ‘[.....]’ waarvoor zij een examencijfer van 11/20 behaalde. Aldus is er volgens verzoekende partij sprake van een tekort van slechts 1 punt. Zij stelt dat de opleiding dit aanvaardt en heeft geoordeeld dat het ene punt geen reden kan zijn om ten gevolge van de volgtijdelijkheid de toegang tot de opleidingsonderdelen ‘Cases’ en ‘Bachelorproef’ uit te sluiten. Het daarbij gehanteerde argument dat verzoekende partij anders “een volledig semester niets te doen zou hebben” geldt volgens verzoekende partij des te meer ten aanzien van het opleidingsonderdeel ‘Stage’, daar zij ten gevolge van de bestreden beslissing in het hele academiejaar 2016-2017 niets te doen zou hebben.

In tweede orde werpt verzoekende partij op dat er wat de volgtijdelijkheid betreft geen onderscheid bestaat tussen ‘Bachelorproef’, ‘Cases’ en ‘Stage’. Zij stelt dat de ECTS-fiches van deze opleidingsonderdelen alle de volgtijdelijkheid van ‘[.....]’ vermelden en dat nergens uit blijkt dat het opleidingsonderdeel ‘Stage’ meer volgtijdelijk zou zijn dan de andere. In dat

licht acht verzoekende partij het kennelijk onredelijk om aldus een strengere volgtijdelijkheid in het leven te roepen tijdens het academiejaar c.q. de huidige procedure.

Ten derde voert verzoekende partij aan dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen competenties en punten. Het motief dat zij niet alleen een punt te kort komt om de stage te mogen doen maar bovendien niet competent is om de stage aan te vangen, bestrijdt verzoekende partij met de vaststelling dat zij voor de stage in Canada (het betreft het uitwisselingsprogramma) wel is geslaagd. Verzoekende partij is van oordeel dat het buitenlands uitwisselingsprogramma met een stage kan worden vergeleken en dat zij, door voor de deelname toelating te bekomen, competent werd geacht. Zij verwijst ter zake naar de competenties in de ECTS-fiche.

Verzoekende partij besluit door te stellen:

“Bovenstaande bewijst dat het ontbrekende punt niet verhindert dat de competenties in de communicatie in zéér hoge mate behaald zijn. Student was communicatief voldoende geschoold om naar Canada te sturen (mèt veel minder competenties want ..... was nog niet afgelegd) en van de te behalen competenties op dit ogenblik is bijna 80 % reeds verworven. De instelling kan dan ook moeilijk stand houden dat haar oordeel steunde op niet verworven competenties van de student. Het "punt" is er misschien niet maar de competentie is er wèl en de motivering is niet afdoende want blijkt feitelijk op het ontbrekende punt te steunen en niet op de competentie. Het middel faalt eveneens tegen de materiële motiveringsplicht waar verweerde zijn eigen ingestelde hiërarchie en volgtijdelijkheid in de reeks COM-vakken niet respecteert : wie ..... beheert, moet noodzakelijkerwijze ook ..... beheersen inzake competentie. En anders heeft de volgtijdelijkheid - behalve de verborgen agenda van studiebelemmering - geen zin.

De school heeft verzoekster toegestaan om ..... met succes af te leggen en kan nu bezwaarlijk inroepen dat 1 punt dat ontbreekt haar incompetent maakt. Als verzoekster competent was om ..... af te leggen met succes, wat zou ze dan niet competent zijn om de Stage te voltooien met succes ??

De instelling gaat voorbij aan het flexibiliseringssdecreet van 30 april 2004, méér bepaald art. II.231 Codex hoger onderwijs. De examencommissie weigert op ongemotiveerde wijze te erkennen dat de behaalde competenties van de student inzake communicatievaardigheden voor dat onderdeel globaal behaald zijn. De instelling mistent het onderscheid tussen "punten" en competenties.”

In haar *antwoordnota* werpt verwerende partij ter zake tegen wat hierboven bij het eerste middel reeds is weergegeven, aangevuld met het volgende:

“Ook de discussie rond competenties en punten is naast de kwestie. De wijze waarop gequoteerd wordt is vastgelegd in artikel 70 van het studiecontract 2015-2015. In dit artikel staat:

“Elk examen wordt gequoteerd in gehele getallen van nul tot en met twintig. De quatering drukt de mate uit waarin de student de (deel-) competentie(s) heeft verworven van het opleidingsonderdeel waarvoor het examen werd ingericht.”

Hoeveel deelcompetenties al dan niet bereikt zijn, is niet relevant, evenmin hoe groot het tekort is. De bijlage 10 is een eigen gemaakte document van verzoekster. Hierin wordt op basis van de verschillende ECTS fiches door verzoekster informatie verzameld inzake de competenties uit verschillende vakken. In dit document wordt voorbijgegaan aan het feit dat de competenties in de verschillende vakken op een verschillend niveau aangeboden worden. Er is overigens geen volgtijdelijkheid tussen ..... en ..... en .....

In wezen is dit document niet relevant. Feit is dat verzoekster niet slaagde voor het opleidingsonderdeel, waardoor ze hiervoor geen credit verwierf. Verzoekster maakt een redeneerfout waar ze ervan uitgaat dat de [te] behalen competenties van ..... dezelfde componenten van de competenties betreffen als bij ..... De doelstellingen van de verschillende opleidingsonderdelen zijn evenwel niet altijd dezelfde.

Verder vraagt artikel II.231 van de Codex Hoger Onderwijs volgens ons niet om per opleidingsonderdeel te beslissen dat de student de competenties voor dat onderdeel globaal behaalde.

Art. II.231. Het instellingsbestuur voorziet in een diploma voor de student die geslaagd is verklaard voor het geheel van de opleiding. Door het diploma te verlenen krachtens dit decreet is het van rechtswege erkend en bekrachtigd.

Het middel kan niet gevuld worden.”

Verzoekende partij voegt harerzijds in haar *wederantwoord* nog het volgende toe:

“Het is o.i. niet redelijk dat een student die geslaagd is voor ..... (B6) - waarop de volgtijdelijkheid van ..... rust - niet competent zou zijn voor het afleggen van de stage binnen hetzelfde schooljaar. De school kan niet èn zijn volgtijdelijkheidsregel uitzonderen voor ..... - want de student heeft de examens met succes mogen afleggen - én tegelijkertijd claimen dat de student niet competent is voor het afleggen van het onderdeel Stage.

Het is evenmin redelijk de student de kans niet te geven om binnen hetzelfde studiejaar de Stage af te leggen, in acht genomen dat de student nog steeds moet slagen voor de proef. Zelfs als de student niet zou slagen, dan is de situatie achteraf niet slechter dan zoals deze nu is voorgesteld : nl. een jaar bijstuderen. [Verwerende partij] geeft aan de student niet eens de kans. De zogezegde bezorgdheid voor een vlotte studievoortgang is bijgevolg niet oorecht.

In laatste instantie : als het competentieniveau van de student herleid wordt tot zijn punten zoals [verwerende partij] stelt, hoe dan te verklaren dat het niet geslaagd zijn voor ..... toch een toegangsticket voor BAP en Cases kan opleveren, zij het bij wijze van uitzondering, en niet voor de stage ? Student is even ongelaagd en incompetent voor BAP en Cases als voor Stage.”

Beoordeling

Verzoekende partij behaalde geen credit voor het opleidingsonderdeel ‘.....’. Hieruit volgt dat verzoekende partij de aan dit opleidingsonderdeel verbonden competenties in onvoldoende mate heeft verworven.

Verzoekende partij toont niet aan dat zij door het behalen van een credit voor de opleidingsonderdelen ...., ... en .... alsnog het bewijs levert dat zij alle competenties van het opleidingsonderdeel ..... heeft bereikt – een these die overigens door verwerende partij uitdrukkelijk wordt tegengesproken, onder meer op grond van het *prima facie* overtuigende argument dat er tussen ..... en de ‘navolgende’ COM-vakken geen volgtijdelijkheid bestaat.

Zoals bij de bespreking van het eerste middel reeds is geoordeeld, betekent het opheffen van de volgtijdelijkheid voor twee opleidingsonderdelen – met name: ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ – niet dat verwerende partij, wil zij binnen de grenzen van de wettigheid handelen, ook voor ‘Stage’ een toelating tot opname in het curriculum moet verlenen. De ernst van het tekort zou daarbij een beoordelingscriterium kunnen zijn, maar in dit geval steunt de beslissing op andere motieven die, althans wat de aard van de begeleiding bij de Stage betreft, in het eerste middel niet kennelijk onjuist zijn bevonden. Evenmin leidt het gegeven dat er één enkelvoudig soort volgtijdelijkheid bestaat noodzakelijk tot de conclusie dat er ook maar één motief tot opheffing van die volgtijdelijkheid zou kunnen bestaan. Deze laatste motieven zijn immers, zoals bij het eerste middel reeds is overwogen, mogelijk afhankelijk van de specifieke situatie waarin de betrokken student zich bevindt.

Om dezelfde reden kan de beoordeling die de bestreden beslissing maakt niet worden beschouwd als de invoering van een nieuwe studievoortgangsvoorwaarde.

Dat de gemotiveerde beslissing inzake de opheffing van de volgtijdelijkheid voor ‘Stage’ ook gevlogen heeft op het ogenblik waarop verzoekende partij kan afstuderen, raakt

niet aan de redelijkheid van de beslissing op zich. In principe immers had verzoekende partij, gelet op de regels inzake volgtijdelijkheid waaraan zij niet voldoet, de drie betrokken opleidingsonderdelen in een volgend academiejaar moeten opnemen.

Uit de bestreden beslissing blijkt overigens, anders dan verzoekende partij het ziet, niet dat de nuttige invulling van het academiejaar het enige motief was om de volgtijdelijkheid op te heffen. De Raad leest immers de bestreden beslissing aldus dat de mogelijkheid om die opheffing te verlenen voor de drie opleidingsonderdelen is onderzocht – Bachelorproef, Cases en Stage – en dat uitdrukkelijk is gemotiveerd waarom dit voor de Stage niet mogelijk is.

De vergelijking die verzoekende partij maakt tussen het uitwisselingsprogramma in het buitenland en het opleidingsonderdeel Stage kan de Raad niet overtuigen. Het uitwisselingsprogramma is immers geen opleidingsonderdeel op zich, maar slechts een modaliteit omtrent de plaats waar bepaalde opleidingsonderdelen worden gevuld.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

Verzoekende partij steunt een derde middel op het redelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat de bestreden beslissing niet kan steunen op het motief van de zwaarte van het studieprogramma indien ook ‘Stage’ daarin zou worden opgenomen, omdat de interne beroepscommissie dit motief niet doorslaggevend acht.

Bovendien, zo zet verzoekende partij uiteen, zijn er veel zwaardere studietrajecten voorheen wél goedgekeurd. Zij wijst er ook op dat het modeltraject voorziet in 28 studiepunten waarvan er 13 worden toegekend aan ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ en 15 aan ‘Stage’. Het is volgens verzoekster dan ook nagenoeg even zwaar om nu ‘Stage’ op te nemen en ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ later. Aldus is verzoekende partij van oordeel dat onvoldoende wordt gemotiveerd waarom de ene keuze wel wordt toegelaten en de andere niet.

Verwerende partij repliceert in de *antwoordnota* als volgt:

“In dit middel ontwikkelt verzoekster een bewering die niet verder gestaafd wordt. Ze stelt dat de interne beroepscommissie dit argument niet doorslaggevend acht. Dit impliceert ons inziens niet dat de motivering van de examencommissie onjuist zou zijn, of dat ze op de hoogte zou zijn van "veel zwaardere studietrajecten". Dit is niet het geval.

De interne beroepscommissie beoordeelde de motivering van de examencommissie en stelde daarbij dat voor haar doorslaggevend is dat er bij een stage derden zijn betrokken, en dat hier dus met omzichtigheid moet gewerkt worden.

Dit is niet hetzelfde.”

In haar *wederantwoordnota* voegt verzoekende partij niets meer toe aan dit middel.

Beoordeling

Verzoekende partij vertrekt in haar middel vanuit een verkeerde premissie. In haar intern beroep heeft zij immers niet gevraagd om de ‘Stage’ te mogen opnemen in haar curriculum *in de plaats van* ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’, maar integendeel om de ‘Stage’ *ook* te mogen opnemen.

Of enerzijds ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ en anderzijds ‘Stage’ al dan niet onderling inwisselbaar zijn is een vraag die derhalve niet aan de orde is, nu verzoekende partij de opname van de drie opleidingsonderdelen beoogde. De bestreden beslissing is logischerwijze dan ook vanuit die optiek gemotiveerd.

Aldus hoeft de bestreden beslissing geen motivering te bevatten waarom verzoekende partij wel ‘Stage’ maar dan zonder ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ mocht opnemen. Wat wel diende te worden gemotiveerd en ook is gemotiveerd, is waarom verzoekende partij naast ‘Bachelorproef’ en ‘Cases’ niet tevens ‘Stage’ mag opnemen.

Anders dan verzoekende partij het ziet, is de Raad verder van oordeel dat de bestreden beslissing het motief inzake de zwaarte van het studieprogramma niet heeft afgedaan als ‘niet-doorslaggevend’. Verzoekende partij transponeert ten onrechte de beoordeling van het motief

inzake de verworven competenties – dat in de bestreden beslissing ‘doorslaggevend’ wordt genoemd – naar de beoordeling omtrent de zwaarte van het curriculum.

Uit de bestreden beslissing valt op te maken dat de examencommissie twee argumenten heeft aangevoerd om de opname van het opleidingsonderdeel ‘Stage’ in het curriculum te weigeren – de zwaarte van het studieprogramma en de minimale competenties – en dat de bestreden beslissing beide motieven bijtreedt en het tweede doorslaggevend acht. Dit doet geen afbreuk aan de relevantie van het eerste weigeringsmotief.

Verzoekende partij staaft niet haar bewering dat voor andere studenten meer omvangrijke studieprogramma’s werden goedgekeurd, laat staan dat die in vergelijkbare mate betrekking hadden op de opheffing van de volgtijdelijkheid voor het opleidingsonderdeel ‘Stage’.

Het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

Verzoekende partij steunt een vierde middel op het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht.

Argumenten van partijen

Verzoekende partij zet ter zake het volgende uiteen:

“[Verwerende partij] ontket in een finaliteitsjaar omwille van het ontbreken van één materieel punt dat de verworven competenties van verzoekster inzake communicatie voortvloeien uit haar eigen toestemming om vakken af te leggen waarin studente de competentie bewezen heeft die ze volgens [verwerende partij] niet heeft (!?). De uitzondering op de volgtijdelijkheidsregel die de school heeft toegestaan voor BAP en Cases, zou bijgevolg [consequent] op dezelfde manier moeten toegestaan worden voor de Stage die evenveel kennis van communicatie vergt als BAP en Cases krachtens hun eigen regels van volgtijdelijkheid in de ECTS fiches.

De instelling faalt in materiële motivering waar deze niet kan aantonen dat voor het onderdeel Stage méér competentie vereist is dan voor de onderdelen BAP en Cases, omdat deze zogezegd "extern" is.

Het is kennelijk onredelijk, arbitrair of willekeurig om een bijkomend studiejaar voor de stage te eisen wegens het ontbreken van objectieve gronden.

Zoals de Externe Raad reeds aanhaalde doet het er niet toe of de verwerende partij zich gestraft voelt (arrest RvStvb. 2016/059 p. 33). De studievoortgangsbeslissing van de examencommissie, zoals bevestigd door de interne beroepscommissie geeft geen objectieve grond op voor het gebrek aan zogenaamde communicatie-competenties. Het gaat er om dat de examencommissie vindt dat ze al "genoeg toegegeven heeft" en daar redenen voor zoekt "pour les besoins de la cause". Wat verzoekster inderdaad niet kan bewijzen maar bij gebreke aan gronden niet anders méér kan zijn.

In het arrest Leemans van de Raad van State nr. 220.242 dd. 10 juli 2012 heeft de rechter in cassatie beslist dat de rechter ten gronde (de Externe Raad) een interpretatie mag geven van "uitzonderlijke omstandigheden" conform art. II. 228, codex hoger onderwijs van het flexibiliseringssdecreet dat de examencommissie opdraagt zich te beraden over de vraag of de betrokken student de doelstellingen van het opleidingsprogramma verwezenlijkt heeft. De rechter ten gronde mag daarbij het onderzoek beperken tot de noodzakelijke competenties voor een opleidingsonderdeel, in casu de communicatie-competenties van verzoekster die bewezen zijn door verzoekster. Verzoekster is méér dan voldoende competent om het opleidingsonderdeel "stage" nog in hetzelfde schooljaar als BAP en Cases af te leggen, al was het alleen al door geslaagd te zijn voor de hogere COM vakken."

De repliek van verwerende partij in de *antwoordnota* luidt als volgt:

"Verwerende partij motiveerde wel degelijk waarom zij de volgtijdelijkheid niet losliet voor stage, en wel omdat het pakket enerzijds te zwaar zou zijn, en anderzijds dat bij stage externen zijn betrokken. De interne beroepscommissie kon zich in deze motivering vinden. Het is nu aan de Raad om dit te bevestigen, of te verwerpen.

De verwijzing naar het arrest Leemans is in deze voorbarig, aangezien het al dan niet slagen voor de opleiding aan de orde is nadat alle opleidingsonderdelen werden afgelegd. Op dit moment is dit nog niet voor [REDACTED], [REDACTED], Cases, Bachelorproef en stages.

Het middel kan niet gevuld worden."

Beoordeling

Bij de beoordeling van het eerste en tweede middel heeft de Raad reeds geoordeeld dat de bestreden beslissing binnen de grenzen van de redelijkheid afdoende heeft gemotiveerd waarom geen toestemming wordt verleend om spijts de volgtijdelijkheidsregels naast 'Bachelorproef' en 'Cases', ook 'Stage' in het studieprogramma op te nemen.

Verzoekende partij voert geen enkele uitzonderlijke omstandigheid aan die te onderscheiden is van de grieven die zij in het eerste en tweede middel heeft opgeworpen.

Zij levert aldus niet het bewijs dat zij voldoende competenties bezit om aanspraak te kunnen maken op het aanvatten van het opleidingsonderdeel ‘Stage’.

Het middel wordt verworpen.

Vijfde middel

In een vijfde middel steunt verzoekster zich op artikel 126 van het onderwijs- en examenreglement en de rechten van verdediging.

Argumenten van partijen

Verzoekster voert aan dat de interne beroepscommissie krachtens artikel 126 van het onderwijs- en examenreglement is samengesteld uit een voorzitter (directeur onderwijsbeleid), het diensthoofd studentenadministratie en een opleidingsdirecteur.

Zij werpt op dat de bestreden beslissing enkel is ondertekend door de voorzitter van de interne beroepscommissie, wat volgens verzoekende partij tot gevolg heeft dat de beslissing niet rechtsgeldig is.

Aangezien de niet-ondertekening van een verzoekschrift bij de Raad rechtsgevolgen heeft, is verzoekende partij van oordeel dat de rechten van verdediging een gelijke behandeling van alle partijen ter zake vereisen.

In haar *antwoordnota* meent verwerende partij dat verzoeksters argumenten niet kunnen worden bijgevalen:

“De Raad besliste eerder, o.m. in het arrest 2014/135, dat “de ondertekening door alle leden van de interne beroepscommissie in geen enkele reglementering op straffe van nietigheid voorgescreven is. De Raad stelt vast dat de samenstelling op de beroepsbeslissing vermeld staat. De Raad ziet geen elementen in het dossier

om eraan te twijfelen dat de interne beroepscommissie regelmatig was samengesteld en het beraad op geldige wijze was verlopen".

De Raad van State oordeelde eerder in haar arrest nr. 204.830 van 7 juni 2010 dat een document niet ondertekend moet zijn, om geldig te zijn.

Het middel kan niet gevuld worden."

Beoordeling

Ter beoordeling ligt niet voor, een (examen)tuchtbeslissing of een andere beslissing die een beoordeling inhoudt omtrent het gedrag van verzoekende partij.

De rechten van verdediging zijn derhalve niet in het geding.

Bovendien ziet de Raad niet in hoe het recht van verdediging of enig daaraan verwant recht nog kan worden geschonden nadat de bestreden beslissing tot stand is gekomen.

Zoals de Raad eerder reeds heeft overwogen, is het behoudens andersluidend voorschrift voor de regelmatigheid van een studievoortgangsbeslissing niet vereist dat zij is ondertekend door alle leden van het orgaan dat die beslissing heeft genomen. Het volstaat dat de Raad kan nagaan of het orgaan regelmatig was samengesteld.

De loutere bewering van verzoekende partij dat de interne beroepscommissie niet rechtsgeldig was samengesteld of niet in quorum zou zijn geweest, kan niet worden aangenomen.

De bestreden beslissing, ondertekend door de voorzitter, vermeldt de aanwezigheid van de voorzitter en de heer D.A. als bijzitter. Verzoekende partij beticht dit stuk niet van valsheid. Artikel 126, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement bepaalt dat de interne beroepscommissie geldig kan beraadslagen indien de helft van de leden aanwezig is. Aan deze voorwaarde is voldaan.

Het middel is ongegrond.

Voorlopige maatregelen

Aangezien geen van de middelen gegrond is, is er geen aanleiding om uitspraak te doen over de door verzoekende partij gevorderde voorlopige maatregelen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 11 mei 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Piet Versweyvelt bijzitter

Jan Geens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 6 juni 2016

Arrest nr. 2.944 van 6 juni 2016 in de zaak 2016/127

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 mei 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de Examenscommissie Master in de Farmaceutische Zorg van 15 april 2016 waarbij de modaliteiten van het examen voor het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ werden vastgelegd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 juni 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en verzoekende partij zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de farmaceutische zorg”.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 februari 2016 een intern beroep in bij de Examenscommissie master Farmaceutische zorg van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de Examenscommissie master Farmaceutische zorg op datum van 15 februari 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de betrokken docenten een uitgebreid verslag geven. Uit deze analyse komt duidelijk naar voor dat verzoeker de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘Stage met stage-examens’ niet heeft behaald. De eindcompetenties “*De student kan de kennis die hij/zij heeft verworven in de vorige jaren van de opleiding doelmatig aanwenden bij de uitoefening van het beroep van officina-apotheker*” en “*De student kan op een deskundige wijze informatie geven over geneesmiddelen en gezondheid*” worden niet behaald. De betrokken docenten lichten toe dat de tekorten die vastgesteld werden tijdens het mondelinge examen onmogelijk te omschrijven zijn als ‘detailkennis’ en elementen omvatten die in verschillende vakken op meerdere ogenblikken tijdens de opleiding aan bod kwamen. Naast die basiskennis wordt er ook gepeild naar de manier waarop deze kennis geïntegreerd wordt en hier zijn geheugensteuntjes niet aan de orde. Zonder een belangrijke hoeveelheid parate kennis wordt goede farmaceutische zorg niet mogelijk.

De tekorten die vastgesteld werden kunnen niet omschreven worden als zuiver farmacologische kennis i.v.m. werkingsmechanismes: het kunnen plaatsen van bepaalde producten binnen het therapeutischarsenaal of het beredeneren van de therapeutische consequenties van bepaalde chemische eigenschappen. Los van dit gegeven wordt er tijdens de bespreking van de medicatiehistorieken ook aandacht gevraagd voor bepaalde farmacologische aspecten en kan men niet verrast zijn als men tijdens het stage-examen naar deze kennis peilt. Tijdens het examen neemt verzoeker bij de bespreking van een urgente casus de foutieve beslissing, een situatie die in de realiteit fatale gevolgen voor de patiënt kan inhouden.

Op basis hiervan is de Examenscommissie master Farmaceutische Zorg unaniem van oordeel dat de toegekende punten van 7/20 behouden moeten blijven.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 18 februari 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 februari 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(…)

3. Studenten dienen over de vooropgestelde evaluatiecriteria op een transparante wijze te worden geïnformeerd en de instelling moet vanzelfsprekend de eigen vooropgestelde regels en criteria ook opvolgen. De Raad is van oordeel dat in geval de te bereiken competenties van een opleidingsonderdeel - in casu een ‘stage’ met een studieomvang van 30 studiepunten over een periode van zes maanden - via diverse evaluatievormen en opdrachten worden getoetst. Wanneer, zoals in casu, de evaluatie uit verschillende subonderdelen bestaat, is het een belangrijk gegeven voor de student om te kunnen nagaan wat het gewicht van de verschillende subonderdelen in de eindscore is. Dit is anders dan bijvoorbeeld bij een mondeling taalexamen, waar er normaliter een globale beoordeling wordt gegeven door de docent na het afleggen van een eindexamen.

In casu stelt de Raad vast dat de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ de volgende werk- en evaluatievormen vermeldt:

“4. Werkvormen, planning van onderwijs- en leeractiviteiten

Contactmomenten:

- Seminarie/werkcollege
- Vaardigheidstrainingen

Eigen Werk

- Opdrachten Individueel
- Casussen In groep

Stage

Portfolio

5. Evaluatievormen

Examen

- Mondeling met schriftelijke voorbereiding
- Gesloten boek
- Open vragen

Permanente Evaluatie

- (Tussentijdse) testen

Schriftelijk werkstuk

- Met mondelinge toelichting

Presentatie

Stage-evaluatie”

Verzoeker was op de hoogte van het feit dat er op het einde van de stage een mondeling stage-examen zou plaatsvinden. Dit blijkt uit de ‘studiewijzer apotheekstage’, waarin vermeld staat: “Na het beëindigen van de stage zal de competentie van de student beoordeeld worden tijdens het geïntegreerd stage-examen dat plaatsvindt in de vaardighedenapotheek (mondeling examen na schriftelijke voorbereiding)” (stuk 7 van de verweerde). Uit het dossier blijkt verder niet dat het gewicht dat aan de verschillende subonderdelen werd toegekend, zoals laattijdig weergegeven in de antwoordnota in het kader van de huidige procedure, bekend is gemaakt aan de studenten. Uit het dossier blijkt enkel dat verweerde er vanuit gaat dat studenten wel degelijk weten dat 24 van de 30 studiepunten staan op het eindstage-examen. Deze stelling wordt verder niet onderbouwd in het dossier.

Deze evaluatieform, waarbij een doorslaggevend belang wordt gehecht aan een mondeling examen op het einde van de stage, is naar het oordeel van de Raad in se niet kennelijk onredelijk. De Raad is ook van oordeel dat het niet kennelijk onredelijk is om de beoordeling door de docenten te laten gebeuren en niet door de stagemeester. Het komt de Raad wel onredelijk over dat, zoals blijkt uit de meegedeelde informatie in de antwoordnota, in casu, op geen enkele wijze rekening wordt gehouden met het relaas van deze 6 maanden stage en een volledig doorslaggevende waarde wordt gegeven aan het mondelinge eindexamen, terwijl dit niet op een transparante en eenduidige wijze wordt meegedeeld. In casu wordt in de ECTS-fiche de stage-evaluatie wel als een expliciet evaluatieonderdeel vermeld. In casu volgt ook uit het leerproces, zoals weergegeven in de ECTS-fiche en de benaming van het opleidingsonderdeel, het belang van het verloop van deze stage met zijn verschillende onderdelen en opdrachten. Van de stage wordt ook een eindevaluatierapport door de stagemeester ingediend ten behoeve van de docenten.

De Raad concludeert dat de verdeling van de punten, met absolute doorweging van het mondeling examen, tussen de verschillende subonderdelen, zoals laattijdig meegedeeld in de antwoordnota, niet in de lijn ligt van wat een student normaliter in het kader van een stage van zes maanden zou verwachten en derhalve moeten studenten hierover voorafgaandelijk op een eenduidige wijze worden geïnformeerd.

In casu stelt de Raad ook vast dat er niet enkel onvoldoende transparante informatie wat de puntenverdeling betreft werd gegeven, maar dat de toegepaste evaluatieform ook niet overeenstemt met wat in de ECTS-fiche als evaluatiemethode wordt aangegeven. De stage-evaluatie wordt namelijk niet meegenomen in de eindscore, of dit blijkt alleszins niet uit voorliggend dossier. In de beslissing van de interne beroepsinstantie wordt ook niet ingegaan op de vraag naar verduidelijking van de puntenverdeling. Op deze wijze schendt verwerende partij de motiveringsplicht.

4. Verder gaat de Raad in op de specifieke grief van verzoeker dat geen rekening is gehouden met zijn functiebeperking. Ter zitting blijkt dat verwerende partij standaardfaciliteiten voor veel voorkomende functiebeperkingen hanteert. Studenten, zoals verzoeker, die een zeldzame ziekte hebben, dienen zelf te overleggen met individuele docenten met het oog op een aanpassing van de examenmodaliteiten. Ondanks zijn verzoek en de attestering van zijn functiebeperking (zie in het dossier gevoegde e-mail van 20 oktober 2015 van de zorgcoördinator [S.] aan de betrokken docenten) werden er geen faciliteiten toegekend, laat staan onderzocht of in overweging genomen. Hij heeft zelfs de mogelijkheid niet gekregen om zijn toestand toe te lichten en een aangepaste examenvorm te bepleiten.

De Raad kan uit de toegevoegde e-mail afleiden dat verzoeker in de loop van het academiejaar via de zorgcoördinator [S.] melding heeft gemaakt van zijn functiebeperking en de docenten heeft gevraagd om te praten over mogelijke faciliteiten. Verzoeker meldt in het dossier dat zijn beperking werd gedocumenteerd en geattesteerd door een behandelend geneesheer d.m.v. een Europees erkend formulier. In deze procedure voor de Raad is er tevens een attest functie-uitval neergelegd waaruit duidelijk blijkt dat er als gevolg van een geattesteerde chronische ziekte een redelijke aanpassing van de schoolse activiteiten van verzoeker gewenst is. Deze geattesteerde gezondheidstoestand van verzoeker wordt door verweerder ook niet in vraag gesteld.

Verweerde is echter niet ingegaan op de vraag van verzoeker om faciliteiten, o.a. via de zorgcoördinator, en heeft op de betreffende mail niet geantwoord. Verweerde meldt dat in het kader van de feedback bij de inzage van het examen op de vraag aan verzoeker omtrent welke faciliteiten hij had gewenst geen concreet antwoord werd gegeven. Verzoeker meldde dat dit op dat moment te laat was.

De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie op geen enkel wijze ingaat op deze grief van verzoeker. Op die wijze schendt verweerde de motiveringsverplichting.

De Raad leest in artikel II.276, §3 van de Codex Hoger Onderwijs dat expliciet wordt bepaald dat een student met een functiebeperking ‘recht’ heeft op redelijke aanpassingen. Dit artikel bepaalt dat een student met een functiebeperking recht heeft op het nemen van “een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert”. (onderlijning zelf toegevoegd)

Gezien dit recht van een student op redelijke aanpassingen, is de Raad van oordeel dat verweerde in casu onvoldoende de toekenning van eventuele faciliteiten heeft onderzocht en hiermee onvoldoende rekening heeft gehouden bij het afnemen van het mondelinge stage-examen. Het loutere aanbod om de presentatie al zittend te doen, zoals werd voorgesteld door verweerde, voldoet niet in het kader van deze decretale context.

De Raad begrijpt dat ook studenten met een functiebeperking in gelijke mate moeten aantonen dat zij de vooropgestelde leerresultaten op voldoende wijze beheersen en de competenties moeten verwerven. Dit ontslaat de instelling niet van de plicht om, in het geval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen kunnen getroffen worden. Uit het dossier blijkt niet dat dit in casu is gebeurd.

Dit klemt des te meer gezien de aard en het doorslaggevend karakter van het mondelinge stage-examen in het geheel van de beoordeling van het stage-opleidingsonderdeel.

Het middelonderdeel is gegrond.

5. De Raad is van oordeel op basis van hogervermelde overwegingen dat de door verweerde vastgelegde eindscore van 7/20, doorslaggevend bepaald door de score op het mondelinge examengedeelte, kennelijk onredelijk is, gezien de onduidelijk meegedeelde quoteringsregels (in het bijzonder de verdeling van de punten/gewichten over de verschillende subonderdelen van het opleidingsonderdeel), waarbij de evaluatie van de stage van zes maanden zoals meegeleed in de ECTS-fiche op geen enkele wijze weergave vindt in de eindscore, en zonder dat bij het afleggen van het doorslaggevende mondelinge stage-examen op enige wijze rekening gehouden is met de gemelde functiebeperking van verzoeker.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

De Raad vernietigt deze examenbeslissing en vraagt om, na overleg met verzoeker wat de organisatie en modaliteiten van het mondeling examen betreft, en na onderzoek van concrete faciliteiten die kunnen worden aangereikt in het licht van zijn functiebeperking, een nieuw afsluitend stage-examen te organiseren. Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie.

De overige middelonderdelen, die de inhoud van het afgelegde stage-examen betreffen, dienen in de huidige stand van het geding niet te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

Het beroep is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 heeft de Examenscommissie master Farmaceutische Zorg op 15 april 2016 een nieuwe beslissing genomen, waarbij de modaliteiten van het examen werden vastgelegd.

Wat betreft de voorbereiding van het examen, had verzoeker via zijn raadsman gevraagd om de studiepuntenverdeling per onderdeel kenbaar te maken. Deze is volgens de examenscommissie als volgt:

- Medicatiehistorieken: 6 SP

- Galenica-examen: 6 SP
- Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie: 18 SP

Volgens de examencommissie worden voor de stage zelf geen studiepunten gerekend, maar het met gunstig gevolg gedaan hebben van de stage is wel een noodzakelijke, zij het geen voldoende voorwaarde om geslaagd te kunnen zijn. In die zin wordt die meegenomen in de stage-evaluatie. Verder had verzoeker via zijn raadsman vrijstelling van het galenica-examen gevraagd en het behoud van de reeds behaalde resultaten voor dit examen, zijnde 14/20. Dit is te motiveren door het medisch attest (spreiding van examenmomenten). De examencommissie gaat hiermee akkoord. Verzoeker had via zijn raadsman tevens het behoud van de hoogst behaalde punten (*in casu* 3/20) op het farmacotherapeutisch examen gevraagd, in het geval hij nu een lager cijfer zou halen. De examencommissie gaat hiermee akkoord. De examencommissie legt de datum van het examen vast op vrijdag 27 mei 2016, tijdens de gewone zittijd.

Wat betreft het examen zelf wordt het gebruik van het gecommentarieerd geneesmiddelenrepertorium toegestaan als redelijke aanpassing in functie van de beperking van verzoeker, zonder dat dit evenwel een precedent voor gelijk welke andere student mag vormen. De examencommissie merkt evenwel op dat snelheid van handelen en oordelen een belangrijk criterium in de praktijk blijft en dat parate kennis noodzakelijk blijft. Door verzoeker werd via zijn raadsman een langere voorbereidingsperiode gevraagd indien nodig, onder verwijzing naar het medisch attest. De examencommissie is van mening dat het volstaat om 30 minuten voorbereidingsperiode te geven, terwijl er in een echte praktijksituatie in hoogdringende gevallen helemaal geen voorbereidingsperiode zou zijn bij het afleveren van de geneesmiddelen van een voorschrijf of voor zelfzorggeneesmiddelen. Door verzoeker was via zijn raadsman tevens gevraagd dat zijn raadsman en een door hem aangeduide apotheker-stagemeester aanwezig zouden zijn tijdens het examen. De examencommissie begrijpt de vraag van verzoeker als een wens om een neutrale waarnemer het examen te laten bijwonen. De examencommissie beslist enkel de ombudspersoon het examen te laten bijwonen als neutrale waarnemer. Verzoeker had via zijn raadsman voorgesteld dat hij zelf vragen zou mogen kiezen uit de reguliere vragen. Hij verwijst naar de situatie op het examen van 27 januari 2016, waar hij volgens zijn beweringen enkel de resterende vragen kreeg. De examencommissie merkt op dat verzoeker uit alle gesloten enveloppes zal mogen kiezen.

Verzoeker stelt via zijn raadsman dat hij, omdat hij faciliteiten krijgt, niet moeilijker ondervraagd mag worden (*in casu* nog meer van buiten te leren farmacologie en scheikundige structuren). De examencommissie merkt op dat er geen enkele aanleiding toe bestaat om te denken dat verzoeker moeilijker zal ondervraagd worden dan andere studenten. Het kan echter ook niet de bedoeling zijn om de drempel qua vereiste eindcompetenties lager te leggen. Alle studenten worden in functie daarvan op eenzelfde manier behandeld. Dit staat duidelijk in de studiewijzer voor de apotheekstage 2015-2016 op pagina 10 en 11. Er zullen dus zeker vragen gesteld worden over farmacologie en scheikundige structuren. Dit valt niet onder de faciliteiten, maar heeft rechtstreeks betrekking op de vereiste eindcompetenties. De examencommissie brengt verder ten behoeve van verzoeker de door de docent vastgelegde werkwijze van de mondelinge ondervraging in herinnering, zoals die eerder bekend is gemaakt aan de studenten.

De beslissing van de Examenscommissie Master in de Farmaceutische Zorg werd bij e-mail van 2 mei 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 mei 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert in haar *antwoordnota* aan dat huidig beroep voorbarig is. Zoals gevraagd door de Raad zal een nieuw afsluitend stage-examen worden georganiseerd op 27 mei 2016. Verwerende partij betwijfelt verder of de bestreden beslissing wel een studievoortgangsbeslissing is die aan het oordeel van de Raad kan worden voorgelegd, nu nog geen eendoordeel voorligt.

Verzoekende partij stelt in haar *wederantwoordnota* dat gezien de bestreden beslissing duidelijk aangeeft geen punten toe te kennen aan de stage, deze beslissing een studievoortgangsbeslissing uitmaakt en huidig beroep niet voorbarig is.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat in voorliggende beslissing van de Examenscommissie van 15 april 2016 de modaliteiten van het examen voor het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ werden vastgelegd.

Meer bepaald wordt:

- (1) een beslissing genomen over de toegekende faciliteiten (extra voorbereidingstijd van 30 minuten en gebruik van een gcommentarieerd geneeskunderepertorium) voor het examen in het licht van de geattesteerde functiebeperking van verzoeker;
- (2) beslist dat de ombudspersoon als enige neutrale waarnemer wordt toegelaten;
- (3) meegedeeld hoe de verdeling van de punten over de verschillende onderdelen in het licht van de ECTS-fiche gebeurt, waarbij wordt gesteld dat het toegepaste beoordelingssysteem inhoudt dat een positieve stagebeoordeling een *conditio sine qua non* is om te slagen voor het opleidingsonderdeel, maar *an sich* de stage geen numerieke score oplevert in de totaalscore op het opleidingsonderdeel.

Aldus verzoeker betreft deze beslissing wel degelijk een studievoortgangsbeslissing, gezien verweerde aangeeft geen effectieve punten toe te kennen aan de stage en dit beroep derhalve niet voorbarig is.

Verweerde stelt dat dit beroep in eerste instantie voorbarig is en betwijfelt of voorliggende beslissing - waarin geen eindoordeel wordt genomen - kan beschouwd worden als een studievoortgangsbeslissing waarvoor de Raad bevoegd is.

De Raad stelt vooreerst vast dat voorliggende beslissing de modaliteiten bepaalt voor het examen dat inmiddels op 27 mei 2016 heeft plaatsgevonden. De Raad stelt vast dat verzoeker ter zitting meldt dat hij onder voorbehoud heeft deelgenomen aan het betreffende examen, maar geen afstand doet van zijn grieven ten aanzien van voorliggende beslissing. Ter zitting deelt verzoeker tevens mee dat hem informeel werd meegedeeld dat hij niet geslaagd was voor het opleidingsonderdeel, maar dat er nog geen formele beslissing is meegedeeld.

De Raad zal hierna ambtshalve zijn bevoegdheid onderzoeken om kennis te nemen van de beslissing van de examenscommissie van 15 april 2016.

De vraag die zich hier in eerste instantie stelt is of deze beslissing *an sich* als een studievoortgangsbeslissing kan beschouwd worden. In tweede orde gaat de Raad na of deze beslissing als een ‘voorbeslissing’ (een accessorium van een studievoortgangsbeslissing *in casu* een examenbeslissing) kan beschouwd worden waarvoor de Raad bevoegd is.

De beslissing omvat zoals hoger aangegeven drie aspecten die hierna onderzocht worden: de toekenning van faciliteiten, de aanwezigheid van een neutrale waarnemer, de mededeling van de verdeling van de punten tussen de evaluatieonderdelen en de impact van de stage-evaluatie.

De Raad is ten eerste van oordeel dat de beslissing waarbij de modaliteiten worden vastgelegd voor een examen, meer specifiek de toegekende faciliteiten en de aanwezigheid van een neutrale waarnemer, niet als een studievoortgangsbeslissing *an sich* kan beschouwd worden in de zin van artikel I. 3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs. Meer specifiek is er in dat geval geen sprake van een examenbeslissing. Met het vastleggen van deze modaliteiten wordt *in casu* geen eendoordeel geveld over het al dan niet slagen voor het opleidingsonderdeel.

In tweede orde stelt zich de vraag of deze beslissing in het geheel van een complexe administratieve rechtshandeling, waarbij ten aanzien van verzoeker een examenbeslissing wordt genomen, als een ‘voorbeslissing’ kan beschouwd worden waarvoor de Raad bevoegd is.

De Raad heeft reeds eerder geoordeeld dat ingeval er sprake is van een griefhoudende beslissing die een definitieve impact heeft ten aanzien van een examenbeslissing, zijnde een beslissing over het slagen voor een opleidingsonderdeel zoals *in casu*, hij bevoegd is om reeds kennis te nemen van deze beslissing¹.

Het moet in dat geval gaan om een administratieve rechtshandeling, met name een voorbeslissing waarbij aan de rechtspositie van de student op definitieve, eenzijdige, bindende en ongunstige wijze wordt geraakt (met derhalve een definitieve impact op de uiteindelijke examenbeslissing).

De Raad is in eerste instantie van oordeel dat de beslissing om enkel de ombudspersoon als neutrale waarnemer toe te laten tot het examen niet als een dergelijke beslissing kan beschouwd

---

¹ Zie o.a. RStvb. 25 september 2013, nr. 2013/184.

worden. Dit als uitgangspunt nemen impliceert dat de huidig samengestelde jury niet tot een objectief en onafhankelijk oordeel kan komen en verzoeker niet objectief en correct zal geëvalueerd worden. De Raad gaat ervan uit dat de examinator in beginsel deskundig en onafhankelijk is en tot een objectief oordeel zal komen. De Raad is van oordeel dat deze voorafgaandelijke beslissing om geen externe neutrale waarnemer toe te laten op zich geen definitieve impact heeft op de uiteindelijke toekenning van het eindresultaat voor het opleidingsonderdeel.

Wat de toekenning van de examenfaciliteiten betreft wijst de Raad op eerdere rechtspraak van de Raad van State² die oordeelt dat dit aspect wel degelijk als een voorbeslissing bij een examenbeslissing kan beschouwd worden, waarvoor in voorkomend geval de Raad van State bevoegd is om zich ten gronde uit te spreken. *In casu* moet de Raad vaststellen dat voorliggend beroep van verzoeker ten aanzien van de toegekende faciliteiten geen bezwaren formuleert, zodat deze ontvankelijkheidsvraag zich hier niet stelt.

De Raad stelt verder vast dat in deze beslissing van de examencommissie wordt toegelicht hoe de totaalscore voor het betreffende opleidingsonderdeel tot stand zal komen. Verweerde legt met andere woorden ten aanzien van verzoeker uit hoe zijn beoordelingssysteem (puntenverdeling tussen de verschillende onderdelen van de evaluatie en impact van de stage-evaluatie) in elkaar zit. Verzoeker stelt dat hiermee wel definitief uitspraak wordt gedaan over de toekenning van de score ten aanzien van verzoeker en dat dit derhalve een studievoortgangsbeslissing *an sich* betreft.

De Raad is echter van oordeel dat *in casu* nog geen individuele eindbeslissing is genomen wat het slagen van verzoeker betreft. De Raad is enkel bevoegd om een individuele studievoortgangsbeslissing te beoordelen die negatieve implicaties heeft ten aanzien van een student. De Raad is niet bevoegd om zich uit te spreken over het al dan niet reglementair karakter of de kennelijke onredelijkheid van een vastgelegd beoordelingssysteem (dat geldt ten aanzien van alle studenten) *an sich*. Voorliggende grief is derhalve voorbarig, zolang er ten aanzien van verzoeker geen effectieve examenbeslissing wordt genomen waardoor duidelijk wordt hoe hij op het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ is beoordeeld.

---

² RvS 23 december 2014, nr.229.686.

Een mededeling van een algemeen beoordelingssysteem betreft evenmin een ‘voorbeslissing’ waarvoor de Raad bevoegd is, gezien individueel nog geen beslissing wordt genomen die de rechtspositie van verzoeker op eenzijdige bindende wijze raakt.

Voorliggend beroep is niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 juni 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Piet Versweyvelt bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 29 juni 2016

Arrest nr. 2.961 van 6 juli 2016 in de zaak 2016/148

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van de beslissing van de interne beroepscommissie van 31 mei 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 juni 2016.

De zaak werd tegensprekelijk in voortzetting geplaatst naar de zitting van 6 juli 2016.

Verzoekende partij heeft een toelichtende nota neergelegd en verwerende partij heeft een bijkomende antwoordnota neergelegd.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Orthopedie.

Op basis van beroepservaring die verzoeker stelt te hebben opgedaan als ‘orthopedisch instrumentmaker en paskamermedewerker’, dient verzoeker een aanvraag in toe erkenning van eerder verworven competenties (EVC-procedure).

Steunend op de door verzoeker ingediende portfolio en een interview, wordt op 29 februari 2016 aan verzoeker een bewijs van bekwaamheid uitgereikt, waarbij voor acht competenties binnen de opleiding Bachelor in de Orthopedie een beheersingsniveau van N1 (elementair niveau) tot N3 (integratieniveau, eindniveau opleiding) wordt toegekend.

Op 4 maart 2016 tekent verzoeker tegen deze beslissing intern beroep aan. Hierin zet verzoeker het volgende uiteen:

“Hierbij wil ik bezwaar maken tegen de geformuleerde EVC-rapportage d.d. 29 februari 2016. Ik ben het niet eens met de toegekende erkenningen in het bewijs van bekwaamheid. In deze brief zal ik per beroepscompetentie motiveren dat de toegekende erkenning niet evenredig is met mijn opgedane werkervaring en kennis.

De beroepscompetentie 1 houdt in dat de orthopedische technoloog een anamnese en functioneel onderzoek kan uitvoeren en op basis hiervan een maatname kan uitvoeren. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Tijdens het competentiegericht interview zijn hierover geen vragen gesteld. In het door mij aangeleverde portfolio zijn echter wel een zestal anamnese formulieren als bewijs aangevoerd waarin beschreven staat hoe ik zelfstandig en zonder begeleiding verschillende anamneses en functionele onderzoeken heb uitgevoerd en op basis hiervan maatnames heb uitgevoerd. Dit heb ik uiteraard vaker gedaan in de 18 jaar dat ik werkzaam ben als orthopedisch instrumentmaker en verstrekker omdat dit tot mijn dagelijkse werkzaamheden behoort, wat ook nog eens wordt bevestigd in het getuigschrift van mijn vorige werkgever ..... die ook in mijn portfolio als bewijsstuk wordt aangevoerd. Tevens kan het bewijsstuk "Mijn functiebeschrijving" uit mijn portfolio dit bevestigen. Hieruit blijkt dat ik beroep[s]competentie 1 zeker op N3 integratieniveau beheers[] en wellicht door mijn 18 jaar ervaring als verstrekker ook wel op N4 expertniveau beheers. De door mij geleverde bewijsstukken voldoen aan alle criteria van het N3 integratieniveau. Er zijn tijdens het competentiegericht interview hierover geen vragen gesteld om mij de gelegenheid te geven mijn bewijsstukken toe te lichten.

De beroepscompetentie 2 houdt in dat de orthopedische technoloog uit de gamma van orthopedische voorzieningen een keuze kan maken. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Tijdens het competentiegericht interview heb ik kunnen beschrijven welke verschillende soorten prothese kokers, onderbeen orthesen en prothese liners

er zijn en welke keuzes ik heb gemaakt en zal maken aan de hand van de indicatie voor een orthese, prothese, bandage of rolwagen. Daarnaast heb ik ook kunnen motiveren welke soort scharnier er toegepast worden bij het vervaardigen van bepaalde orthesen. Daarnaast heb ik 4 specifieke bewijsstukken voor de beroepscompetentie 2 aan mijn portfolio toegevoegd die aan de criteria van N3 integratieniveau voldoen. Daarnaast zijn aan mijn portfolio verscheidene certificaten toegevoegd die aangeven dat ik deel heb genomen aan verschillende seminars die over een breed gamma van orthopedische voorzieningen ging en bij welke indicatie die worden geïndiceerd. De 4 specifieke aangevoerde bewijsstukken bevestigen mijn brede kennis over de gamma en toepassingen hiervan bij orthesen, prosthesen, bandages en rolwagens.

De beroepscompetentie 3 houdt in dat de orthopedische technoloog een orthopedisch hulpmiddel kan ontwerpen, vervaardigen en aanleggen. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N1 elementair niveau. Wat betekent dat ik in vereenvoudigde situaties onder begeleiding en onder verantwoordelijkheid van een mentor deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Hierbij wil ik [nogmaals] wijzen op de bewijsstukken in mijn portfolio. Het getuigschrift van firma ..... bevestigt dat ik als een zelfstandig orthopedische instrumentmaker orthopedische voorzieningen heb aangemeten, vervaardigd en afgeleverd gedurende een periode van 16 jaar bij deze firma. Dit bevestigt de betreffende werkgever wederom met het aangevoerde bewijsstuk "Mijn functiebeschrijving" in mijn portfolio. Daarnaast heb ik voor deze beroepscompetentie 4 specifieke bewijsstukken nog eens aangeleverd waarin duidelijk staat vermeldt dat ik aan de criteria van N3 integratieniveau voldoe. Tevens wil ik mijn diploma's in de orthopedie aanvoeren als bewijs die tevens ook al onderdeel zijn van mijn portfolio. Dit geeft mij de bevoegdheid en de bekwaamheid zelfstandig orthopedische voorzieningen aan te meten, te vervaardigen en af te leveren bij de cliënt.

De beroepscompetentie 4 houdt in dat de orthopedische technoloog bij de cliënt een bestaande orthopedische voorziening kan evalueren en aanpassen. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2 doorgroeiniveau. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Zoals hierboven al meerdere malen genoemd heb ik altijd zelfstandig de pasmomenten en de evaluaties van orthopedische voorzieningen bij de cliënt uitgevoerd. De specifieke aangeleverde bewijsstukken ondersteunen dit dat het aan de criteria van N3 integratieniveau voldoet.

De beroepscompetentie 6 houdt in dat de orthopedische technoloog kan meewerken aan toegepast wetenschappelijk onderzoek. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. In de specifieke aangevoerde bewijsstukken voor deze beroep[s]competentie staat beschreven dat ik in teamverband met een aantal specialisten onderzoek heb verricht naar een verbeterde methode voor een stoma opening op bandages en een op maat gemaakte breukband. Aan de hand van deze onderzoeksresultaten heb ik een tweetal nieuwe soorten bandages kunnen ontwerpen en vervaardigen. De resultaten van deze nieuwe soorten bandages heb ik met het desbetreffende team specialisten geëvalueerd. Het N2 niveau houdt in dat ik deze opdracht alleen theoretisch kan

uitvoeren in een voorbeeld onderzoek. Terwijl de bewijsstukken die ik in mijn portfolio aanvoer bevestigen dat ik deze beroepscompetentie in de praktijk volledig meerdere malen heb uitgevoerd.

De beroepscompetentie 8 houdt in dat de orthopedische technoloog beleid kan voeren. Het toegekende beheersingsniveau in het bewijs van bekwaamheid is N2. Wat betekent dat ik nog onder begeleiding en niet zelfstandig deze beroepscompetentie kan uitvoeren. Bij deze competentie wil ik [nogmaals] aanvoeren dat ik al 18 jaar werkzaam ben in de orthopedie. Mijn vorige werkgever heeft in verschillende bewijsstukken uit mijn portfolio aangegeven dat ik zelfstandig de administratieve taken heb uitgevoerd. Het is dan wel opmerkelijk dan ondanks deze bewijsstukken dat mijn vaardigheden worden genormeerd op N2 niveau. Terwijl het overduidelijk meerdere malen wordt aangegeven dat ik zelfstandig functioneer en zelfstandig dergelijke taken uitvoer zonder enige begeleiding. Ik heb in mijn carrière van 18 jaar dagelijks samengewerkt met artsen, orthopeden en overige specialisten die mijn kundigheid en zelfstandigheid nooit hebben ondermijnd terwijl de commissie dat in hun beoordeling wel doet.

Tot slot wil ik nog aanvoeren dat ik de afgelopen jaar en dit jaar cursisten van [de hogeschool] uit het tweede en derde jaar heb begeleid bij hun schoolopdrachten. Daarnaast heb ik ook een al gediplomeerde cursist van [de hogeschool] het afgelopen intensief begeleid. Het is dan wel opmerkelijk dat de commissie mijn kundigheid en zelfstandigheid op het niveau van een [eerstejaarsstudent] waardeert terwijl ik studenten van het derde jaar en zelfs een gediplomeerde technoloog begeleid.

Naar aanleiding van mijn bezwaarschrift wil ik de commissie verzoeken om het bekwaamheidsonderzoek op nieuw te evalueren en te beoordelen. Mocht dit niet mogelijk zijn dan zal ik genoodzaakt zijn om deze kwestie voor te leggen aan de Raad voor betwistingen betreffende studievoortgangbeslissingen.”

Verzoekers beroep wordt behandeld door de interne beroepscommissie op 15 maart 2016. Verzoeker werd hierop uitgenodigd, maar was niet aanwezig.

Een formele beslissing van de interne beroepscommissie ligt niet voor. Per e-mail van 17 maart 2016 wordt aan verzoeker het volgende meegedeeld:

“De beroepscommissie, samengesteld uit [W.V.H.], (juridische dienst van [verwerende partij]), [M.V.] (directeur studentenzaken) en [C.B.] (afgevaardigd door de regiodirecteur [E.V.W.]) heeft op dinsdag 15 maart uw intern beroep behandeld. U werd uitgenodigd om uw standpunt toe te lichten, maar was afwezig. Op basis van de overhandigde documenten en op basis van de informatie die verstrekt werd door de assessoren die het bekwaamheidsonderzoek hebben verricht, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en ongegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

- De interne beroepscommissie merkt op dat ze niet in de plaats kan treden van de assessoren om het competentieniveau van de kandidaat te bepalen. Ze kan enkel beoordelen of het dossier degelijk werd behandeld.
- 3 assessoren van de opleiding beoordeelden de competenties van de kandidaat aan de hand van een portfolio en een criteriumgericht interview. De beheersingsniveaus per competentie werden in overleg met de opleidingsmanager vastgesteld. De interne beroepscommissie stelt geen onregelmatigheden vast in de beoordelingsprocedure.

Het staat u vrij tegen deze beslissing beroep aan te tekenen (...)"

Tegen de initiële studievoortgangsbeslissing en de beslissing van de interne beroepscommissie stelt verzoeker op 19 maart 2016 een beroep in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.902 van 2 mei 2016 verklaart de Raad het beroep onontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing, en ontvankelijk en gegrond in de mate dat het is gericht tegen de beslissing op intern beroep.

De Raad bevindt in voormeld arrest het eerste middel, gesteund op de formele motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel, gegrond op basis van de volgende overwegingen:

“De Raad kan ter zake enkel vaststellen dat noch het bewijs van bekwaamheid zelf, noch de bestreden beslissing enige motivering bevat. Zeker gelet op haar volheid van bevoegdheid, had het nochtans op de weg van de interne beroepscommissie gelegen om de duidelijke bezwaren van verzoeker, zoals omschreven in zijn verzoekschrift op intern beroep, te beantwoorden.

Verwerende partij toont ook niet aan dat verzoeker ooit in kennis is gesteld van de inhoudelijke beoordeling door de assessoren.”

De Raad beveelt verwerende partij uiterlijk op 31 mei 2016 een nieuwe beslissing te nemen, en voorafgaand daaraan aan verzoeker een termijn van ten minste zes kalenderdagen te laten om zijn eventuele grieven ten aanzien van de beoordeling door de assessoren uiteen te zetten.

Op 10 mei 2016 zendt verwerende partij aan verzoeker een e-mail, met de mededeling dat hem een termijn van zes kalenderdagen wordt verleend om zijn grieven ten aanzien van de beoordeling door de assessoren uiteen te zetten. Met een e-mail van dezelfde dag maakt verzoeker de volgende documenten over aan verwerende partij: het eersteds ingestelde intern beroep, het verzoekschrift voor de Raad en verzoekers wederantwoordnota in de voorgaande procedure voor de Raad. Hij voegt eraan toe dat hij verlangt dat de beroepscommissie nogmaals

het portfolio zorgvuldig bestudeert, met name de certificaten van de door verzoeker gevolgde cursussen en seminars. Ten slotte vraagt verzoeker dat het getuigschrift van zijn vorige werkgever en de functiebeschrijving nogmaals worden beoordeeld.

Op 27 mei 2016 behandelt de interne beroepscommissie opnieuw het beroep van verzoeker. Zij komt daarbij tot de volgende beslissing:

“De interne beroepscommissie merkt op dat de kandidaat geen nieuwe grieven uit ten aanzien van de beoordeling door de assessoren.

Op basis van de informatie die verstrekt werd door de assessoren en de argumentatie van de kandidaat, bevestigt de interne beroepscommissie de beslissing van de EVC-assessoren van 29 februari 2016 en verklaart het intern beroep ongegrond. Zij komt tot deze beslissing op basis van onderstaande motivering.

De verschillende competenties werden beoordeeld op basis van een portfolio waarbij de kandidaat moest aantonen welke competenties hij beheerst en een criteriumgericht interview waar de basiskennis en het beheersniveau van de verschillende competenties werden gecontroleerd. De argumentatie per competentie is als volgt:

1. Orthopedisch technoloog kan een anamnese en functioneel onderzoek uitvoeren en op basis hiervan een maatname uitvoeren.

Uit het portfolio blijkt dat de kandidaat inderdaad een heel aantal anamneses en functionele onderzoeken heeft uitgevoerd, maar uit het gesprek is gebleken dat deze niet voldoende onderbouwd zijn met anatomische, pathologische en biomechanische kennis, wat wel vereist wordt voor het beheersniveau 3 van de opleiding. Bijvoorbeeld: tijdens het gesprek is de vraag gesteld welke bewegingsbeperking er mogelijk een belangrijke oorzaak is van fasciitis plantaris en hoe deze moet nagekeken worden, in welk gewricht en waarom. De kandidaat zijn antwoord was niet volledig (enkelgewricht i.p.v. talocrurale gewricht) en onvoldoende beargumenteerd inzake biomechanica van de voet tijdens de verschillende fasen van de stapafwikkeling..

Hierover werden aldus wel degelijk vragen gesteld aan de student tijdens het criteriumgericht interview.

2. De orthopedisch technoloog kan uit het gamma van orthopedische voorzieningen een keuze maken.

De kandidaat kan het gamma van orthopedische voorzieningen beschrijven. Bovendien beschikt de kandidaat over deelnamecertificaten van seminars over een breed gamma van orthopedische voorzieningen.

Tijdens het criterium gerichte interview werd gepeild naar de wijze waarop de kandidaat een keuze kan maken tussen deze orthopedische voorzieningen. Op een concrete vraag in verband met het plaatsen van een scharnier ter hoogte van het

kniegewricht, met name waar het fysiologisch knie-rotatiepunt ligt en waar er dan een scharnier dient geplaatst te worden. Hij heeft hier niet het rotatiepunt van Nietert aangegeven en kon ook niet aangeven dat een scharnier naar posterieur dient gelegd te worden om de orthese stabieler te maken. Uit een tweede vraag omtrent het correct uitlijnen van een prothese onderste lidmaat en de invloed van de grondreactiekraft, werd vastgesteld dat de kandidaat onvoldoende kennis heeft van de juiste orthopedische voorziening en zijn werking. De kandidaat kon namelijk niet aangeven welke handelingen hij moest doen bij opmerken van teveel knieflexie tijdens de ganganalyse van een persoon met een onderbeenprothese. Hij gaf in het portfolio aan, de protheseknie van Otto bock met damping gebruikt te hebben, echter naar de vraag wanneer en hoe de damping juist in werking treedt kon de kandidaat niet antwoorden. De commissie oordeelt daarom dat de kandidaat niet heeft aangetoond dat hij een juiste keuze kan maken van orthopedisch hulpmiddel op zelfstandige basis.

De deelnamecertificaten van de orthopedische seminaries bewijzen wel de aanwezigheid op deze bijscholingen, maar tonen op zich niet aan dat de kandidaat de betrokken competenties ook daadwerkelijk beheerst.

3. De orthopedisch technoloog kan bandages, orthesen, prothesen en rolwagens ontwerpen, vervaardigen en aanleggen.

Hoewel de kandidaat op basis van zijn portfolio aantoont dat hij gedurende een periode van 16 jaar orthopedische voorzieningen heeft aangemeten, vervaardigd en afgeleverd, blijkt uit het criteriumgericht interview dat zijn (bio)mechanische kennis zwaar onvoldoende is. Dat is echter een eerste vereiste voor het toekennen van beheersingsniveau 2 van deze competentie. Bijvoorbeeld: er werd een vraag gesteld over het driepuntsprincipe dat gebruikt wordt bij orthopedische hulpmiddelen. Een specifieke vraag hierbij was om de biomechanische werking van een AFO te tekenen. Dus welke krachten werken in op het been om de functiebeperking (dropvoet) op te heffen. De kandidaat kon niet aangeven op welke 3 plaatsen de orthese inwerkt op het lichaam om de juiste correctie te verkrijgen. Dit is een basisprincipe en dus basiskennis die de kandidaat niet beheert.

De interne beroepscommissie wijst op het feit dat de firma ██████████ in Nederland gevestigd is. In Nederland moet enkel het bedrijf erkend zijn om hulpmiddelen te verstrekken. Dit betekent dat het bedrijf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het hulpmiddel en de kandidaat geen eindverantwoordelijkheid had. Deze beroepsactiviteit is dus onvoldoende om beheersingsniveau 3 aan te tonen.

4. De orthopedisch technoloog kan de cliënt en een bestaande orthopedische voorziening evalueren en aanpassen.

Ondanks het feit dat de kandidaat al geruime werkervaring kan aantonen, is uit het interview gebleken dat er een groot tekort is inzake basiskennis hoe een orthopedische hulpmiddel correct wordt geëvalueerd en aangepast. Twee voorbeelden:

- tijdens het interview is de vraag gesteld om een rolstoel meer dynamisch te maken. De kandidaat kon hier niet correct op antwoorden, wat aangaf dat

de competentie niet voldoende beheerst wordt. De kandidaat gaf als antwoord aanpassingen rond arm- en rugleuning, maar de essentie om het wiel te verplaatsen is niet vermeld door de kandidaat.

- De biomechanische invloed op het gangpatroon van opbouw/uitlijning van zowel orthesen als prothesen is niet voldoende gekend of wordt verkeerd toegepast door de kandidaat. De kandidaat kan niet aangeven hoe de grondreactiekracht loopt in de verschillende fase van het gangpatroon en kan bijgevolg ook niet juist redeneren welke aanpassingen er moeten gedaan worden bij het opmerken van een probleem tijdens de pasfase of ganganalyse.

5. De orthopedisch technoloog kan functioneren in een multidisciplinair team.

Deze competentie maakt geen voorwerp uit van het intern beroep.

6. De orthopedisch technoloog kan meewerken aan toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Uit de portfolio kan niet worden opgemaakt dat er hier terdege wetenschappelijk gewerkt werd. Er was geen literatuur studie, geen testen op proefgroepen, geen onderzoeksmethodologie. Het ontwikkelen van de aanpassing aan de bandage kan wel in overleg met artsen gebeurd zijn maar dat is geen wetenschappelijke onderzoekswijze. Er wordt nergens aangetoond dat er onderzoeksresultaten geïmplementeerd zijn bij het maken van orthopedische hulpmiddelen.

7. De orthopedisch technoloog communiceert correct met alle belanghebbenden.

Deze competentie maakt geen voorwerp uit van het intern beroep.

8. De orthopedisch technoloog kan beleid voeren.

De kandidaat voert aan dat hij zelfstandig administratieve taken kan uitvoeren. Hij toont echter niet aan dat hij de voornaamste terugbetalingsmodaliteiten kan toepassen of dat hij de beginselen van boekhouding beheerst.

De vorige werkgever was gevestigd in Nederland. De bewijsstukken die door de vorige werkgever meegeleverd werden kunnen dus niet aanvaard worden in het Belgische systeem. De terugbetalingsmodaliteiten zijn totaal verschillend in België en Nederland.

Buiten de afzonderlijke competenties argumenteert de kandidaat dat hij het afgelopen jaar cursisten van [de hogeschool] more heeft begeleid. De kandidaat is zeker niet werkzaam binnen de opleiding. Hij werkt momenteel als atelierverantwoordelijke binnen Aqtor. Aqtor is een stagebedrijf voor onze opleiding. De stagebegeleider binnen Aqtor is niet xxx. Het is mogelijk dat de kandidaat studenten in het atelier ondersteunt en begeleidt, maar hij koppelt dit steeds terug aan de eigenlijke stagebegeleider. De hogeschool beslist niet wie er in een bedrijf allemaal mee studenten begeleidt of evalueert en voelt zich hierdoor niet gebonden. Zelfs indien hij studenten zou begeleiden, dan toont dit nog niet aan dat hij over alle competenties beschikt.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

Zij werd per e-mail van 31 mei 2016 aan verzoeker meegedeeld.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep, en merkt enkel op dat het de Raad toekomt om de tijdigheid van het beroep te onderzoeken.

De bestreden beslissing werd aan verzoeker toegezonden per e-mail van 31 mei 2016. Verzoeker stelt de bestreden beslissing diezelfde dag te hebben ontvangen. Het beroep werd ingesteld op 4 juni 2016 en is derhalve tijdig.

Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op de motiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert vooreerst aan dat de bestreden beslissing overwegend is gesteund op het interview van 8 januari 2016, dat nog geen halfuur heeft geduurd en waarvan geen verslag is opgesteld zodat het onmogelijk is na te gaan wat tijdens het interview is gezegd. In dat licht stelt verzoeker dat zijn antwoorden anders zijn geïnterpreteerd en beschreven en dat ook bepaalde antwoorden zijn weggelaten. Daardoor wordt volgens verzoeker een situatie geschatst waarin het lijkt alsof hij niet over de vereiste kennis en vaardigheden beschikt. Bovendien heeft de beroepscommissie naar oordeel van verzoeker de bewijsstukken uit het portfolio veronachtzaamd, of verkeerd geïnterpreteerd en geanalyseerd. Verzoeker is van oordeel dat de bewijsstukken uit het portfolio voldoen aan alle voorwaarden om de ingeroepen competenties te staven en om aanspraak te kunnen maken op beheersingsniveau 3. Ten slotte stelt verzoeker

dat er op tal van vragen verschillende antwoorden mogelijk zijn en dat hij dit tijdens het interview ook heeft aangegeven. Zo wordt er in Nederland en België op een andere manier gewerkt bij aanmeten, vervaardigen en afleveren van orthopedische hulpmiddelen.

Daarnaast bekritiseert verzoeker per competentie de bevindingen van de beroepscommissie in de bestreden beslissing:

“Competentie 1:

Orthopedisch technoloog kan een anamnese en functioneel onderzoek uitvoeren en op basis een maatname uitvoeren.

‘Uit het portfolio blijkt dat de kandidaat inderdaad een heel aantal anamneses en functionele onderzoeken heeft uitgevoerd, maar uit het gesprek is gebleken dat deze niet voldoende onderbouwd zijn met anatomische, pathologische en biomechanische kennis, wat wel vereist wordt voor het beheersniveau 3 van de opleiding. Bijvoorbeeld: tijdens het gesprek is de vraag gesteld welke bewegingsbeperking er mogelijk een belangrijke oorzaak is van fasciitis plantaris en hoe deze moet nagekeken worden, in welk gewricht en waarom. De kandidaat zijn antwoord was niet volledig (enkelgewricht i.p.v. talocrurale gewricht) en onvoldoende beargumenteerd inzake biomechanica van de voet tijdens de verschillende fasen van de stapafwikkeling

Hierover werden aldus wel degelijk vragen gesteld aan de student tijdens het criteriumgericht interview.’

De beroepscommissie geeft aan dat er wel degelijk vragen werden gesteld naar aanleiding van de bewijsstukken die voor de beroepscompetentie 1 door mij zijn aangeleverd. In het schrijven hierboven wordt er maar naar 1 gestelde vraag verwezen als voorbeeld. Wanneer er meer vragen zouden zijn gesteld, wat is dan de reden dat deze en de daarop beantwoor[]de uitleg niet worden aangevoerd als voorbeeld/bewijs. Bij alle overige beroepscompetenties worden helemaal vragen of voorbeelden genomen aan de hand van mijn portfolio.

Het door mij gegeven antwoord op de gestelde vraag wat hierboven door de beroepscommissie wordt beschreven is totaal anders dan wat ik heb gegeven. Hierbij wil ik als nog mijn antwoord en uitleg om deze vraag toevoegen.

De oorzaak van fasciitis plantaris ligt gelegen in het talocrurale gewricht en niet in het enkelgewricht. Het enkelgewricht ligt hoger dan het talocrurale gewricht en kan nooit een fasciitis plantaris. Bij het afwikkelen van de voet tijdens het gaan, speelt het gewrichtsmechanisme, bestaande uit het voetwortelmechanisme, het voetwortelmiddenvoetmechanisme en het middenvoet-tenen mechanisme, een belangrijke rol. Tijdens het afzetten rolt de voet over de "balpartij". De tenen worden hierbij in dorsaalflexie gebracht waarbij de aanhechtingstrengen van de aponeurosis plantaris zich spannen om de kopjes van de middenvoetsbeenderen. Ter hoogte van de eerste straal wordt vanwege de hoge drukken ter hoogte van het eerste metatarsophalangeale gewricht, dit mechanisme nog ondersteund door de aanwezigheid van de ossa sensamoidea. Deze aanhechtingstrengen zijn aan de

basiskootjes van de tenen bevestigd, waardoor de aponeurosis plantaris tijdens dit proces wordt aangespannen. Hierbij worden de kopjes naar proximaal gedrukt en dit zorgt voor verhoging en stabilisatie van de lengtegewelven van de voet. Deze werking wordt het windmechanisme genoemd. Omdat het voetzoolkussen stevig met de aponeurosis plantaris is verbonden, wordt tijdens het afzetten door het windasmechanisme de spanning van het voetzoolkussen verhoogd. Door de verhoging van de spanning zullen de longitudinale vezels in het voetzoolkussen beter weerstand kunnen bieden aan de grote voor- en achterwaartse schuifkrachten, die tijdens het gaan en met name tijdens het afzetten, optreden.

De bewijsstukken die ik in mijn portfolio aanvoer voor competentie 1 voldoen aan de voorwaarden om de beroepscompetentie 1 te staven, namelijk ze zijn authentiek, actueel, relevant, tonen variatie in contexten en er is voldaan aan de kwantiteit van de bewijsstukken. [K.v.d.M.], directeur onderwijs [de hogeschool], heeft dit bevestigd in haar mail d.d. 1 oktober 2015. Daarnaast voldoen ze aan de criteria van het beheersingsniveau 3 voor beroepscompetentie I.

Samen met deze bewijsstukken en met mijn hier boven beschreven antwoord op de gestelde vraag van de commissie kan er een beheersingsniveau N3 aan competentie 1 worden toegekend.

Competentie 2:

De orthopedisch technoloog kan uit het gamma van orthopedische voorzieningen een keuze maken.

'De kandidaat kan het gamma van orthopedische voorzieningen beschrijven. Bovendien beschikt de kandidaat over deelnamecertificaten van seminars over een breed gamma van orthopedische voorzieningen.'

'Tijdens het criterium gerichte interview werd gepeild naar de wijze waarop de kandidaat een keuze kan maken tussen deze orthopedische voorzieningen. Op een concrete vraag in verband met het plaatsen van een scharnier ter hoogte van het kniegewricht, met name waar het fysiologisch knie-rotatiepunt ligt en waar er dan een scharnier dient geplaatst te worden. Hij heeft hier niet het rotatiepunt van Nietert aangegeven en kon ook niet aangeven dat een scharnier naar posterieur dient gelegd te worden om de orthese stabieler te maken.'

Op de bovengenoemde vraag heb ik tijdens het interview aangegeven dat het scharnierpunt van het kniegewicht 60% vanaf de voorzijde van de knie en 22mm boven de gewrichtsspleet ligt. Deze waarden zijn natuurlijk sterk individueel en daarbij spelen onder andere leeftijd, geslacht en lichaamsbouw een belangrijke rol. Daarbij heb ik tevens aangegeven dat het kniegewicht scharniert als een een-assig scharnier, waarbij er tevens sprake is van zowel flexie en extensie, rotatie en translatie. Dit wordt inderdaad het Punt van Nietert genoemd en heb ik dus zeker genoemd in mijn antwoord. Daarbij is afhankelijk wat voor soort scharnier er wordt gehanteerd om de orthese stabieler te maken. Dit is dus ook per situatie en per anatomie verschillend en afhankelijk van de gebruikte scharnieren. Tijdens het interview is er ook niet vermeld welk scharnier, bijvoorbeeld scharnier van Otto-Bock, Caroli Quengelscharnier, er in het voorbeeld werd genoemd maar ik heb dus wel aangegeven zoals hierboven omschreven dat het van verschillende factoren afhankelijk is.

Samen met deze informatie en de bewijsstukken uit mijn portfolio kan het beheersing niveau N3 aan deze competentie worden toegekend.

'Uit een tweede vraag omtrent het correct uitlijnen van een prothese onderste lidmaat en de invloed van de grondreactiekracht, werd vastgesteld dat de kandidaat onvoldoende kennis heeft van de juiste orthopedische voorziening en zijn werking. De kandidaat kon namelijk niet aangeven welke handelingen hij moest doen bij opmerken van teveel knieflexie tijdens de ganganalyse van een persoon met een onderbeenprothese.'

Wanneer er tijdens de ganganalyse een te veel aan knieflexie wordt geconstateerd kan er sprake zijn dat de voet teveel in dorsaalflexie staat. Door het toepassen van een verschuifbare dubbeladapter kun je de uitlijning beter instellen zodat de pijn in de stomp verminderd en zodat de stabiliteit van het bovenbeen en de heup wordt gehandhaafd. Door opnieuw uit te lijnen in de frontale, sagittale en transversale vlak wordt er een loopgang gecreëerd waarbij er minder sprake is van pijn in de stomp en waarbij er meer stabiliteit wordt gecreëerd.

Dit antwoord heb ik ook tijdens het interview zo beschreven en geeft aan dat ik zeker voldoende kennis beschik heb van de juiste orthopedisch voorziening en zijn werking.

Samen met dit antwoorden en de bewijsstukken uit mijn portfolio die aan alle criteria van beheersingsniveau N3 voldoen, kan mij een beheersingsniveau N3 voor competentie 2 worden toegekend.

'Hij gaf in het portfolio aan, de protheseknie van Otto bock met damping gebruikt te hebben, echter naar de vraag wanneer en hoe de damping juist in werking treedt kon de kandidaat niet antwoorden. De commissie oordeelt daarom dat de kandidaat niet heeft aangetoond dat hij een juiste keuze kan maken van orthopedisch hulpmiddel op zelfstandige basis'.

In het interview is de vraag hoe de damping in werking bij een knie-orthese van Otto Bock treedt aan de orde gekomen. De vraag ging over de functie van het scharnier. Daarover heb ik uitgelegd dat tijdens de standfase, wanneer men het lichaamsgewicht overbrengt op de prothese, de knie een beetje buigt net zoals bij de natuurlijke beweging van de knie. Dit wordt gecontroleerd door het EBS-systeem. Daarna strekt de knie zich weer zodat men er helemaal op kan steunen en het andere been naar voren kan zwaaien. Door de damping in het bewegingsverloop worden de rug en het bekken gespaard. Een verhoogde veiligheid in de standfase vermindert dat de knie ongewild doorknikt. De damping wordt sterker naarmate de belasting groter wordt. De toenemende damping in de standfase controleert de buigen en strekbewegingen nog effectiever. Met name bij hoge loopsnelheden wanneer de krachten die op de amputatiestomp inspelen groter zijn dan bij een langzame of beperkte loopsnelheid. De werking van de damping heb ik in dit beroepschrift nu ook uitgelegd.

'De deelnamecertificaten van de orthopedische seminaries bewijzen wel de aanwezigheid op deze bijscholingen, maar tonen op zich niet aan dat de kandidaat de betrokken competenties ook daadwerkelijk beheerst.'

De certificaten van de orthopedische seminaries geven aan dat het onderwerp van training zowel theoretisch als in de praktijk zijn getoetst. Hiermee kan ik dus aantonen dat ik bevoegd en vaardig ben gemaakt door middel van speciale trainingen onder toeziend oog van een docent of trainer waarbij ik de desbetreffende handeling heb moeten verrichten en benoemen aan de hand van een richtlijn of een protocol. De verschillende bewijsstukken uit mijn portfolio, zoals de anamneseformulieren, maatnameformulieren etc., onderbouwen mijn bevoegdheid en bekwaamheid, Al met al kunnen de certificaten en de bewijsstukken uit mijn portfolio bewijzen dat ik wel degelijk de betrokken competenties beheers.

Daarom verzoek ik ook deze beroepscompetentie te waarderen op beheersingsniveau N3.

Competentie 3:

De orthopedisch technoloog kan bandages, orthesen, prothesen en rolwagens ontwerpen, vervaardigen en aanleggen.

'Hoewel de kandidaat op basis van zijn portfolio aantoont dat hij gedurende een periode van 16 jaar orthopedische voorzieningen heeft aangemeten, vervaardigd en afgeleverd, blijkt uit het criteriumgericht interview dat zijn (bio)mechanische kennis zwaar onvoldoende is. Dat is echter een eerste vereiste voor het toekennen van beheersingsniveau 2 van deze competentie. Bijvoorbeeld: er werd een vraag gesteld over het driepuntsprincipe dat gebruikt wordt bij orthopedische hulpmiddelen. Een specifieke vraag hierbij was om de biomechanische werking van een AFO te tekenen. Dus welke krachten werken in op het been om de functiebeperking (dropvoet) op te heffen. De kandidaat kon niet aangeven op welke 3 plaatsen de orthese inwerkt op het lichaam om de juiste correctie te verkrijgen. Dit is een basisprincipe en dus basiskennis die de kandidaat niet beheert.'

Tijdens het interview heb ik geantwoord dat bij de werking van een AFO gebruik wordt gemaakt van het driepuntsprincipe. Dit houdt in dat de voorwaartse gerichte kracht gelokaliseerd is op de kuitschelp, de dorsaal gerichte kracht vindt men terug op de voetrug van de schoen en als laatste heb je de opwaartsgerichte kracht. De orthese houdt tijdens de zwaai fase de voet in een neutrale stand en voorkomt daarmee dat de voet teveel naar onder hangt (plantair flecteert), waardoor men zou kunnen struikelen. Tijdens de standfase laat de orthese meestal wel enige beweging toe. Hoeveel dat is hangt af van de mate van stijfheid die gekozen is. Dit wordt bepaald door de materiaaldikte, maar vooral door vorm van de buigzone (het deel rond de enkel waar het materiaal het meeste buigt tijdens beladen). Blijft maar weinig materiaal staan, dan zal de orthese meer flexibel zijn en een meer dynamisch looppatroon toestaan, maar ook minder ondersteuning geven en vice versa.

'De interne beroepscommissie wijst op het feit dat de firma ..... in Nederland gevestigd is. In Nederland moet enkel het bedrijf erkend zijn om hulpmiddelen te verstrekken. Dit betekent dat het bedrijfsverantwoordelijk is voor de kwaliteit van

het hulpmiddel en de kandidaat geen eindverantwoordelijkheid had. Deze beroepsactiviteit is dus onvoldoende om beheersingsniveau 3 aan te tonen.’

De beroepscommissie geeft hiermee aan dat de orthopedische bedrijven in Nederland eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het orthopedische hulpmiddel die worden vervaardigd en afgeleverd. Dit is in zekere zin juist (en dat zal in België ook zeker het geval zijn) maar dit betekent niet dat de medewerkers in de orthopedische sector niet verantwoordelijk zijn voor de genoemde werkzaamheden. Dit zou dan betekenen dat alle studenten van [de hogeschool] die in Nederland hun stage lopen deze beroepsactiviteit niet kunnen ontwikkelen tot het beheersingsniveau 3. In mijn portfolio is het bewijsstuk nummer 25 toegevoegd. Dit betreft een, door de directeur ondertekent, functiebeschrijving van mijn werkzaamheden bij mijn vorige werkgever ..... Hierin wordt beschrijven dat mijn takenpakket bestond onder andere uit het zelfstandig adviseren over, het aanmeten, het vervaardigen en het afleveren van orthopedische hulpmiddelen. Daarnaast wordt in het bewijsstuk nummer 12, het getuigschrift van mijn vorige werkgever, wat deel uitmaakt van mijn portfolio, bevestigd dat ik de bovengenoemde werkzaamheden op een efficiënte, effectieve en deskundige wijze heb uitgevoerd voor een periode van 16 jaar lang. Daarnaast is mijn vorige werkgever, ..., erkent door SEHM en is het een ISO 9001 gecertificeerd bedrijf. Dit houdt in dat het personeel van een dergelijk bedrijf professionals zijn die door opleiding en jarenlange ervaring efficiënt, effectief en deskundig handelen. De orthopedische hulpmiddelen die het personeel levert, zijn afgestemd op de zorgvraag van de cliënt, de medewerker blijft er zorg voor dragen dat [het] hulpmiddel bij de behoeften van de cliënt blijft passen. Daarnaast controleert de medewerker [] nadien ook of er voor de juiste oplossing is gekozen. De medewerker voldoet [continu] aan de eisen van de cliënt, aan de eisen van de specialist die de doorverwijzing heeft gedaan, aan de wet- en regelgeving en aan de eisen van het bedrijf waar de medewerker werkt. In bewijsstuk 32 dat tevens ook onderdeel uitmaakt van mijn portfolio getuigt de directeur van ..... dat ik bij heb gedragen aan het behalen van het ISO certificaat door de gesprekken die ik heb gevoerd met de auditor van Lloyd's.

....., wat een bedrijf is wat al dertig jaar erkend orthopedisch[e] hulpmiddelen levert, heeft alleen orthopedisch instrumentmakers en paskamermedewerkers in dienst die een diploma in de orthopedie hebben. In Nederland is het niet toegestaan dat er onbevoegd[e] en onbekwame mensen orthopedische hulpmiddelen aanmeten, vervaardigen en afleveren. De indruk die de beroepscommissie in haar besluit wil wekken dat ik ongediplomeerd, onkundig en onbekwaam werkzaam ben geweest is ontrecht.

Al met al kan geconstateerd worden dat ik na mijn lange ervaring in de orthopedie, die worden bevestigd door mijn volledige portfolio, met de nadruk op de stukken, het getuigschrift van de directeur van ..... (stuk 12), de functiebeschrijving van mijn werkzaamheden en verantwoordelijkheden (stuk 25) en de mailcorrespondentie van de directeur ..... (stuk 32) er een beheersingsniveau N3 en wellicht ook wel N4 kan worden toegekend.

Competentie 4:

De orthopedische technoloog kan de cliënt en een bestaande orthopedische voorziening evalueren en aanpassen.

'Ondanks het feit dat de kandidaat al geruime werkervaring kan aantonen, is uit het interview gebleken dat er een groot tekort is inzake basiskennis hoe een orthopedische hulpmiddel correct wordt geëvalueerd en aangepast. Twee voorbeelden:

- *tijdens het interview is de vraag gesteld om een rolstoel meer dynamisch te maken. De kandidaat kon hier niet correct op antwoorden, wat aangaf dat de competentie niet voldoende beheerst wordt. De kandidaat gaf als antwoord aanpassingen rond arm- en rugleuning, maar de essentie om het wiel te verplaatsen is niet vermeld door de kandidaat.'*

Er is tijdens het interview gevraagd op welke manier de zithouding in een rolstoel dynamisch kan worden gemaakt. Er is niet specifiek gevraagd om ook de rolstoel meer dynamisch te maken. Als vanzelfsprekend zijn er voorwaarden verbonden aan een dynamische zithouding. Zo moet de zithouding stabiel zijn en is het skelet ten opzichte van de zwaartekracht uitgebalanceerd waardoor de gewenste zithouding gehandhaafd blijft. Met als resultaat dat de romp zich in een thoracale extensie (flexibeweging tussen twee wervels) bevindt. Dit is per rolstoel verschillend. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een ergozitting waarbij een optrekhouding van de romp mogelijk is. Hierdoor kun je jezelf met schouders en armen dankzij een contactvrije rugleuning onbeperkt manoeuvreren. Ook het meer titanisch maken van een rolstoel is per rolstoel afhankelijk. Bij bepaalde rolstoelen kun je dit bewerkstelligen door het wiel te verplaatsen. Daarnaast kan er ook worden gekozen voor een lichtere variant rolstoel of voor een rolstoel die [met] smartphone aangestuurd kan worden.

- *De biomechanische invloed op het gangpatroon van opbouw/uitlijning van zowel orthesen als prothesen is niet voldoende gekend of wordt verkeerd toegepast door de kandidaat. De kandidaat kan niet aangeven hoe de grondreactiekracht loopt in de verschillende fase van het gangpatroon en kan bijgevolg ook niet juist redeneren welke aanpassingen er moeten gedaan worden bij het opmerken van een probleem tijdens de pasfase of ganganalyse.*

Deze stelling wordt niet ondersteund of onderbouwd met een voorbeeld uit het interview. De beroepscommissie kan deze stelling dus niet hard maken. De bewijsstukken uit mijn portfolio tonen die wel aan dat ik dit op beheersingsniveau N3 beheers.

Ook deze competentie kan worden gewaardeerd op beheersingsniveau N3. De bewijsstukken hiervoor staven deze competentie.

Competentie 6:

De orthopedisch technoloog kan meewerken aan toegepast wetenschappelijk onderzoek

'Uit de portfolio kan niet worden opgemaakt dat er hier terdege wetenschappelijk gewerkt werd. Er was geen literatuurstudie, geen testen op proefgroepen, geen

onderzoeksmethodologie. Het ontwikkelen van de aanpassing aan de bandage kan wel in overleg met artsen gebeurd zijn maar dat is geen wetenschappelijke onderzoek wijze. Er wordt nergens aangetoond dat er onderzoeksresultaten geïmplementeerd zijn bij het maken van orthopedische hulpmiddelen.'

Het wetenschappelijk onderzoek is niet uitgevoerd als een eindopdracht voor een opleiding maar is in opdracht en in samenwerking van artsen en specialisten gebeurd. Hierdoor zijn er geen schriftelijk onderzoeksresultaten beschikbaar. De door mij ontworpen en ontwikkelde producten uit dit wetenschappelijk onderzoek worden nu in het Medisch Centrum Leeuwarden op de afdeling orthopedie, oncologie en dermatologie toegepast. Er wordt dus wel degelijk voldaan aan de criteria van het doen van een wetenschappelijk onderzoek. Naast deze beschreven wetenschappelijke onderzoeken uit mijn portfolio heb ik meerdere malen in opdracht van het bedrijf Ambriose onderzoek gedaan naar hun product Genux. Voor firma Ossur heb ik onderzoek gedaan voor hun product Carp-X en TriaC- scoliose orthese.

De verslagen uit het portfolio geven duidelijk een weergave van dat er verscheidene wetenschappelijke onderzoeken waaraan ik heb meegeWERKT hebben plaatsgevonden.

Competentie 6 voldoet aan de criteria van beheersingsniveau N3 om deze toe te kennen.

Competentie 8:

De orthopedisch technoloog kan beleid voeren.

'De kandidaat voert aan dat hij zelfstandig administratieve taken kan uitvoeren, hij toont echter niet aan dat hij de voornaamste terugbetalingsmodaliteiten kan toepassen of dat hij de beginselen van boekhouding beheerst.'

'De vorige werkgever was gevestigd in Nederland. De bewijsstukken die door de vorige werkgever meegeleverd werden kunnen dus niet aanvaard worden in het Belgische systeem. De terugbetalingsmodaliteiten zijn totaal verschillend in België en Nederland.'

De terugbetalingsmodaliteiten in België en Nederland hebben veel overeenkomsten. In beide landen moet een orthopedisch hulpmiddel worden voorgeschreven door een medisch specialist wil het voor vergoeding in aanmerking komen. Daarnaast moet het orthopedisch hulpmiddel in beide landen door een bedrijf worden afgeleverd die aan bepaalde keurmerken moet voldoen. In beide gevallen betekent dit dat degene die het hulpmiddel vervaardig[t] en aflevert voldoende moet zijn opgeleid en deskundig moet zijn. Daarnaast moet het hulpmiddel dat afgeleverd dient te worden op de lijst staan van hulpmiddelen waarvoor een terugbetaling is voorzien. Daarnaast moet[en] [] in beide landen de terugbetalingsvooraarden worden gerespecteerd. De stelling dat de terugbetalingsmodaliteiten in België en Nederland totaal verschillend is, is dus onjuist. Er zijn veel overeenkomsten. De bewijsstukken die voor deze competenties zijn aangeleverd zijn dus relevant en ook mijn kennis over deze beroepsactiviteit is voldoende om zelfstandig te kunnen uitvoeren. Daarnaast wil ik nog opmerken dat ik bij enkele collega orthopedische verstrekkers heb geïnformeerd naar deze

beroepsactiviteit. Zij geven aan dat zij deze beroepsactiviteit uitbesteden aan hun secretaresses en dat dit niet tot hun werkzaamheden behoort. Echter maakte deze beroepscompetentie wel deel uit van mijn werkzaamheden. Uiteindelijk is het hoofddoel van een orthopedisch technoloog het adviseren over, het aanmeten, het vervaardigen en het afleveren van orthopedische hulpmiddelen.

Ook deze competentie kan worden gewaardeerd op beheersingsniveau N3.”

Wat de functie van verzoeker binnen het bedrijf van zijn toenmalige werkgever betreft, en de relevantie met betrekking tot het huidige beroep, zet verzoeker ten slotte nog het volgende uiteen:

“Tot slot suggereert de beroepscommissie in de een-na-laatste alinea van haar besluit dat ik de indruk heb willen wekken dat ik werkzaam ben bij [de hogeschool] als stagebegeleider. Hier is zeker geen sprake van geweest. Daarnaast staat wel vast dat het begeleiden, evalueren en beoordelen van studenten tot mijn takenpakket behoort. Het klopt dat ik mijn bevindingen over studenten overleg met mijn leidinggevende en dat hij mijn expertise en beoordeling nooit in twijfel trekt. Daarnaast heb ik op maandag 25 mei jongstleden nog een derdejaars student geëvalueerd en beoordeeld met prof. Dr. [M.L.], docent van [de hogeschool]. Om studenten te kunnen begeleiden en te kunnen beoordelen moet men bevoegd zijn door in het bezit te zijn van een diploma in de orthopedie en moet men over voldoende vaardigheden beschikken om studenten goed te kunnen begeleiden. Dit kan enkel wanneer iemand -ook de beroepsactiviteiten beheerst die de studenten moeten leren. De eisen die [de hogeschool] op het evaluatieve "stage derde jaars -afstudeerrichting orthopedische technologie" stelt aan de begeleiding van haar studenten is van dusdanige professioneel niveau, dat dit wel door iemand met dergelijke kunde moet worden uitgevoerd, waaraan ik zeker aan heb voldaan tijdens de evaluatie met prof. Dr. [M.L.].

Terugkomend op mijn stelling aan het begin van dit beroepschrift. De beroepscommissie baseert haar beslissing enkel op de antwoorden van op de gestelde vragen van uit het interview. Deze heb ik in mijn beroepschrift met tegenargumenten en met het beantwoorden van vragen vanuit het interview kunnen onderbouwen, dat de genomen beslissing niet juist is. De bewijsstukken in mijn portfolio worden grotendeels door de beroepscommissie genegeerd en de erkenningen zijn lager dan aannemelijk mag zijn. Terwijl de inhoud van deze bewijsstukken aan alle voorwaarden voldoen om aan alle competenties te staven. Daarnaast voldoen de bewijsstukken aan de criteria van alle competenties om het beheersingsniveau N3 toe te kennen. De kwantiteit van de bewijsstukken maken het grootste gedeelte uit van de EVC-procedure en zouden dus leidend moeten zijn in de beoordeling van de beroepscompetenties en in de beslissing die daaruit voortkomt en niet het interview, wat hooguit 30 minuten heeft geduurde, wat een momentopname is geweest en wat tevens niet schriftelijk is vastgelegd. Al de bewijsstukken uit mijn portfolio zijn ondertekend door mijn vorige leidinggevende en enkele daarvan zijn ook nog eens getekend door de directeur van firma [REDACTED], die een ISO gecertificeerd bedrijf is en welke door SEHM wordt erkend.”

In de *antwoordnota* herinnert verwerende partij er vooreerst aan, in repliek op de kritiek dat de door verzoeker gegeven antwoorden of in het portfolio aangevoerde elementen anders zouden zijn geïnterpreteerd en weergegeven of deels achterwege zouden zijn gelaten, dat de Raad zich niet in de plaats van het bestuur mag stellen bij de beoordeling van de verdiensten van verzoeker. Voor zover verzoeker aanvoert dat het interview zeer beperkt was, wijst verwerende partij erop dat de Raad in zijn arrest nr. 2.902 heeft geoordeeld dat het interview niet in strijd met de ter zake geldende bepalingen is verlopen.

Met betrekking tot de kritiek op de motieven in de bestreden beslissing, doet verwerende partij het volgende gelden:

“Indien de Raad, *per impossibile*, toch van oordeel zou zijn te mogen oordelen over de verschillende middelen die in het verzoekschrift worden aangebracht, wenst verwerende partij [daar] het volgende [] aan toe te voegen.

Elk van de competenties, waarvan verzoeker beweert dat zij allemaal voldoen aan de criteria van beheersingsniveau N3, werden beoordeeld op basis van de portfolio van de kandidaat en een criteriumgericht interview. Op die manier werd de basiskennis en het beheersingsniveau van de verschillende competenties gecontroleerd. In de beslissing van de interne beroepscommissie wordt voor elke competentie uitvoerig gemotiveerd om welke reden verzoeker niet voldoet aan de verschillende criteria.

Wat de inhoud betreft, mag de Raad zich niet in de plaats stellen van de onderwijsinstelling (zie supra). Aangezien verwerende partij steeds op een gestructureerde wijze heeft uiteengezet waarom verzoeker niet aan de verschillende criteria voldoet, kan verwerende partij niet worden verweten niet te hebben voldaan aan de motiveringsplicht of een kennelijk onredelijke beslissing zou hebben genomen.

Verder verwijst verzoeker ook naar de verschillende bewijsstukken van zijn portfolio. Bij de beoordeling in de bestreden beslissing wordt duidelijk aangegeven wat verzoeker met deze stukken heeft bewezen en in welke mate die hebben bijgedragen tot de beslissing, bekeken per competentie. Verwerende partij herhaalt verder nogmaals dat nooit aan verzoekende partij verweten werd dat die portfolio onvolledig zou zijn of dat verzoeker zaken zou hebben achtergehouden. Maar dat betekent echter nog niet dat verzoeker moet geacht worden over alle competenties te beschikken, laat staan op het door verzoeker aangegeven beheersingsniveau. Zo zijn deelnamecertificaten en bewijzen van deelnames aan bijscholingen niet gelijk te stellen met diploma's. Een certificering ISO 9001 betreft geenszins een beoordeling van het inhoudelijke werk dat in een bedrijf wordt geleverd. Essentieel blijft de vraag in welke mate verzoeker aan de hand van zijn dossier en het competentie gericht interview beantwoordt aan de Belgische competentiedoelstellingen die door de opleiding bij verwerende partij worden vooropgesteld. Verzoeker geeft zelf aan dat er in Nederland op een andere manier

wordt gewerkt dan in België. Geen enkel Nederlands diploma geeft trouwens rechtstreeks toegang tot een Belgisch RIZIV-nummer. Irrelevant is verder ook wat Belgische afgestudeerden nadien met de kennis en ervaring uit hun opleiding (niet) doen. En er is ook de evidente vaststelling dat iemand als verzoeker met zijn praktijkervaring geen wetenschappelijk onderzoek heeft verricht. Werk in de praktijk kan niet met wetenschappelijk onderzoek gelijkgesteld worden. Verwerende partij heeft ook duidelijk in de bestreden beslissing aangegeven, waarom het werk van verzoeker in het bedrijf Aqtor niet tot een ander oordeel leidt. Om die redenen bestaat er geen aanleiding om voor verzoeker een volledig bekwaamheidsattest af te leveren met het door hem gewenste beheersniveau 3 of zelfs 4 te verlenen, op grond waarvan hij rechtstreeks aanspraak zou willen maken op een diploma.

De mailcorrespondentie die verzoeker als nieuw stuk 32 bijvoegt, kan niet als bijkomend bewijsstuk worden toegelaten, in de mate waarin die niet in het kader van het eerdere bekwaamheidsonderzoek en aan de interne beroepscommissie werd voorgelegd. Ten gronde wijzigt die correspondentie trouwens niets aan de inhoudelijke beoordeling.

Net als in de vorige procedure herhaalt verwerende partij dat de beoordeling ook niet definitief is, in de mate waarin werd beslist dat verzoeker, wanneer hij zou slagen voor andere essentiële vakken, met een praktische proef ook nog verdere vrijstellingen voor het tweede en derde jaar kan verkrijgen.”

Verzoeker stelt in de *wederantwoordnota* in de eerste plaats dat er zich in het administratief dossier geen neerslag bevindt van het interview dat van verzoeker werd afgenoem, zodat de motivering niet afdoende is en evenmin is aangetoond dat de bestreden beslissing steunt op de juiste feitelijke gegevens.

Voorts zet verzoeker uiteen dat geen vragen werden gesteld over zijn (beroeps)ervaring, dat de neerslag van het interview onvolledig is doordat antwoorden niet zijn weergegeven en dat geen concrete beoordeling van het portfolio blijkt.

Ten slotte gaat verzoeker in op een aantal aspecten van het verweer in de antwoordnota:

“In punt 14 beschrijft de verwerende partij dat de competenties werden beoordeeld op basis van het portfolio en het interview, wat onjuist is zoals in het verzoekschrift reeds werd aangetoond.

In punt 15 relativeert men de in de portfolio aanwezige stukken.

De bewijsstukken die voor de competenties 1.2.3. en 4 zijn aangeleverd worden op die manier ondergewaardeerd.

Deze bewijsstukken zijn geldige bewijsstukken die door de leidinggevenden van verzoeker zijn getekend en voorzien zijn van een firmastempel.

Deze bewijsstukken bewijzen dat verzoeker de competenties 1.2.3. en 4 zelfstandig heeft uitgevoerd. Deze competenties zijn nauw aan elkaar verbonden. Een orthopedisch technoloog kan deze competenties niet afzonderlijk op verschillende niveaus beheersen tijdens het gehele proces. Men moet een anamnese en een functioneel onderzoek kunnen uitvoeren om vervolgens een keuze te kunnen maken welk soort hulpmiddel men gaat vervaardigen en aanleggen. Om een hulpmiddel vervolgens te kunnen aanpassen moet men het hulpmiddel kunnen evalueren. In elk anamneseformulier en voorschrijfformulier uit mijn portfolio staat beschreven dat verzoeker het geheel proceszelfstandig heeft uitgevoerd: van het functioneel onderzoek, tot het maken van een keuze welk soort hulpmiddel toe te passen, tot het vervaardigen en het passen en evalueren van een hulpmiddel.

De vele formulieren die zijn aangevoerd geven ook de grote diversiteit weer van de orthopedische hulpmiddelen die verzoeker in het gehele kader [heeft] toegepast. Al deze bewijsstukken bewijzen dat verzoeker de competenties 1, 2, 3 en 4 zelfstandig op integratieniveau N3 heeft uitgevoerd. De verwerende partij ontket dit gegeven zonder fundering. Daarnaast voert de verwerende partij geen enkel bewijs aan, waaruit blijkt hoe zij ieder afzonderlijk bewijsstuk uit de portfolio hebben beoordeeld.

Daarnaast worden de verschillende aangevoerde bewijsstukken die zijn getekend door de directeur van ..... genegeerd.

Zo wordt bewijsstuk 32 immers als "nieuw" aangemerkt terwijl dit zeer waardevolle bewijzen zijn en steeds in het dossier gestoken hebben.

De heer ...., de directeur van ...., is niet alleen een directeur maar ook een zeer gewaardeerde orthopedisch instrumentmaker binnen de orthopedische sector. Hij is 1 van de eerste orthopedisch instrumentmakers in Nederland, de eerste meester in de orthopedie. Hij heeft deelgenomen aan het oprichten van de eerste orthopedische opleiding in Nederland. Zijn getuigenis, de bewijsstukken die door hem zijn ondertekend zijn zeer waardevol door zijn jarenlange ervaring, kunde en invloed in de orthopedisch sector terwijl men nu voorhoudt dat dit een nieuw stuk is: **dit toont aan dat men het nooit heeft bekeken!**

De door verzoeker bijgebrachte portfolio geeft tevens aan dat hij zijn vak bijhoudt en dat hij zich op verschillende terreinen in de orthopedie ontwikkelt. Dit blijkt ook omdat hij op iedere afdeling van de orthopedie inzetbaar is. Dat blijkt ook uit de bewijsstukken die hij aanvoert voor de competenties 1, 2, 3 en 4.

Hij laat daarin zien dat hij alle onderdelen: bandages, orthesen, prothesen en rolwagens, zelfstandig beheert. Dit is een feit. Dit feit wordt zonder enige basis genegeerd.

De manier waarop verwerende partij de competenties 1,2,3 en 4 waardeert herleidt verzoeker tot een kwakzalver.

Zo stelt verwerende partij dat de ISO-certificering van een bedrijf en dat een bedrijf SEHM erkend is geen beoordeling is van het inhoudelijke werk dat een bedrijf levert. In het beroepschrift schrijf verzoeker hierover: "*Daarnaast is mijn vorige werkgever, [redacted], erkent door SEHM en is het een ISO 9001 gecertificeerd bedrijf. Dit houdt in dat het personeel van een dergelijk bedrijf professionals zijn die door opleiding en jarenlange ervaring efficiënt, effectief en deskundig handelen. De orthopedische hulpmiddelen die het personeel levert, zijn afgestemd op de zorgvraag van de cliënt, de medewerker blijft er zorg voor dragen dat hulpmiddel bij de behoeften van de cliënt blijft passen. Daarnaast controleert de medewerker of nadien ook of er voor de juiste oplossing is gekozen. De medewerker voldoet continue aan de eisen van de cliënt, aan de eisen van de specialist die de doorverwijzing heeft gedaan, aan de wet- en regelgeving en aan de eisen van het bedrijf waar de medewerker werkt.*".

Het getuigschrift van de directeur van [redacted] getuigt dat dit slaat op verzoeker als werknemer Dergelijke bewijzen mogen niet genegeerd worden en zijn op zijn minst indicatief voor de het integratienniveau N3 voor de competenties 1,2,3 en 4.

Er dient te worden vastgesteld dat verwerende partij de bewijsstukken voor de competenties 1,2,3, en 4 negeert en onderwaardeert zonder een gefundeerde motivering.

Uit alle bewijsstukken blijkt dat de genoemde competenties op N3 integratienniveau door verzoeker worden beheerst.

Verwerende partij stelt in punt 15 ook nog dat het werk dat verzoeker voor zijn huidige werkgever Aqtor levert niet tot een ander oordeel zal leiden.

Dit is ook nooit door verzoeker zo beschreven. Wel heeft verzoeker aangevoerd dat hij studenten voor de opleiding orthopedie van [verwerende partij] begeleidt tijdens hun stage binnen firma Aqtor en dat hij hun vorderingen tijdens hun stage beoordeelt en evalueert met docenten van [verwerende partij].

De heer [B.d.P.], meester orthopedisch technoloog, en tevens directeur van firma Aqtor heeft verzoeker aangesteld om de studenten van [verwerende partij] te begeleiden omdat verzoeker over dusdanige kwaliteiten beschikt om studenten op een professionele wijze te begeleiden en te beoordelen.

Wat verzoeker hiermee duidelijk wil maken is dat hij hen niet kan begeleiden als hij onder hun niveau zou functioneren. De door verzoeker gemaakte beoordelingen en evaluaties van studenten van [verwerende partij] worden door de betrokken stagedocenten van [verwerende partij] erkend en voldoen aan de door hun opgestelde criteria. Hieruit kan worden opgemaakt dat de waardering van competenties 1,2,3 en 4 te laag is.

Daarnaast voert verwerende partij aan dat het werk van verzoeker in de praktijk niet met wetenschappelijk onderzoek kan worden gelijkgesteld. In het beroepschrift schrijf verzoeker hierover:

"Het wetenschappelijk onderzoek is niet uitgevoerd als een eindopdracht voor een opleiding maar is in opdracht en in samenwerking van artsen en specialisten gebeurd. Hierdoor zijn er geen schriftelijk onderzoekresultaten beschikbaar. De door mij ontworpen en ontwikkelde producten uit dit wetenschappelijk onderzoek worden nu in het Medisch Centrum Leeuwarden op de afdeling orthopedie, oncologie en dermatologie toegepast. Er wordt dus wel degelijk voldaan aan de criteria van het doen van een wetenschappelijk onderzoek. Naast deze beschreven wetenschappelijke onderzoeken uit mijn portfolio heb ik meerdere malen in opdracht van het bedrijf Ambriose onderzoek gedaan naar hun product Genux. Voor firma Ossur heb ik onderzoek gedaan voor hun product Carp-X en TriaC-scoliose orthese.

De verslagen uit het portfolio geven duidelijk een weergave van dat er verscheidene wetenschappelijke onderzoeken waaraan ik heb meegewerkt hebben plaatsgevonden.

Competentie 6 voldoet aan de criteria van beheersingsniveau N3 om deze toe te kennen".

Zoals reeds aangehaald in punt 15 van de antwoordnota staat vermeld dat certificaten e.d. niet gelijk mogen worden gesteld met diploma's. In beroepschrift heeft verzoeker reeds aangegeven wat dergelijke certificaten bewijzen. Daarnaast is verzoeker echter reeds een gediplomeerde orthopedisch instrumentmaker en paskamermedewerker (verstrekker). Zijn diploma's maken deel uit van mijn portfolio. Dergelijke scholingen en certificaten hiervan geven ook aan dat hij zijn vak bijhoudt en dat hij zichzelf ontwikkelt om te voldoen aan het beheersingsniveau N3 van bepaalde competenties. In België worden dergelijke scholingen weinig gegeven en maken ook weinig werknemers hiervan gebruik.

Er dient te worden vastgesteld dat de beroepscommissie wel degelijk bewijsstukken uit de portfolio negeert en onderwaardeert.

Tot slot wordt dus in punt 16 van de antwoordnota aangegeven dat bewijsstuk 32 als nieuw is bijgevoegd. Dit is niet het geval. Het is bewijsstuk 32 uit de portfolio. Zie ook: "overzicht bijlagen" van het portfolio. Dat dit nu wordt aangevoerd als nieuw en niet kan worden toegelaten als bewijsstuk toont eens te meer de onzorgvuldige beoordeling en waardering van de bewijsstukken uit de portfolio aan. Dit bewijsstuk is wel degelijk belangrijk. In deze mail getuigt de directeur van ..... dat verzoeker heeft bijgedragen aan het behalen van het ISO-certificaat door de gesprekken die verzoeker heeft gevoerd met de auditor van Lloyds. Dit geeft wel aan dat verzoeker een bevoegde, bekwame orthopedisch instrumentmaker en paskamermedewerker is die over belangrijke kwaliteiten beschikt."

Nadat verwerende partij stuk 9 van het administratief dossier (verslag van de assessoren) heeft aangevuld met de bijhorende notities, gaat verzoeker in een *toelichtende nota* nader in op dit stuk.

Verzoeker wijst erop dat het aldus vervolledigde document geen gemotiveerde beoordeling inhoudt van zijn kwaliteiten of competenties, terwijl bij mondelinge proeven zoals een interview minstens in kort bestek de vragen en antwoorden moeten zijn weergegeven. Het voorgelegde stuk ontbeert volgens verzoeker elke mogelijkheid tot controle. Wat de thans bijgebrachte notities betreft, doet verzoeker gelden dat deze pagina geen enkele identificatie of datering vermeldt, zodat niet zonder meer kan worden aangenomen dat deze notities inderdaad bij de beoordeling van de assessoren horen. Verzoeker voegt er nog aan toe dat hij geen van de assessoren notities heeft zien nemen tijdens het interview, en dat het aangevulde stuk niet tot de inventaris van het administratief dossier behoort en derhalve uit de debatten dient te worden geweerd.

Met betrekking tot het verloop van het interview maakt verzoeker ten slotte nog volgende opmerkingen:

“Het interview op 8 januari jl. heeft hooguit een half uur in een beslag genomen. Om antwoord te kunnen geven op alle onderwerpen waarvan de assessoren notities beweren te hebben heeft men veel meer tijd nodig. Verzoeker betwist met klem dat al deze thema’s aan bod zijn gekomen.

Daarnaast lijken de notities niet aan bepaalde onderwerpen te zijn verbonden, maar is het een willekeurige opsommingen waaruit niet duidelijk wordt welke onderwerpen zijn besproken en welke niet.

Toch heeft verzoeker een paar opmerkingen hierover.

De eerste notitie van de assessoren is al onjuist. Er wordt vermeld dat de opleiding aan het SVGB een hoger beroepsopleiding is. Dit is onjuist. Het SVGB biedt opleidingen aan op middelbaar onderwijs (secundair onderwijs) niveau.

Verzoeker heeft verteld dat hij de opleidingen voor orthopedisch instrumentmaker aan het SVGB heeft gevolgd. Als het een hoger beroepsopleiding zou zijn dan hoefde verzoeker ook geen EVC-procedure te starten zoals hij nu heeft gedaan.

Uit deze verkeerd vermelde notitie blijkt ook weer dat de assessoren voor het interview maar ook na die tijd niet de portfolio hebben bestudeerd. De diploma's orthopedie zijn nochtans bewijstukken uit de portfolio. Daarop staat duidelijk vermeld dat het om secundair onderwijs gaat.

Nog wel een opmerking hiervoor. Verzoeker is toegelaten aan de opleiding orthopedische technologie van Thomas More omdat hij gestudeerd heeft aan de universiteit in Prishtina in Kosovo, maar dat kan geen reden zijn dat de assessoren deze foutieve notitie hebben vermeld.

Een aantal onderwerpen zijn wel aan de orde gekomen, maar ze worden in de notities als subvragen genoteerd. Dit betreft de notities over de biomechanica over AFO en AFOin PE: flexibel maken.

Er zijn echter ook onderwerpen die niet tijdens het interview aanbod gekomen, zoals drukwonden, decubitis...magere stomp, weinig weke delen. Daarnaast ziet verzoeker evident in de notities van de assessoren niet de antwoorden die hij gegeven heeft terug.

In zijn beroepschrift heeft verzoeker vermeld dat er in de antwoordnota van de verwerende partij onjuiste informatie wordt gegeven over de door hem gegeven antwoorden tijdens het interview. Daarnaast zijn er ook antwoorden weggelaten. Zijn antwoorden over de onderwerpen die tijdens het interview wel zijn behandeld, maar incorrect worden weergegeven of verkeerd beoordeeld, heeft hij nogmaals toegelicht in het beroepschrift.

Daarnaast is het onlogisch om een vrijstelling voor het 1e jaar praktijk te geven en de stages vrij te stellen, terwijl er geen vrijstelling wordt gegeven voor hoofdtheorievakken. Om in de praktijk werkzaam te kunnen zijn moet eerst de theorie worden beheerst. Om een link naar een ander beroep te leggen: een chirurg mag ook pas opereren als blijkt dat zijn theoretische kennis voldoende is. Ditzelfde geldt voor de orthopedische sector. Zonder voldoende theoretische kennis kan men ook niet werkzaam zijn in de praktijk. Dit zal tot misvormingen van lichamen van cliënten leiden die ook in bepaalde gevallen dodelijk kunnen zijn.

Uit deze manier van vrijstellingen geven kan ook worden opgemaakt dat dit achteloos en zonder een goede fundering is gebeurd.”

In haar *bijkomende antwoordnota* weerlegt verwerende partij deze visie. Zij stelt vooreerst dat de notities van de assessoren niet de bestreden beslissing uitmaken en derhalve, als louter hulpmiddel bij de beoordeling, niet gemotiveerd dienen te zijn. Bovendien is voor de notities van de assessoren geen welbepaalde vorm voorgeschreven en dienen zij niet het gehele gesprek weer te geven.

Daarnaast werpt verwerende partij aan de argumenten van verzoeker nog het volgende tegen:

“Indien men van mening zou zijn dat deze notities toch beperkt zijn, dan mag daarbij niet uit het oog verloren worden dat de assessoren in die fase van mening waren dat zij voor zover als mogelijk tegemoet zijn getreden aan de vraag van verzoeker, die in verregaande mate en voor alle competenties een bekwaamheidsattest en vrijstellingen heeft verkregen. In die zin mag dit dossier in geen geval vergeleken worden met een examenbetwisting waarbij de student niet slaagt en evenmin met een beoordeling waarbij de aanvrager geen bekwaamheidsattest en geen vrijstellingen zou verkrijgen. Het ging dus om een procedure waarbij het verzoek van verzoeker werd ingewilligd en geenszins werd afgewezen. De assessoren hebben op dat ogenblik nooit de indruk gehad dat dit

door verzoeker negatief zou ervaren worden en dat hij nadien een intern en vervolgens een extern beroep zou instellen, om een dermate verregaand bekwaamheidsattest te verwerven, dat het gelijk zou staan met een diploma (verzoeker vraagt immers van alle competenties een niveau 3).

Verzoeker geeft in zijn laatste nota zelf aan dat een goede praktijk de beheersing van voldoende theorie veronderstelt. Dat is juist de redenering die de assessoren hebben gevuld om te komen tot de beslissing, waarbij verzoeker reeds vele vrijstellingen krijgt en anderzijds na geslaagd te zijn voor een aantal belangrijke theoretische vakken, in de toekomst nog verdere vrijstellingen kan verwerven voor het tweede en derde jaar met praktische proeven.”

Beoordeling

Ter zitting van 29 juni 2016 heeft de Raad verwerende partij gevraagd het volledige beoordelingsverslag van de assessoren neer te leggen en aan verzoeker over te maken. Verwerende partij heeft hieraan gevolg gegeven. Er is geen reden om dit stuk uit de debatten te weren, zoals verzoeker vraagt. Daarmee is niet gezegd dat het stuk in aanmerking kan worden genomen in het licht van de formele motiveringsplicht (daar het niet de bestreden beslissing vormt); de Raad wijst er bovendien op dat hij de tekortkomingen die verzoeker aan het stuk tegenwerpt – ook in het licht van de materiële motiveringsplicht – evident slechts kan onderzoeken wanneer het stuk bij de debatten wordt betrokken. Het verzoek om het aangevulde stuk 9 van het administratief dossier uit de debatten te weren, wordt verworpen.

Verwerende partij harerzijds vraagt dat het stuk 32 van verzoeker buiten de debatten zou worden gehouden, omdat dit stuk niet aan de beoordeling van de interne beroepscommissie is onderworpen. In zijn wederantwoordnota repliceert verzoeker dat verwerende partij “nu voorhoudt dat dit stuk nieuw is: dit toont aan dat men het nooit heeft bekeken!” en dat het stuk wel degelijk deel uitmaakte van het initieel ingediende portfolio. De Raad stelt vast dat het desbetreffende stuk – een e-mail van de heer ..... d.d. 20 juni 2007 – vervat zit in het portfolio zoals dat bij de Raad werd neergelegd. Het verzoek om het stuk uit de debatten te weren dient derhalve te worden verworpen.

De aanvraag van verzoeker heeft betrekking op de erkenning van eerder verworven competenties (EVC) in het raam van een opleiding bachelor in de Orthopedie.

De beoordeling van een dergelijke aanvraag geschiedt door verwerende partij op basis van het ‘Reglement EVC-EVK’ van de associatie waarvan verwerende partij deel uitmaakt (stuk 7 administratief dossier). Voor de beoordeling van EVC’s bepaalt hoofdstuk 2, artikel 4 van dit reglement het volgende:

“Artikel 4: Beoordeling

Op grond van de gemeenschappelijk binnen de associatie [] afgesproken procedures en kwaliteitscriteria verricht de instelling waartoe de student zich richtte een formeel bekwaamheidsonderzoek en stelt ze vast over welke competenties de aanvrager beschikt.

Het bekwaamheidsonderzoek kan (overeenkomstig artikel 40, §1 van het decreet van 30 april 2004 en artikel 58 van [het] minidecreet) worden doorgevoerd aan de hand van (een combinatie van) volgende methodieken: een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager, een directe observatie van gedragingen en realisaties, een evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties, een evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema’s en een portfolioconstructie. De instelling bepaalt in haar onderwijsreglement hoe deze beoordeling plaatsvindt, hierbij rekening houdend met de afspraken binnen de associatie []. In deze beoordelingsprocedure zit ten minste een intakegesprek waarbij wordt nagegaan of er een voldoende brede en relevante ervaring aanwezig is om verder een bekwaamheidsonderzoek op zinvolle wijze te ondernemen. De instelling waarborgt hierbij de onafhankelijkheid van het oordeel ten aanzien van instanties die eventueel vrijstelling moeten verlenen als de student later een vraag tot inschrijving aan de instelling zou richten. Deze instanties kunnen wel betrokken worden bij adviesverlening aan de beslissingsinstantie.”

Uit de stukken van het administratief dossier blijkt niet dat verwerende partij nadere invulling heeft gegeven aan de procedure voor de beoordeling van een EVC-aanvraag. Artikel 23 van het onderwijs- en examenreglement (stuk 8 administratief dossier) bepaalt immers enkel het volgende:

“Art. 23. Het verwerven van een bewijs van bekwaamheid op basis van eerder verworven competenties (EVC)

Een student die meent aanspraak te kunnen maken op een bewijs van bekwaamheid op basis van eerder verworven competenties (EVC) volgt de procedure van de Associatie [].”

Het onderwijs- en examenreglement, dat volgens artikel 4 van het EVC-EVK-reglement van de associatie dient te omschrijven hoe de beoordeling van de aanvraag plaatsvindt, verwijst op zijn beurt dus enkel terug naar het associatiereglement.

Uit het dossier blijkt te dezen dat verzoeker is beoordeeld op basis van enerzijds een interview en anderzijds het portfolio, wat door verwerende partij ook wordt bevestigd. In de antwoordnota luidt het immers dat “elk van de competenties [] werden beoordeeld op basis van [het] portfolio van de kandidaat en een criteriumgericht interview”.

De vaststelling dat de bestreden beslissing naar het interview verwijst om de door verzoeker in het portfolio aangevoerde competenties te nuanceren (wat onder meer blijkt uit de beoordeling van competentie 1 in de bestreden beslissing) brengt de Raad tot de conclusie dat het interview te dezen niet als louter aanvullend kan worden beschouwd, doch dat er integendeel een gelijksoortig gewicht is aan toegekend als aan de stukken die in het portfolio zijn opgenomen.

In die omstandigheden, en gelet op de finaliteit ervan, kan het interview dat van verzoeker werd afgenoem worden vergeleken met een mondeling examen. Ten aanzien van dié examenvorm, in het licht van de motiveringsplicht, heeft de Raad eerder reeds aangenomen dat de examinator de nodige en precieze aantekeningen moet maken over zowel de vragen die werden gesteld als de antwoorden die de student heeft gegeven (zie voor een toepassing: RStvb. 7 augustus 2014, nr. 2014/112 en RStvb. 16 december 2014, nr. 2014/307). De Raad acht het daarbij aanvaardbaar dat initiële korte nota's naderhand verder worden uitgewerkt om tot een meer overzichtelijk, gestructureerd geheel te komen (RStvb. 11 december 2014, nr. 2014/371).

In het arrest nr. 2.902 van 2 mei 2016 heeft de Raad, wat dit dossier betreft, geoordeeld dat niet is voorgeschreven dat het interview omtrent elke te onderzoeken competentie formeel een vraag- en antwoordstructuur moet volgen. Daarmee is evenwel niet gezegd dat de vragen die wél werden gesteld, in het licht van wat hiervoor in herinnering is gebracht, onvermeld mogen blijven. Uit 's Raads overweging volgt enkel dat bepaalde competenties in voorkomend geval op een andere wijze dan via het interview kunnen worden beoordeeld, mits die beoordeling afdoende wordt gemotiveerd.

Uit het verloop van de procedure blijkt dat de interne beroepscommissie, die over volheid van bevoegdheid beschikt, haar bevoegdheid niet derwijze heeft ingevuld dat zij de beoordeling van verzoeker *ab initio* heeft overgedaan. De beroepscommissie heeft zich met name wat het interview betreft, gesteund op de beoordeling die eerder door de assessoren werd gemaakt. De mondelinge proef is derhalve deze die door de assessoren is afgenoem, en niet de beoordeling op stukken die achteraf door de beroepscommissie is gemaakt.

De Raad gaat hierna per betwiste competentie na in welke mate de middelen van verzoeker, in het licht van het bovenstaande, kunnen overtuigen.

1. De beoordeling van de competenties 1, 2, 3 en 4

Dat het interview slechts een half uur heeft geduurd, zoals verzoeker in eerste orde aanvoert, vitieert naar oordeel van de Raad niet *ipso facto* de bestreden beslissing, aangezien niet hoeft te worden uitgesloten dat de assessoren zich binnen dat tijdsbestek een afdoende onderbouwd beeld van een aanvrager in een EVC-procedure kunnen vormen. Of dat ten aanzien van verzoeker *in concreto* ook is gebeurd, hangt samen met de inhoudelijke beoordeling van het interview.

Het is ten aanzien van dat aspect dat verzoekers argumentatie doel treft. Vruchteloos speurt de Raad in de stukken naar de vragen die de assessoren hebben gesteld en de antwoorden die verzoeker daarop heeft gegeven. Verzoekers kritiek dat de door hem gegeven antwoorden anders zijn geïnterpreteerd, dat bepaalde antwoorden zelfs zijn weggelaten, en dat nog andere antwoorden (zoals het feit dat verschillende oplossingen mogelijk kunnen zijn) buiten beschouwing zijn gelaten, kan daardoor aan de hand van de stukken niet worden weerlegd. Dit euvel valt aan de verwerende partij toe te rekenen. Ofschoon verzoeker de bewijslast draagt voor de middelen die door hem worden aangevoerd, is het aan de instelling om – zoals hierboven in herinnering is gebracht – van een mondeline proef die zij organiseert afdoende bewijzen bij te houden en voor te leggen.

De bestreden beslissing steunt voor de hier betrokken competenties in aanzienlijke mate op de vragen en antwoorden tijdens het interview, waarbij de door verzoeker in het portfolio aangevoerde competenties worden genuanceerd. Ter zake kan worden verwezen naar de volgende motieven in de bestreden beslissing (eigen benadrukking van de Raad):

- Competentie 1: “Uit het portfolio blijkt dat de kandidaat inderdaad een heel aantal anamneses en functionele onderzoeken heeft uitgevoerd, maar *uit het gesprek is gebleken dat deze niet voldoende onderbouwd zijn* met anatomische, pathologische en biomechanische kennis, wat wel vereist wordt voor het beheersniveau 3 van de opleiding. Bijvoorbeeld: *tijdens het gesprek is de vraag gesteld welke bewegingsbeperking er mogelijks een belangrijke oorzaak is van fasciitis plantaris en*

hoe deze moet nagekeken worden, in welk gewricht en waarom. *De kandidaat zijn antwoord was niet volledig* (enkelgewricht i.p.v. talocrurale gewricht) en onvoldoende beargumenteerd inzake biomechanica van de voet tijdens de verschillende fasen van de stapafwikkeling. Hierover werden aldus wel degelijk vragen gesteld aan de student tijdens het criteriumgericht interview.”

- Competentie 2: “Tijdens het criterium gerichte interview werd gepeild naar de wijze waarop de kandidaat een keuze kan maken tussen deze orthopedische voorzieningen. *Op een concrete vraag* in verband met het plaatsen van een scharnier ter hoogte van het kniegewricht, met name waar het fysiologisch knie-rotatiepunt ligt en waar er dan een scharnier dient geplaatst te worden. Hij heeft hier niet het rotatiepunt van Nietert aangegeven en kon ook niet aangeven dat een scharnier naar posterieur dient gelegd te worden om de orthese stabieler te maken. *Uit een tweede vraag* omtrent het correct uitlijnen van een prothese onderste lidmaat en de invloed van de grondreactiekracht, *werd vastgesteld dat de kandidaat onvoldoende kennis heeft van de juiste orthopedische voorziening en zijn werking*. De kandidaat kon namelijk niet aangeven welke handelingen hij moest doen bij opmerken van teveel knieflexie tijdens de ganganalyse van een persoon met een onderbeenprothese. Hij gaf in het portfolio aan, de protheseknie van Otto bock met damping gebruikt te hebben, echter naar de vraag wanneer en hoe de damping juist in werking treedt kon de kandidaat niet antwoorden.”
- Competentie 3: “Hoewel de kandidaat op basis van zijn portfolio aantoont dat hij gedurende een periode van 16 jaar orthopedische voorzieningen heeft aangemeten, vervaardigd en afgeleverd, *blijkt uit het criteriumgericht interview dat zijn (bio)mechanische kennis zwaar onvoldoende is.* (...) Bijvoorbeeld: *er werd een vraag gesteld* over het driepuntsprincipe dat gebruikt wordt bij orthopedische hulpmiddelen. Een specifieke vraag hierbij was om de biomechanische werking van een AFO te tekenen. Dus welke krachten werken in op het been om de functiebeperking (dropvoet) op te heffen. *De kandidaat kon niet aangeven* op welke 3 plaatsen de orthese inwerkt op het lichaam om de juiste correctie te verkrijgen. (...).
- Competentie 4: “Ondanks het feit dat de kandidaat al geruime werkervaring kan aantonen, *is uit het interview gebleken dat er een groot tekort is inzake basiskennis* hoe een orthopedisch hulpmiddel correct wordt geëvalueerd en aangepast. Twee voorbeelden (...)"

Noch uit de beoordelingstabel, noch uit de overigens zeer summiere lijst met notities die verwerende partij thans bijvoegt en die aan de assessoren wordt toegeschreven, kan worden afgeleid welke vragen werden gesteld en welke antwoorden werden gegeven. Aldus komt de bestreden beslissing, wat de competenties 1, 2, 3 en 4 betreft, niet tegemoet aan de materiële motiveringsplicht.

Het enig middel is in dat opzicht gegrond.

2. De beoordeling van competentie 6

Inzake de beoordeling van competentie 6 (de orthopedisch technoloog kan meewerken aan toegepast wetenschappelijk onderzoek) bevat de bestreden beslissing de volgende motivering:

“Uit de portfolio kan niet worden opgemaakt dat er hier terdege wetenschappelijk gewerkt werd. Er was geen literatuurstudie, geen testen op proefgroepen, geen onderzoeksmethodologie. Het ontwikkelen van de aanpassing aan de bandage kan wel in overleg met artsen gebeurd zijn maar dat is geen wetenschappelijke onderzoekswijze. Er wordt nergens aangetoond dat er onderzoeksresultaten geïmplementeerd zijn bij het maken van orthopedische hulpmiddelen.

Verzoeker bekritiseert deze beoordeling door te stellen dat er wel wetenschappelijk onderzoek werd uitgevoerd, zij het niet als een eindopdracht voor een opleiding, maar in opdracht van en samenwerking met artsen en specialisten, zodat er geen schriftelijke onderzoeksresultaten beschikbaar zijn. Verzoeker stelt wel dat de door hem in uitvoering van dat onderzoek ontworpen en ontwikkelde producten worden toegepast in een medisch centrum. Daarnaast verwijst hij naar (onderzoeks)opdrachten voor bedrijven.

De Raad is van oordeel dat de bestreden beslissing afdoende formeel is gemotiveerd en dat haar conclusie niet onredelijk of onevenredig is. Met name is het niet onredelijk te stellen dat aan de vereiste van aangetoond toegepast wetenschappelijk onderzoek niet wordt beantwoord wanneer geen literatuurstudie, testen of onderzoeksmethodologie voorliggen.

Dat verzoeker in opdracht van artsen en specialisten bepaalde onderzoeken heeft uitgevoerd, zonder dat daarvan schriftelijke onderzoeksresultaten vorhanden zijn, mag in redelijkheid geacht worden niet aan de vereiste competenties tegemoet te komen.

Ten aanzien van competentie 6 wordt het beroep verworpen.

3. De beoordeling van competentie 8

Wat competentie 8 betreft, bevat de bestreden beslissing de volgende beoordeling:

“8. De orthopedisch technoloog kan beleid voeren.

De kandidaat voert aan dat hij zelfstandig administratieve taken kan uitvoeren. Hij toont echter niet aan dat hij de voornaamste terugbetalingsmodaliteiten kan toepassen of dat hij de beginselen van boekhouding beheert.

De vorige werkgever was gevestigd in Nederland. De bewijsstukken die door de vorige werkgever meegeleverd werden kunnen dus niet aanvaard worden in het Belgische systeem. De terugbetalingsmodaliteiten zijn totaal verschillend in België en Nederland.

De Raad stelt vooreerst vast dat verzoeker niet de pertinentie betwist van de aspecten die bij het ‘voeren van beleid’ worden betrokken, met name het zelfstandig uitvoeren van administratieve taken, het beheersen van de beginselen van boekhouding en inzicht in de terugbetalingsmodaliteiten.

Verzoeker betwist wel de motivering van de bestreden beslissing,stellende dat de terugbetalingsmodaliteiten in België en Nederland veel overeenkomsten vertonen: in beide landen moet een orthopedisch hulpmiddel worden voorgeschreven door een medisch specialist wil het voor vergoeding in aanmerking komen, en daarnaast moet het orthopedisch hulpmiddel in beide landen door een bedrijf worden afgeleverd dat aan bepaalde keurmerken moet voldoen. In beide gevallen betekent dit volgens verzoeker dat degene die het hulpmiddel vervaardigt en aflevert voldoende moet zijn opgeleid en deskundig moet zijn. Voorts stelt verzoeker nog:

“Daarnaast moet het hulpmiddel dat afgeleverd dient te worden op de lijst staan van hulpmiddelen waarvoor een terugbetaling is voorzien. Daarnaast moet[en] [] in beide landen de terugbetalingsvoorraarden worden gerespecteerd. De stelling dat de terugbetalingsmodaliteiten in België en Nederland totaal verschillend is, is dus onjuist. Er zijn veel overeenkomsten. De bewijsstukken die voor deze competenties zijn aangeleverd zijn dus relevant en ook mijn kennis over deze beroepsactiviteit is voldoende om zelfstandig te kunnen uitvoeren. Daarnaast wil ik nog opmerken dat ik bij enkele collega orthopedische verstrekkers heb geïnformeerd naar deze beroepsactiviteit. Zij geven aan dat zij deze beroepsactiviteit uitbesteden aan hun secretaresses en dat dit niet tot hun werkzaamheden behoort. Echter maakte deze beroepscompetentie wel deel uit van mijn werkzaamheden. Uiteindelijk is het

hoofddoel van een orthopedisch technoloog het adviseren over, het aanmeten, het vervaardigen en het afleveren van orthopedische hulpmiddelen.”

Zoals hierboven reeds is aangegeven, is niet voorgeschreven dat elke competentie zowel middels zowel het portfolio als het interview wordt beoordeeld. De bestreden beslissing steunt voor de hier betrokken competentie niet op het interview en uit het verzoekschrift blijkt evenmin dat verzoeker zich voor deze competentie op dat interview beroept. Verzoeker verwijst in zijn verzoekschrift enkel naar de “bewijsstukken” en in de wederantwoordnota wordt – voor zover nog mogelijk – evenmin aangevoerd dat tijdens het interview op deze competentie is ingegaan.

Aan de formele motiveringsplicht is voldaan, nu de beoordeling van de competentie woordelijk is uitgeschreven. Verzoeker heeft deze ook begrepen, aangezien hij ze inhoudelijk bekritiseert.

Wat het zelfstandig uitvoeren van administratieve taken betreft, moet worden vastgesteld dat in het verzoekschrift niet wordt aangegeven welke elementen in het portfolio concreet de door verzoeker ingeroepen expertise aantonen en welke stukken aldus de beoordeling in de bestreden beslissing tegenspreken. In dat opzicht wordt het middelonderdeel derhalve verworpen.

Inzake de vereiste boekhoudkundige kennis uit verzoeker in het verzoekschrift geen kritiek; hij deed dat overigens evenmin in het verzoekschrift op intern beroep. Ook in dat opzicht kan de bestreden beslissing standhouden.

De beoordeling dat verzoeker aan de hand van de stukken in het portfolio niet heeft aangetoond dat hij de voornaamste terugbetalingsmodaliteiten kan toepassen of dat hij de beginselen van boekhouding beheerst, is naar oordeel van de Raad afdoende. Daargelaten de vraag of een betere beoordeling op enkel dit onderdeel zou kunnen leiden tot de toekenning van een beheersingsniveau 3, is het zo dat de argumenten die verzoeker thans met betrekking tot de kwaliteitseisen aanvoert geen deel uitmaken van het portfolio, en dat de loutere stelling dat de terugbetalingssystemen in Nederland en België overeenkomsten vertonen niet volstaat om de Raad ervan te overtuigen dat op basis van die vaststelling redelijkerwijze enkel tot de beslissing kan worden gekomen dat verzoeker ook voldoende inzicht aantoont in het Belgische

terugbetalingssysteem opdat aan verzoeker het beheersingsniveau 3 zou moeten worden toegekend.

Ten aanzien van competentie 8 wordt het beroep verworpen.

4. Wat betreft de begeleidingsopdracht van verzoeker

Ten slotte voert verzoeker aan dat de bestreden beslissing een verkeerde interpretatie geeft aan zijn aanspraken, in de mate dat zo zijn geclaimd dat verzoeker bij verwerende partij werkzaam is als stagebegeleider. Verzoeker verduidelijkt dat hij binnen het bedrijf waar hij eerlijds werkzaam was, mee instond voor het begeleiden, evalueren en beoordelen van stagedoende studenten, in die zin dat verzoeker zijn bevindingen met zijn leidinggevende overlegde en dat die bevindingen nooit in twijfel werden getrokken. Voorts voert verzoeker aan dat hij recent nog een derdejaarsstudent van de hogeschool heeft geëvalueerd en beoordeeld, samen met een docent van de hogeschool.

Uit de wederantwoordnota blijkt dat verzoeker deze kritiek betreft op de competenties 1, 2, 3 en 4. Aangezien de Raad reeds op grond van andere motieven tot de vernietiging van de bestreden beslissing inzake die competenties is overgegaan, dient op dit argument – in zoverre het als een middel kan worden beschouwd – niet verder te worden ingegaan.

De Raad overweegt, voor het debat, wel dat in beginsel de stagebegeleiding wordt toevertrouwd aan een bedrijf en niet aan een specifieke medewerker van een bedrijf – verzoeker toont niet aan dat het hier anders was – en dat de door verzoeker aangevoerde evaluatie van een derdejaarsstudent geen deel uitmaakte van het intern beroep en overigens ook niet door enig stuk wordt aangetoond.

BESLISSING

1. De beslissing van de interne beroepscommissie van 31 mei 2016 wordt vernietigd wat de beoordeling van de competenties 1, 2, 3 en 4 betreft.

2. De interne beroepscommissie neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk 31 augustus 2016, rekening houdend met wat hierboven is overwogen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Piet Versweyvelt bijzitter

Jean Goossens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 6 juli 2016

Arrest nr. 2.965 van 7 juli 2016 in de zaak 2016/149

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 9 juni 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker gedeeltelijk ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft tijdig een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft tijdig een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 6 juli 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en mevrouw [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de kunstwetenschappen”.

Op 28 mei 2016 diende verzoeker examen af te leggen voor het opleidingsonderdeel “[REDACTED]” (verantwoordelijke lesgever: professor [B.V.]) Op 31 mei 2016 diende hij vervolgens examen af te leggen voor het opleidingsonderdeel “[REDACTED]” (verantwoordelijke lesgever: professor [K.J.]).

Verzoeker was afwezig op beide examens. Verwerende partij besliste om verzoeker niet toe te laten om deel te nemen aan de inhaalexamens voor de betrokken opleidingsonderdelen.

Verzoekende partij stelde op datum van 8 juni 2016 een intern beroep in bij de institutionele beroepscommissie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de institutionele beroepscommissie op datum van 9 juni 2016 werd het intern beroep gedeeltelijk ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat zij inzage heeft gekregen in het e-mailverkeer van verzoeker met professor [J.], professor [V.], de studentenbegeleidster [D.] en de facultaire studentenadministratie.

Met betrekking tot de argumenten inzake de brief die verzoeker van decaan [B.] ontving, merkt de interne beroepsinstantie op dat ze niet bevoegd is zich hierover uit te spreken aangezien het geen studievoortgangsbeslissing betreft zoals opgeliist in artikel 100 van het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Deze argumenten zijn onontvankelijk. Enkel de argumenten met betrekking tot het weigeren van faciliteiten worden bijgevolg weerhouden;

Verzoeker beroept zich op artikel 25 §5 van het OER:

“§5. In functie van de reden waarom het bijzonder statuut aan de student werd verleend, kunnen gebeurlijk één of meerdere van volgende faciliteiten worden verleend (ongeacht andere bepalingen ter zake in onderhavig reglement):

- *vrijgesteld worden van onderwijsactiviteiten waarbij de aanwezigheid van de student vereist is. Er kan in dit geval een vervangende taak worden opgelegd;*
- *één of meerdere examens verplaatsen naar een ander tijdstip binnen hetzelfde academiejaar;*
- *ondervraagd worden op een andere manier dan volgens de voorgeschreven vorm;*
- *een alternatief tijdstip voor feedback vastleggen;*
- *andere modaliteiten verkrijgen met betrekking tot de concrete onderwijsverstrekking en evaluatie.*

De faciliteiten worden verleend met ingang van de datum van het akkoord.”

Verzoeker heeft het bijzonder statuut omwille van een functiebeperking en kan bijgevolg faciliteiten aanvragen, waaronder het verplaatsen van examens. De interne beroepsinstantie merkt op dat, in tegenstelling tot het aanvoelen van verzoeker, het krijgen van faciliteiten een gunst en geen recht is. Faciliteiten moeten in onderling overleg met de verantwoordelijke lesgever worden afgesproken (art. 25 §6 OER). De faciliteiten kunnen worden toegekend in het licht van de functiebeperking en dienen bijgevolg redelijk te zijn. Verzoeker grijpt hier echter zijn bijzonder statuut aan om examens te verplaatsen omwille van stakingen. De interne beroepsinstantie merkt op dat dit een onterecht gebruik van zijn bijzonder statuut en de ermee gepaard gaande faciliteiten is. De afwezigheden van verzoeker op de examens van 28 en 31 mei 2016 houden immers geen verband met zijn functiebeperking maar met het feit dat er stakingen waren, iets wat verzoeker in zijn verzoekschrift zelf aangeeft.

Het beleid van verwerende partij met betrekking tot aangekondigde stakingen is op heden als volgt:

Stakingen die op voorhand worden bekendgemaakt, zijn geen geval van overmacht. Een staking die op voorhand wordt bekend gemaakt, biedt de studenten voldoende tijd om maatregelen te treffen om op tijd op het examen aanwezig te zijn. Studenten verwerven bij een staking van het openbaar vervoer die op voorhand werd bekendgemaakt niet het recht op een nieuwe (eerste) examenkans.

De interne beroepsinstantie stelt bij nazicht van de treinvertragingen op 28 mei 2016 bovendien vast dat verzoeker in de gelegenheid was om een trein naar Gent te nemen, aangezien de treinen wel degelijk reden op het tijdstip dat verzoeker vanuit Antwerpen naar Gent moest komen (zij het met een vertraging van 1 minuut). Van een uitzonderlijke omstandigheid of overmacht kan hier bijgevolg niet gesproken worden.

De interne beroepsinstantie ontving vanuit de facultaire beroepsadministratie een *dixit-doktersbriefje* met betrekking tot het examen van 28 mei 2016. Artikel 75 §4 van het OER is hier formeel in:

“4. Elke afwezigheid moet onmiddellijk gemeld worden aan het examensecretariaat. Gegrond afwezigheid kan onder andere gestaafd worden middels een medisch attest over de afwezigheid van de student, mits het door een arts is uitgeschreven op de dag van de ziekte of het ongeval, en het binnen de drie werkdagen aan de facultaire studentenadministratie is bezorgd. Een attest

waarin enkel de verklaring van de student wordt gemeld (“dixit-attest”) of een attest dat na de ziekte of het ongeval geschreven werd (“post factum-attest”) wordt niet aanvaard. (...)"

Aangezien de arts zelf aangeeft dat het om een *dixit-attest* gaan, kan op basis hiervan evenmin een inhaalexamen worden gevraagd.

Met betrekking tot de staking van 31 mei vond op 24 mei 2016 correspondentie plaats tussen verzoeker en de studiebegeleidster. De interne beroepsinstantie stelt vast dat verzoeker tijdig voldoende alternatieven werden aangeboden om op 31 mei 2016 aan het examen te kunnen deelnemen. Het is de keuze van verzoeker geweest om hierin geen stappen te ondernemen. Verzoeker contacteerde op 29 mei vervolgens de verantwoordelijke lesgever van het examen dat plaatsvond op 31 mei 2016. De verantwoordelijke lesgever gaf – weliswaar in summiere bewoordingen – te kennen dat de aangekondigde treinstaking van 31 mei 2016 geen recht gaf op een inhaalexamen. Verzoeker daagde uiteindelijk niet op voor het mondeling examen. Op 31 mei 2016 vond er nog correspondentie plaats met betrekking tot de twee gemiste examens.

De interne beroepsinstantie stelt na bespreking en met in acht name van alle argumenten vast dat het niet toekennen van inhaalexamens hier gerechtvaardigd is, aangezien beide gemiste examenkansen geen verband houden met het bijzonder statuut van verzoeker maar enkel met de stakingen.

Verzoeker verwijst verder naar volgende paragraaf:

“De faciliteiten worden door de student aangevraagd voor het begin van de betreffende examenperiode, tenzij uitzonderlijke omstandigheden dit niet toelaten en worden verleend met ingang van de datum van het akkoord.”

De interne beroepsinstantie merkt op dat deze paragraaf is opgenomen in het OER 2016-2017, maar niet in het vigerende OER 2015-2016. In 2015-2016 kunnen de faciliteiten ook tijdens de examenperiode worden aangevraagd. Dat de vraag naar uitstel tijdig werd gesteld, wordt door de interne beroepsinstantie niet betwist.

Verzoeker verwijst tot slot naar zijn aanvraag voor het werkstudentenstatuut. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de directie onderwijsaangelegenheden tot en met 6 juni 2016 geen aanvraag tot het verkrijgen van het werkstudentenstatuut heeft ontvangen. Verzoeker heeft het werkstudentenstatuut niet en kan er zich dan ook niet op beroepen voor wat betreft de afgelopen examens.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 9 juni 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 juni 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij stelt in haar *antwoordnota* dat de Raad luidens artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs als administratief rechtscollege uitspraak doet over beroepen tegen studievoortgangsbeslissingen. Wat ‘studievoortgangsbeslissingen’ zijn, wordt nader bepaald in artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs. Volgens verwerende partij valt een beslissing als de voorliggende beslissing, met name de weigering om een examenverplaatsing toe te staan waarom werd verzocht op grond van een aan een student toegekend bijzonder statuut, onder geen enkele van deze categorieën en kan ze dus niet als een studievoortgangsbeslissing beschouwd worden.

Dergelijke beslissingen kunnen volgens verwerende partij ook niet worden beschouwd als “voorbeslissingen” ten aanzien van één van deze categorieën – voor zover voor het begrip “voorbeslissing” sowieso al ruimte kan zijn in het onderwijscontentieux, gelet op de optie van de wetgever om de rechtsverhouding tussen student en hoger onderwijsinstelling als contractueel te kwalificeren -, voorbeslissing die dan deel zou uitmaken van een complexe rechtshandeling die dan wel onder één van deze categorieën onder te brengen zou zijn, en die omwille van zijn band met die complexe rechtshandeling aanvechtbaar zou zijn voor de Raad. Een complexe rechtshandeling is een rechtshandeling “*bestaande uit een reeks op elkaar volgende administratieve handelingen waarvan de laatste (...) beslissend is en de andere ten opzichte van die laatste handeling een voorbereidend karakter hebben*”.

Opdat er sprake zou kunnen zijn van een voorbeslissing of een beslissing die een voorbereidend karakter heeft ten aanzien van een andere beslissing, is vereist dat die beslissing genomen is in

voorbereiding tot de eindbeslissing en daar dus specifiek op gericht is. Dat een beslissing gevolgen kan hebben voor een andere beslissing is daarbij niet voldoende om te kunnen besluiten dat het om een voorbereidende handeling gaat die deel uitmaakt van de complexe handeling die de eindbeslissing is. Zo is het juist dat de voorliggende beslissing gevolgen zal hebben voor de examenresultaten van verzoeker, in die zin dat hij voor de vakken die hij niet aflegde en waarvoor hij geen toelating kreeg om deel te nemen aan een vervangexamen, geen punten zal krijgen en als afwezig zal aangemerkt worden, een beslissing die op haar beurt een “examenbeslissing” is als bedoeld in artikel I.3, 69° a) Codex Hoger Onderwijs. Dat maakt die beslissing echter nog niet tot een voorbeslissing van deze examenbeslissing. Voorliggende beslissing is immers geenszins gesteld in de aanloop tot de uiteindelijke examenbeslissing, ze bereidt die examenbeslissing niet voor en is op geen enkele wijze ingeschakeld in het beslissingsproces dat tot de uiteindelijke examenbeslissing zal leiden.

Nu de aangevochten beslissing geen ‘studievoortgangsbeslissing’ is in de zin van artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs, is de Raad volgens verwerende partij niet bevoegd voor voorliggend beroep.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de kern van de zaak eenvoudig is. Verwerende partij kent bijzondere statuten toe en bepaalde professoren en vooral assistenten weigeren de redelijke aanpassingen die voortspruiten uit deze statuten, te volgen. Bovendien blijken ze zich mateloos te storen aan de uitzonderingen en er voorwerp van hetze in te vinden. Bepaalde medewerkers van verwerende partij vinden het ook nodig om verzoeker te beschadigen en sluiten de rangen. De examenfaciliteiten zijn dus een lege doos en het gevolg is dat de vakgroep een score van 0/20 toekent voor de betrokken opleidingsonderdelen. Uiteraard bestaat de mogelijkheid tot herexamen, maar in essentie houdt de beslissing volgens verzoeker wel degelijk een ‘voorbeslissing’ in. Voorbeslissing is een synoniem voor prejudicie, vooroordeel, in beide betekenissen van het woord. Het verlengt en verzwaart nodeloos het academiejaar en de rechten van de student komen in gevaar door de weging van 0/20 op het totaal en de studiepunten. Verzoeker studeert met een beurs van de Vlaamse Gemeenschap. Volgens verzoeker is het weigeren van een inhaalexamen een studievoortgangsbeslissing. Hij verzoekt dan ook zijn beroep ontvankelijk te verklaren.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat onderhavig beroep handelt over de weigering door verwerende partij om een examenverplaatsing (deelname aan inhaalexamens) toe te staan waarom werd verzocht op grond van een aan de student toegekend bijzonder statuut. Volgens de interne beroepsinstantie grijpt verzoeker echter zijn bijzonder statuut aan om examens te verplaatsen enkel omwille van stakingen.

Volgens verzoeker houdt het weigeren van een inhaalexamen wel degelijk een studievoortgangsbeslissing of ‘voorbeslissing’ in. De bestreden beslissing verlengt en verzuwt volgens verzoeker nodeloos het academiejaar en zijn rechten komen in gevaar door de weging van 0/20 in het totaal en de studiepunten. Verzoeker geeft ook mee dat hij studeert met een beurs van de Vlaamse Gemeenschap.

Verweerde stelt dat de bestreden beslissing onder geen enkele van de categorieën bepaald in artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs valt en dus niet als een studievoortgangsbeslissing kan worden beschouwd waarvoor de Raad bevoegd is. De beslissing kan volgens verweerde ook niet als “voorbeslissing” worden beschouwd.

De Raad zal hierna zijn bevoegdheid onderzoeken om kennis te nemen van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van 9 juni 2016.

De vraag die hier in eerste instantie rijst, is of deze beslissing *an sich* als een studievoortgangsbeslissing in de zin van artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs kan beschouwd worden. In tweede orde gaat de Raad na of deze beslissing als een ‘voorbeslissing’ (een accessorium van een studievoortgangsbeslissing, *in casu* een examenbeslissing) kan beschouwd worden waarvoor de Raad bevoegd is.

De Raad is ten eerste van oordeel dat de beslissing houdende de weigering van een examenverplaatsing niet als een studievoortgangsbeslissing *an sich* kan beschouwd worden in de zin van artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs. Meer specifiek is er in dat geval geen sprake van een examenbeslissing in de zin van artikel I.3, 69° a) Codex Hoger Onderwijs. Door te weigeren een examenverplaatsing toe te staan waarom werd verzocht op grond van een aan een student toegekend bijzonder statuut, wordt *in casu* nog geen eindoordeel geveld over het al dan niet slagen voor de betrokken opleidingsonderdelen.

In tweede orde rijst de vraag of deze beslissing in het geheel van een complexe administratieve rechtshandeling, waarbij ten aanzien van verzoeker een examenbeslissing wordt genomen, als een ‘voorbeslissing’ kan beschouwd worden waarvoor de Raad bevoegd is.

De Raad heeft reeds eerder geoordeeld dat ingeval er sprake is van een grieophoudende beslissing die een definitieve impact heeft ten aanzien van een examenbeslissing, zijnde een beslissing over het slagen voor opleidingsonderdelen zoals *in casu*, hij bevoegd is om reeds kennis te nemen van deze beslissing.¹

Het moet in dat geval gaan om een administratieve rechtshandeling, met name een voorbeslissing waarbij aan de rechtspositie van de student op definitieve, eenzijdige, bindende en ongunstige wijze wordt geraakt (met derhalve een definitieve impact op de uiteindelijke examenbeslissing).

De Raad stelt vast dat aan de eigenlijke examenbeoordeling (i.e. de examenbeslissing over de opleidingsonderdelen ‘.....’ en ‘.....’ – *in casu* vaststelling van afwezigheid door de examencommissie) een beslissing over de deelname aan een examenkans voorafgaat.

Door de bestreden beslissing wordt verzoeker naar het oordeel van de Raad de deelname aan een examenkans op een alternatief examenmoment ontzegd, wat *de facto* een grieophoudende (ongunstige) voorbeslissing is ten aanzien van de examenbeslissing, zijnde een oordeel over het al dan niet voldoen voor de opleidingsonderdelen. De examencommissie kan nadien niet anders dan vaststellen dat verzoeker niet heeft deelgenomen aan de examenkans en dit zo in de beslissing aangaande de betrokken opleidingsonderdelen opnemen. Met andere woorden, de beslissing om verzoeker *in casu* de deelname aan een examenkans te ontzeggen is naar het oordeel van de Raad *in se* een administratieve rechtshandeling, met name een voorbeslissing, waarbij aan de rechtspositie van verzoeker op een eenzijdige, bindende en ongunstige wijze werd geraakt.

Door de beslissing over de weigering van een nieuwe examenregeling, i.e. uitsluiting van een examenkans, wordt aan de eindbeslissing over het al dan niet voldoen van een

---

¹ Zie o.a. RStvb. 25 september 2013, nr. 2013/184.

opleidingsonderdeel rechtstreeks geraakt, daar het voorwerp of onderdelen daarvan (zijnde een aangelegd examen) waarop deze examenbeslissing normaliter kan slaan wordt beperkt of uitgesloten. Uit de voorbeslissing volgt immers dat de examencommissie geen uitspraak kan doen over het voldoen voor ‘.....’ en ‘.....’ en bijgevolg verzoeker voor de betrokken opleidingsonderdelen enkel als “afwezig” zal beoordeelen.

De Raad is dus van oordeel dat de weigering om een examenverplaatsing toe te staan waarom werd verzocht op grond van een aan de student toegekend bijzonder statuut als een voorbeslissing kan worden beschouwd. De Raad is van oordeel dat deze voorafgaande beslissing een definitieve impact heeft op de uiteindelijke toekenning van het eindresultaat voor de betrokken opleidingsonderdelen.

De Raad is verder van oordeel dat in het externe beroepschrift op voldoende wijze de grieven ten aanzien van de interne beroepsbeslissing zijn verwoord.

Voorliggend beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op de schending van het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de bestreden beslissing getuigt van een schromelijk gebrek aan kennis inzake zijn studiebeperking (Asperger-syndroom binnen autisme spectrum stoornis – ‘ASS’, verwaard met hoogintelligentie en hoogsensitiviteit). De argumentatie van verwerende partij wijst volgens verzoeker in alles op een fundamenteel gebrek aan respect jegens hem en aan een essentieel gebrek aan kennis inzake ASS, dit terwijl er bij verwerende partij een onderzoeksproject op dit gebied loopt. Verzoeker stelt dat verwerende partij de beslissing ‘definitief’ noemt, hoewel de procedure geheel schriftelijk verliep en enige argumentatie volgens hem onmogelijk was.

Verzoeker wijst op de hoogdringendheid en de kwalijke gevolgen van de hele situatie op zijn examenprestaties. Vooral de rigide en studentonvriendelijke aanpak van de betrokken academici en de dreigementen van decaan [B.] schieten bij verzoeker in het verkeerde keelgat.

Op basis van artikel 95 §1 OER - “*beslissing inzake het weigeren van faciliteiten met betrekking tot onderwijs- en examenmodaliteiten voor studenten met het bijzonder statuut omwille van een functiebeperking*” - wenst verzoeker beroep aan te tekenen tegen de beslissing van de betrokken faculteit om geen inhaalexamen toe te staan voor de examens van 28 en 31 mei 2016.

Verzoeker wenst ook uitdrukkelijk zijn boosheid mee te delen in verband met de grievende dreigbrief van decaan [B.] waarbij hij dreigt met tuchtmaatregelen op basis van “tonaliteit” van correspondentie, terwijl in het tuchtreglement nergens staat dat de perceptie van e-mail en eventuele connotaties aanleiding kunnen geven tot tuchtprocedures. Dergelijk machtsvertoon schiet bij verzoeker in het verkeerde keelgat. Hij stelt dat in zijn e-mails nergens grievende, beledigende of racistische opmerkingen staan zoals in het tuchtreglement beschreven.

Verzoeker wijst verder op artikel 25 §5 van het OER: “*één of meerdere examens verplaatsen naar een ander tijdstip binnen hetzelfde academiejaar*”. Verzoeker stelt dat hij hier door zijn bijzonder statuut recht op had. Verzoeker verwijst tevens naar het volgende: “*de faciliteiten worden door de student aangevraagd voor het begin van de betreffende examenperiode, tenzij uitzonderlijke omstandigheden dit niet toelaten en worden verleend met ingang van de datum van het akkoord*”. Verzoeker stelt dat dit dus wil zeggen dat het gedurende het hele academiejaar kan, want stakingen zijn uitzonderlijke omstandigheden en het OER geeft geen limitatieve definitie van uitzonderlijke gevallen. Verzoeker verwijst tevens naar artikel 25 §7 van het OER: “*Studenten met het bijzonder statuut aan wie faciliteiten inzake onderwijs- en examenmodaliteiten geweigerd worden, kunnen tegen deze beslissing beroep aantekenen bij de Institutionele Beroepscommissie, zoals bepaald in artikel 100.*”

Verzoeker verwijst tevens naar artikel 26 van het OER inzake het werkstudentenstatuut. Dit artikel vermeldt:

“*De faculteiten leggen in een facultair reglement vast welke faciliteiten kunnen verleend worden aan studenten met een werkstudentenstatuut. De faculteit kan ervoor opteren om dit per opleiding te doen of om voor de hele faculteit eenzelfde regeling uit te werken.*”

Het facultair reglement stelt in artikel 26 omtrent het werkstudentenstatuut het volgende:

“De faculteit biedt geen speciale trajecten of programma’s aan voor werkstudenten. De faciliteiten voor werkstudenten zijn conform aan die voor studenten met het bijzonder statuut zoals bepaald in art. 25§5 van het OER 2015-2016 (behalve voor de faciliteit ‘andere modaliteiten verkrijgen met betrekking tot de concrete onderwijsverstrekking en evaluatie’. Deze faciliteit geldt niet voor het werkstudentenstatuut). De faculteit wijst er op dat de specifieke faciliteiten voor werkstudenten per opleidingsonderdeel bepaald worden en terug te vinden zijn in de bijhorende studiefiche (OER 2015-2016 Art. 41, 21°).”

Verzoeker stelt dat hij bovenop zijn bijzonder statuut ook het werkstudentenstatuut heeft aangevraagd. Hij heeft bij zijn correspondentie met het studentensecretariaat ook gewezen op zijn bijzonder statuut, net zoals bij het contact met professor [J.], zie e-mail van 29 mei 2016 aan professor [J.]: “*zou ik graag gebruik maken van mijn speciaal statuut om dit mondelinge examen op een ander moment te doen.*”.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker geen middelen aanvoert ten aanzien van de bestreden beslissing.

Wat de procedure betreft, merkt verzoeker op dat “*de procedure geheel schriftelijk ging en argumentatie onmogelijk was*”. Verwerende partij stelt dat het juist is dat de procedure voor de interne beroepsinstantie geheel schriftelijk verloopt. Geen enkele rechtsregel verzet zich echter tegen deze manier van werken. Dat verzoeker geen kans zou hebben gehad om zijn beroep te beargumenteren, is volgens verwerende partij volstrekt onjuist. Verzoeker kon zijn argumenten uit de doeken doen in zijn inleidend verzoekschrift en heeft dat ook gedaan. Bovendien voorziet artikel 100, §4 OER dat de student het recht heeft om inzage van zijn dossier te vragen en dat hij na die inzage zijn grieven desgewenst bijkomend kan toelichten. Verzoeker heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Wat de grond van de zaak betreft, beperkt verzoeker zich volgens verwerende partij tot de opmerking dat de argumentatie van verwerende partij wijst op een fundamenteel gebrek aan respect voor de student en een essentieel gebrek aan kennis in verband met ASS. Waaruit dan wel zou blijken dat de bestreden beslissing op die grond onrechtmatig zou zijn, blijkt volgens verwerende partij uit niets. Andere middelen brengt verzoeker niet aan.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker in zijn extern beroepschrift letterlijk zijn verzoekschrift op intern beroep citeert. Voor het geval de Raad zou oordelen dat hieruit moet

worden afgeleid dat verzoeker dezelfde grieven opnieuw wenst te laten gelden tegen de beslissing op intern beroep, gaat verwerende partij nogmaals op die grieven in.

Verzoeker uit vooreerst “zijn boosheid” in verband met “*de grievende dreigbrief van decaan prof. [B.] waarbij hij dreigt met tuchtmaatregelen op basis van de ‘tonaliteit’ van correspondentie*”. Deze “dreigbrief” heeft volgens verwerende partij evenwel geen uitstaans met voorliggende procedure en met de brief noch met de feiten die aanleiding gaven tot de brief werd dan ook rekening gehouden bij het nemen van de bestreden beslissing. Het gaat volgens verwerende partij ook helemaal niet om een dreigbrief, doch wel om een schrijven van de decaan waarin deze aan verzoeker duidelijk maakt dat hij overweegt de tuchtprocedure op te starten nadat diverse personeelsleden in het verleden zeer beleidende en bedreigende contacten, vooral via e-mail, hadden met verzoeker.

Vervolgens beroept verzoeker zich op artikel 25, §5 OER en meent uit dit artikel te kunnen afleiden dat hij recht had op een examenverplaatsing. Artikel 25 OER laat toe dat studenten een bijzonder statuut verkrijgen op grond van een aantal genoemde omstandigheden, waaronder een functiebeperking. Verzoeker heeft dergelijk statuut gekregen omdat van een functiebeperking. Luidens artikel 25, §5 OER kunnen, in functie van de reden waarom het bijzonder statuut aan de student werd verleend, gebeurlijk één of meer van de opgesomde faciliteiten worden verleend. De faciliteiten worden verleend met ingang van de datum van het akkoord. Verwerende partij benadrukt dat een student die het bijzonder statuut krijgt, niet automatisch deze faciliteiten verkrijgt. Op welke faciliteiten hij of zij een beroep kan doen, hangt af van de reden op grond waarvan hij of zij het bijzonder statuut heeft gekomen. Voor studenten die genieten van het bijzonder statuut op grond van een functiebeperking, maakt een medewerker van het Aanspreekpunt student & functiebeperking een advies op voor onderwijs- en examenfaciliteiten dat vervolgens aan de betrokken docenten wordt bezorgd. Een lesgever kan een faciliteit weigeren wanneer deze raakt aan de essentiële leerresultaten van de opleiding of wanneer het verlenen van de faciliteit praktisch niet haalbaar is. Het is volgens verwerende partij dus onjuist dat het bijzonder statuut van verzoeker hem zonder meer het recht gaf op een examenverplaatsing.

Verwerende partij heeft aan de verantwoordelijke van het Aanspreekpunt student & functiebeperking toelichting gevraagd rond de faciliteiten die toegekend worden in gevallen als die van verzoeker. De mogelijkheid om een examen te verplaatsen naar een ander tijdstip

binnen de betrokken examenperiode wordt *niet* automatisch toegekend, maar enkel indien “*het anders denken, het moeilijk onderscheiden van hoofd- en bijzaken ervoor zorgt dat de student meer tijd nodig heeft om het studiemateriaal te verwerken. Sommige situaties zorgen daarnaast voor extra druk en stress wat nefast is voor het studeren.*” Specifiek wat verzoeker betreft, gaf de verantwoordelijke mee:

“Er is wel een gesprek geweest met hem, in december, waarbij we de faciliteiten hebben overlopen. Het verplaatsen van een examen naar een ander tijdstip is voor hem een redelijke aanpassing, maar hij heeft mij nooit gevraagd om dat op papier te zetten. Hij zou zelf de lesgevers hierover contacteren, indien wenselijk. Op dat moment was dat niet nodig want zijn examenrooster was best haalbaar.”.

Voor verzoeker is dus geen advies opgemaakt ten behoeve van de lesgever, vermits verzoeker dat niet nodig achtte.

Verder benadrukt verwerende partij dat de faciliteiten die een student aldus kan bekomen bovendien per definitie gelinkt zijn aan de reden op grond waarvan hij of zij een bijzonder statuut heeft verkregen. Het statuut en de faciliteiten zijn er immers om de impact van een functiebeperking voor een student te compenseren. Volgens verwerende partij heeft verzoeker echter geen aanpassing van examendata gevraagd omdat hij bij zijn studie hinder ondervond door zijn functiebeperking, maar *louter en alleen* omdat hij geconfronteerd werd met stakingen in het openbaar vervoer die voor moeilijkheden zorgden om naar Gent te komen. Deze problematiek is volkomen vreemd aan zijn functiebeperking en is een problematiek waarmee elke student die gebruik maakt van het openbaar vervoer wordt geconfronteerd. Volgens verwerende partij kon verzoeker zich dan ook niet op zijn bijzonder statuut beroepen om omwille van de aangekondigde treinstaking een examenverplaatsing te bekomen.

Voor verzoeker was artikel 75 OER onverkort van toepassing, en ook die bepaling laat volgens verwerende partij niet toe om aan verzoeker in de gegeven omstandigheden een examenverplaatsing toe te staan. Luidens artikel 75 OER vervalt de examenregeling als een student niet aanwezig is op het ogenblik waarop een evaluatie begint. Alleen bij gewettigde afwezigheid is een examenverplaatsing mogelijk. Het is evenwel een vast beleid van verwerende partij dat aangekondigde stakingen van het openbaar vervoer geen “overmacht” uitmaken en dus geen situatie van gewettigde afwezigheid opleveren op grond waarvan een dergelijke examenverplaatsing mogelijk is. Een aangekondigde staking van het openbaar vervoer kan immers wel degelijk voorzien of overwonnen worden en studenten hadden ook nu

voldoende tijd om voor een alternatief te zorgen. Verzoeker heeft kennelijk geen enkele moeite gedaan om voor een alternatief te zorgen om tijdig op zijn examens te verschijnen, en dat hij deze examens miste is dan ook enkel aan zijn eigen inertie te wijten.

Bovendien blijkt dat er alvast voor het examen dat doorging op 28 mei 2016 geen enkel beletsel was om tijdig in Gent te geraken. Uit informatie die beschikbaar was op de website van de NMBS bleek dat er voldoende treinen vanuit Antwerpen naar Gent reden en dat die treinen nauwelijks vertraging hadden. Voor dat examen legt verzoeker ook een ziektebriefje voor. Ziekte wordt wel beschouwd als een situatie van overmacht en een student die wegens ziekte een examen mist, krijgt in de regel wel de kans om deel te nemen aan een inhaalexamen. Het desbetreffende ziektebriefje was evenwel een “dixit”-briefje en de arts die het schreef gaf dat zelf uitdrukkelijk aan. Uit de correspondentie die verzoeker met het monitoraat voerde blijkt ook duidelijk dat verzoeker die dag helemaal niet ziek was, maar enkel naar een arts ging om een ziektebriefje te bekomen en op die wijze toch een examenverplaatsing te krijgen. Dergelijk attest kan dan ook niet gelden als bewijs voor een overmachtssituatie (cfr. art. 75, §4 OER) en geeft geen recht op een examenverplaatsing.

Wat de staking van 31 mei 2016 betreft, wist verzoeker ruim op voorhand dat er die dag een probleem kon zijn met het openbaar vervoer. Reeds op 24 mei 2016 sprak hij het monitoraat hierover aan en werden hem ook enkele alternatieven voorgesteld. Verzoeker heeft kennelijk geen verdere stappen ondernomen en geen enkele moeite gedaan om voor een alternatief te zorgen. Het is volgens verwerende partij dan ook allerminst onredelijk om hem voor die dag geen examenverplaatsing toe te staan.

Verwerende partij concludeert dat er van enige schending van artikel 25 OER geen sprake is.

Verzoeker verwijst ook nog naar artikel 26 OER en meent dat hij op basis van het werkstudentenstatuut eveneens een recht kan laten gelden op een examenverplaatsing. Verwerende partij merkt op dat verzoeker *niet* beschikt over het werkstudentenstatuut en zich dan ook niet op dat statuut kan beroepen om een examenverplaatsing te verkrijgen. Dat hij het statuut heeft aangevraagd – wat overigens pas gebeurde op 6 juni 2016, dus na de betrokken examens – is onvoldoende opdat hij aanspraak zou kunnen maken op de faciliteiten die aan werkstudenten worden toegekend. Bovendien geldt ook hier dat een examenverplaatsing enkel wordt toegestaan indien de student door redenen die specifiek met zijn werk te maken hebben,

niet kan deelnemen aan een examen. De student dient daarvan een bewijs voor te leggen. Verzoeker kan zich dus ook niet beroepen op het werkstudentenstatuut om een examenverplaatsing te krijgen, nu hij nog niet genoot van dat statuut op het ogenblik waarop de betrokken examens doorgingen en nu de enige reden om een examenverplaatsing te bekomen het feit was dat hij verplaatsingsmoeilijkheden ondervond ingevolge een staking van het openbaar vervoer.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de argumentatie om “aangekondigde stakingen” niet als overmacht te beschouwen, afwijkt van de standpunten wat dit betreft bij andere Vlaamse universiteiten, die hun flexibiliteit ook kenbaar maakten via de media. Het rigide ontkennen door verwerende partij dat stakingen een vorm van overmacht zijn en dat de student desnoods maar moet ‘liften’ is volgens verzoeker bespottelijk. De Belgische wegcode verbiedt overigens voetgangers op autosnelwegen en autowegen. Wie het traject Antwerpen-Gent wil doen kan enkel liften mits het overtreden van meerdere bepalingen van de wegcode. Het alternatief dat de dienst Studentenadministratie voorstelt is een auto huren, op hotel gaan, … Blijkbaar stoorde het hen dat verzoeker wees op de nogal elitaire toon van dergelijke adviezen.

Verwerende partij stelt dat zij als beleidslijn hanteert dat aangekondigde stakingen van het openbaar vervoer geen ‘overmacht’ uitmaken, precies omdat ze aangekondigd zijn en studenten de tijd hebben om zich te organiseren. Verzoeker stelt dat een dergelijke beleidslijn een *interpretatie* van het OER is. Verzoeker heeft een geheel andere interpretatie van ‘overmacht of uitzonderlijke omstandigheden’. Bovendien vormt een aangekondigde staking een nog grotere stressfactor in de reeds door de examens behoorlijk stressvolle periode. Het argument van verwerende partij dat verzoeker reeds op 24 mei 2016 contact opnam met het monitoraat, zou dus eerder de vraag van verzoeker moeten onderbouwen dan hem te incrimineren, los van het feit dat een student wel iets beters te doen heeft dan het opzetten van allerhande noodplannen. Verwerende partij gaat hierbij volledig voorbij aan de doelstellingen van de universiteit en focust geheel op procedures en arbitraire interpretatie van procedures.

Bovendien kan de hele situatie rond de aangekondigde staking net een verergerende factor zijn in de examenstress voor studenten met een bijzonder statuut omwille van ontwikkelingsstoornissen zoals ADHD, ASS, dyslexie, … De opbouw van prikkels die voor agitatie of voor een steeds kleinere marge qua frustratiebeheersing zorgt, is volgens verzoeker wel degelijk een element om op basis van het bijzonder statuut van de student net de

aangekondigde staking en de onwil en vijandigheid vanwege het academisch personeel in aanloop naar die staking in overweging te nemen en als een bijzondere vorm van overmacht te beschouwen. Elk uitblijven van een duidelijk antwoord, mogelijke obstructies en negatieve reacties verergeren de situatie enkel en dragen enkel bij tot escalatie en toenemende stress bij de student, terwijl het examen over de beheersing van de leerstof zou moeten gaan en niet over de mate van psychische beheersing bij de student.

Verder beweert verwerende partij dat verzoeker “*klaarblijkelijk geen moeite [heeft] gedaan om naar oplossingen te zoeken*”. Verzoeker stelt dat dit zwakke argument pure speculatie is en dat de uitvoerig gevoerde correspondentie wijst op de grote betrokkenheid van verzoeker, die ruim op voorhand naar alternatieven vroeg. Verzoeker stelt dat op 28 of 31 mei 2016 makkelijk een alternatieve datum kon gekozen worden, aangezien de examenperiode loopt tot 2 juli 2016. Dit gebrek aan flexibiliteit getuigt volgens verzoeker van een vooringenomenheid die nadien ook duidelijk werd en die ook door de ombudsman verwoord werd als een ergernis bij professor [J.] dat verzoeker altijd maar een aparte behandeling zou wensen. Verzoeker stelt dat zowel het werkstudentenstatuut als het bijzonder statuut verzoeker dit voorrecht toekennen, hetgeen een fundamenteel recht is op basis van de VN-Conventie en de Codex Hoger Onderwijs.

Verwerende partij beweert dat de omstandigheden voor iedereen gelijk zijn. Verzoeker betwist dit, want dat is in tegenspraak met de toekenning van het bijzonder statuut en het werkstudentenstatuut. Het gelijkheidsbeginsel geldt enkel bij gelijke omstandigheden. Volgens verzoeker getuigt dergelijke stellingname van weinig empathie. Bovendien is een beleidslijn geen regel.

Verder verwijst verzoeker nogmaals naar de ‘afdreiging’ door decaan [B.]. Hij stelt dat de decaan lasterlijke beweringen opneemt, die verwerende partij ook herhaalt in haar antwoordnota. Verwerende partij staart niet wat die “beledigende en bedreigende contacten” dan wel zouden zijn. Verzoeker stelt dat hij vanaf het eerste contact enkel naar een pragmatische oplossing voor het probleem heeft gezocht, wijzend op zijn bijzonder statuut en de daaruit voortvloeiende rechten. Volgens verzoeker kan het hem niet kwalijk genomen worden dat hij opkomt voor zijn rechten, ook al dreigen er represailles. Verzoeker stelt dat de zeer persoonlijke reacties en het inzetten van machtsargumenten via de decaan overkomt als intimidatie van de student die afhankelijk is van een neutrale houding bij het quoteren, hetgeen hier in twijfel kan

worden getrokken. Verzoeker rekent op de professionaliteit en sportiviteit van verwerende partij.

De bewering dat verzoeker geen werkstudentenstatuut zou hebben aangevraagd, is volgens hem volstrekt onjuist. Dit statuut werd hem trouwens toegekend.

Tevens stelt verzoeker dat het niet correct is dat hij geen middelen zou aanvoeren. Nergens is bepaald dat de student moet argumenteren waarom hij een beroep doet op het bijzonder statuut. Het behoort tot de *privacy* van de student dat docenten niet weten om welke beperking het gaat. Het Aanspreekpunt student & functiebeperking garandeerde dat het personeel op het online platform enkel kan zien dat een student een bijzonder statuut heeft. Volgens verzoeker is het feit dat verwerende partij het nodig vond om hierover met het Aanspreekpunt te communiceren, een inbreuk op zijn privacy. Verzoeker wijst erop dat hij hoogbegaafd is en lijdt aan het Asperger-syndroom, waardoor hij - ondanks een succesvol parcours - hinder ondervindt van onverwachte zaken die de structuur en planning overhoop gooien. De onwil van verwerende partij om rekening te houden met dergelijke risico's leidt volgens verzoeker tot ondraaglijke stress en migraineaanvallen. Het doelbewust escaleren van een eenvoudige vraag om de examendatum omwille van stakingen te verplaatsen werd door verwerende partij aangegrepen om er een bureaucratisch punt van te maken. Deze attitude van de docenten en de studieadviesdienst bracht onnodige schade toe aan verzoeker. Verzoeker stelt dat hij niet aan een docent moet uitleggen waarom hij een beroep doet op een bijzonder statuut. Bovendien is het niet aan de interne beroepsinstantie om te oordelen welke maatregelen en welke oorzaken legitiem zijn om het bijzonder statuut in te roepen. Volgens verzoeker stelt de interne beroepsinstantie een psychiatrische diagnose op basis van een blanco dossier en stelt ze te weten wat al dan niet overmacht is en wat al dan niet een "redelijke aanpassing" is om grondrechtelijke faciliteiten te mogen inroepen als student. In de interne beroepsinstantie zetelt niet één gekwalificeerde psycholoog of psychiater. Aangezien de procedure schriftelijk verloopt, kan de student niet argumenteren bij de interne beroepsinstantie of weten welke interpretaties deze zal maken.

Verzoeker benadrukt dat de kern van de zaak is dat verwerende partij redelijke aanpassingen had moeten toelaten. Verzoeker verwijst hierbij naar de website van de Vlaamse overheid, die stelt dat de instelling van hoger onderwijs in redelijke aanpassingen moet voorzien. Die aanpassingen moeten de student dezelfde kansen geven als andere studenten om succesvol deel

te nemen aan het hoger onderwijs. Ook het begrip ‘aanpassing’ wordt omschreven. De Vlaamse overheid volgt hierin de VN-Conventie betreffende personen met een handicap. Verzoeker benadrukt dat dergelijk onbegrip omtrent autisme en studeren in het hoger onderwijs veel voorkomt. Verzoeker verwijst tevens naar de website van het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) omtrent ‘redelijke aanpassingen’.

Verzoeker stelt dat verwerende partij onwetendheid niet als excus kan inroepen, net zomin als allerhande interpretaties die hen goed uitkomen. Volgens hem kan het niet dat een groep mensen met weinig kennis over ASS oordeelt over zijn problematiek. Hij benadrukt dat deze problematiek inhoudt dat hij moeite heeft met onverwachte situaties en veranderingen en het reguleren van emoties onder stress. Verzoeker weet uit eigen ervaring dat het vooral belangrijk is om teveel overbodige prikkels te voorkomen. Het overmatig reageren op allerlei prikkels is volgens verzoeker wel degelijk een handicap en de combinatie van examenstress, planningsproblematiek door stakingen, ergernis door uurroosters die fout lopen, het risico niet thuis te raken en een gevoel van onrechtvaardigheid zijn volgens hem genoeg reden om ‘redelijke aanpassingen’ te eisen. Bovendien speelt ook een ander facet van ASS mee. Mensen met ASS hebben de neiging om alles zeer rationeel op te vatten en zich mateloos te ergeren aan irrationele, arbitraire en oneerlijke zaken of gebeurtenissen. Verzoeker is zich bewust van zijn gebrek aan sociale vaardigheden en compenseert al zijn hele leven zijn directheid en zijn uiterlijk gebrek aan empathie. Er kan echter van hem niet verwacht worden dat hij zeer intieme details van zijn diagnose aan assistenten en docenten bekendmaakt. Niet enkel omdat dit een inbreuk op zijn privacy zou uitmaken, maar tevens omdat hierbij het risico van ‘labelling’ en vooroordelen bestaat. Volgens hem is het risico voor veralgemening van mensen met autisme en hoogbegaafdheid te groot. De argumenten van verwerende partij en de verwijzing naar ASS wijzen volgens verzoeker reeds op een zware inbreuk op de vertrouwelijkheid. Verzoeker stelt dat hij volledig het recht heeft om een beroep te doen op zijn privacy. Verder geeft verwerende partij zelf aan dat professor [J.] niet antwoordde en de vraag op grond van het bijzonder statuut negeerde.

Tevens stelt verzoeker dat de ‘dreigbrief’ van decaan [B.] wel degelijk relevant is. Niet enkel is het woordgebruik kwetsend en grievend, maar ook de inventie van “tonaliteit” in een e-mail is volgens verzoeker belachelijk. Een e-mail is geschreven en elke tonaliteit in het hoofd van wie het leest, behoort volgens verzoeker tot de verbeelding of inleving van de lezer. Het enige wat telt, is wat er letterlijk staat.

Verzoeker concludeert dat de hele attitude, de beschadigingscampagne en de aanpak door de studentenadministratie en het monitoraat wijst op een gebrek aan respect en het ernstig nemen van studenten met een functiebeperking. Verzoeker stelt dat dit zijn studievoortgang en eerlijke examenkans hypotheseert. Volgens de regels had verzoeker recht op flexibiliteit. Door hem dit recht te ontzeggen en door machtsargumenten te laten prevaleren op inhoudelijke, verlaagt verwerende partij zich tot een niveau een universiteit onwaardig. Verzoeker vraagt om de bestreden beslissing te vernietigen en verwerende partij en de betrokkenen terecht te wijzen en aan te dringen op de aanpassing van arbitraire beleidslijnen bij reglementen en het personeel te instrueren over de statuten van studenten en de fundamentele rechten die daaruit voortvloeien.

Beoordeling

1. Het eerste middel van verzoeker betreft *in fine* de schending van de rechten van verdediging. Verzoeker stelt dat het verloop van de interne procedure geheel schriftelijk is verlopen waardoor argumentatie onmogelijk was.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat het fysiek horen van een student in het kader van het intern beroep geen verplichting betreft ingeval de student de kans heeft gekregen om zijn argumenten naar voor te brengen, tenzij het OER hiertoe noopt (*in casu* voorziet het OER (artikel 100, §4) in de mogelijkheid om studenten fysiek te horen in functie van het dossier, maar niet in een verplichting). De Raad stelt vast dat verzoeker in het kader van het intern beroep in zijn verzoekschrift zijn grieven heeft geformuleerd. De Raad stelt ook vast op basis van het dossier dat verzoeker geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 100, §4 van het OER voorziene procedure op grond waarvan inzage van het dossier kan gevraagd worden en bijkomende argumenten kunnen geformuleerd worden. Verzoeker heeft derhalve de mogelijkheid gehad om zijn standpunt naar behoren kenbaar te maken.

Het middel is niet gegrond.

2. De overige grieven die verzoeker formuleert, betreffen de weigering om hem op grond van zijn bijzonder statuut een inhaalexamen toe te staan voor de examens van 28 en 31 mei 2016. De Raad stelt vooreerst vast dat het ogenblik (tijdens de examenperiode) van de vraag naar uitstel van het examen door verzoeker niet door de interne beroepsinstantie in vraag wordt

gesteld. Met ingang van het academiejaar 2015-2016 kunnen de faciliteiten ook tijdens de examenperiode worden aangevraagd.

De Raad zal deze beslissing om geen inhaalexamen toe te staan verder ten gronde onderzoeken binnen de grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid. De Raad kan zich niet in de plaats stellen van de verweerde, maar kan nagaan of de genomen beslissing reglementair is genomen en binnen de grenzen van de redelijkheid ligt.

Verzoeker bouwt een meervoudige argumentatie op om zijn standpunt op grond waarvan hij van oordeel is dat hem onterecht een verplaatsing van de examens is geweigerd duidelijk te maken. Hij formuleert grieven wat betreft: (1) de algemene beleidsregel van de instelling om de treinstaking niet als een vorm van overmacht te beschouwen; (2) het onvoldoende rekening houden met zijn geattesteerde functiebeperking en zijn recht op privacy wat het meedelen van zijn dossier betreft; (3) het niet erkennen van het ziektebriefje dat hij heeft ingediend voor het examen van 28 mei 2016; (4) het niet toepassen van zijn erkend statuut als werkstudent.

De Raad onderzoekt achtereenvolgens deze grieven:

(1) De Raad stelt vast dat verweerde als algemene beleidsregel heeft vooropgesteld dat een aangekondigde staking van het openbaar vervoer op zich geen overmachtssituatie is op grond waarvan een student gewettigd kan afwezig blijven op het examen.

Overmacht is “een gebeurtenis die niets van doen heeft met verzoeker, en die niet voorzien, verhinderd of overwonnen kon worden.” (RvS 15 maart 2011, nr. 212.044, Gazan).

In casu stelt de Raad vast dat de staking tijdig voorafgaandelijk werd aangekondigd en studenten zoals verzoeker bovendien op de hoogte waren van de beleidsregel die de verwerende partij in dit verband hanteert. In die zin kan een dergelijke aangekondigde treinstaking wel degelijk door een student, die geen andere bijzondere omstandigheden kan aantonen, als voorzienbaar en remedieerbaar beschouwd worden, waardoor er in principe geen sprake is van een overmachtssituatie.

Het instellen van een dergelijke beleidsregel welke ook duidelijk aan de studenten is gecommuniceerd, kan als weinig flexibel beschouwd worden, maar komt de Raad *in se* niet als kennelijk onredelijk over.

(2) De Raad leest verder in artikel II.276, §3 van de Codex Hoger Onderwijs dat expliciet wordt bepaald dat een student met een functiebeperking ‘recht’ heeft op redelijke aanpassingen. Dit artikel bepaalt dat een student met een functiebeperking recht heeft op het nemen van “een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert”.

Gezien dit recht van een student op redelijke aanpassingen, is de Raad van oordeel dat verweerde ingeval een student deze redelijke aanpassingen vraagt, zoals *in casu*, de toekenning van eventuele faciliteiten moet onderzoeken en hiermee voldoende rekening moet houden bij het nemen van de beslissing (*in casu* het al dan niet toestaan van een inhaalexamen).

In opvolging van het decreet heeft de verwerende partij in artikel 25, §5, §6 en §7 van het OER (stuk 15) een regeling opgenomen over hoe een student dit recht binnen zijn instelling kan opnemen: welke bijkomende ondersteuning omwille van een functiebeperking mogelijk is en hoe die kan gevraagd en afgedwongen worden via een interne beroepsprocedure.

Verzoeker heeft deze procedure gevolgd en heeft een erkend statuut voor zijn functiebeperking gekregen, met daaraan verbonden een aantal faciliteiten (zie stuk 1). De toepassing van een van de faciliteiten die voorwerp uitmaken van huidige betwisting betreft het ‘verplaatsen van examens naar een ander tijdstip (binnen hetzelfde academiejaar)’.

De verwerende partij heeft derhalve de plicht om, in het geval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen, in dit dossier uitstel van een examen, kunnen getroffen worden. De Raad stelt vooreerst vast dat verweerde de vraag van verzoeker naar een inhaalexamen ten gronde heeft onderzocht.

In casu bepaalt het reglement dat de faciliteit van het verplaatsen van een examen voor studenten met een erkende functiebeperking wordt toegekend in zeer specifieke gevallen: “*het anders denken, het moeilijk onderscheiden van hoofd- en bijzaken ervoor zorgt dat de student meer tijd nodig heeft om het studiemateriaal te verwerken. Sommige situaties zorgen daarnaast voor extra druk en stress wat nefast is voor het studeren.*”.

De Raad is met verwerende partij van oordeel dat de toekenning van deze door verzoeker gevraagde aanpassing geen absoluut recht is en dat de verplaatsing van een examen niet automatisch moet gebeuren op basis van het loutere feit dat verzoeker een geattesteerde functiebeperking heeft. Om de faciliteit te kunnen toekennen moet er een direct verband zijn tussen de reden waarom verzoeker om een uitstel van het examen verzoekt en de aard van de functiebeperking. De specifieke omstandigheden waarin verzoeker zich bevond als gevolg van zijn functiebeperking moeten een verplaatsing van de examens verantwoorden.

De Raad is ook van oordeel dat het aan verzoeker is om in voorkomend geval de bijzondere omstandigheden voldoende te duiden zodat de interne beroepsinstantie op basis van een goed onderbouwd dossier tot een beslissing kan komen. Ingeval verzoeker zich wenst te beroepen op zijn recht op privacy dan is dat zijn volste recht, waarvan het gevolg echter kan zijn dat een niet volledig beeld is geschetst.

De Raad stelt bovendien op basis van het dossier vast dat de interne beroepsinstantie voorafgaand het advies heeft ingewonnen van de bevoegde persoon [C.D.L] (psychologe) en met deze informatie op een gepaste vertrouwelijke wijze is omgegaan (zie stuk 10 van de verwerende partij).

In casu betreft de specifieke reden om het examen te verplaatsen voor verzoeker, die initieel wel degelijk plande om deze examens volgens het gebruikelijke examenrooster af te leggen, de aangekondigde treinstaking. Verzoeker beroeft zich voor de interne beroepsinstantie niet op andere redenen die te maken hebben met de capaciteit van het succesvol kunnen afleggen van het examen *an sich*.

De vraag die vervolgens rijst, is of verzoeker in het licht van zijn erkende functiebeperking zich in een bijzonder stresserende omstandigheid bevond als gevolg van de treinstaking, waardoor er wel degelijk sprake is van een overmachtssituatie die een inhaalexamen kan verantwoorden.

De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoeker meerdere dagen voorafgaandelijk op de hoogte was van de treinstaking en de beleidsvisie van de verwerende partij om dit niet als een overmachtssituatie te beschouwen. De Raad stelt ook vast op basis van het dossier dat er alleszins op 28 mei 2016 vervoersmogelijkheid was met de trein. Verzoeker heeft geen concreet initiatief genomen om zich naar de universiteit te begeven.

De Raad leest in het dossier (dat verzoeker in het kader van het intern beroep verdedigd heeft) onder meer volgende argumentatie om de verplaatsing te verantwoorden:

“Dan zoeken ze het maar uit bij [verwerende partij]. Ik heb er mijn buik van vol. Ik mis twee examens door een bende politieke stakers die iedereen gijzelen om enkele privileges (die van de pot gerukt zijn) en verlies al mijn rechten omdat ik niet aan de elitaire onzin van [verwerende partij] kan meedoen (om op hotel te gaan of een auto te huren). Leve de democratisering van het onderwijs!

Ik heb vandaag een dag verlof moeten nemen om GEEN examen af te kunnen leggen omdat de Lijn en de NMBS staken.

Een schande is het. Er is een maand om er een mouw aan te passen, maar de Befehl ist Befehl-bureaucraten regeren weer bij [verwerende partij].”.

De Raad heeft begrip voor de situatie van verzoeker, maar is van oordeel dat in het licht van de motivering die verzoeker aan de interne beroepsinstantie heeft voorgelegd, hij niet op overtuigende wijze aantonnt dat door de aard van zijn functiebeperking de treinstaking een dermate stresserende situatie heeft veroorzaakt zodat het voor hem onmogelijk was om op die datum het examen succesvol af te leggen. De motivering om de examens te verplaatsen heeft te maken met de treinstaking en niet met de functiebeperking en de nood om in dit verband te compenseren. Dat deze situatie lastig is en mogelijk voor extra stress zorgt, geldt voor elke student.

De beslissing van de instelling om in voorkomend geval geen verplaatsing van het examen toe te kennen op basis van de functiebeperking van verzoeker is streng, maar komt de Raad niet als kennelijk onredelijk over.

(3) Wat het examen van 28 mei 2016 betreft, beroept verzoeker zich op een doktersbriefje om zijn gewettigde afwezigheid te verantwoorden. Een medische reden wordt als een overmachtssituatie erkend op grond waarvan studenten om een inhaalexamen kunnen verzoeken. *In casu* blijkt echter uit het dossier (stuk 7) dat het betreffende doktersbriefje door de arts explicet als een ‘dixit attest’ wordt aangemerkt. Op grond van artikel 75, §4 OER (stuk 15) van verweerde wordt een ‘dixit attest’ niet aanvaard als een verantwoording voor afwezigheid op een examen.

Bovendien zijn er in het dossier geen verdere aanwijzingen waaruit blijkt dat verzoeker wel degelijk medisch niet is staan was om aan het examen te participeren.

De Raad is van oordeel dat op grond van voorgaande overwegingen het niet kennelijk onredelijk is om verzoeker niet als gewettigd afwezig te beschouwen op 28 mei 2016.

(4) Verzoeker beroept zich tot slot op zijn statuut als werkstudent (artikel 26 van het OER) om een inhaalexamen te verkrijgen op beide dagen.

De Raad stelt op basis van het dossier vast – wat ter zitting bevestigd wordt - dat de aanvraag van dit statuut door verzoeker is gebeurd na afsluiting van de betreffende examens. In die zin merkt verwerende partij terecht op dat hier bij het nemen van de beslissing over het inhaalexamen geen rekening mee kon gehouden worden.

Pas na afloop van de procedure bij de interne beroepsinstantie was het statuut van verzoeker als werkstudent officieel erkend.

De Raad stelt ten overvloede dat de toekenning van een inhaalexamen op grond van het werkstudentenstatuut van verzoeker in het licht van het OER niet als een automatisme kan beschouwd worden en dat in voorkomend geval de concrete werkomstandigheden in beschouwing genomen moeten worden.

De argumentatie die verzoeker in dit verband inroeft ten aanzien van de interne beroepsinstantie (zie stuk 4) overtuigt de Raad echter niet:

“Gisteren miste ik al een examen omdat de stakers hun collega’s in Antwerpen Centraal vergaten mee te delen dat in Vlaanderen 4/5 van de treinen reden. Dat ziet er dus heel slecht uit voor 31/5. Ik moet maandag 30/5 de hele dag werken bij [...] en ik moet 31/5 een verlofdag nemen voor het examen. Aangezien het examen mondeling is en ik me kan inbeelden dat u geen 150 studenten op één dag afhaspelt zou ik graag gebruik maken van mijn speciaal statuut om dit mondelinge examen op een ander moment te doen. Ik ken mijn stof en kan dus flexibel zijn (ik werk ma, di en wo normaal van 8 tot 16u30 aan de restauratie van de beelden van Jean Del Cour (fontein van de Vierge uit Luik).

U begrijpt dat ik liever geen verlof opneem voor examens en zeker niet als ik zal staan koekeloeren op een leeg perron. Het is evenmin mijn ambitie om een 10/20 te halen dus lijkt alle onnodige stress en ergernis onwenselijk.(...).”

De Raad stelt tot slot vast dat verzoeker, in het licht van de brief van de decaan (stuk 14), op grond waarvan verzoeker gewezen wordt op een mogelijke tuchtsanctie in geval hij zijn communicatie met de medewerkers van de faculteit niet bijstelt, inroeft als middel dat de beslissing is genomen met vooringenomenheid.

De Raad is echter van oordeel dat deze brief *an sich* (waarin verzoeker door de decaan gewezen wordt op zijn gedrag) niet voldoende overtuigt om tot partijdigheid van de interne beroepsinstantie - waarvan de decaan bovendien geen lid is - te besluiten bij het nemen van de beslissing over het niet toestaan van een inhaalexamen, welke inhoudelijk los staat van deze tuchtproblematiek.

De ingeroepen middelen zijn niet gegrond.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 7 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Jean Goossens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris	De voorzitter
Melissa Thijs	Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30

november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.962 van 6 juli 2016 in de zaak 2016/150

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 18 mei 2016 waarbij de vrijstellingsaanvraag van verzoekster (deels) geweigerd wordt, alsook tegen het uitblijven van een beslissing van de interne beroepsinstantie binnen de wettelijke termijn van vijftien dagen na het ingediende intern beroep.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 6 juli 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster diende in de zomer van 2015 een dossier in bij verwerende partij om vrijstellingen te bekomen voor een aantal opleidingsonderdelen.

Op 4 januari 2016 ontvangt verzoekster een mail waaruit blijkt dat haar dossier gedeeltelijk behandeld is, vermits ze niet langer is ingeschreven bij verwerende partij.

Na tussenkomst van de ombudspersoon ontvangt verzoekster vervolgens op 13 april 2016 een overzicht van de adviezen die de docenten hebben uitgebracht in het kader van het aanvraagdossier.

Op 18 mei 2016 ontvangt verzoekster de beslissing die de Studievoortgangscommissie Biologie heeft genomen in haar aanvraagdossier om vrijstellingen te bekomen. Voor een aantal opleidingsonderdelen wordt de vrijstelling toegekend, voor een aantal andere opleidingsonderdelen niet.

Verzoekende partij stelde op datum van 23 mei 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

De beslissing van de interne beroepsinstantie diende te worden genomen en medegedeeld aan verzoekende partij binnen een termijn van vijftien kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld. De mededeling van de interne beroepsbeslissing bleef uit op datum van uiterlijk 7 juni 2016.

Bij aangerekend schrijven van 9 juni 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Bij e-mail van 20 juni 2016 deelt verwerende partij mee dat er intussen een beslissing is genomen door de interne beroepsinstantie.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie op 15 juni 2016 een beslissing heeft genomen.

Het huidig beroep tegen het uitblijven van een beslissing op intern beroep is dan ook zonder voorwerp.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jan Geens	bijzitter
Jean Goossens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.963 van 6 juli 2016 in de zaak 2016/151

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 juni 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk, minstens ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 juli 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het Sociaal Werk”.

Voor het opleidingsonderdeel “[REDACTED]” diende verzoeker stage te lopen. Deze vatte hij aan op 8 februari 2016, doch op 9 mei 2016 meldde de stagebegeleider hem mondeling dat hij niet meer terug mocht komen. Op 10 mei 2016 ging verzoeker niet naar de stageplaats en op 12 mei 2016 had hij een gesprek met zijn stagebegeleider en zijn trajectbegeleider. Daar werd hem toen gezegd dat de stage best stop werd gezet. Op 18 mei 2016 had de vader van verzoeker nog een gesprek met de trajectbegeleider. Verzoeker heeft geen schriftelijke bevestiging van de schorsing/stopzetting van de stage gekregen.

Verzoekende partij stelde vervolgens op datum van 22 mei 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 juni 2016 werd het intern beroep onontvankelijk, minstens ongegrond verklaard.

De interne beroepscommissie stelde dat zij kennis genomen heeft van een schriftelijke verklaring van de stageplaats van 30 mei 2016, waarin uitdrukkelijk wordt bevestigd dat de stage in samenspraak met de student, de stagebegeleider en de stagementor werd stopgezet. Voor de interne beroepscommissie heeft de stagebegeleider overigens mondeling bevestigd dat de stopzetting van de stage op 9 mei werd beslist door alle betrokken partijen, met inbegrip van de student. De interne beroepscommissie benadrukt dat de student op 10 mei niet meer op stage is verschenen en dat hij zich ook de dagen nadien niet meer heeft aangemeld. Ze merkt op dat noch de hogeschool, noch de stage stavingstukken ontvingen die een mogelijke afwezigheid konden wettigen. Voor de interne beroepscommissie heeft de stagebegeleider verder meegedeeld dat ze op 12 mei een individueel gesprek heeft gevoerd met de student over de mogelijkheden voor een nieuwe stage tijdens het volgende academiejaar. Volgens de stagebegeleider heeft de student toen niet de wens geuit om de huidige stage te hervatten. Verder heeft de stagebegeleider ook nog meegedeeld dat ze op 18 mei een gesprek had met de vader van de student, waarin hij toen mondeling gezegd heeft dat hij wenste dat zijn zoon verder deed. De interne beroepscommissie stelt dat de student vervolgens op 19 mei aan de stageplaats gevraagd heeft om de stage te hervatten, wat hem niet meer werd toegestaan. De interne beroepscommissie oordeelt dat de stage zeker niet buiten het medeweten van de student werd beëindigd, maar dat hij akkoord was met de beëindiging van de stage. Hierdoor is de interne beroepscommissie van oordeel dat het beroep niet ontvankelijk is. Volgens haar was het immers niet de opleiding die eenzijdig de beslissing genomen heeft om de stage van de student stop te zetten/te schorsen, maar was het wel degelijk de student die, in gezamenlijk overleg, vrijwillig zijn stage vroegtijdig beëindigd heeft.

De interne beroepscommissie merkt vervolgens op dat indien er toch sprake zou zijn van een eenzijdige studievoortgangsbeslissing in hoofde van de hogeschool, het beroep laattijdig is ingediend.

Ten slotte stelt de interne beroepscommissie dat indien het beroep toch ontvankelijk zou zijn, zij oordeelt dat het middel van de student dat de stage buiten zijn medeweten werd stopgezet, ongegrond is. Daarnaast meent ze dat het bezwaar “tegen de manier waarop hij begeleid werd”

niet werd gemotiveerd, noch wordt aangetoond welk het verband is tussen de wijze van begeleiding en de vroegtijdige beëindiging van de stage.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 6 juni 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 juni 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Met een e-mail van 21 juni 2016 meldt verwerende partij aan de Raad dat de partijen in deze zaak nog verder contact hebben gehad, waarna de bestreden beslissing werd ingetrokken en vervangen door een nieuwe beslissing.

Het beroep van verzoeker wordt derhalve onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Jean Goossens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 13 juli 2016

Arrest nr. 2.971 van 13 juli 2016 in de zaak 2016/152

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 14 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de examenbeslissing van 10 juni 2016 waarbij aan de verzoeker een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 13 juli 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, is gehoord.

Ter zitting bevestigt verzoekende partij dat stukken neergelegd naar aanleiding van vorige procedures ook deel uitmaken van het huidige dossier.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de farmaceutische zorg”.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 februari 2016 een intern beroep in bij de Examenscommissie master Farmaceutische zorg van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de Examenscommissie master Farmaceutische zorg op datum van 15 februari 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de betrokken docenten een uitgebreid verslag geven. Uit deze analyse komt duidelijk naar voor dat verzoeker de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘Stage met stage-examens’ niet heeft behaald. De eindcompetenties “*De student kan de kennis die hij/zij heeft verworven in de vorige jaren van de opleiding doelmatig aanwenden bij de uitoefening van het beroep van officina-apotheker*” en “*De student kan op een deskundige wijze informatie geven over geneesmiddelen en gezondheid*” worden niet behaald. De betrokken docenten lichten toe dat de tekorten die vastgesteld werden tijdens het mondelinge examen onmogelijk te omschrijven zijn als ‘detailkennis’ en elementen omvatten die in verschillende vakken op meerdere ogenblikken tijdens de opleiding aan bod kwamen. Naast die basiskennis wordt er ook gepeild naar de manier waarop deze kennis geïntegreerd wordt en hier zijn geheugensteuntjes niet aan de orde. Zonder een belangrijke hoeveelheid parate kennis wordt goede farmaceutische zorg niet mogelijk.

De tekorten die vastgesteld werden kunnen niet omschreven worden als zuiver farmacologische kennis i.v.m. werkingsmechanismes: het kunnen plaatsen van bepaalde producten binnen het therapeutischarsenaal of het beredeneren van de therapeutische consequenties van bepaalde chemische eigenschappen. Los van dit gegeven wordt er tijdens de bespreking van de medicatiehistorieën ook aandacht gevraagd voor bepaalde farmacologische aspecten en kan men niet verrast zijn als men tijdens het stage-examen naar deze kennis peilt. Tijdens het examen neemt verzoeker bij de bespreking van een urgente casus de foutieve beslissing, een situatie die in de realiteit fatale gevolgen voor de patiënt kan inhouden.

Op basis hiervan is de Examenscommissie master Farmaceutische Zorg unaniem van oordeel dat de toegekende punten van 7/20 behouden moeten blijven.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 18 februari 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 februari 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(…)

3. Studenten dienen over de vooropgestelde evaluatiecriteria op een transparante wijze te worden geïnformeerd en de instelling moet vanzelfsprekend de eigen vooropgestelde regels en criteria ook opvolgen. De Raad is van oordeel dat in geval de te bereiken competenties van een opleidingsonderdeel - in casu een ‘stage’ met een studieomvang van 30 studiepunten over een periode van zes maanden - via diverse evaluatievormen en opdrachten worden getoetst. Wanneer, zoals in casu, de evaluatie uit verschillende subonderdelen bestaat, is het een belangrijk gegeven voor de student om te kunnen nagaan wat het gewicht van de verschillende subonderdelen in de eindscore is. Dit is anders dan bijvoorbeeld bij een mondeling taalexamen, waar er normaliter een globale beoordeling wordt gegeven door de docent na het afleggen van een eindexamen.

In casu stelt de Raad vast dat de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ de volgende werk- en evaluatievormen vermeldt:

“4. Werkvormen, planning van onderwijs- en leeractiviteiten

Contactmomenten:

- Seminarie/werkcollege
- Vaardigheidstrainingen

Eigen Werk

- Opdrachten Individueel
- Casussen In groep

Stage

Portfolio

5. Evaluatievormen

Examen

- Mondeling met schriftelijke voorbereiding
- Gesloten boek
- Open vragen

Permanente Evaluatie

- (*Tussentijdse) testen*

Schriftelijk werkstuk

- *Met mondelinge toelichting*

Presentatie

Stage-evaluatie”

Verzoeker was op de hoogte van het feit dat er op het einde van de stage een mondeling stage-examen zou plaatsvinden. Dit blijkt uit de ‘studiewijzer apotheekstage’, waarin vermeld staat: “Na het beëindigen van de stage zal de competentie van de student beoordeeld worden tijdens het geïntegreerd stage-examen dat plaatsvindt in de vaardighedenapotheek (mondeling examen na schriftelijke voorbereiding)” (stuk 7 van de verweerde). Uit het dossier blijkt verder niet dat het gewicht dat aan de verschillende subonderdelen werd toegekend, zoals laattijdig weergegeven in de antwoordnota in het kader van de huidige procedure, bekend is gemaakt aan de studenten. Uit het dossier blijkt enkel dat verweerde er vanuit gaat dat studenten wel degelijk weten dat 24 van de 30 studiepunten staan op het eindstage-examen. Deze stelling wordt verder niet onderbouwd in het dossier.

Deze evaluatieform, waarbij een doorslaggevend belang wordt gehecht aan een mondeling examen op het einde van de stage, is naar het oordeel van de Raad in se niet kennelijk onredelijk. De Raad is ook van oordeel dat het niet kennelijk onredelijk is om de beoordeling door de docenten te laten gebeuren en niet door de stagemeester. Het komt de Raad wel onredelijk over dat, zoals blijkt uit de meegedeelde informatie in de antwoordnota, in casu, op geen enkele wijze rekening wordt gehouden met het relaas van deze 6 maanden stage en een volledig doorslaggevende waarde wordt gegeven aan het mondelinge eindexamen, terwijl dit niet op een transparante en eenduidige wijze wordt meegeleed. In casu wordt in de ECTS-fiche de stage-evaluatie wel als een expliciet evaluatieonderdeel vermeld. In casu volgt ook uit het leerproces, zoals weergegeven in de ECTS-fiche en de benaming van het opleidingsonderdeel, het belang van het verloop van deze stage met zijn verschillende onderdelen en opdrachten. Van de stage wordt ook een eindevaluatierapport door de stagemeester ingediend ten behoeve van de docenten.

De Raad concludeert dat de verdeling van de punten, met absolute doorweging van het mondeling examen, tussen de verschillende subonderdelen, zoals laattijdig meegedeeld in de antwoordnota, niet in de lijn ligt van wat een student normaliter in het kader van een stage van zes maanden zou verwachten en derhalve moeten studenten hierover voorafgaandelijk op een eenduidige wijze worden geïnformeerd.

In casu stelt de Raad ook vast dat er niet enkel onvoldoende transparante informatie wat de puntenverdeling betreft werd gegeven, maar dat de toegepaste evaluatieform ook niet overeenstemt met wat in de ECTS-fiche als evaluatiemethode wordt aangegeven. De stage-evaluatie wordt namelijk niet meegenomen in de eindscore, of dit blijkt alleszins niet uit voorliggend dossier. In de beslissing van de interne beroepsinstantie wordt ook niet ingegaan op de vraag naar verduidelijking van de puntenverdeling. Op deze wijze schendt verwerende partij de motiveringsplicht.

4. Verder gaat de Raad in op de specifieke grief van verzoeker dat geen rekening is gehouden met zijn functiebeperking. Ter zitting blijkt dat verwerende partij standaardfaciliteiten voor veel voorkomende functiebeperkingen hanteert. Studenten, zoals verzoeker, die een zeldzame ziekte hebben, dienen zelf te overleggen met individuele docenten met het oog op een aanpassing van de examenmodaliteiten. Ondanks zijn verzoek en de attestering van zijn functiebeperking (zie in het dossier gevoegde e-mail van 20 oktober 2015 van de zorgcoördinator [S.] aan de betrokken docenten) werden er geen faciliteiten toegekend, laat staan onderzocht of in overweging genomen. Hij heeft zelfs de mogelijkheid niet gekregen om zijn toestand toe te lichten en een aangepaste examenvorm te bepleiten.

De Raad kan uit de toegevoegde e-mail afleiden dat verzoeker in de loop van het academiejaar via de zorgcoördinator [S.] melding heeft gemaakt van zijn functiebeperking en de docenten heeft gevraagd om te praten over mogelijke faciliteiten. Verzoeker meldt in het dossier dat zijn beperking werd gedocumenteerd en geattesteerd door een behandelend geneesheer d.m.v. een Europees erkend formulier. In deze procedure voor de Raad is er tevens een attest functie-uitval neergelegd waaruit duidelijk blijkt dat er als gevolg van een geattesteerde chronische ziekte een redelijke aanpassing van de schoolse activiteiten van verzoeker gewenst is. Deze geattesteerde gezondheidstoestand van verzoeker wordt door verweerde ook niet in vraag gesteld.

Verweerde is echter niet ingegaan op de vraag van verzoeker om faciliteiten, o.a. via de zorgcoördinator, en heeft op de betreffende mail niet geantwoord. Verweerde meldt dat in het kader van de feedback bij de inzage van het examen op de vraag aan verzoeker omtrent welke faciliteiten hij had gewenst geen concreet antwoord werd gegeven. Verzoeker meldde dat dit op dat moment te laat was.

De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie op geen enkel wijze ingaat op deze grief van verzoeker. Op die wijze schendt verweerde de motiveringsverplichting.

De Raad leest in artikel II.276, §3 van de Codex Hoger Onderwijs dat expliciet wordt bepaald dat een student met een functiebeperking ‘recht’ heeft op redelijke aanpassingen. Dit artikel bepaalt dat een student met een functiebeperking recht heeft op het nemen van “een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert”. (onderlijning zelf toegevoegd)

Gezien dit recht van een student op redelijke aanpassingen, is de Raad van oordeel dat verweerde in casu onvoldoende de toekenning van eventuele faciliteiten heeft onderzocht en hiermee onvoldoende rekening heeft gehouden bij het afnemen van het mondelinge stage-examen. Het loutere aanbod om de presentatie al zittend te doen, zoals werd voorgesteld door verweerde, voldoet niet in het kader van deze decretale context.

De Raad begrijpt dat ook studenten met een functiebeperking in gelijke mate moeten aantonen dat zij de vooropgestelde leerresultaten op voldoende wijze beheersen en de competenties moeten verwerven. Dit ontslaat de instelling niet van de plicht om, in het geval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen kunnen getroffen worden. Uit het dossier blijkt niet dat dit in casu is gebeurd.

Dit klemt des te meer gezien de aard en het doorslaggevend karakter van het mondelinge stage-examen in het geheel van de beoordeling van het stage-opleidingsonderdeel.

Het middelonderdeel is gegrond.

5. De Raad is van oordeel op basis van hogervermelde overwegingen dat de door verweerde vastgelegde eindscore van 7/20, doorslaggevend bepaald door de score op het mondelinge examengedeelte, kennelijk onredelijk is, gezien de onduidelijk meegedeelde quoteringsregels (in het bijzonder de verdeling van de punten/gewichten over de verschillende subonderdelen van het opleidingsonderdeel), waarbij de evaluatie van de stage van zes maanden zoals meegeleed in de ECTS-fiche op geen enkele wijze weergave vindt in de eindscore, en zonder dat bij het afleggen van het doorslaggevende mondelinge stage-examen op enige wijze rekening gehouden is met de gemelde functiebeperking van verzoeker.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

De Raad vernietigt deze examenbeslissing en vraagt om, na overleg met verzoeker wat de organisatie en modaliteiten van het mondeling examen betreft, en na onderzoek van concrete faciliteiten die kunnen worden aangereikt in het licht van zijn functiebeperking, een nieuw afsluitend stage-examen te organiseren. Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie.

De overige middelonderdelen, die de inhoud van het afgelegde stage-examen betreffen, dienen in de huidige stand van het geding niet te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

Het beroep is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 heeft de Examenscommissie master Farmaceutische Zorg op 15 april 2016 een nieuwe beslissing genomen, waarbij de modaliteiten van het examen werden vastgelegd.

Wat betreft de voorbereiding van het examen, had verzoeker via zijn raadsman gevraagd om de studiepuntenverdeling per onderdeel kenbaar te maken. Deze is volgens de examenscommissie als volgt:

- Medicatiehistorieken: 6 SP

- Galenica-examen: 6 SP
- Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie: 18 SP

Volgens de examencommissie worden voor de stage zelf geen studiepunten gerekend, maar het met gunstig gevolg gedaan hebben van de stage is wel een noodzakelijke, zij het geen voldoende voorwaarde om geslaagd te kunnen zijn. In die zin wordt die meegenomen in de stage-evaluatie. Verder had verzoeker via zijn raadsman vrijstelling van het galenica-examen gevraagd en het behoud van de reeds behaalde resultaten voor dit examen, zijnde 14/20. Dit is te motiveren door het medisch attest (spreiding van examenmomenten). De examencommissie gaat hiermee akkoord. Verzoeker had via zijn raadsman tevens het behoud van de hoogst behaalde punten (*in casu* 3/20) op het farmacotherapeutisch examen gevraagd, in het geval hij nu een lager cijfer zou halen. De examencommissie gaat hiermee akkoord. De examencommissie legt de datum van het examen vast op vrijdag 27 mei 2016, tijdens de gewone zittijd.

Wat betreft het examen zelf wordt het gebruik van het gecommuniceerd geneesmiddelenrepertorium toegestaan als redelijke aanpassing in functie van de beperking van verzoeker, zonder dat dit evenwel een precedent voor gelijk welke andere student mag vormen. De examencommissie merkt evenwel op dat snelheid van handelen en oordelen een belangrijk criterium in de praktijk blijft en dat parate kennis noodzakelijk blijft. Door verzoeker werd via zijn raadsman een langere voorbereidingstijd gevraagd indien nodig, onder verwijzing naar het medisch attest. De examencommissie is van mening dat het volstaat om 30 minuten voorbereidingstijd te geven, terwijl er in een echte praktijksituatie in hoogdringende gevallen helemaal geen voorbereidingstijd zou zijn bij het afleveren van de geneesmiddelen van een voorschrijf of voor zelfzorggeneesmiddelen. Door verzoeker was via zijn raadsman tevens gevraagd dat zijn raadsman en een door hem aangeduide apotheker-stagemeester aanwezig zouden zijn tijdens het examen. De examencommissie begrijpt de vraag van verzoeker als een wens om een neutrale waarnemer het examen te laten bijwonen. De examencommissie beslist enkel de ombudspersoon het examen te laten bijwonen als neutrale waarnemer. Verzoeker had via zijn raadsman voorgesteld dat hij zelf vragen zou mogen kiezen uit de reguliere vragen. Hij verwijst naar de situatie op het examen van 27 januari 2016, waar hij volgens zijn beweringen enkel de resterende vragen kreeg. De examencommissie merkt op dat verzoeker uit alle gesloten enveloppes zal mogen kiezen.

Verzoeker stelt via zijn raadsman dat hij, omdat hij faciliteiten krijgt, niet moeilijker ondervraagd mag worden (*in casu* nog meer van buiten te leren farmacologie en scheikundige structuren). De examencommissie merkt op dat er geen enkele aanleiding toe bestaat om te denken dat verzoeker moeilijker zal ondervraagd worden dan andere studenten. Het kan echter ook niet de bedoeling zijn om de drempel qua vereiste eindcompetenties lager te leggen. Alle studenten worden in functie daarvan op eenzelfde manier behandeld. Dit staat duidelijk in de studiewijzer voor de apotheekstage 2015-2016 op pagina 10 en 11. Er zullen dus zeker vragen gesteld worden over farmacologie en scheikundige structuren. Dit valt niet onder de faciliteiten, maar heeft rechtstreeks betrekking op de vereiste eindcompetenties. De examencommissie brengt verder ten behoeve van verzoeker de door de docent vastgelegde werkwijze van de mondelinge ondervraging in herinnering, zoals die eerder bekend is gemaakt aan de studenten.

De beslissing van de Examenscommissie Master in de Farmaceutische Zorg werd bij e-mail van 2 mei 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 mei 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.944 van 6 juni 2016 in de zaak 2016/127 verklaarde de Raad het beroep onontvankelijk.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” bekomt verzoekende partij middels de bestreden beslissing dd. 10 juni 2016 nu een examencijfer van 8/20.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht, een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwens- en

rechtszekerheidsbeginsel, *patere legem quam ipse fecesti*-beginsel en arrest nr. 2.877 van de Raad.

Standpunt van partijen

Volgens verzoeker valt in de bestreden beslissing niets te lezen over de wijze waarop de stage in rekening is gebracht in het eindresultaat. Men somt enkel de examenresultaten op. Hierdoor schendt de bestreden beslissing volgens verzoeker het arrest van de Raad en de motiveringsplicht. Een loutere vernietiging op basis van het gebrek aan enige motivering in de beslissing helpt verzoeker echter niet verder, want dan zal verweerde in zijn nieuwe beslissing ongetwijfeld de motivering van de beslissing van 15 april 2016 overnemen. Volgens verzoeker lijkt het wel alsof verweerde met de nieuwe gebrekkige beslissing poogt om hem uit te putten, zodat hij het zou opgeven om de gebrekkige beslissingen van verweerde aan te kaarten. Verzoeker vraagt dan ook dat de Raad verweerde zou wijzen op welke manier hij de stage in rekening dient te brengen in het eindresultaat.

Verzoeker verzoekt de Raad tevens om aan verweerde mee te geven dat het eerdere ‘beoordelingssysteem’ zoals uiteengezet in de beslissing van 15 april 2016 niet correct is. Deze beslissing stelt:

“Voor de stage zelf worden geen studiepunten gerekend, maar het met gunstig gevolg gedaan hebben van de stage is wel een noodzakelijke, zij het geen voldoende voorwaarde om geslaagd te kunnen zijn. In die zin wordt die meegenomen in de stage-evaluatie.”

Deze beslissing stelt het subonderdeel van de stage immers voor als een element waarvoor men geslaagd dient te zijn om überhaupt voor het gehele opleidingsonderdeel geslaagd te kunnen zijn. Slagen voor de stage zou evenwel nog niet betekenen dat men ook geslaagd is voor het gehele opleidingsonderdeel. Enerzijds wenst verweerde dus geen studiepunten toe te kennen aan de stage, maar anderzijds stelt verweerde *post factum* wel dat het slagen op de stage een *conditio sine qua non* is om te kunnen slagen voor het gehele opleidingsonderdeel. Deze manier waarop de stage wordt meegenomen in de stage-evaluatie is niet alleen nieuw voor verzoeker, hij kon er zich ook volstrekt niet aan verwachten en diende zich daar ook niet aan te verwachten. Bovendien is deze benadering volstrekt onredelijk. Het plots voorhouden dat slagen op de stage een noodzakelijke voorwaarde is om te slagen voor het gehele opleidingsonderdeel is geen evenwichtige evaluatie van de stage in het gehele opleidingsonderdeel, laat staan dat men op

die manier de verschillende competenties op genuanceerd wijze beoordeelt in het licht van de verschillende evaluatiemomenten. Volgens verzoeker gaat het niet op om geen studiepunten op de stage te zetten. Het opleidingsonderdeel heet immers ‘Stage (6 maand) met stage-examen’. In elke andere universiteit wordt een ruim aandeel van de punten aan de stage toegekend. Van de stage-quotering is nog steeds geen sprake: verweerde ziet het enkel als een drempel die men moet passeren. Dit is geen opname in het geheel, maar enkel een toepassing van de wettelijke verplichting (conform Europese richtlijn 2005/36/EC dient er verplicht een stage van 6 maanden te worden afgelegd in de opleiding). Verzoeker kan zich niet akkoord verklaren met het niet-toekennen van studiepunten voor de stage, terwijl de stage-evaluatie volgens het arrest nr. 2.877 van de Raad uitdrukkelijk “voldoende” aanwezig moet zijn in het eindcijfer. Door louter te stellen dat men de stage ziet als een noodzakelijke voorwaarde, houdt verweerde volgens verzoeker echter niet voldoende rekening met de stage-evaluatie. Zoals de Raad reeds heeft geoordeeld, ligt het niet in de lijn der verwachtingen dat het resultaat voor het stage-examen allesbepalend is na het afleggen van een stage van 6 maanden. De ECTS-fiche spreekt overigens nergens van een dergelijke cesuur.

Verzoeker verwijst ook naar het visitatierapport dat het belang van de stage in de verf zet. Hieruit blijkt volgens verzoeker opnieuw het belang van de stage en het feit dat de studiepuntenverdeling zoals verweerde deze hanteert niet in overeenstemming is met wat de commissie verlangt. Specifiek m.b.t. verweerde valt er in het rapport onder meer te lezen: “*Voor de evaluatie geven de stagemeesters hun mening, die meeweegt in de eindevaluatie (...)*”. Van een dergelijk ‘meewegen’ in de stage-evaluatie is volgens verzoeker *in casu* echter niets terug te vinden in de bestreden beslissing: de evaluatie van de stagemeester weegt niet mee, maar wordt afgescheiden van de rest, waardoor men opnieuw – na geslaagd te zijn voor de stage – enkel rekening zal houden met het resultaat op het stage-examen. Volgens verzoeker kan men enkel voldoende rekening houden met de stage door hieraan een aantal studiepunten toe te kennen. Men dient immers de competenties zoals beoordeeld tijdens de stage mee te nemen in een afweging t.o.v. de competenties die beoordeeld worden tijdens het examen. Alleen op die manier krijgt men immers een globaal en uitgebalanceerd beeld van de competenties die volgend de ECTS-fiche dienen behaald te worden. De ECTS-fiche spreekt overigens over de volgende eindcompetenties:

- *De student kan de kennis die hij/zij heeft verworven in de vorige jaren van de opleiding doelmatig aanwenden bij de uitoefening van het beroep van officina-apotheker;*

- *De student kan op een deskundige wijze informatie geven over geneesmiddelen en gezondheid. Hij/zij kan magistrale en officinale geneesmiddelen secundum artem bereiden;*
- *De student heeft zich het functioneren binnen een kwaliteitszorgsysteem eigen gemaakt en kent de administratieve en managementaspecten van een officina, inclusief aspecten van gezondheidseconomie (samenwerking met de beroepsverenigingen);*
- *Hij/zij kan vlot samenwerken met collega's, artsen en gezondheidswerkers.*

Volgens verzoeker zijn de laatste twee competenties in de examenvorm die hij tot nog toe gekend heeft helemaal niet aan bod gekomen. Deze komen enkel tijdens de stage aan bod. Bovendien komen enkel in de stage *alle* competenties aan bod, waaruit opnieuw het doorslaggevend belang van de stage blijkt. Om dus tot een globale beoordeling van alle competenties te komen, dient men de stage niet enkel te zien als een noodzakelijke voorwaarde, maar dient deze ook een gewicht te krijgen in de eindscore. Meer zelfs, gelet op het feit dat (enkel) in de stage alle competenties worden beoordeeld, is het volgens verzoeker niet meer dan logisch dat de stage een doorslaggevend gewicht kent.

De Raad stelde in zijn arrest: “*Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie*”. Er wordt dus verwezen naar de ECTS-fiche als leidraad en er moet rekening gehouden worden met de stage-evaluatie bij de eindscore. De enige logische manier om dit te doen, die in overeenstemming is met de lengte van de stage, de ECTS-fiche en de rechtszekerheid is volgens verzoeker dat de stage dus een gewicht krijgt in de studiepunten. Verweerde wenst dit echter niet en volgt bijgevolg noch het arrest van de Raad, noch de ECTS-fiche.

In plaats van studiepunten toe te kennen maakt verweerde van de stage een pass-fail systeem. Daarover is echter niets terug te vinden in de ECTS-fiche. Opnieuw creëert verweerde dus nieuwe regels die volgens verzoeker nergens op gebaseerd zijn. De geest van het arrest van de Raad is nochtans duidelijk: de student mag, gelet op de ECTS-fiche en de lengte van de stage, bepaalde verwachtingen koesteren. Als men hieraan niet tegemoet komt, schendt men de eigen regels en de rechtszekerheid. Nu een pass-fail systeem verzinnen is daar een duidelijk voorbeeld van. Overigens mag men nergens in de EU beginnen aan het examen als men de stage niet goed vervuld heeft, maar dat betekent nog niet dat men *rekening* heeft gehouden *met de stage-evaluatie bij de toekenning van de eindscore*. De Raad heeft in haar eerste arrest gemeend dat het slagen op de stage diende te worden meegenomen in de eindscore. Als de eindscore niet de

loutere vertaling kan zijn van de examenresultaten, dient men dus een andere factor in rekening te brengen, met name de stage. Verweerde kan dit enkel realiseren door studiepunten toe te kennen aan de stage zoals men aan elke andere universiteit doet, minstens door met de stage-evaluatie ernstig en op een duidelijke manier rekening te houden. Het feit dat elke andere universiteit wel studiepunten toekent en verweerde niet, duidt reeds op zich op het kennelijk onredelijk karakter van deze handelswijze.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat het niet correct is dat in de bestreden beslissing niets te lezen valt over de wijze waarop de stage in rekening is gebracht in het eindresultaat. De motivering bevat immers volgende passage, die volledig in lijn ligt met de nieuwe modaliteiten:

“Wij stellen vast dat u niet over deze basiskennis beschikt. Dat de stage op zich goed verlopen is, doet aan deze vaststelling geen afbreuk en maakt ook niet dat u ons heeft kunnen overtuigen dat u over deze basiskennis beschikt.”

De docenten hebben wel degelijk rekening gehouden met het goede verloop van de stage, maar kunnen aan de hand van het afsluitend stage-examen alleen maar vaststellen dat verzoeker niet over de vereiste basiskennis beschikt. Dit is net het nut van het afsluitend stage-examen: nagaan of de in de praktijk te verwerven kennis tijdens de stage ook echt aanwezig is. Beweren dat het goed verloop van de stage er dan maar toe moet leiden dat verzoeker geslaagd is, gaat natuurlijk niet op: dit zou elke zin aan het afsluitend stage-examen ontnemen. Verweerde ziet dan ook niet in dat hierdoor de vorige arresten van de Raad en de motiveringsplicht zouden geschonden zijn.

Verzoeker beoogt wellicht dat er een numerieke score zou moeten worden gegeven voor de stage en dat het resultaat dan, door het samentellen van de scores van de diverse onderdelen van het opleidingsonderdeel, zou moeten zijn dat verzoeker geslaagd zou zijn. Verzoeker verliest echter uit het oog dat de Raad in zijn arrest nr. 2.944 gesteld heeft dat hij niet bevoegd is om zich uit te spreken over het al dan niet reglementair karakter of de kennelijke onredelijkheid van een vastgelegd beoordelingssysteem (dat ten aanzien van alle studenten geldt) *an sich*.

Verweerde wenst ook te reageren op de bewering dat het erop lijkt alsof hij met deze nieuwe beslissing poogt om verzoeker uit te putten, zodat hij het zou opgeven om de gebrekkige beslissingen van verweerde aan te kaarten. Verweerde tilt bijzonder zwaar aan deze aantijging: hij heeft er geen enkel belang bij om eindeloos opnieuw procedures uit te lokken.

Verweerde zou integendeel niet liever zien dat verzoeker aantoont wél over de vereiste basiskennis te beschikken en aldus te slagen.

Verzoeker besluit zijn argumentatie met de opmerking dat het feit dat elke andere universiteit wel studiepunten toekent en verweerde niet op zich reeds duidt op het kennelijk onredelijk karakter van de handelswijze van verweerde. Dit is natuurlijk volledig uit de lucht gegrepen. De universiteiten zijn overeenkomstig artikel II.221 van de Codex Hoger Onderwijs bevoegd om hun eigen onderwijsregeling vast te stellen, zonder dat zij daarbij gebonden zijn door wat andere universiteiten vastleggen. Dit principe inzake de onderwijsautonomie van de universiteiten is sinds 1991 fundamenteel. Beweren dat anders handelen dan andere universiteiten het kennelijk onredelijk karakter van de handelswijze aantoont, is volgens verweerde dan ook absurd. De gevuldte handelswijze wordt intussen reeds 30 jaar gevuld en is ook nog nooit gecontesteerd of bekritiseerd, noch door studenten, noch door enige toezichthouder. Verweerde leest trouwens ook in het door verzoeker aangehaalde visitatierapport geen kritiek op deze handelswijze. Het lijkt er volgens verweerde sterk op dat deze regeling niet goed uitkomt voor verzoeker en dat hij daarom alles uit de kast haalt om deze te bekritisieren.

Verweerde ziet bijgevolg niet in dat de door verzoeker aangehaalde beginselen zouden geschonden zijn.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroep op een schending van de motiveringsplicht, een schending van het vertrouwensbeginsel en het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij zich eerder tot de Raad diende te wenden teneinde faciliteiten wegens medische redenen af te dwingen. Dit extern beroep heeft men verzoeker erg kwalijk genomen. Verzoeker heeft uiteindelijk op 27 mei jl. een nieuw examen afgelegd. Dit examen afleggen werd verzoeker moeilijk gemaakt door psychologische intimidatie: laattijdige mededelingen, beledigingen tijdens feedback... Men respecteerde de deadline van 14 april niet en de

examendatum werd meegedeeld op 29 april via Sisa, maar er was geen melding van faciliteiten of examenuur. Na contactname deelt professor [D.M.] het examenuur mee, maar nog steeds volgt geen info over de faciliteiten. Na aandringen werd er pas op 2 mei gecommuniceerd en dan nog met foute data/feiten in de brief. De faciliteiten zijn uiteindelijk minimaal. Aan andere universiteiten mag elke student met repertorium werken en ook beschikken over een computer. Het repertorium gebruiken is hetgeen professor [D.M.] voorstelde als faciliteit.

Alle andere voorstellen van verzoeker werden geweigerd, zoals:

- Weigering neutrale persoon op het examen. Verzoeker had graag een neutrale persoon op het examen gehad die ook kan oordelen over de inhoud van het examen. De weigering werd niet gemotiveerd. Nu schuift men verzoeker feiten in de schoenen die hij ten zeerste ontkent;
- Ondanks de openbaarheid van het examen kreeg de raadsman van verzoeker op 3 mei een e-mail waarbij men verzoeker aanraadt om geen buitenstaanders te laten aanwezig zijn op het examen en hier niet op aan te dringen, omdat dit een grote blijk van wantrouwen zou zijn en het de sereniteit van het examen niet ten goede zou komen. Verzoeker heeft hiermee ingestemd. Hij dacht toen nog dat hij een objectieve examenbeoordeling zou krijgen, hetgeen hem nu zuur opbreekt;
- Examen om 8.00 uur 's morgens. Dit houdt in dat verzoeker omwille van de files en de afstand om 4.30 uur dient op te staan. Het medisch attest van verzoeker spreekt van grote vermoeidheid en grote vermoeibaarheid. Dit maakt het verzoeker nog eens extra moeilijk om te kunnen slagen. De examens vonden nochtans plaats gedurende verschillende dagen tussen 25 en 27 mei;
- Men blijft weigeren de zeer goede stage mee te nemen in het eindcijfer. Indien men dit wel deed, zou de druk van het mondelinge examen aanzienlijk verlaagd worden. Nu is de psychologisch druk opnieuw erg hoog, hetgeen een examenresultaat zelden ten goede komt;
- Bijkomend legt men ook nog een cesuur op het mondeling examen: verzoeker moet hier slagen om te slagen op het gehele opleidingsonderdeel. Beide zaken staan niet in de ECTS-fiche vermeld.

Na het afleggen van het examen dient verzoeker opnieuw zelf naar het resultaat te polsen. Men respecteert opnieuw de deadline niet, maar na aandringen van zijn raadsman krijgt verzoeker op 1 juni een e-mail uit het buitenland van professor [D.L.]. Er wordt verzoeker meegedeeld

dat hij niet geslaagd is. Vol verbazing leest verzoeker in deze e-mail dat hij tot tweemaal toe een zware fout zou gemaakt hebben. Professor [D.L.] stuurde deze e-mail vanuit het buitenland. Het is niet duidelijk of hij de examennota's van verzoeker bij de hand had, of hij iets oopschreef wat hij zich meende te herinneren en of dit ook is wat professor [D.M.] denkt. De e-mail is immers ten persoonlijke titel van professor [D.L.] gestuurd. Allicht is de beschreven situatie ergens voorgevallen gedurende de drie dagen dat er over het stage-examen werd geëxamineerd. Verzoeker ontkent echter stellig dat dit bij hem gebeurde. Hij zou nooit deze beginnersfout maken. Beweren dat verzoeker twee keer zou gezegd hebben dat glucosetoediening niet aan de orde is, is pertinent onjuist. Dat verzoeker deze fout niet zou maken is overigens niet zo moeilijk te begrijpen: verzoeker is immers zelf diabetespatiënt. Verder spreekt professor [D.L.] in de e-mail van 1 juni over lipase (Creon). Het woord 'Creon' is volgens verzoeker niet gevallen. Wel vroeg men verzoeker naar de werking van Orlistat; dit is het tegenovergestelde van Creon. Gelet op deze flagrante onwaarheden overloopt verzoeker vervolgens zo getrouw mogelijk het examen.

Verzoeker kan zich niet enkel omwille van de volstrekt foutieve toedichting van foute antwoorden absoluut niet vinden in het toegekende resultaat en de motivering ervan. Zo stelt men dat verzoeker niet over voldoende basiskennis zou beschikken. Nochtans heeft verzoeker reeds lang bewezen over deze basiskennis te beschikken: hij heeft alle credits verworven en een goede stagebeoordeling gekregen. In de stage wordt de basiskennis toegepast en de eindcompetenties behaald. Men geeft bijgevolg enkel nog eens dezelfde vage motivering als bij het examen in januari. Nu is er het verhaal van hypo waar men niet luistert naar het antwoord van verzoeker en hem woorden in de mond legt. De toegekende score en het ontbreken van de zogezegde basiskennis is bijzonder vreemd. Wat nog vreemder is, is dat dit zich blijkbaar enkel op het mondeling – niet controleerbaar – examen voordoet. Alles wat door verzoeker elektronisch – en dus verifieerbaar – wordt afgelegd scoort echter goed: medicatiehistorieken, galenica-examen en goede commentaar bij oefenapotheek. Dit terwijl verzoeker op het mondeling examen een score van 4/20 behaalt. Volgens verzoeker schuilt hierin een onverklaarbare grote discrepantie, die niet logisch is en enkel door subjectiviteit kan worden verklaard.

Nog steeds is overigens niet duidelijk hoe de puntenverdeling per vraag (en per modelantwoord) was en wat een correct antwoord zou zijn op sommige vragen. Verzoeker stelt zich de vraag hoe zijn juiste antwoorden zich verhouden tot de foute. In de bestreden beslissing stelt men

duidelijk dat een fout op 1 vraag voldoende is om niet te slagen op het gehele examen: ‘*dit, op zich, is al voldoende om niet te slagen voor het examen*’. Waarop men zich baseert om op deze wijze het examen te mogen beoordelen, is echter een raadsel. Overigens zijn er niet enkel de vragen, maar is er ook het rollenspel. Na interactie met de patiënt aan de balie zei professor [D.M.] letterlijk: “*Je hebt dat goed uitgelegd op mensenmaat, zeer verstaanbaar*”. Verzoeker vraagt zich af wat de punten voor dit onderdeel zijn en hoe zij zich tot de rest van het examen verhouden. Men stelt – enkel op basis van de vermeend foutief beantwoorde vragen op het examen – dat verzoeker ‘basiskennis’ zou ontbreken. Dit is het enige motief dat voorligt, maar dit betreft volgens verzoeker duidelijk een kennelijk onredelijk motief nu het door tal van elementen wordt tegengesproken. Verzoeker is bovendien formeel: de elementen waarop men zich steunt om te stellen dat verzoeker basiskennis zou missen, zijn gebaseerd op antwoorden op het examen die niet van verzoeker afkomstig zijn.

In zijn *antwoordnota* stelt verweerde dat hij stellig wenst te reageren op volgende beweringen van verzoeker, die volledig uit de lucht zijn gegrepen:

“*Verzoeker diende zich eerder tot uw Raad te wenden teneinde faciliteiten af te dwingen wegens medische redenen.*

Dit extern beroep heeft men verzoeker erg kwalijk genomen.”

Volgens verweerde kopt dit totaal niet. Er is niemand bij verweerde die verzoeker kwalijk neemt dat hij zich tot de rechter wendt teneinde zijn rechten te vrijwaren.

Ook is het volgens verweerde uit de lucht gegrepen dat professor [D.L.] het extern beroep bij de Raad voortdurend zou gehekeld hebben op het studentencontact op 1 maart. Professor [D.L.] heeft volgens verweerde enkel feedback gegeven over het verloop van het examen.

Verder stelt verzoeker dat hij “*volgens [D.L.] een simulant en een leugenaar [was]*”. Deze bewoordingen, noch woorden van gelijke strekking heeft professor [D.L.] volgens verweerde ooit gebruikt. Bovendien werpt verzoeker dit nu voor de eerste keer op.

Verweerde geeft verder toe dat sommige mededelingen in de procedure laattijdig waren en verontschuldigd zich daar ook voor. Dit was evenwel zeker niet bedoeld als ‘psychologische intimidatie’ en eerder te verklaren door de ongewone situatie en door een samenloop van omstandigheden. Van beleidings tijdens de feedback was er geen sprake. Beide docenten ont kennen dit ten stelligste. Overigens staat het verzoeker steeds vrij, als hij klachten heeft over het gedrag van docenten, om zich tot de bevoegde instanties binnen de instelling te richten (decaan, rector...). Dit heeft verzoeker echter nooit gedaan.

Wat betreft de toegekende faciliteiten, stelt verweerde dat hierover ruim werd onderhandeld met verzoeker. De faciliteit inzake het gebruik van het repertorium was voor beide partijen aanvaardbaar.

Tevens stelt verweerde dat geen sprake was van enige weigering van een neutrale persoon op het examen. Overigens werd de ombudspersoon als neutrale waarnemer uitgenodigd om het examen bij te wonen. Verweerde stelt dat hij geen neutrale persoon op het examen heeft geweigerd: integendeel, de ombudspersoon was aanwezig. De Raad heeft bovendien al gesteld dat er niet aan de competentie van de examinatoren moet getwijfeld worden. Desalniettemin heeft verweerde geen principiële bezwaren om meerder waarnemers toe te laten bij een herexamen.

Verder stelt verweerde dat verzoeker citeert uit een vertrouwelijke e-mail dd. 3 mei 2016, die met de beste bedoeling was ingegeven. Verweerde ontkent ten stelligste dat er sprake zou zijn van “wraak, rancune en gekwetste ego’s”. De docenten en verweerde zouden in tegendeel niet liever hebben dan dat verzoeker had aangetoond over de vereiste basiskennis te beschikken.

Ook ontkent verweerde ten stelligste dat men het met de uurregeling verzoeker extra moeilijk heeft willen maken om te kunnen slagen. Het examenreglement, dat tegenstelbaar is aan verzoeker, laat examens toe vanaf 8h00. Verzoeker had eventueel kunnen overnachten in de buurt van de universiteit indien hij dit had gewenst. In het januari-examen was hij de laatste van de reeks en dat was volgens hem ook niet goed. Verweerde heeft alle begrip voor de medische toestand van verzoeker, maar kan er ook niet onderuit dat een examensituatie altijd een zeer stresserende toestand is. Dit geldt voor alle studenten, ongeacht hun medische toestand.

Vervolgens herhaalt verzoeker het eerdere argument dat een goed verloop van de stage automatisch zou moeten leiden tot het slagen voor het examen. Verweerde stelt dat het wel kan zijn dat een andere regeling verzoeker beter zou uitkomen, maar dit is de regeling die voor alle studenten geldt.

Verder stelt verweerde dat de ECTS-fiche bezwaarlijk tijdens het academiejaar kan gewijzigd worden. De verduidelijkingen werden gegeven n.a.v. het arrest van de Raad. Verzoeker

probeert nu voor de derde maal de Raad een uitspraak te ontlokken over de ECTS-fiche, terwijl dit niet tot de bevoegdheid van de Raad behoort.

De docenten bevestigen formeel dat zij over het voorlopige resultaat, zoals door één van hen beiden al provisoir meegedeeld, overleg hebben gepleegd. Door het verblijf in het buitenland van beide docenten kon niet tijdig een volledig uitgeschreven volwaardig gemotiveerd besluit worden meegedeeld. Om verzoeker toch al uitsluitsel te geven werd dan een eerste voorlopige mededeling gedaan. Verzoeker betwist dat op de vraag over glucose een foutief antwoord zou zijn gegeven. De docenten zijn hier nochtans zeer stellig in. Vermits verzoeker zulke blunder maakte heeft professor [D.L.] de vraag tweemaal gesteld. Beide docenten konden immers letterlijk hun oren niet geloven. Verweerde wijst er op dat het noch aan verzoeker, noch aan de Raad toekomt zich uit te spreken over het al dan niet juist zijn van antwoorden op een examen.

Vervolgens geven de docenten verdere toelichting op de argumenten van verzoeker in verband met de inhoud van het examen. Los van de feitelijke onjuistheden in het relaas van verzoeker herhaalt verweerde dat het noch aan verzoeker, noch aan de Raad toekomt zich uit te spreken over het al dan niet juist zijn van antwoorden op een examen.

Dat een onvoldoende op een examen zelfs op basis van één blunder mogelijk is, weet volgens verweerde iedereen. Verzoeker maakte niet alleen een grote blunder, maar bovendien meerdere andere ernstige fouten. Bovendien schoten zijn kennis en inzicht meermaals tekort. Verweerde wijst erop dat de docenten niet voor hun plezier tot deze vaststellingen komen. Hun deontologie noopt hen er in tegendeel toe met grote stelligheid te stellen dat verzoeker de vereiste basiskennis niet heeft behaald, getuige de blunders en vele fouten die verzoeker op het examen maakte.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat in de antwoordnota van verweerde opnieuw geen antwoord wordt gegeven op de kwestie van de puntenverdeling en -toekenning op het examen. Uit de antwoordnota en de toegevoegde stukken blijkt dat de schriftelijke voorbereiding van verzoeker niet terug te vinden is; dat er geen examenvragen of modelantwoorden worden bijgebracht; dat er geen puntenverdeling per vraag voorligt en dat er geen toegekende punten per antwoord terug te vinden zijn. Verder valt op dat elk foutje gigantisch wordt uitvergroot. Verzoeker heeft fouten gemaakt, ongetwijfeld, maar niet deze die

verweerde voorhoudt. Verzoeker heeft *niet* de fout i.v.m. glucose gemaakt. Dit wordt volgens verzoeker niet bewezen.

Verder stelt verzoeker dat een examen controleerbaar moet zijn. Voor het uitvoeren van een marginale toetsing is minstens vereist dat de rechter nog een voldoende spoor over het verloop van het examen terugvindt. Voor een mondeling examen betekent dit dat de vragen en minstens een in kort bestek weergegeven inhoud van de antwoorden terug te vinden is. Dit is *in casu* niet het geval.

Verweerde stelt het heden voor alsof er geen enkel bezwaar zou geweest zijn m.b.t. het verzoek van verzoeker om een onafhankelijke deskundige het examen te laten bijwonen, nu deze toch openbaar zijn. Nochtans ontkent verweerde niet dat er een vertrouwelijke e-mail is geweest waarin het bijwonen door een externe expert in alle bewoordingen werd ontraden. Het was ongebruikelijk, een blijk van wantrouwen en de professoren zouden publiek de deur mogen wijzen. Op basis hiervan heeft verzoeker niet verder willen aandringen, om de relatie niet nog verder te verzieken. Dit komt hem nu duur te staan, doordat hem beweringen in de mond worden gelegd die volstrekt onjuist maar niet verifieerbaar zijn.

Verder betwist verzoeker de inhoud van de antwoorden op het examen.

C. Beoordeling van de twee middelen

1. De grieven van verzoeker betreffen in eerste instantie dat verweerde het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad nr. 2.877 van 31 maart 2016 heeft geschonden. Verzoeker formuleert in dit verband drie middelonderdelen:

1.1. Wat het middelonderdeel met betrekking tot de toegekende faciliteiten ingevolge zijn functiebeperking betreft, heeft de Raad op basis van het dossier neergelegd in het kader van de beslissing van 15 april 2016 van de examencommissie Master Farmaceutische Zorg vastgesteld dat verzoeker zich niet heeft verzet wat de toegekende faciliteiten betreft die betrekking hebben op zijn functiebeperking (gebruik van gecommentarieerd geneesmiddelenrepertorium en extra voorbereidingsijd van 30 minuten). Als gevolg daarvan heeft de Raad deze ontvankelijke grief niet ten gronde onderzocht (zie arrest nr. 2.944).

Gezien deze goedkeuring van verzoeker voorafgaand aan het examen, is de Raad van oordeel dat verzoeker gevolg heeft gegeven aan het gezag van gewijsde van het arrest nr. 2.877 van 31 maart 2016.

Dit middelonderdeel is niet gegroned.

1.2. Een tweede middelonderdeel betreft de vraag van verzoeker om een externe waarnemer het examen te laten bijwonen die vertrouwd is met de materie. Op basis van het dossier neergelegd in het kader van de beslissing van 15 april 2016 blijkt dat de examencommissie beslist heeft enkel de ombudspersoon het examen te laten bijwonen als neutrale waarnemer.

De Raad heeft deze grief in zijn arrest nr. 2.944 als onontvankelijk beschouwd, omdat er op dat ogenblik geen sprake was van een *an sich* grieophoudende beslissing die een definitieve impact heeft wat de rechtspositie betreft van verzoeker met betrekking tot het examen.

Verzoeker herhaalt deze grief in het kader van de intussen definitieve negatieve examenbeslissing die ten aanzien van hem is genomen.

De Raad onderzoekt deze grief hierna ten gronde samen met het middel dat wordt behandeld onder punt 2. dat de motivering en redelijkheid van het mondeling examen van 27 mei 2016 betreft.

1.3. Een derde middelonderdeel betreft de toekenning van de eindscore en meer bepaald de puntenverdeling tussen de diverse subonderdelen. In zijn arrest nr. 2.877 heeft de Raad in dit verband geoordeeld dat:

“De Raad is van oordeel op basis van hoger vermelde overwegingen dat de door verweerde vastgelegde eindscore van 7/20, doorslaggevend bepaald door de score op het mondelinge examengedeelte, kennelijk onredelijk is, gezien de onduidelijk meegedeelde quoteringsregels (in het bijzonder de verdeling van de punten/gewichten over de verschillende subonderdelen van het opleidingsonderdeel), waarbij de evaluatie van de stage van zes maanden zoals meegeleed in de ECTS-fiche op geen enkele wijze weergave vindt in de eindscore (...).”

(...)

“Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie.”

Verweerdeelde in dit verband mee dat de examencommissie in het kader van de beslissing van 15 april 2016 verklaarde dat de verdeling van de punten over de verschillende onderdelen in het licht van de ECTS-fiche gebeurt, waarbij wordt gesteld dat het toegepaste beoordelingssysteem inhoudt dat een positieve stagebeoordeling een *conditio sine qua non* is om te slagen voor het opleidingsonderdeel, maar *an sich* de stage geen numerieke score oplevert in de totaalscore op het opleidingsonderdeel.

De Raad oordeelde in zijn arrest nr. 2.944 dat deze grief voorbarig is, zolang er ten aanzien van verzoeker geen effectieve examenbeslissing wordt genomen waardoor duidelijk wordt hoe hij op het opleidingsonderdeel ‘Stage (6 maanden) met stage-examens’ concreet is beoordeeld.

Verzoeker herhaalt deze grief in voorliggend beroepschrift, nu ten aanzien van hem een definitieve examenbeslissing is genomen.

De Raad stelt vast dat uit de examenbeslissing (stuk 1 verzoeker) blijkt dat volgende puntenverdeling tot de totaalscore heeft geleid:

“Daarvoor wordt volgende motivering gegeven:

Dit cijfer is als volgt samengesteld:

Medicatiehistorieken: 6 SP (individueel en groepswerk): totaal 13,7/20 (gewicht 6/30 studiepunten) (behouden punten)

Galenica-examen: 6 SP: totaal 14/20 (gewicht 6/30 studiepunten) (behouden punten)

Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie: 18 SP: 04/20 (gewicht 18/30 studiepunten) (punten van 27 mei 2016)

Als eindtotaal geeft dit 7,9/20, wat wordt afgerond naar 08/20.”

De Raad moet verwerende partij bijtreden en wijst op hoger weergegeven inhoud van zijn eerder genomen beslissing op dat punt.

Uit de totaalscore moet blijken dat alle op de ECTS-fiche en studiegids aangeduide evaluatievormen tot uiting komen in het resultaat. De beoordeling *in casu* gebeurt via een numerieke score. De Codex Hoger Onderwijs laat toe dat een hoger onderwijsinstelling opteert voor een andere beoordelingswijze dan een numeriek score op 20 om aan te geven in welke mate een persoon de leerresultaten heeft verworven. De keuze voor een andere beoordelingswijze, zoals een pass-failsysteem, moet in voorkomend geval wel expliciet worden gemotiveerd en vermeld (zie artikel II.225, §1 Codex Hoger Onderwijs¹), wat *in casu* niet blijkt uit het dossier. Ten minste moeten studenten voorafgaandelijk op de hoogte gebracht worden, temeer daar het de toepassing betreft van een niet-gebruikelijke beoordelingsvorm. Ook dit blijkt niet uit het dossier. Nog in de ECTS-fiche noch in de studiegids (stukken neergelegd door de partijen in de eerdere procedures waarvan de Raad inzage heeft gehad) wordt er melding gemaakt van een systeem waarbij de stage van zes maanden met stageverslag als een *conditio sine qua non* wordt beschouwd om te slagen, maar op geen enkelvlak weergave vindt in de toegekende numeriek score.

De Raad ziet ook niet in hoe de in de ECTS-fiche opgegeven twee van de vier eindcompetenties met een stage-examen *an sich* kunnen getoetst worden:

“ (...)

- *De student heeft zich het functioneren binnen een kwaliteitszorgsysteem eigen gemaakt en kent de administratieve en managementaspecten van een officina, inclusief aspecten van gezondheidseconomie (samenwerking met de beroepsverenigingen).*
  - *Hij/zij kan vlot samenwerken met collega's, artsen en gezondheidswerkers.*
- (...)”

Dit blijkt alleszins niet uit het dossier.

Elke universiteit bepaalt autonoom zijn eigen evaluatiesysteem, rekening houdend met de Europese voorschriften en de voorschriften die de toegang tot de beroepen bepalen (zie artikel

---

¹ Art. II.225.1 §1. *Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is. Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatbepaling heeft vastgelegd.*

II.67 Codex Hoger Onderwijs)². Voor de opleiding tot apotheker betreft de stage een Europese verplichting.

In het licht echter van het belang van deze stage, zoals blijkt uit de lange duur van de stage (zes maanden), de visitatierapporten (zie link in het verzoekschrift), de Europese voorschriften die een dergelijke stage verplichten, de ECTS-fiche en weergegeven eindcompetenties en stagegids van verweerde, de evaluatiesystemen van de overige universiteiten (stukken neergelegd naar aanleiding van de voorgaande procedure) waar de stage-evaluatie *an sich* voor 30-40 % van de totaalscore in rekening wordt gebracht, acht de Raad het kennelijk onredelijk om deze stage-evaluatie met stageverslag niet in overeenstemming met dit belang een puntengewicht te geven dat in de totaalscore tot uiting komt, temeer daar het toegepaste systeem waarbij de stage een soort van noodzakelijke toelatingsvoorwaarde is om op het einde van de opleiding aan het afsluitend stage-examen te kunnen deelnemen, niet op een eenduidige en schriftelijke wijze aan de studenten voorafgaandelijk is meegeedeeld.

Het middelonderdeel is gegrond

2. Een tweede middel van verzoeker betreft de motivering en de redelijkheid van het opnieuw aangelegde mondeling stage-examen van 27 mei 2016 waarop verzoeker 4/20 behaalde.

De Raad onderzoekt deze grief hierna ten gronde.

Net als bij andere examens geldt in het kader van een mondeling examen dat de Raad zich niet in de plaats kan stellen van de onderwijsinstelling wat de beoordeling betreft. De Raad toest wel of de examenbeslissing conform de decretale en reglementaire regels is genomen en of de beginselen van behoorlijk bestuur werden nageleefd.

---

² “Art. II.67.2 Het instellingsbestuur bepaalt voor elke opleiding een opleidingsprogramma dat bestaat uit een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen. Bij de vaststelling van het opleidingsprogramma leeft het instellingsbestuur de bij of krachtens de wet, het decreet of de Europese richtlijnen vastgelegde voorwaarden na die de toegang tot bepaalde ambten of beroepen reguleren. De Vlaamse Regering kan bij besluit nadere regels vastleggen voor de toepassing van deze bepalingen. Wat betreft de opleidingen die leiden tot de beroepen van arts, huisarts, verantwoordelijk algemeen ziekenverple(e)g(st)er, tandarts, dierenarts, vroedvrouw, apotheker en architect leeft het instellingsbestuur bij de vaststelling van het opleidingsprogramma de vereisten na bepaald in de Europese richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. De instellingsbesturen geven in hun onderwijsreglement duidelijk aan hoe zij in hun opleidingsprogramma’s beantwoorden aan de voorwaarden uiteengezet in de richtlijn.....”

Specifiek wat mondelinge examens betreft, zal een student die beweert een bepaald antwoord te hebben gegeven dit ook voldoende overtuigend aannemelijk moeten maken bij de Raad ingeval de docent anders beweert. Het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid dat kleeft aan de examiner noopt hiertoe.

Anderzijds mag wel van een docent verwacht worden dat hij minimale maar precieze aantekeningen maakt tijdens het examen over de gegeven antwoorden en vragen. Deze notities moeten ook voorgelegd worden aan de Raad; zo niet kan de Raad niet oordelen of het toegekende cijfer in overeenstemming is met het redelijkheidsbeginsel. In dat geval is de examenbeslissing onvoldoende gemotiveerd. De Raad verwacht ook dat voor een mondeling examen een vergelijking kan gemaakt worden tussen de gegeven antwoorden en de antwoordsleutel van de docent. Deze elementen zijn noodzakelijk om willekeur tijdens de beoordeling van examens te voorkomen. Ook hier geldt wel dat een strenge beslissing *an sich* niet een kennelijk onredelijke beslissing is.

In casu onderzoekt de Raad voorliggende examenbeslissing binnen deze aangegeven contouren en doet de Raad volgende vaststellingen:

In het dossier is er geen weerslag te vinden van aantekeningen gemaakt tijdens het mondelinge examen noch van een antwoordsleutel.

In de examenbeslissing (stuk 1 verzoekende partij) wordt wel kort uitdrukkelijk inhoudelijk gemotiveerd welke inhoudelijk vaststellingen gedaan zijn om te concluderen dat verzoeker niet over de nodige basiskennis beschikt om te kunnen afstuderen (het betreffende examen is het enige waarvoor verzoeker niet is geslaagd of vrijgesteld). Doorslaggevend was het verkeerde antwoord op de vraag of er bij het optreden van een hypo bij een diabetespatiënt glucose diende toegediend te worden. Daarnaast werden enkele gebruiken/begrippen/therapieën aangehaald die niet gekend waren door verzoeker.

Verzoeker ontket ten stelligste dat hij de doorslaggevende vraag over glucose verkeerd heeft beantwoord en weerlegt ook op gedetailleerde wijze de overige beweerde onjuistheden.

Een *post factum* motivering zoals in voorliggend dossier die wordt aangebracht door de betreffende professoren die de examenbeslissing hebben genomen kan bijkomende verduidelijking bieden, maar een gebrek aan enige weergave van het verloop van het examen via notities en een uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van deze beweringen door de verzoeker maakt het de Raad gezien de context bijzonder moeilijk om te oordelen. De

aanwezigheid van minimale notities opgesteld door de docenten tijdens het examen en een modelantwoord/antwoordsleutel is cruciaal.

De Raad stelt verder vast dat wat het mondelinge examen betreft op de uitdrukkelijke vraag van verzoeker om een externe waarnemer het examen te laten bijwonen niet is ingegaan door de verwerende partij. De Raad wenst zeker niet de neutraliteit van een ombudsman in vraag te stellen. Zoals ook specifiek in de Codex Hoger Onderwijs (artikel II.279) en het OER (artikel 12.2) is voorzien heeft de ombudsman als taak bemiddelend op te treden in het kader van conflicten die rijzen tussen docenten en studenten, in het bijzonder tijdens examens. Of het daarbij opportuun is om een ombudsman als externe waarnemer te laten optreden tijdens het examen moet in de specifieke context worden bekeken. *In casu* blijkt uit het dossier dat de Raad - gezien de geladen context - de specifieke opdracht heeft gegeven om de modaliteiten van het nieuwe examen in overleg vast te leggen. Uit het dossier blijkt ook dat verzoeker specifiek naar een niet aan de universiteit verbonden externe waarnemer heeft gevraagd die deskundig is op het vlak van de materie. In die zin stelde hij voor om een apotheker-stagemeester als waarnemer toe te laten. Uit het dossier blijkt echter dat verwerende partij *in fine* niet wenste in te gaan op deze vraag (beslissing van de examencommissie van 15 april 2016) en alleszins afkeurend was ten aanzien van deze vraag (zie vertrouwelijke e-mail van 3 mei 2016 waarnaar verwiesen wordt in de antwoordnota van verweerde en in het verzoekschrift). Gezien het een openbaar examen betreft heeft verzoeker in principe recht op de aanwezigheid van een dergelijke waarnemer. Het toegevoegde onderwijs- en examenreglement van verweerde legt hieromtrent geen specifieke beperkingen op en voorziet wel explicet in de mogelijkheid dat de facultaire ombudsman optreedt als waarnemer (artikel 12.2.7).

Verzoeker kon inderdaad dit recht afdwingen, wat als student in een ondergeschikte positie die nog een examen dient af te leggen alvorens een diploma te kunnen behalen niet voor de hand liggend is. Gezien de geladen context van deze evaluatie is de Raad van oordeel dat het aan de verweerde was om hierop positief te reageren. *In casu* was het zeer eenvoudig om een collega-docent van een andere universiteit - in overleg tussen beide partijen aangeduid - die vertrouwd is met het afleggen van dit specifieke stage-examen officina voor apothekers te vragen om als waarnemer deel te nemen aan het examen.

Dit gegeven, in samenhang met de gebrekkige motivering van het mondelinge examen, brengt de Raad ertoe om vast te stellen dat de evaluatie van dit mondelinge examen in deze specifieke

geladen context niet met de nodige zorgvuldigheid tot stand is gekomen en kennelijk onredelijk is. Dit kan in principe niet anders dan rechtgezet worden door een nieuwe examenkans te organiseren (zo gewenst door verzoeker), waarbij de modaliteiten in onderling overleg worden vastgesteld en verzoeker tenminste de eerder behaalde examenscore behoudt.

Het middel is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de examenbeslissing van 10 juni 2016.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk tegen 31 augustus 2016 een nieuwe beslissing, nadat – in overleg met verzoekende partij – de modaliteiten van een eventueel nieuw stage-examen zijn vastgelegd, rekening houdend met de overwegingen die de Raad heeft gemaakt, onder meer wat betreft de aanwezigheid van een externe waarnemer. Bij de vastlegging van de totaalscore dient rekening te worden gehouden met een redelijk puntengewicht voor de stage-evaluatie, conform wat in de ECTS-fiche is bepaald wat betreft de competenties en het belang van de stage in het volledige opleidingsonderdeel.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 13 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris	De voorzitter
Freya Gheysen	Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep

dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.973 van 19 juli 2016 in de zaak 2016/157

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 mei 2016 waarbij het intern beroep (onder voorbehoud) ontvankelijk, maar niet gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 13 juli 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED] en advocaat [REDACTED], die verschijnen voor de verzoekende partij, en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de Geneeskunde”.

Op 15 september 2015 stelde ze zich kandidaat om toegelaten te worden tot de master-na-master in de specialistische geneeskunde, en meer bepaald tot de specialisatie-opleiding geriatrie.

Op 19 oktober 2015 besliste een gelegenheidscommissie van de Faculteit geneeskunde van verwerende partij om verzoekende partij geen plaats toe te kennen binnen het contingent voor specialisatie van verwerende partij.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 november 2015 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 12 november 2015 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat zij niet bevoegd is en dat het beroep bijgevolg onontvankelijk is.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 12 november 2015 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 november 2015 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 in de zaak 2015/648 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“1. De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen (hierna ‘de Raad’ genoemd) stelt op basis van voorliggend dossier vast dat om te worden toegelaten tot de academische vervolgopleiding in de specialistische geneeskunde (de Master- na masteropleiding) een student in het bezit moet zijn van een zgn. “*universitair attest*” of “*aanvaardingsattest*”. Voorliggend beroep heeft betrekking op de weigering tot afgifte van het voormelde aanvaardingsattest, wat impliceert dat verzoekende partij niet toegelaten wordt tot de master- na masteropleiding in de specialistische geneeskunde. Het feit dat voorliggend attest eveneens een vereiste is om de stages in het kader van de beroepsopleiding met het oog op de beroepserkenning te mogen aanvangen is niet direct relevant in het kader van de huidige beoordeling over de bevoegdheid van deze Raad.

2. De Raad wenst vooreerst te stellen dat het verweermiddel van verwerende partij dat het *in casu* niet om een student gaat die ingeschreven is in een bepaalde opleiding, waarmee een diplomacontract werd afgesloten *in se* niet doorslaggevend is bij het al dan

niet bevoegd verklaren van de Raad. Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat:

“.....De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

De Raad heeft in die zin reeds eerder geoordeeld dat (zie besluit nr. 2012/074):

“De Raad zag in het licht hiervan niet in waarom de uitslag van een toelatingsproef niet als een studievoortgangsbeslissing kan worden beschouwd in hoofde van iemand die zich slechts voor een opleiding kan inschrijven na het slagen voor een toelatingsproef.

....

De Raad is van oordeel dat de toelatingsproef om ingeschreven te worden voor een opleidingsonderdeel of een opleiding, bedoeld is om na te gaan of de kandidaat-student(e) vanuit zijn of haar vooropleiding of eerder verworven competenties of kwalificaties aan de vereiste voorwaarden voldoet om voor dat opleidingsonderdeel of opleiding ingeschreven te worden in de onderwijsinstelling waar de toelatingsproef werd afgelegd.

Dit is des te meer het geval bij een toelatingsproef voor een opleidingsonderdeel of een opleiding met een artistieke inslag, waarbij gepeild wordt of de kandidaat-student(e) de minimale aanleg heeft om, in normale omstandigheden en met een voldoende studie-efficiëntie, het opleidingsonderdeel of de opleiding met succes te volgen.

De Raad is van oordeel dat in deze gedachtegang de beslissing over het al dan niet slagen voor een artistieke toelatingsproef kan worden beschouwd als een examenbeslissing in ruime zin, waarvoor de Raad bevoegd is om over de eventuele betwistingen uitspraak te doen. Dit oordeel sluit aan bij de overwegingen zoals verwoord in het arrest van de Raad van State nr. 200.012 van 26/1/2010.

.....”

De bevoegdheidsvraag die hier voorligt, lijkt de Raad *prima facie* gelijklopend met wat in het hiervoor geciteerde besluit aan bod komt. Betreft het *in casu* een betwisting die een evaluatie inhoudt van de competenties van een persoon om na te gaan in hoeverre deze vanuit zijn/haar vooropleiding of eerder verworven competenties of kwalificaties kan worden toegelaten tot een bepaalde opleiding? Betreft dit een studievoortgangsbeslissing waarvoor op grond van de artikelen I.3, 69° en II.283 tot II.285 van de Codex Hoger Onderwijs zowel een intern beroep als een extern beroep bij de Raad openstaat? Verder in dit arrest wordt deze vraagstelling onderzocht.

3. Verzoekende partij wijst op het arrest van de Raad van State nr. 200.012 van 26 januari 2010, waarin als volgt werd overwogen:

“Nog steeds in de huidige stand van de procedure lijkt een andere lezing van het decreet en van de bedoeling van de decreetgever overigens op gespannen voet

te komen met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. De decreetgever heeft er immers nu eenmaal voor geopteerd om voor het hoger onderwijs een gespecialiseerd rechtscollege op te richten dat bevoegd is om, na uitputting van een administratief beroep en volgens een geëigende procedure in eerste aanleg uitspraak te doen over betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en dat bij eventuele inwilliging van het beroep aan de onderwijsinstelling ook specifieke verplichtingen mag opleggen. Het valt moeilijk te verantwoorden waarom bij bepaalde studievoortgangsbeslissingen, die naar hun aard en gevolg amper te onderscheiden zijn van elkaar, de aanvrager voor de ene wel en de andere niet de mogelijkheid heeft om een verzoek tot heroverweging in te dienen en vervolgens de ene wel en de andere niet aan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen voorgelegd mag worden.” (eigen onderlijning)

In zijn besluit van 30 september 2014 nr. 2014/113 heeft deze Raad (zoals verzoekende partij aangeeft) in opvolging van dit arrest gesteld dat een grondwetsconforme interpretatie van een ‘examenbeslissing’ mogelijk is en dat deze techniek de Raad toelaat, en zelfs verplicht, de interpreteerbare wetgevende norm in het kader van het voorliggende externe beroep te zuiveren van de ongrondwettige interpretatie zonder dat hij zich tot het Grondwettelijk Hof dient te richten via de incidentele grondwettigheidstoetsing (artikel 26,§2 en §4 Bijz. W. GwH). De Raad van State heeft in zijn arrest nr. 232.534 van 13 oktober 2015 geoordeeld dat de genomen beslissing geen ‘examenbeslissing’ betrof in de zin van artikel I.3, 69°. De Raad van State heeft zich verder niet uitgesproken over de al dan niet bevoegdheid, maar het verder onderzoek naar de bevoegdheid in het licht van artikel I.3, 69° aan deze Raad opgedragen.

De Raad gaat bij het verder onderzoek naar zijn bevoegdheid om de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 te behandelen uit van een ruime lezing van zijn bevoegdheidsomschrijving conform met wat de Raad van State in dat verband heeft bepaald in het hoger geciteerd arrest nr. 200.012 van 26 januari 2010.

4. Verzoekende partij stelt in dit verband dat de Raad in het verleden reeds gesteld heeft dat uit al de mogelijke interpretaties van art. I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs een grondwetsconforme interpretatie gekozen moet worden. Volgens haar mag de invulling van het begrip ‘studievoortgangsbeslissing’ zich niet beperken tot een strikte lezing van de oplijsting die in de Codex Hoger Onderwijs wordt gegeven.

De beslissingen waarvoor de Raad bevoegd is verklaard zijn de volgende: studievoortgangsbeslissingen:

- a) een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eendoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel;
- b) een examentuchtbeslissing, zijnde een sanctie opgelegd naar aanleiding van examenfeiten;
- c) de toekenning van een bewijs van bekwaamheid, dat aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven;
- d) de toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen;
- e) een beslissing waarbij het volgen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld;
- f) het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel II.245;
- g) het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven;
- h) een beslissing inzake gelijkwaardigheid van een buitenlands diploma van hoger onderwijs met een Vlaams diploma van hoger onderwijs genomen krachtens artikel II.256;

Belangrijk in deze context is om na te gaan wat gemeenschappelijk is aan deze in artikel I.3, 69° opgesomde studievoortgangsbeslissingen, waarvan de decreetgever het noodzakelijk acht om deze aan de bevoegdheid van de Raad toe te vertrouwen.

De Raad overloopt hierna de diverse studievoortgangsbeslissingen die door de hogeronderwijsinstellingen worden genomen in het kader van hun onderwijsopdracht:

- In het geval van een examenbeslissing blijkt duidelijk uit de decretale bewoordingen dat het een eindbeoordeling van de competenties van een student betreft, en meer specifiek de erkenning dat een student blijkens een evaluatie (examen in de ruime zin) de competenties eigen aan een bepaald (deel)opleidingsonderdeel of opleiding in zijn geheel heeft verworven.

- De toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen kan door de instelling worden onderzocht, al dan niet voorafgaand aan een inschrijving. Artikel II.241 Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de instellingen op basis van eerder verworven kwalificaties of een bewijs van bekwaamheid een onderzoek uitvoert naar de verworven competenties van de studenten op basis van stukken. De instelling kan het onderzoek ook laten verlopen via een ‘bekwaamheidsonderzoek’. Dit kan, zoals uit de praktijk blijkt, allerlei

vormen aannemen zoals bv. een taalexamen. Het onderzoek dat de instelling uitvoert, betreft de inhoudelijke aansluiting tussen de beoogde competenties/leerresultaten van het betrokken opleidingsonderdeel, of deel ervan, waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd, en de geattesteerde EVK's of EVC's die de student of persoon kan aantonen.

- Een beslissing waarbij het volgen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld, betreft *in fine* een beslissing voorafgaand aan de start van een opleiding, waarbij bepaald wordt of een student al dan niet rechtstreeks kan worden toegelaten tot een vervolgopleiding. Ook in dat geval gaat er een onderzoek/beoordeling van de competenties vooraf, op basis waarvan al dan niet een schakel- of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en ook de inhoud en de omvang van dat programma in voorkomend geval wordt bepaald. De beslissing wordt genomen na onderzoek van de inhoudelijke verwantschap tussen de leerresultaten/competenties van beide opleidingen. In het kader van een al dan niet rechtstreekse toelating, waarvoor de Raad op grond van dit punt e) bevoegd is, kan de beslissing ook afhankelijk gemaakt worden van een onderzoek naar de bekwaamheid van een student om bv. de master- na masteropleiding aan te vatten (zie artikel II.190 §2). Ook een dergelijk onderzoek kan allerlei vormen aannemen. In voorkomend geval kan al dan niet een voorbereidingsprogramma worden opgelegd.

- Het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel II.246 waarvoor de Raad bevoegd is, gebeurt eveneens op basis van een voorafgaand onderzoek van de instelling naar de bereikte resultaten van een student waarbij een inschatting wordt gemaakt van zijn capaciteiten/competenties om een bepaalde opleiding met succes af te werken binnen een redelijke termijn op basis van zijn reeds afgelegd studietraject, al dan niet in de eigen opleiding/instelling. Ook deze beslissing vergt *in fine* een onderzoek naar competenties van een student in het kader van een bepaalde opleiding.

- Wat de studievoortgangsbeslissing betreft die het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt zich nog niet eerder heeft ingeschreven: een dergelijke beslissing houdt opnieuw een beoordeling in, voorafgaandelijk aan de inschrijving, van de competenties van een student om het betreffende opleidingsonderdeel op te nemen

met als gevolg een opname in het curriculum en studiecontract van de student. Hier kunnen volgtijdelijkheidsregels op grond van reeds bereikte leerresultaten/competenties spelen, maar kan ook de zwaarte van het studieprogramma een rol spelen.

- Wat tot slot rechtstreekse diplomering betreft, heeft de Raad van State (arrest nr. 200.012 van 26 januari 2010) gesteld dat het gaat om een beoordeling van de competenties van een persoon met het oog op de uitreiking van een diploma en dit derhalve een evaluatiebeslissing in de ruime zin betreft die onder de bevoegdheid van de Raad valt.

De studievoortgangsbeslissingen h) en c) vallen buiten de scoop van de door de onderwijsinstelling genomen beslissingen:

- De toekenning van een bewijs van bekwaamheid gebeurt op niveau van de associaties door een validerende instantie en kadert in principe niet binnen de onderwijsopdracht van de instellingen zelf. Het gaat wel om een valorisatie van eerder verworven competenties waarvoor de kandidaat dan een attest verwerft (een bewijs van bekwaamheid). De valorisatie gebeurt aan de hand van een vergelijking van de verworven competenties met de leerresultaten van een bepaalde opleiding of opleidingsonderdeel. Op basis van dit bewijs van bekwaamheid kan de onderwijsinstelling in een tweede fase een vrijstelling toekennen.
- Beslissingen inzake de erkenning van de gelijkwaardigheid van het buitenlands studiebewijs uitgereikt in het hoger onderwijs en het onderzoek met betrekking tot de niveaugelijkwaardigheid worden genomen door de erkenningsautoriteit Naric. Ook hier gaat het *in fine* om een valorisatie van eerder verworven competenties/kwalificaties op grond waarvan een diploma voor een bepaalde opleiding als gelijkwaardig wordt beschouwd.
- Verder onderscheidt zich de beslissing b) duidelijk van de overige studievoortgangsbeslissingen omdat hier het voorwerp het opleggen van een tuchtsanctie betreft, weliswaar in de context van een examen.

Al deze beslissingen (met uitzondering van een examentuchtbeslissing) hebben naar het oordeel van de Raad gemeenschappelijk dat *zij in se* een beoordeling/valorisering inhouden van de competenties van een persoon. Een dergelijk onderzoek naar de competenties kan gebeuren al dan niet voorafgaand aan een opleiding en kan diverse

vormen aannemen. In functie van de soort studievoortgangsbeslissing opgesomd in artikel I.3, 69° kan het bestaan uit een klassiek examen of vorm van permanente evaluatie, een assessment, een bekwaamheidsonderzoek, een inhoudelijke vergelijking van verworven competenties op grond van stukken, ... Al deze studievoortgangsbeslissingen hebben directe gevolgen voor zijn of haar studievoortgang in een bepaalde opleiding. Er is dus ook telkens een duidelijke link met een bepaalde opleiding en de verdere studievoortgang. Zoals hoger reeds aangehaald kan het gaan om al dan niet ingeschreven studenten. De gemeenschappelijke criteria zijn derhalve: evaluatie/beoordeling/valorisatie van competenties; link met een bepaalde opleiding; met een vorm van attestering (toelating/aanvaarding/vrijstelling/creditbewijs/diploma) die effect heeft op de studievoortgang.

5. Bij de oprichting van de Raad heeft de decreetgever ervoor gekozen om aan de Raad geen algemene bevoegdheid toe te kennen voor (alle) eenzijdige beslissingen die door een hogeronderwijsinstelling in het kader van haar onderwijsopdracht ten aanzien van een student worden genomen. In de loop der jaren werden in het kader van een flexibele context van het hoger onderwijs naast de ‘examenbeslissing’ ook andere studievoortgangsbeslissingen, die een attestering van de bekwaamheid (al dan niet voorafgaand aan de opleiding) betreffen, uitdrukkelijk toegevoegd aan de lijst van beslissingen waarvoor de Raad bevoegd is (zoals hoger aangegeven).

Door toename over de jaren heen van de opgesomde studievoortgangsbeslissingen wordt de juiste bepaling van de bevoegdheid van de Raad op basis van deze lijst echter steeds complexer omdat ze vaak ook afhangt van de concrete formulering van het beroepschrift of de formulering van de beslissing, of omdat er een inhoudelijke verwevenheid is tussen verschillende soorten beslissingen.³ Zolang er echter decretaal geen ruimere invulling van de bevoegdheden gebeurt, waardoor de rechtszekerheid zou gebaat zijn, is de Raad in principe enkel bevoegd voor die aspecten die haar uitdrukkelijk zijn toegewezen. Dit wil zeggen dat een bepaalde beslissing steeds onder de decretaal omschreven studievoortgangsbeslissingen moet kunnen gebracht worden.

---

³ Zie de aanbevelingen in het jaarverslag 2014 van de Raad.

Het komt de Raad dus niet toe om zelf zijn uitdrukkelijk toegewezen bevoegdheid uit te breiden met nieuwe soorten van beslissingen in het licht van een grondwettelijke interpretatie, tenzij voorafgaand een arrest van het Grondwettelijk Hof hem hiertoe de ruimte geeft.⁴ De vraag die wel rijst, is of de Raad de hem toegewezen bevoegdheid meer homogeen kan benaderen op grond van het gelijkheidsbeginsel of vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid. De Raad is van oordeel dat in het licht van het arrest nr. 200.012 van 26 januari 2010 van de Raad van State een dergelijke grondwetsconforme interpretatie van een studievoortgangsbeslissing mogelijk moet zijn. De Raad van State heeft in de context van dat arrest gesteld dat de ‘rechtstreekse diplomering’ (hoewel niet *expressis verbis* voorkomend in de decretale opsomming), door haar gemeenschappelijke aard en gevolg amper te onderscheiden van de overige studievoortgangsbeslissingen, wel degelijk tot de bevoegdheid van de Raad behoort. Het betrof *in casu* een eendoordeel over de reeds elders verworven competenties en kwalificaties met het oog op het rechtstreeks uitreiken van een diploma, wat *in se* een combinatie betreft van hoger aangehaalde studievoortgangsbeslissingen a) (examenbeslissing) en d) (vrijstellingsbeslissing op grond van EVC-EVK). De Raad van State heeft naar het oordeel van deze Raad met dit arrest de weg aangegeven naar een meer homogene benadering van de bevoegdheid van de Raad.

In de lijn hiervan kan gesteld worden dat, ingeval een bepaalde beslissing aan de gemeenschappelijke kenmerken (wat aard en gevolg betreft) beantwoordt, die de Raad hoger heeft vastgesteld, eigen aan de genoemde decretaal uitdrukkelijk toegewezen studievoortgangsbeslissingen, deze als een studievoortgangsbeslissing *sensu lato* kan beschouwd worden waarvoor de Raad bevoegd is.

6. In het licht van het voorgaande wordt verder onderzocht in hoeverre de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 beschouwd kan worden als een studievoortgangsbeslissing en derhalve beantwoordt aan de hoger opgesomde gemeenschappelijke criteria.

De Raad leest in de antwoordnota van verwerende partij dat deze beslissing wordt genomen op basis van een bekwaamheidsonderzoek en een vergelijkende selectie van

---

⁴ Zie ook hieromtrent het arrest nr. 2.801 van 27 januari 2016 in de zaak 2015/599.

de kandidaten. Verwerende partij stelt verder in haar antwoordnota dat er *in casu* geen enkele evaluatie van enige opleiding of onderdeel daarvan aan de orde is, noch dat het gaat om een valorisatie van eerder verworven competenties. Verwerende partij verwijst ook in dit verband naar een arrest van de Raad van State van 13 oktober 2015 waarin de kwalificatie van de toekenning of weigering van een aanvaardingsattest als ‘examenbeslissing’ zeer nadrukkelijk werd afgewezen.

Zonder in te gaan op de specificiteit van de hoger vermelde zeer complexe zaak (besluit nr. 2014/113 van 30 september 2014) heeft, zoals hoger reeds aangegeven, de Raad van State (zonder zich zelf uit te spreken over de bevoegdheid van deze Raad) weliswaar in zijn arrest nr. 232.534 van 13 oktober 2015 *in concreto* in de betreffende zaak geoordeeld dat er geen sprake was van een examenbeslissing (en ook niet, in ruimere formulering, van een evaluatiebeslissing) in de zin van artikel I.3, 69°. Dit verhindert echter niet dat ook in voorliggende zaak de *in concreto* genomen beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 getoetst wordt op haar onderscheid naar aard en gevolg met de studievoortgangsbeslissingen opgesomd in de Codex Hoger Onderwijs.

De Raad stelt dat bij het onderzoek *in casu* naar in hoeverre er in dit dossier inhoudelijk een beoordeling van de competenties, die in het kader van de master- na masteropleiding specialisatiegeneeskunde worden vooropgesteld, aan de orde is, de bewoordingen van de beslissing van de gelegenheidscommissie doorslaggevend zijn.

Om te oordelen of in voorliggende zaak de door de gelegenheidscommissie genomen beslissing om het aanvaardingsattest niet toe te kennen al dan niet als een studievoortgangsbeslissing kan beschouwd worden, moet de Raad dus voorliggende beslissing en de achterliggende beweegreden onderzoeken.

De beslissing van 19 oktober 2015 van de gelegenheidscommissie luidt:

“De commissie beslist unaniem dat [verzoekende partij] niet gerangschikt wordt en dat zij niet in aanmerking komt voor een plaats binnen het contingent [van verwerende partij] voor de discipline waarin zij opgeleid wil worden. De door [verzoekende partij] behaalde studieresultaten wegen immers niet op tegen de vaststelling van de commissie dat [verzoekende partij] heeft doen blijken dat zij niet over de vereiste professionele kwaliteiten en waarden (zoals respect, inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid) beschikt waar een toekomstig arts-specialist in de Geriatrie aan moet voldoen. De commissie houdt bij haar beoordeling bovendien rekening met de trage studievoortgang en het bijzonder

lange studietraject van [verzoekende partij] in het kader van de basisopleiding Bachelor en Master in de Geneeskunde.”

De Raad is van oordeel dat voorliggende beslissing *sensu stricto* geen examenbeslissing betreft waarbij een eindoordeel wordt gegeven over een opleidingsonderdeel of een opleiding in zijn geheel en dit ook niet *sensu stricto* een andere van de in artikel art. I.3, 69° opgesomde studievoortgangsbeslissingen betreft.

Zoals eerder gesteld laat het hoger aangehaalde arrest van de Raad van State naar het oordeel van de Raad wel toe om de invulling van wat een studievoortgangsbeslissing is meer homogeen te benaderen op basis van gemeenschappelijke kenmerken in de zin van “een beoordeling van competenties in de context van een opleiding die leidt tot een vorm van attestering met belang voor de studievoortgang”.

De Raad stelt vooreerst vast dat in de beslissing van 19 oktober 2015 de aangegeven juridische en feitelijke overwegingen *prima facie* echter niet toelaten om duidelijk vast te stellen op basis van welke precieze grond tot de evaluatie ten aanzien van de verzoekende partij is besloten. De beslissing stelt dat

“zij niet over de vereiste professionele kwaliteiten en waarden (zoals respect, inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid) beschikt waar een toekomstig arts-specialist in de Geriatrie aan moet voldoen. De commissie houdt bij haar beoordeling bovendien rekening met de trage studievoortgang en het bijzonder lange studietraject van [verzoekende partij] in het kader van de basisopleiding Bachelor en Master in de Geneeskunde.”

Ook in het kader van de reguliere opleidingsonderdelen wordt onder meer als leerresultaat vooropgesteld dat het beheersen van de algemene en specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar, moeten worden verworven (artikel II.141, 4,e) Codex Hoger Onderwijs).

Heeft de commissie zich gebaseerd op resultaten van opleidingsonderdelen of deelopleidingsonderdelen, en zo ja op welke? Zijn deze resultaten definitief vastgelegd? Werd *in casu* een nieuw onderzoek/assessment verricht naar deze beroepsgerichte competenties en attitude op basis waarvan verzoekende partij is beoordeeld en niet geschikt verklaard? Werd de beslissing genomen op basis van eerder reeds verworven

competenties in het kader van de opleiding geneeskunde die in het kader van huidige beoordeling, niet als voldoende beschouwd werden om te worden gevaloriseerd?

Uit de lezing van voorliggende beslissing blijkt wel duidelijk dat de gelegenheidscommissie heeft geoordeeld dat verzoekende partij niet over de nodige competenties (vereiste professionele kwaliteiten en waarden (zoals respect, inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid)) beschikt om een attest te krijgen. Dat dit tot gevolg heeft dat verzoekster niet wordt geselecteerd en derhalve niet kan worden ingeschreven is *in se* niet de beslissing die de Raad onderzoekt, maar wel de onderliggende beslissing, met name: de vraag of de beoordeling over de competenties van verzoekster regelmatig en niet kennelijk onredelijk is gebeurd. Het is derhalve niet de niet-selectie of niet- inschrijving *in se* die in voorliggend dossier voorligt, maar wel de evaluatiebeslissing over de door verzoekster bereikte competenties/beroepsattitude in vergelijking met de begincompetenties die noodzakelijk zijn voor het volgen van een master- na masteropleiding in de Specialistische Geneeskunde. Dit is een studievoortgangsbeslissing die de Raad moet kunnen beoordelen op regelmatigheid en redelijkheid.

7. Op basis van de lezing van de beslissing van 19 oktober 2015 concludeert de Raad dat deze beslissing een *ex post* beoordeling inhoudt van de beroepsgerichte competenties van de verzoekende partij om in aanmerking te komen voor een attest waaruit blijkt dat ze succesvol een master- na masteropleiding kan volgen, wat naar het oordeel van de Raad als een studievoortgangsbeslissing *sensu lato* kan begrepen worden. Dit is *in se* naar aard en gevolg niet anders dan bv. een beslissing van een examencommissie over het bereiken van de competenties gelinkt aan een bepaald opleidingsonderdeel en de uitreiking van een creditbewijs (artikel I.3, 69°, a). Dit is *in se* ook naar aard en gevolg niet anders dan een beslissing van een toelatingscommissie om een student niet rechtstreeks toe te laten tot een vervolgopleiding op basis van zijn kwalificaties en hem/haar al dan niet een voorbereidingsprogramma op te leggen (artikel I.3, 69°, e). Dit is *in se* naar aard en gevolg ook niet anders dan bepalen dat een persoon niet over de nodige competenties beschikt om een vrijstelling te bekomen (artikel I.3, 69°, d) of om rechtstreeks gediplomeerd te worden. In al deze gevallen heeft er een beoordeling /valorisatie plaats van de competenties gelinkt aan een bepaalde opleiding en wordt de studievoortgang belemmerd of al dan niet stopgezet. De beslissing van de

gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 beantwoordt naar het oordeel van de Raad aan de gemeenschappelijke kenmerken van deze studievoortgangsbeslissingen.

De Raad stelt dan ook dat hij in het licht van het hoger geciteerde arrest van de Raad van State bevoegd is om deze zaak te onderzoeken. Bijgevolg moet de beslissing van de interne beroepsinstantie op grond waarvan het beroep is afgewezen wegens niet ontvankelijkheid worden vernietigd.

In de huidige lezing van het dossier moet de beslissing beschouwd worden als een studievoortgangsbeslissing *sensu lato* en moet de interne beroepsinstantie in eerste instantie de grond van deze beslissing verduidelijken en een onderzoek doen naar de middelen ten gronde die verzoekende partij heeft voorgelegd in het kader van het interne beroep.

Gezien de Raad zich op basis van de huidige meegedeelde beslissing bevoegd acht, is de in ondergeschikte orde gevraagde voorlegging van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof niet aan de orde in de huidige stand van de procedure.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.806 d.d. 2 februari 2016 in de zaak 2015/648 beslist de voorzitter van de interne beroepsinstantie dat hij, in zijn hoedanigheid als voorzitter van de interne beroepsinstantie, nog steeds van oordeel is dat de interne beroepsinstantie niet bevoegd is om kennis te nemen van het beroep tegen de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015, nu deze beslissing niet kan worden beschouwd als een studievoortgangsbeslissing in de zin van artikel 151 van het Onderwijs- en Examenreglement, met de facultaire aanvullingen van de faculteit Geneeskunde en Farmacie, zodat het beroep bijgevolg onontvankelijk is. Daarna wijst de voorzitter van de interne beroepsinstantie erop dat door verwerende partij werd beslist om een cassatieberoep bij de Raad van State in te stellen tegen het arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 van de Raad voor Betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.

Dit werd bij aangetekend schrijven van 29 februari 2016 aan de verzoekende partij meegedeeld.

Bij aangetekend schrijven van 4 maart 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.929 van 11 mei 2016 in de zaak 2016/081 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“Een vernietigingsbeslissing van de Raad heeft verregaande gevolgen in die zin dat de vernietigde bestuurshandeling *ex tunc* en in principe met effect *erga omnes* uit de rechtsorde wordt verwijderd. De mate van rechtsherstel wordt door de bestuurlijk bevoegde instantie binnen de contouren van een arrest en de daarin opgenomen randvoorwaarden zelf ingevuld. De mate en snelheid van het rechtsherstel kan ook worden bepaald door bijkomende procedures die worden ingesteld, zoals een cassatieprocedure. Een dergelijke beroepsprocedure werkt niet schorsend.

Voorliggend arrest heeft alleszins in de huidige stand van het geding ‘gezag van gewijsde’. Dit houdt in dat na vernietiging, de instelling bij het nemen van een nieuwe beslissing rekening moet houden met de overwegingen van de Raad die geleid hebben tot de vernietiging. Verzoekende partij beroep zich *in casu* in hoofdorde op de miskenning van dit gezag van gewijsde en de rechtskracht van het arrest van 2 februari 2016.

In casu heeft het arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 zich beperkt tot een bevoegdheidsonderzoek van deze Raad en bijgevolg van de interne beroepsinstantie van de verwerende partij, conform artikel 151 van het OER (zie stuk 21 van verwerende partij). Deze Raad heeft op 2 februari 2016 geoordeeld dat de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 een ‘studievoortgangsbeslissing’ betreft waarvoor op grond van de artikelen I.3, 69° en II.283 tot II.285 van de Codex Hoger Onderwijs zowel een intern beroep als een extern beroep bij de Raad openstaat (zie stuk 19 van verwerende partij). In opvolging van dit arrest diende de interne beroepsinstantie van verwerende partij, zoals bepaald in artikel 151 van het OER, het beroep alleszins *ratione materiae* ontvankelijk te verklaren, om vervolgens de grond van deze zaak te onderzoeken en een antwoord te formuleren op de ten gronde ingeroepen middelen van verzoekster die betrekking hebben op de schending van de rechten van verdediging, de motiveringsplicht, de motiveringsgrond en het redelijkheidsbeginsel.

De Raad stelt echter vast dat verwerende partij in haar beslissing van 29 februari 2016 van de voorzitter van de interne beroepsinstantie heeft geoordeeld dat de interne

beroepsinstantie alsnog onbevoegd is en dat het beroep onontvankelijk is *ratione materiae*, gezien het geen studievoortgangsbeslissing is waarvoor de interne beroepsinstantie op grond van de Codex Hoger Onderwijs en het OER bevoegd is. De Raad kan met verzoekster niet anders dan concluderen dat dit een flagrante miskenning is van de duidelijke draagwijdte van het arrest van 2 februari 2016 van deze Raad.

Verwerende partij stelt dat, in opvolging van dit arrest, het aan de interne beroepsinstantie is om zowel de ontvankelijkheid als de grondheid van de initiële beslissing opnieuw te onderzoeken. Verwerende partij beroeft zich, wat de door de voorzitter van de interne beroepsinstantie ingeroepen beweegredenen voor de onontvankelijkheid betreft, enerzijds op het ingestelde en toelaatbaar verklaarde cassatieberoep d.d. 3 maart 2016 bij de Raad van State en anderzijds op de onderlinge contradictie tussen de arresten die door deze Raad werden genomen, en meer specifiek tussen het arrest van 2 februari 2016 en het arrest van 27 januari 2016.

De Raad onderzoekt verder in hoeverre er redenen vorhanden zijn om het gezag van gewijsde dat kleeft aan het arrest van 2 februari 2016 van deze Raad te herzien en om vervolgens de behandeling op te schorten tot een cassatiearrest door de Raad van State is geveld.

Het eerste argument betreft de hangende cassatieprocedure. De Raad stelt vast dat in het kader van voorliggend dispuut verschillende zaken aanhangig zijn gemaakt bij meerdere rechtkanten. Momenteel is er een procedure hangende bij het Hof van Beroep te Brussel en voor de Nederlandstalige rechtkant van eerste aanleg te Brussel. Bij arrest nr. 234.296 van 31 maart 2016 werd het ingestelde annulatie- en schorsingsberoep door de Raad van State verworpen op grond van onbevoegdheid. Tegen het arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 van de Raad werd een cassatieberoep bij de Raad van State ingesteld. Dit cassatieberoep werd ingediend bij verzoekschrift d.d. 3 maart 2016 en werd inmiddels door de Raad van State toelaatbaar verklaard.

De Raad betreurt het dat, onder meer, de onduidelijkheid over de bevoegdheid van diverse rechtscolleges de rechtsgang van verzoekende partij in grote mate vertraagt, waardoor er onzekerheid over de rechtspositie van verzoekster, en ook van haar medestudenten, blijft bestaan.

De Raad stelt in dit verband vast dat het nu eenmaal eigen is aan voorliggende procedure dat het instellen van een cassatieberoep geen schorsende werking heeft en dat het derhalve aan deze Raad is om in principe de normale rechtsgang verder te zetten in afwachting van een arrest in de cassatieprocedure. De Raad is dan ook van oordeel dat de interne beroepsinstantie zich moet gedragen naar het eerder gevelde arrest op grond waarvan zij bevoegd is verklaard en derhalve gehouden is om zich ten minste ‘onder voorbehoud’ ten gronde uit te spreken over de studievoortgangsbeslissing.

De Raad stelt verder vast, op basis van artikel 151 van het OER (stuk 21 van de verwerende partij), dat verwerende partij het instellen van een interne beroepsprocedure beperkt heeft tot de in het decreet opgesomde studievoortgangsbeslissingen. Dit impliceert in principe dat een beslissing in afwachting van het oordeel van de Raad van State over de aard van deze beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 en de bevoegdheid ‘onder voorbehoud’ zal worden genomen.

De Raad stelt bovendien ook vast dat (voor zover het OER van verwerende partij dit niet belet) de verwerende partij *in casu* reeds over de beslissing van de gelegenheidscommissie een ‘willige’ interne beroepsprocedure kan voeren – waar de bevoegdheidswestie niet speelt - met het oog op het formuleren van een antwoord op de door verzoekster ingeroepen grieven. Een verduidelijking ten gronde wat de ingeroepen grieven van verzoekster betreft en een verduidelijking over de door de Raad in zijn arrest van 2 februari 2016 in het kader van het bevoegdheidsonderzoek aangehaalde onduidelijke motiveringsgrond voor de niet-toekenning van een universitair attest, zal ongetwijfeld reeds meer klarheid verschaffen wat de rechtspositie van verzoekster betreft.

Deze argumentatie van verwerende partij overtuigt de Raad niet om het gezag van gewijsde dat kleeft aan voornoemd arrest van 2 februari 2016 te herzien.

In tweede instantie wijst verwerende partij op de zogenaamde contradictie in de rechtspraak van deze Raad, meer bepaald tussen het arrest van 2 februari 2016 en dat van 27 januari 2016. De Raad kan niet anders dan met verzoekster concluderen dat de Raad in haar arrest van 2 februari 2016, zonder in te gaan op de inhoud van het eerder

gevelde arrest van 27 januari 2016, geoordeeld heeft dat er *prima facie* wel degelijk een onderscheid is tussen beide dossiers en dat er derhalve van een contradictie geen sprake is. In beide arresten werd een andere vraagstelling voorgelegd. In het arrest van 2 februari 2016 heeft de Raad geoordeeld dat de gelegenheidscommissie op 19 oktober 2015 wel degelijk een beslissing heeft genomen over de competenties van verzoekster (wat letterlijk in de beslissing van de gelegenheidscommissie is opgenomen (zie verslag stuk 13 van de verwerende partij)), daar waar het arrest van 27 januari 2016 de bevoegdheid van de Raad onderzoekt in het kader van een beslissing tot niet-inschrijving of niet-selectie *an sich*. De Raad ziet niet in waarom hij op dit ogenblik op basis van de door verwerende partij opnieuw naar voor gebrachte, niet fundamenteel gewijzigde argumentering over de bevoegdheid van deze Raad, zijn eerdere zienswijze omrent zijn bevoegdheid zou moeten herzien.

De Raad acht het in het licht van bovenstaande overwegingen niet aangewezen om het met gezag van gewijsde beklede arrest te herzien, noch om in te gaan op de vraag van verweerde tot opschorting van deze procedure.

De Raad acht het bij wijze van rechtsherstel in de huidige stand van het geding ook niet aangewezen om voorlopige maatregelen te nemen zoals verzoekster vraagt. Dergelijke voorlopige maatregelen kunnen in ieder geval niet inhouden dat de Raad zich in de plaats zou stellen van verwerende partij wat de toekenning van het universitair attest betreft.

De Raad benadrukt in deze wel dat, ingeval verwerende partij opnieuw weigert om een beslissing ten gronde te onderzoeken en te nemen en de Raad van State in het kader van een cassatieprocedure van oordeel is dat deze Raad, met inbegrip van de interne beroepsinstantie wel degelijk bevoegd is, het herhaaldelijk weigeren van een onderzoek ten gronde in het kader van de rechtsbescherming van verzoekster voor deze Raad als een impliciete weigeringsbeslissing kan beschouwd worden die in voorkomend geval kan vernietigd worden en *in casu* de toekenning van het universitair attest tot gevolg heeft.

De Raad legt verwerende partij de plicht op om haar bevoegd orgaan in het kader van het intern beroep dat eerst dient uitgeput te worden, ten gronde een beslissing - zo

gewenst onder voorbehoud - te laten nemen in overeenstemming met het gezag van gewijsde van vorig arrest van 2 februari 2016.

In het licht van het voorgaande zal de Raad niet ingaan op het verzoek van verzoekster in ondergeschikte orde om een vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof. Het is aan de Raad van State als cassatierechter om over de bevoegdheidswestie binnen een redelijke termijn uitspraak te doen en, zo de hogere rechtsbank dit aangewezen acht, een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.929 d.d. 11 mei 2016 in de zaak 2016/081 heeft de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing genomen. De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op, wat de ontvankelijkheid van het intern beroep betreft, dat zij door de Raad bij arrest nr. 2.929 van 11 mei 2016 werd opgedragen om – “zo gewenst onder voorbehoud” – een beslissing ten gronde te nemen. Ze benadrukt dat zij echter van oordeel is dat de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015 geen studievoortgangsbeslissing is en dat zij zowel tegen het arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 als tegen het arrest nr. 2.929 van 11 mei 2016 van de Raad cassatieberoep heeft ingesteld bij de Raad van State. De interne beroepsinstantie verklaart het beroep, onder alle voorbehoud, ontvankelijk.

In de ten gronde beoordeling van het intern beroep stelt de beroepsinstantie vooreerst vast dat de gelegenheidscommissie bij het nemen van haar beslissing d.d. 19 oktober 2015 in eerste instantie heeft onderzocht wie van de kandidaten in aanmerking kwam voor een contingentplaats, vooraleer tot de eigenlijke rangschikking van de geklasseerde kandidaten over te gaan. Volgens haar beschikt de gelegenheidscommissie ter zake over een ruime beoordelingsbevoegdheid. *In casu* blijkt dat verzoekende partij niet werd gerangschikt. De beroepsinstantie stelt vast dat deze beslissing op tweeverlei grond werd gemotiveerd: (i) de vaststelling van de gelegenheidscommissie dat verzoekende partij heeft doen blijken niet over de vereiste professionele kwaliteiten en waarden (zoals respect, inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid) te beschikken waaraan een toekomstig arts-specialist in de geriatrie moet voldoen en (ii) de trage studievoortgang en het bijzonder lange studietraject van verzoekende partij in het kader van haar basisopleiding Bachelor en Master in de geneeskunde.

De beroepsinstantie stelt verder vast dat verzoekende partij het niet eens is met de eerste motiveringsgrond. Zij verwijst hiervoor in het bijzonder naar de bijgebrachte stageverslagen en

aanbevelingsbrieven. Voor de beroepsinstantie is het onvoldoende duidelijk op basis van de stukken van het dossier op grond van welke elementen de gelegenheidscommissie tot het besluit is gekomen dat verzoekster niet over de vereiste professionele kwaliteiten en waarden beschikt waaraan een toekomstig arts-geriater moet voldoen, zodat dit motief niet op afdoende wijze de bestreden beslissing kan ondersteunen.

De beroepsinstantie stipt vervolgens aan dat de bestreden beslissing echter ook haar grondslag vindt in de trage studievoortgang en het bijzonder lang studietraject van verzoekster in het kader van haar basisopleiding. De beroepsinstantie stelt vast dat verzoekende partij, niettegenstaande de positieve stageverslagen en het hoge studierendement, doorheen haar opleiding een laag studiesucces heeft gekend. De beroepsinstantie benadrukt dat verzoekster, in tegenstelling tot de andere kandidaten voor specialisatie, reeds een bijzonder lang studietraject achter de rug heeft. Zo heeft verzoekster in het academiejaar 2003-2004 haar studies aangevat, en zal zij – in de veronderstelling dat zij haar masterdiploma behaalt in het huidige academiejaar 2015-2016 – dertien jaar over de basisopleiding Bachelor en Master in de geneeskunde hebben gedaan, terwijl het modeltraject zeven jaar beslaat. Ook heeft zij voor een aantal opleidingsonderdelen tot zes examenkansen nodig gehad (ten gevolge van afwezigheden – vaak niet gestaafd door een medisch attest – hetzij tekorten), vooraleer hiervoor te slagen. Daarnaast moet worden vastgesteld dat verzoekster voor examens in totaal niet minder dan 75 keer een onvoldoende heeft behaald, *c.q.* dat zij hiervoor afwezig is gebleven. De beroepsinstantie is van oordeel dat de gelegenheidscommissie rekening kon houden met deze informatie in het kader van het onderzoek wie in aanmerking kwam voor een contingentplaats én dat zij op basis hiervan redelijkerwijs ook kon beslissen om geen aanvaardingsattest aan verzoekster toe te kennen.

Ter zitting werd door verzoekster nog aangehaald dat haar lange studietraject geen grond kan zijn voor de weigering van een aanvaardingsattest, vermits zij haar studies met werk combineerde. De beroepsinstantie is echter van oordeel dat de ingeroepen omstandigheden (combinatie werk-studeren) niet als dermate uitzonderlijk kunnen beschouwd worden om de initiële beslissing van de gelegenheidscommissie te hervormen. Volgens haar verklaart de loutere combinatie werk-studeren niet dat verzoekster bijna dubbel zoveel tijd dan de andere kandidaat-studenten en voor verschillende opleidingsonderdelen tot zes examenkansen nodig heeft gehad om haar masterdiploma te behalen. De beroepsinstantie benadrukt dat er geen andere omstandigheden worden ingeroepen in het kader van het intern beroep.

Volgens de beroepsinstantie lijkt dan ook de stelling van verzoekende partij dat zij “met kop en schouders” boven de andere kandidaten voor de specialisatie geriatrie zou uitsteken sterk te moeten worden genuanceerd. Verzoekster lijkt zich hiervoor enkel te baseren op informele gesprekken. De beroepsinstantie benadrukt ook nog dat de vaststellingen met betrekking tot het studietraject van verzoekster wel degelijk relevantie hebben voor (de toelating tot) om het even welke specialisatieopleiding. Ze merkt tevens op dat verzoekster een kandidatuur heeft ingediend voor de specialisatieopleiding geriatrie, zodat de gelegenheidscommissie deze kandidatuur enkel in die optiek heeft onderzocht. Volgens haar getuigt dit niet van enige “deloyaliteit” in hoofde van de gelegenheidscommissie. Ze benadrukt dat, zelfs indien de kandidatuur ruimer (voor andere specialisatieopleidingen) zou zijn onderzocht, de redelijke bezwaren van de gelegenheidscommissie tegen de toekenning van een aanvaardingsattest daarbij evengoed gelden. De beroepsinstantie is van oordeel dat de beslissing van de gelegenheidscommissie niet kennelijk onredelijk is.

Daarna gaat de beroepsinstantie in op de overige grieven die in het kader van het intern beroep naar werden gebracht. Volgens haar blijkt uit de brief van de decaan d.d. 29 oktober 2015 de samenstelling van de gelegenheidscommissie, alsook de door deze commissie gevolgde procedure voor de toekenning van het aanvaardingsattest. De beroepsinstantie merkt op dat zij de kwalificatie van de beslissing van de gelegenheidscommissie als een studievoortgangsbeslissing betwist, zodat de specifieke beroepsmogelijkheid bij de Raad niet bij de (kennisgeving van de) beslissing werd vermeld. Ze benadrukt dat het niet vermelden van de beroepsmogelijkheden verzoekster er *in casu* niet van weerhouden heeft om een beroep in te stellen bij de Raad en dat verzoekster nog verschillende andere procedures heeft ingeleid, zodat ze niet inziet welk belang verzoekster bij deze grief heeft.

Verder verwijst de beroepsinstantie naar vaste rechtspraak van de Raad van State om te oordelen dat de gelegenheidscommissie er niet toe gehouden was om verzoekster te horen vooraleer een beslissing te nemen. Ze benadrukt ook dat ze van oordeel is dat door de gelegenheidscommissie, in alle redelijkheid, werd beslist tot niet-rangschikking van verzoekende partij en dat zij niet op de hoogte is van de omstandigheden die ten grondslag liggen van het geschil tussen verzoekster en prof. dr. [A.L.]. De beroepsinstantie heeft vervolgens akte genomen van de vraag van de raadsman van verzoekster tijdens de hoorzitting om de opmerkingen in de neergelegde nota met betrekking tot prof. [N.P.] en het verzoek van wraking van prof. [N.P.] buiten beschouwing te laten. Voor de samenkomst van de

beroepsinstantie werd prof. [N.P.] overigens vervangen door haar reglementair aangeduidde plaatsvervanger.

Wat het argument van verzoekster dat zij ongelijk zou zijn behandeld betreft, stelt de beroepsinstantie vast verzoekster haar kandidatuur tijdig heeft ingediend en dat deze kandidatuur ook door de gelegenheidscommissie werd beoordeeld. De beroepsinstantie merkt op dat zij inhoudelijk ook geen zicht heeft op de tuchtprecedure waarnaar door de raadslieden van verzoekster wordt verwezen en dat deze dan ook in de huidige interne beroepsprocedure wordt betrokken.

Ten slotte gaat de beroepsinstantie in op de contingentering. Ze stelt vast dat het maximum aantal geattesteerde kandidaten voor de universiteiten die vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor 2016 en 2017 wordt bepaald op 738 per jaar en dat het minimum voor de beroepstitel van geneesheer-specialist in de geriatrie in 2016 en 2017 is vastgesteld op 20 per jaar (minstens twaalf kandidaten worden geattesteerd door universiteiten vallend onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap). Volgens de beroepsinstantie moet verwerende partij wel degelijk rekening houden met het maximale aantal geattesteerde kandidaten in het algemeen, en dus niet enkel met de minima bepaald voor elke specifieke specialisatieopleiding. Verder stipt de beroepsinstantie aan dat verzoekster uit haar slagen voor het toelatingsexamen arts geen recht kan putten op een plaats binnen het contingent. Volgens haar zou de toekenning van een plaats aan verzoekster ook afbreuk doen aan de rechten van derden die redelijkerwijze door de gelegenheidscommissie wel voor een specialisatieplaats in aanmerking werden genomen, vermits de contingentplaatsen allemaal ingevuld zijn. De beroepsinstantie benadrukt nog dat de raadslieden van verzoekster niet kunnen worden gevuld waar zij stellen dat het bekwaamheidsonderzoek op grond waarvan verzoekster het aanvaardingsattest werd geweigerd incorrect verliep. Ze herhaalt dat het niet kennelijk onredelijk kan worden geacht dat verzoekster in het licht van haar studieparcours tot op heden door de gelegenheidscommissie niet werd gerangschikt.

Deze beslissing werd bij e-mail van 13 juni 2016 en bij aangetekend schrijven aan de verzoekende partij meegedeeld.

Bij aangetekend schrijven van 18 juni 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunten van de partijen

Verwerende partij merkt op dat zij door arrest nr. 2.929 van 11 mei 2016 van de Raad werd opgedragen om - “zo gewenst onder voorbehoud” – een beslissing ten gronde te nemen over het beroep van verzoekende partij tegen de beslissing van de gelegenheidscommissie van 19 oktober 2015, wat zij ook gedaan heeft. Ze benadrukt dat ze echter nog steeds van oordeel is dat de beroepsinstantie, en ook de Raad, niet bevoegd zijn om kennis te nemen van een beroep tegen de beslissing van de gelegenheidscommissie inzake de toekenning van een aanvaardingsattest. Daarom heeft ze ook besloten om zowel tegen het arrest nr. 2.806 van 2 februari 2016 als tegen het arrest nr. 2.929 van 11 mei 2016 een cassatieberoep bij de Raad van State in te stellen. Verwerende partij stipt aan dat zij dan ook onder het uitdrukkelijke voorbehoud van de uitspraak van de Raad van State over de beide cassatieberoepen ten gronde ingaat op het huidige externe beroep van verzoekende partij.

Verzoekende partij verwijst naar de arresten van de Raad van 2 februari 2016 en 11 mei 2016 en stelt dat de Raad op basis daarvan bevoegd is om zich over het huidig geschil uit te spreken.

Beoordeling

De Raad verwijst wat zijn bevoegdheid betreft naar de arresten van 2 februari 2016 en 11 mei 2016.

Voorliggend beroep is verder ook wat vorm en tijdigheid betreft ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekster beroept zich in een eerste middel op de schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vooreerst dat de interne beroepsinstantie slechts een marginale toetsing heeft uitgevoerd. Ze verwijst hiervoor naar een aantal passages in de bestreden beslissing. Volgens haar is echter de plicht van de beroepsinstantie om met volheid van bevoegdheid te oordelen. De beslissing van de beroepsinstantie wordt immers in de plaats gesteld van de beslissing van de gelegenheidscommissie.

Daarnaast merkt verzoekende partij op dat de interne beroepsinstantie voorhoudt dat de gelegenheidscommissie bij het nemen van haar beslissing op 19 oktober 2015 eerst oordeelde welke kandidaten in aanmerking kwamen voor een universitair attest alvorens ze te rangschikken. Deze rangschikking zou doorgevoerd zijn op basis van studie en stageprestaties. Volgens verzoekster is de stelling van de beroepsinstantie echter in tegenspraak met het schrijven van de decaan van 29 oktober 2015. Bovendien blijkt uit de bewoordingen van het verslag van de gelegenheidscommissie zelf dat de beoordeling en de rangschikking van de studenten één en hetzelfde proces uitmaken. Ze stipt aan dat de commissie om te beginnen de lijst van de studenten 4e master geneeskunde overloopt en rangschikt volgens het gemiddelde percentage dat zij behaald hebben over de drie masterjaren geneeskunde. Verzoekster is van mening van hieruit onomstotelijk blijkt dat de gelegenheidscommissie niet eerst onderzocht welke kandidaten in aanmerking kwamen. Ook werd volgens haar een student gerangschikt die niet ingeschreven was in academiejaar 2015-2016.

Verzoekende partij stelt vervolgens dat de beoordeling louter op basis van de studie- en stageprestaties van de voorbije drie jaren diende te geschieden, terwijl de interne beroepsinstantie in haar beslissing de hele studiecarrière van verzoekster tegen het licht heeft gehouden. Ten slotte merkt verzoekende partij nog op dat de interne beroepsinstantie van oordeel was dat de gelegenheidscommissie drie beslissingen nam (over de beoordeling, over de rangschikking en over de toekenning), terwijl de Raad in zijn arrest van 2 februari 2016 geoordeeld heeft dat de besluitvorming door de gelegenheidscommissie aanleiding gaf tot twee beslissingen (beoordelingsbeslissing over de competenties van de student en weigerings- of toekenningsbeslissing).

In haar *antwoordnota* stipt verwerende partij aan dat uit de bestreden beslissing duidelijk blijkt dat de beroepsinstantie geen louter marginale toetsing heeft doorgevoerd, maar dat zij de zaak wel degelijk ten gronde en met volheid van bevoegdheid heeft onderzocht. Ook zij verwijst naar enkele passages uit de bestreden beslissing.

Daarnaast kan volgens verwerende partij niet ernstig worden beweerd dat de beroepsinstantie de beoordelingsmethode die in de brief van de decaan werd vooropgesteld onjuist heeft geïnterpreteerd en toegepast. Volgens haar werd in de brief van de decaan de tweetrapsprocedure vooropgesteld voor de beoordeling van de kandidaten voor een

contingentplaats en werd deze bovendien ook gehanteerd door de beroepsinstantie. Dit tweetrapssysteem is het volgende:

- 1) Eerst en vooral gaat de commissie na *wie in aanmerking komt voor een contingentplaats*; en
- 2) *Van de kandidaten die in aanmerking komen voor een contingentplaats* wordt vervolgens een *rangschikking* opgemaakt, en dit op basis van de studie- en stageprestaties van de voorbije jaren.

Verwerende partij stelt dat uit het verslag van de gelegenheidscommissie geen andere beweerdelijk toegepaste procedure kan worden afgeleid. In dit verslag wordt gesteld dat de commissie “*de lijst van de studenten 4de master geneeskunde [overloopt]*” en dat deze lijst “*de studenten [rangschikt] volgens het gemiddelde % dat zij behaald hebben over de 3 masterjaren geneeskunde*”. Volgens verwerende partij blijkt hieruit niet dat de gelegenheidscommissie de kandidaten zelf heeft gerangschikt, maar dat er werd vertrokken vanuit een lijst waarbij de kandidaten reeds gerangschikt waren. Deze lijst werd door de commissie overlopen. Ze benadrukt dat indien louter en alleen rekening zou zijn gehouden met de resultaten van de kandidaten, zoals verzoekende partij beweert, de gelegenheidscommissie de kandidaten helemaal niet meer diende te overlopen. De gelegenheidscommissie besliste naar aanleiding van het overlopen van de lijst dat de in het verslag aangeduide kandidaat-studenten “*in aanmerking komen*” voor een ticket van verwerende partij. Daarnaast werd door de commissie uitdrukkelijk aangegeven dat verzoekende partij “*niet in aanmerking komt*” voor een plaats binnen het contingent van verwerende partij. Volgens verwerende partij valt deze beoordeling volledig te situeren in de eerste stap van de door de decaan meegedeelde tweetrapsprocedure.

Verder stipt verwerende partij aan dat het feit dat in het verslag van de gelegenheidscommissie een student in de lijst werd opgenomen met de vermelding “*NIET INGESCHREVEN*” aan het voorgaande geen afbreuk doet. Aan de betrokken student werd immers geen aanvaardingsattest uitgereikt. Volgens verwerende partij kon en diende de beroepsinstantie dan ook in het kader van de eerste stap, met name bij de beoordeling of verzoekende partij wel in aanmerking komt voor de toekenning van een aanvaardingsattest, terecht de gehele studiecarrière van verzoekende partij tegen het licht houden.

Ten slotte merkt verwerende partij op dat de beroepsinstantie helemaal geen drie beslissingen heeft genomen. Volgens haar is de beoordeling van de bekwaamheid van een kandidaat en de

vergelijkende selectie noodzakelijkerwijze *inherent* aan de beslissing tot niet aflevering van een aanvaardingsattest. Ze verwijst naar rechtspraak van de Raad om te duiden dat bij het toekennen van een aanvaardingsattest er slechts sprake kan zijn van één beslissing.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekende partij nog dat de interne beroepsinstantie enkel de examen- en stageresultaten die verzoekster in haar voorbije drie masterjaren behaalde diende te analyseren. Zij legde de eerste drie masterjaren van haar opleiding af tijdens de academiejaren 2009-2010 tot 2014-2015, met dien verstande dat zij gedurende academiejaar 2009-2010 voltijds werkte om zo het jaar daarop een studietoelage te ontvangen. Verzoekende partij merkt op dat zij in de voormelde periode uitstekende examenresultaten behaalde en dat zij haar examens spreidde over de twee zittijden om zo de combinatie van studeren en werken mogelijk te maken. Volgens haar was verwerende partij op de hoogte van deze gang van zaken en had zij dergelijk traject haar ook aangeraden.

B. Tweede middel

Verzoekster beroeft zich in een tweede middel op de schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij verwijst naar het argument van de interne beroepsinstantie dat zij van oordeel is dat de trage studievoortgang en het lange studietraject van verzoekster de toekenning van een universitair aanvaardingsattest in de weg staan. Volgens verzoekster kan het feit dat zij langer dan normaal over haar studies heeft gedaan, dat ze soms een onvoldoende behaalde voor een vak, bepaalde vakken in tweede zittijd heeft afgelegd of zelfs meerdere malen, geen legitime reden zijn om haar geen universitair aanvaardingsattest toe te kennen.

Ze merkt op dat de flexibiliteit die verwerende partij aanbiedt aan studenten een troef is die door verwerende partij vaak wordt belicht en dat ook de VLIR hierover positief was. Vermits verwerende partij werkstudenten aanmoedigt om hun studies te combineren met hun werk, meent verzoekster dat de langere studieduur die hieruit voortvloeit niet aan verzoekster kan worden verweten.

Verzoekende partij benadrukt dat verwerende partij op de hoogte was van de moeilijke situatie waarin zij verkeerde en dat zij instemde met een aantal aanpassingen in examenroosters en dergelijke meer. Verzoekster benadrukt dat zij het voordeel van een studiebeurs en sociale

huisvesting geniet en dat zij gedwongen was haar studies geneeskunde te combineren met (tijdelijke) jobs om in haar levensonderhoud te voorzien. Thans ontvangt zij een leefloon en uitzonderlijke studietoelage. Door deze noodgedwongen combinatie van werk en studie kon zij in het verleden niet anders dan slechts een beperkt aantal vakken per zittijd opnemen en was zij genoodzaakt om sommige examens niet af te leggen en pas later op te nemen. Volgens verzoekster gaat het dan ook niet op dat verwerende partij enerzijds stelt bijzondere aandacht te besteden aan de mogelijkheid van een flexibel studietraject, waarbij verzoekster toegestaan wordt om in overleg met de Studietrajectbegeleiding een individueel parcours uit te tekenen, terwijl zij anderzijds aan verzoekster haar lange studietraject verwijt.

Verder stipt verzoekster aan dat elke student op het einde van het zesde jaar op een formulier moet invullen voor welke afstudeerrichting hij kiest. Zij heeft toen ziekenhuisgeneeskunde – geriatrie vermeld. Ze stelt dat haar geen enkele bepaling bekend was die zou inhouden dat een student met een lang traject niet zou kunnen specialiseren. Verzoekster merkt op dat, als er dan al criteria inzake studieduur zouden bestaan, *quod non*, verwerende partij haar deze had moeten meedelen. Volgens haar liet verwerende partij haar nu inschrijven voor een richting (ziekenhuisgeneeskunde) waarvan verwerende partij wist dat ze nergens toe zou leiden. Nu verzoekster haar zevende jaar met hard werk en succes doorloopt, wordt haar plots meegedeeld dat een ticket niet mogelijk is omdat ze een te lang studietraject had.

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij vooreerst op de ruime discretionaire bevoegdheid waarover de gelegenheidscommissie en de beroepsinstantie beschikken bij de beslissing over de al dan niet toekenning van een aanvaardingsattest. Ze benadrukt dat de Raad bijgevolg enkel een marginale toetsing kan uitvoeren. Vervolgens stelt verwerende partij dat de verwijzing door verzoekster naar het statuut van werkstudent *in casu* niet aan de orde is, vermits zij geen werkstudente is. Verder merkt verwerende partij op dat de loutere combinatie werk-studeren niet verklaart dat verzoekster bijna dubbel zoveel tijd dan de andere kandidaat-studenten en voor verschillende opleidingsonderdelen tot zes examenkansen nodig heeft gehad om haar masterdiploma te behalen.

Volgens verwerende partij doet ook het feit dat zij in het verleden heeft ingestemd met een aantal aanpassingen in examenroosters e.d.m. hieraan geen afbreuk. Ze benadrukt dat deze beslissingen kaderden in de basisopleiding Bachelor en Master in de geneeskunde, terwijl de bestreden beslissing werd genomen naar aanleiding van de aanvraag tot inschrijving in een

nieuwe opleiding Master na Master in de specialistische geneeskunde, waarbij de kandidaturen van de studenten tegen elkaar dienen te worden afgewogen. Verwerende partij is van oordeel dat het net van (kennelijke) onredelijkheid zou getuigen om een contingentplaats toe te kennen aan verzoekende partij, ten koste van een student die wel een (quasi) normaal studietraject heeft afgelegd.

Waar verzoekende partij stelt dat zij, op het ogenblik dat zij een keuze maakte voor haar afstudeerrichting in de masteropleiding, ervan in kennis had moeten gesteld worden dat zij, gelet op haar lange studietraject, een aanvaardingsattest zou worden geweigerd, is verwerende partij van mening dat zij zich op dat moment nog niet in die zin over de toekomstige beslissing met betrekking tot het aanvaardingsattest kon uitspreken. Verzoekende partij werd op dat moment immers nog niet in vergelijking geplaatst met de overige studenten die hun kandidatuur voor een aanvaardingsattest hebben gesteld, en er kon daarop dus nog geen voorafname worden genomen.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekster dat zij nauwelijks of niet kon studeren gedurende de academiejaren 2007-2008, 2008-2009 en 2009-2010. Daarnaast verloor zij ook tijd door de opleidingsonderdelen continuïteit klinische stages 1 & 2 op te nemen. Volgens haar is haar studietraject dan ook niet louter samen te vatten door te stellen dat ze in academiejaar 2003-2004 haar studies aanvatte en deze afsloot in academiejaar 2015-2016. Ze kon enkel maar studeren zolang zij in haar eigen levensonderhoud kon voorzien. Hiervan was verwerende partij op de hoogte en de sociale dienst en de studietrajectbegeleidster hebben haar ook in die zin geadviseerd.

Verzoekster merkt vervolgens op dat uit haar studievoortgang niet blijkt dat zij een slechte studente of een slechte arts is. Ze stipt aan dat ze voor de examens die ze aflegde bijna altijd uitmuntende resultaten behaalde en dat ze afstudeerde met grote onderscheiding. Ze schreef zich soms wel in voor opleidingsonderdelen zonder er examens voor af te leggen omdat haar studietoelage afhankelijk was van het aantal studiepunten dat ze per academiejaar opnam. Door deze weloverwogen keuze, in samenspraak met verwerende partij, kon ze voor bepaalde opleidingsonderdelen, waarvoor ze ingeschreven was, niet naar de lessen gaan, noch het examen ervan afleggen. Volgens haar tonen de herhaaldelijke afwezigheden op examenmomenten dus zeker niet aan dat zij meer tijd dan andere studenten nodig had om te

studeren. De vertraging die zij hierdoor opliep heeft dus zeker niet met onkunde te maken, maar enkel en alleen met economische noodzaak.

Samenvattend stelt verzoekende partij dat verwerende partij haar studievoortgang enkel *in globo* bekeek en zich ertoe beperkte om naar haar studietraject te verwijzen, dat inderdaad van 2003 tot 2016 duurde. Verwerende partij weigerde hierbij haar specifieke situatie in aanmerking te nemen, terwijl zij hiervan op de hoogte was en haar ook steunde en adviseerde bij het uitstippelen van het studietraject. Verzoekster benadrukt dat haar lange studievoortgang niet het resultaat is van enige onkunde, doch wel het gevolg van een compleet gebrek aan financiële middelen en familiale ondersteuning om haar studies te voltooien.

VI. Beoordeling van de eerste twee middelen samen

1. Beoordelingsbevoegdheid van de Raad

In het kader van voorliggend beroep zal de Raad ten gronde onderzoeken in hoeverre de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 mei 2016, voor zover daarin wordt gesteld dat verzoekster niet geslaagd is voor het bekwaamheidsonderzoek dat toegang verleent tot een gespecialiseerde post-initiële opleiding, op regelmatige wijze tot stand is gekomen en binnen de grenzen van de redelijkheid ligt.

De Raad kan zijn beoordeling of appreciatie omtrent de waarde of verdiensten van de kandidaat/student, *in casu* de vereiste capaciteiten en competenties van verzoekster om de master-na-masteropleiding in de specialistische geneeskunde, optie geriatrie te volgen, niet in de plaats stellen van de bevoegde instantie van het bestuur, *in casu* de interne beroepsinstantie.

2. De Raad onderzoekt hierna de verschillende grieven geformuleerd door verzoekster ten aanzien van het bekwaamheidsonderzoek.

2. 1. Marginale toetsing door de interne beroepsinstantie

De Codex Hoger Onderwijs⁵ bepaalt wat de samenstelling en toetsing betreft (bv. de al dan niet devolutieve werking van het intern beroep) geen voorschriften, maar laat de onderwijsinstellingen de contouren van het intern beroep autonoom bepalen.

---

⁵ Art. II.283.5 Codex Hoger Onderwijs: “De student die oordeelt dat een ongunstige studievoortgangsbeslissing aangetast is door een schending van het recht, heeft toegang tot een interne beroepsprocedure, waarvan de vormen zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement.”.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie op basis van artikel 153, §2 van het OER (stuk 21 van het administratief dossier van de verwerende partij) een beslissing moet nemen die (ingeval ze van oordeel is dat het beroep ontvankelijk is) op gemotiveerde wijze de initieel genomen beslissing bevestigt of herziet.

De Raad stelt op basis van het dossier vast (stuk 22 van de verzoekende partij) dat de beslissing van 26 mei 2016 van de beroepsinstantie van de faculteit Geneeskunde en Farmacie het intern beroep van verzoekende partij van 3 november 2015, na verzoekster, bijgestaan door haar raadsman, te hebben gehoord, onder voorbehoud ontvankelijk en ongegrond heeft verklaard.

Uit de lezing van deze beslissing concludeert de Raad dat de interne beroepsinstantie - conform het OER, dat de contouren vastlegt waarbinnen de interne beroepsinstantie dient te oordelen - de grieven van verzoekster ten gronde heeft onderzocht en tot een gemotiveerde beoordeling is gekomen. Hierbij heeft ze de beslissing van de gelegenheidscommissie na onderzoek gedeeltelijk herzien, in die zin dat de weigering van het aanvaardingsattest niet gestoeld kan worden op het niet bezitten van de vereiste professionele kwaliteiten en waarden (zie pg. 6 van deze beslissing), maar het in het licht van het lange studieparcours niet onredelijk is dat aan verzoekster het ticket werd geweigerd (pg.7-8. van de betreffende beslissing). Ook de overige geformuleerde grieven werden in overweging genomen door de interne beroepsinstantie (zie pg. 8-10).

Zonder zich uit spreken over de redelijkheid van deze gemotiveerde beslissing is de Raad van oordeel dat de interne beroepsinstantie binnen de door het onderwijs- en examenreglement vastgelegde voorschriften wat toetsing en samenstelling betreft een “proceduurel” regelmatige beslissing heeft genomen.

2.2 Ontvankelijkheid van de in de wederantwoordnota toegelichte feiten omtrent het verloop van het studietraject en het afgewerkte curriculum van verzoekster in het kader van het middel dat de schending van het redelijkheidsbeginsel betreft.

Ter zitting roept verwerende partij in dat de uitgebreide uiteenzetting in de wederantwoordnota van verzoekster en de uiteenzetting ter zitting wat de omstandigheden betreft die het lange studietraject verklaren, met name de noodgedwongen (door de financiële situatie) combinatie

van werk en studie, nieuwe elementen zijn die als niet ontvankelijk dienen te worden beschouwd.

De Raad stelt vast dat uit de interne beroepsbeslissing (zie pg. 7 van stuk 22 van verzoekster) blijkt dat de raadslieden van verzoekster tijdens het verloop van het intern beroep hebben gewezen op het argument dat zij haar studies met werk combineerde, en op de flexibiliteit die binnen de instelling ten aanzien van werkstudenten wordt geboden. Deze omstandigheden waren dus wel degelijk bekend aan de interne beroepsinstantie en werden ook bij de beoordeling betrokken. Uit stuk 28 van verzoekster blijkt bovendien dat de verwerende partij van de specifieke aard van deze bijzondere omstandigheden (bv. geen financiële ondersteuning waardoor ze aangewezen was op studietoelagen met als gevolg een noodgedwongen inschrijving voor een minimum aantal studiepunten) op de hoogte was en de interne beroepsinstantie derhalve zeker bij haar ten gronde onderzoek zich verder naar behoren kon laten informeren (verzoekster was ingeschreven bij de sociale dienst van de universiteit en werd opgevolgd door de studiebegeleiders van de faculteit), temeer gezien het belang van dit argument om de trage studievoortgang te verantwoorden. Vanzelfsprekend was verwerende partij ook op de hoogte van het afgelegde curriculum (met verplichte keuzevakken wat klinische stage betreft). Verwerende partij kan in redelijkheid ook niet beweren dat ze niet op de hoogte was van het werk van verzoekster, gezien ze in de bibliotheek van de universiteit was tewerkgesteld.

De Raad zal in de aangegeven mate rekening kunnen houden met de ingeroepen omstandigheid van noodgedwongen combinatie van werk en studie, die wel degelijk werd aangekaart in het kader van het intern beroep.

In die mate worden deze elementen niet als nieuw beschouwd en kunnen deze op ontvankelijke wijze bij de beoordeling worden betrokken.

2.3. De toepassing van het tweetrapssysteem

Verzoekster en verweerder zijn het oneens over de toepassing van het beoordelingssysteem. Volgens verweerder werd er door de interne beroepsinstantie in de eerste fase enkel een beslissing genomen ten aanzien van verzoekster over haar bekwaamheid *an sich* om de vervolgopleiding te starten, maar werd er geen rangschikking aangelegd. Verzoekster werd in

de eerste fase niet geschikt geacht op basis van haar bekwaamheid. Pas in een tweede fase, waarin verzoekster volgens verweerde niet is gekomen, worden de kandidaten gerangschikt.

Verzoekster stelt dat zij wel degelijk in één beweging niet bekwaam werd verklaard en ook niet gerangschikt werd.

De Raad leest in de bewoordingen van het beschikkend gedeelte van de beslissing van de interne beroepsinstantie dat er *in casu* door de beroepsinstantie eerst beslist werd over de bekwaamheid van de student *an sich*:

“De Beroepsinstantie is van oordeel, gelet op het voorgaande, dat de beslissing van de gelegenheidscommissie om [verzoekende partij] in de eerste stap van de selectie niet te rangschikken, niet kennelijk onredelijk is.”

De Raad ziet op basis van het dossier geen redenen om deze bewoordingen van verweerde partij in vraag te stellen.

In hoeverre tijdens het bekwaamheidsonderzoek bij de beoordeling van de competenties van verzoekster op een redelijke wijze de resultaten van andere studenten ter vergelijking kunnen worden betrokken, zoals weergegeven in de beslissing van de interne beroepsinstantie onder meer op pg.6-7, wordt bij het middel hierna besproken.

De Raad verwijst ten overvloede, wat het tweetrapssysteem betreft, op het gestelde hierna bij het decretale kader (punt 2.4), waaruit blijkt dat numerieke beperkingen opleggen in het kader van een instroom voor een master-na-masteropleiding niet decretaal is voorzien en derhalve onregelmatig is binnen het huidige decretale kader.

2.4. De Raad onderzoekt voorafgaandelijk het decretale kader dat aan de basis ligt van de beslissing van verweerde om verzoekster niet toe te laten na een bekwaamheidsonderzoek.

De Codex Hoger onderwijs bepaalt:

“Art. II.190.6 §1. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor sommige masteropleidingen, verder “master-na-masteropleidingen” genoemd, enkel rechtstreeks openstaat voor personen die reeds in het bezit zijn van een diploma van een masteropleiding.

---

⁶ Artikel II.190 Codex Hoger Onderwijs: Flexibiliseringsscreet, artikel 18.

Het instellingsbestuur kan de toelating tot een master-na-masteropleiding beperken tot afgestudeerden van masteropleidingen met specifieke opleidingskenmerken.

§2. Op grond van paragraaf 1, tweede lid, wijst het instellingsbestuur voor elke master-na-masteropleiding ten minste 1 masteropleiding aan waarop die master-na-masteropleiding rechtstreeks volgt. Het instellingsbestuur kan de inschrijving wel afhankelijk maken van een onderzoek naar de bekwaamheid van de student om de master-na-masteropleiding te volgen.

Het instellingsbestuur kan voor afgestudeerden van soortgelijke masteropleidingen als de masteropleiding, vermeld in het eerste lid, die gevuld werden aan een andere onderwijsinstelling, het programma van de master-na-masteropleiding differentiëren naargelang van de graad van inhoudelijke verwantschap, zonder dat de studieomvang aangepast wordt. (ing. bij Vereenvoudigingsdecreet, art. 8, inw. AJ 2014-2015)

Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor een master-na-masteropleiding ook openstaat voor afgestudeerden van andere masteropleidingen dan deze die rechtstreeks toegang geven tot de master-na-masteropleiding, indien zij een voorbereidingsprogramma met succes voltooiën. Het instellingsbestuur kan de inhoud en studieomvang van dergelijk voorbereidingsprogramma differentiëren naar gelang van de graad van inhoudelijke verwantschap tussen deze andere masteropleidingen en de in het eerste lid bedoelde masteropleiding.”. (eigen onderlijning)

De Raad stelt vast dat bij de toelating tot de master-na-masteropleiding de decreetgever, gezien het gespecialiseerde karakter van deze opleidingen, de mogelijkheid heeft voorzien dat de instelling een onderzoek uitvoert naar de geschiktheid/bekwaamheid van de student. Op basis van dat onderzoek zal een student die voldoet aan de algemeen gestelde toelatingsvoorwaarden (de onderliggende masteropleiding) al dan niet rechtstreeks of via een voorbereidingsprogramma kunnen worden toegelaten. Uit de voorbereidende werken⁷ blijkt dat dit onderzoek naar de geschiktheid wordt verantwoord door het gespecialiseerd karakter van deze opleidingen en dient te gebeuren op basis van een dossier of portfolio van de student, maar geen nieuw examen *an sich* kan betreffen in de vorm van een toelatingsexamen. Uit de besprekking bij de ingediende amendementen bij het zogenaamde Minidecreet⁸ blijkt ook dat de

---

⁷ Stuk 1571 (2003-2004)- nr1 pg.62- Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen van 4 april 2003.

⁸ Decreet van 16 juni 2006 tot instelling van een aantal maatregelen tot herstructurering en flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen: artikel 52 voert deze bepaling opnieuw in.

parlementairen (pg. 27 van stuk 804 (2005-2006)-nr.5) de zorg uitten voor de vrije toegang tot deze vervolgopleidingen en het vermijden van willekeur bij de beoordeling van de bekwaamheid van de studenten. De beginselen van behoorlijk bestuur moeten in het kader van deze ruime discretionaire bevoegdheid van de instellingen worden toegepast zodat de toegang van een student niet arbitrair kan worden geweigerd. Er wordt ook benadrukt dat het belangrijk is dat objectieve criteria worden vastgelegd ten aanzien van studenten, waaraan men de concrete situatie van een student moet kunnen toetsen.

De Raad stelt ook vast dat, in tegenstelling tot wat recent is voorzien op basis van financieringsoverwegingen in het kader van de onderzoeksmaster (zie artikel II.182, §3 van de Codex Hoger Onderwijs⁹), de decreetgever in het kader van de toelating tot deze gespecialiseerde master-na-masteropleidingen de mogelijkheid van een numerieke beperking voor de instroom niet heeft voorzien. Het decreet voorziet derhalve niet in een koppeling van het bekwaamheidsonderzoek aan het inbouwen van kwantitatieve beperkingen, ook niet in het kader van de gespecialiseerde opleidingen in de geneeskunde. Bij de toelating tot deze gespecialiseerde vervolgopleidingen kan tussen studenten derhalve geen rangorde worden ingesteld in functie waarvan ze dan al dan niet kunnen worden toegelaten. Als een student bekwaam wordt geacht op basis van zijn voorgaande diploma, zijn capaciteiten en competenties moet hij in principe toegelaten worden, los van de rangschikking tussen studenten die wordt vastgelegd in functie van bv. de opleidingscapaciteit.

Op grond van het decretaal kader is het aanleggen van een rangschikking, op basis waarvan studenten al dan niet numeriek kunnen worden toegelaten, niet regelmatig in het kader van de toelating tot de master-na-masteropleidingen in de specialistische geneeskunde en is het derhalve onregelmatig om de toegang kwantitatief te beperken ten aanzien van studenten die reeds geslaagd (of vrijgesteld) zijn voor het toelatingsexamen arts en tandarts bij aanvang van hun geneeskundestudies in Vlaanderen (zie artikel II.187 Codex Hoger Onderwijs).

2.5. Schending van het redelijkheidsbeginsel in samenlezing met het motiveringsbeginsel.

---

⁹ Art. II. 182, §3 Codex Hoger Onderwijs: "Het instellingsbestuur kan de inschrijving voor een onderzoeksmaster, vermeld in artikel II.157, afhankelijk maken van een onderzoek naar de bekwaamheid van de student om die onderzoeksmaster te volgen. Het instellingsbestuur kan het aantal studenten dat toegelaten wordt tot een onderzoeksmaster, beperken tot het aantal studieplaatsen dat maximaal, met toepassing van hetgeen bepaald is in artikel III.11, in rekening kan worden gebracht voor de berekening van de werkingsuitkering.

Het instellingsbestuur legt de bijkomende inschrijvingsvoorwaarden vast in haar onderwijsreglement, overeenkomstig artikel II.221, 5°, b)." .

De vraag die derhalve voorligt, is of binnen het hoger geschatste decretaal kader het bekwaamheidsonderzoek dat *in casu* is uitgevoerd regelmatig en met redelijkheid is gebeurd. De discretionaire bevoegdheid van de instellingen in het kader van deze toegang reikt ruim, maar in dat geval moet er in het bijzonder een verhoogde aandacht en respect zijn voor de beginselen van behoorlijk bestuur.

De vraag die meer specifiek in voorliggend dossier rijst, is in hoeverre bij het onderzoek naar de bekwaamheid en geschiktheid van de student om de gespecialiseerde vervolgopleiding te volgen, wat *in se* betrekking heeft op intellectuele capaciteiten en competenties van een student, ook rekening kan worden gehouden met de studieduur/studievoortgang van een student, wat *in casu* is gebeurd.

De Raad is van oordeel dat, in het licht van de voorgaande overwegingen, in geen geval de studieduur van het traject van verzoekster een argument kan zijn om in vergelijking met andere studenten te gebruiken en om in functie daarvan de toegang aan verzoekster te ontzeggen. Dit komt neer op een numerieke beperking, wat zoals hoger aangehaald binnen het huidige decretaal kader niet kan wat toelating naar een master-na-master opleiding betreft. In zoverre de motivering van verweerde (zie pg.7 tweede lid van stuk 22 van verzoekster) hierop doelt, is ze niet deugdelijk.

De Raad kan erin komen dat trage studievoortgang ook mogelijks een aanduiding kan zijn dat een student een bepaalde bekwaamheid al dan niet op een bepaald niveau heeft bereikt. Het betrekken van de studievoortgang *an sich* is niet kennelijk onredelijk, op voorwaarde dat een duidelijke link wordt aangetoond met de capaciteiten/competenties van een student om een vervolgopleiding te volgen en in zoverre over dit criterium ook voorafgaandelijk en tijdig is geïnformeerd aan de student. In het bijzonder, zoals ook aangegeven door verzoekster, is dit in de geneeskunde dermate belangrijk omdat dit de studievoortgang en ook de beroeps mogelijkheden in grote mate kan belemmeren.

De redelijkheid om dit criterium mee te nemen zal dan ook telkens in het kader van een bepaald dossier moeten worden getoetst.

In casu maakt de Raad volgende overwegingen en vaststellingen:

(1) Uit het dossier blijkt overtuigend dat het lange studietraject van verzoekster werd veroorzaakt door de noodgedwongen combinatie van werk en studie. Het meerdere malen

inschrijven voor een bepaald opleidingsonderdeel had in principe niets te maken met het falen van verzoekster, maar was het gevolg van de noodzaak om voor een minimum aantal studiepunten in te schrijven omwille van studietoelagen. Verweerdeert toont verder niet overtuigend aan dat er enige link is tussen de lengte van het studietraject en de intellectuele capaciteiten/competenties van verzoekster. Integendeel, bij de toekenning van de graad van verdienste welke bij uitstek aantoont welk niveau een student heeft bereikt wat verworven competenties betreft, blijkt in geen geval rekening te worden gehouden door verwerende partij met de lengte van het studietraject van verzoekster (zie ook artikel 141 OER dat bepaalt dat een graad van verdienste gekoppeld wordt aan een bepaald slaagpercentage). Zij studeert af voor haar master met grote onderscheiding (stuk 29 van verzoekster).

(2) In het kader van de studievoortgang kan verweerdeert maatregelen nemen ter begeleiding en bewaking van studenten die onvoldoende studie-efficiëntie behalen. In tegenstelling hiermee, werd *in casu* aan verzoekster explicet meegegeven dat de stand van het leerkrediet in haar geval op grond van bijzondere omstandigheden geen reden tot weigering van inschrijving zal opleveren (zie stuk 28 van verzoekster).

(3) In het kader van het Flexibiliseringssdecreet heeft de decreetgever explicet het belang benadrukt van de ontwikkeling van flexibele trajecten in functie van doelgroepen. In het bijzonder in het kader van het levenslang leren wordt in dit verband ook aandacht gevraagd voor werkstudenten¹⁰.

(4) Recent werd ook in het kader van het Financieringsdecreet – ter stimulans van het levenslang leren – een financieringsbonus geboden aan studenten die een werktraject volgen dat in de meeste gevallen halftijds verloopt¹¹.

(5) In het bijzonder, verwerende partij profileert zich als hogeronderwijsinstelling op dit vlak¹².

---

¹⁰ Memorie van toelichting bij het Flexibiliseringssdecreet van 30 april 2004- stuk 2154 (2003-2004)- nr1 – pg 3-6.

¹¹ Zie artikel II. I.3.78 en II.12-18 Codex Hoger Onderwijs.

¹² <http://www.vub.ac.be/werken-studeren/>.

(6) In het kader van de toekenning van graden werd op geen enkelvlak rekening gehouden met het lange studietraject van verzoekster. Integendeel, verzoekster behaalt grote onderscheiding bij afsluiting van dit academiejaar.

(7) Tot slot blijkt niet uit dit dossier dat op enige wijze voorafgaand de studievoortgang als criterium is meegegeven.

In het bijzonder in de geneeskundeopleiding, waar de toelating tot de master-na-masteropleiding in de gespecialiseerde opleiding dermate belangrijk kan zijn voor de toekomstmogelijkheden en de verwachtingen die een student heeft, ook bij aanvang van de studies, schendt dit het vertrouwen van de studenten die binnen de aangeboden mogelijkheden van de instelling de studie over meerdere jaren spreiden omwille van werk en dit, zoals *in casu*, bovendien noodgedwongen en met uitdrukkelijke goedkeuring doen.

In het licht van deze overwegingen acht de Raad het kennelijk onredelijk om *in casu* bij de beoordeling over de geschiktheid/bekwaamheid van verzoekster rekening te houden met de duur van haar afgelegde studietraject.

Het middel is gegrond.

2.6. De overige grieven die de schending van het gelijkheidsbeginsel, de onrechtmatige motiveringsgrond voor de weigering en de contingentering betreffen, behoeven op dit ogenblik geen verder onderzoek gezien zij niet tot een ruimere vernietiging binnen de bevoegdheid- en appreciatieruimte van de Raad kunnen leiden. Op de gevorderde voorlopige maatregelen wenst de Raad niet in te gaan, gezien het duidelijk gevelde vernietigingsarrest en de gestelde voorwaarden waarbinnen een nieuwe beslissing dient te worden genomen door de bevoegde instantie van de verwerende partij, welke tot effectief rechtsherstel kan leiden, wat het verderzetten van het studietraject van verzoekster betreft.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 mei 2016.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk tegen 31 augustus 2016 een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen die de Raad heeft gemaakt. De

bevoegde instantie kan bij het nemen van deze nieuwe beslissing in geen geval rekening houden met de duur van het studietraject van verzoekende partij. Zij houdt hierbij wel rekening met de studie- en stageprestaties van verzoekster.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 19 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Piet Versweyveld bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 29 juli 2016

Arrest nr. 2.983 van 29 juli 2016 in de zaak 2016/167

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 30 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examencommissie van 28 juni 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 juli 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven in de opleiding Bachelor lager onderwijs.

Voor het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ – behorend tot het curriculum van het derde bachelorjaar – behaalde verzoekster een examencijfer van 9/20.

Tegen deze quatering voorziet verzoekende partij zich volgens de verwerende partij met een intern beroep. Tegelijk richt verzoekster zich met een extern beroep tot de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep. Zij doet gelden dat verzoekende partij de interne beroeps mogelijkheden nog niet heeft uitgeput en dat het beroep bij de Raad voorbarig is, nu de interne beroepscommissie op het ogenblik van het indienen van huidig beroep nog geen beslissing had genomen.

Luidens artikel II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs doet de Raad – behoudens uitzonderlijke gevallen, welke hier niet van toepassing zijn – uitspraak over geschillen inzake studievoortgangsbeslissingen na uitputting van de in de artikelen II.283 en II.284 van de Codex bedoelde interne beroepsprocedure.

Zoals de Raad reeds meermaals heeft overwogen en ook thans overweegt, is een beroep bij de Raad voorbarig wanneer het wordt ingesteld zonder het resultaat van de geïnitieerde beroepsprocedure af te wachten, en vooraleer de termijn waarbinnen het intern beroepsorgaan een beslissing zou moeten nemen of moeten meedelen wanneer deze dan wel genomen zou worden, verstrekken is (RStvb. 6 augustus 2015, nr. 2.223); het feit dat in de loop van de procedure voor de Raad een voor de verzoekende partij ongunstige beslissing op intern beroep tussenkomt, doet niet af aan de vaststelling dat het bij de Raad ingestelde beroep voorbarig was (RStvb. 2 oktober 2014, nr. 2014/210; RStvb. 2 oktober 2014, nr. 2014/218), nu het in dat geval niet is gericht tegen de eindbeslissing, uitgaande van de interne beroepsinstantie.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Henri Verhaaren bijzitter

Jan Geens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.984 van 29 juli 2016 in de zaak 2016/168

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 30 juni 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 13 april 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 juli 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het schooljaar 2015-2016 ingeschreven in de HBO 5-opleiding [REDACTED] aan het Sint-Norbertusinstituut te [REDACTED].

Verzoekster wordt door de delibererende klassenraad niet geslaagd verklaard voor de module [REDACTED].

Deze beslissing wordt aan verzoekster meegedeeld bij brief van 28 juni 2016, waarbij is vermeld dat zij beroep kan aantekenen door een persoonlijk onderhoud te vragen met de

directeur. Voor het overige wordt verwezen naar de bepalingen inzake de beroepsprocedure in het schoolreglement.

Dit is de thans bestreden beslissing.

Op 4 juli 2016 heeft verzoekster blijkbaar een onderhoud met de directeur, naar aanleiding waarvan deze laatste beslist om de delibererende klassenraad opnieuw samen te roepen op 30 augustus 2016. Hiervan is verzoekster in kennis gesteld met een aangetekend schrijven van 5 juli 2016.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep op twee gronden.

Enerzijds stelt verwerende partij dat de Raad niet bevoegd is om uitspraak te doen over opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die worden georganiseerd door scholen van het secundair onderwijs, en anderzijds stipt verwerende partij aan dat verzoekster de interne beroepsmogelijkheden (nog) niet heeft uitgeput.

De eerste exceptie treft doel. Uit het samenlezen van de artikelen II.285 en II.291 Codex Hoger Onderwijs en uit de algemene doelstelling van de betreffende Codex en meer bepaald het hoofdstuk III van titel V “De rechtspositie en medezeggenschap van de student” volgt dat de Raad enkel bevoegd is om kennis te nemen van beroepen tegen studievoortgangsbeslissingen betreffende het hoger onderwijs, ingesteld door studenten of daarmee gelijkgestelden. Uit het toepassingsgebied en het begrippenkader in de artikelen I.2, I.3, 59° en 69° van de Codex Hoger Onderwijs volgt bovendien dat enkel beslissingen van hogescholen en universiteiten en de erkende instellingen voor het post-initieel hoger onderwijs (artikel I.2, §3) een studievoortgangsbeslissing zijn.

Verder stelt de Raad vast dat het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs van 30 april 2009 in artikel 50 bepaalt dat een opleiding van het hoger beroepsonderwijs wordt aangeboden in het kader van een samenwerkingsverband waar ook een hogeschool deel van uitmaakt als inhoudelijk coördinerende instelling. De administratief beherende instelling is evenwel steeds het centrum voor volwassenenonderwijs

of een secundaire school. De student schrijft zich in aan de administratief beherende instelling. Het samenwerkingsverband, zoals bepaald in artikel 51 van hetzelfde decreet, staat in voor de gezamenlijke organisatie van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs als ook het vastleggen van de gezamenlijke onderwijs- en examenregeling en het evaluatiereglement voor deze opleidingen.

Aangezien het voorliggend beroep klaarblijkelijk is gericht tegen een beslissing van de delibererende klassenraad van een school van het voltijds secundair onderwijs in het kader van het hoger beroepsonderwijs, gaat de bestreden beslissing niet uit van een onderwijsinstelling die onder het systeem van rechtsbescherming van de Codex Hoger Onderwijs valt (zie ook RStvb. 6 augustus 2015, nr. 2.217; RStvb. 6 augustus 2015, nr. 2.218 en RStvb. 6 augustus 2015, nr. 2.222). De Raad is derhalve niet bevoegd.

Deze vaststelling volstaat om het beroep onontvankelijk te verklaren.

Louter voor het debat merkt de Raad op dat ook de tweede exceptie van verwerende partij *prima facie* niet zonder grond lijkt. Een evaluatiebeslissing in het secundair onderwijs is slechts als eindbeslissing voor de rechter aanvechtbaar – en zoals hierboven is aangegeven is de Raad niet de daartoe bevoegde rechter – wanneer eerst de interne beroepsprocedure werd doorlopen. Deze interne beroepsprocedure bestaat uit twee delen, met name eerst het overleg met de directeur of zijn afgevaardigde, en vervolgens een beroep bij de interne beroepscommissie tegen hetzij de weigering van de directeur om de klassenraad opnieuw samen te roepen, hetzij de nog steeds ongunstige beslissing van de klassenraad nadat deze opnieuw is samengekomen. Enkel de beslissing van de interne beroepscommissie is als eindbeslissing vatbaar voor een beroep bij de rechter. Nu de directeur na het overleg heeft besloten de klassenraad opnieuw samen te roepen en de klassenraad nog tot een nieuwe beoordeling dient te komen, ligt er geen eindbeslissing voor.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren bijzitter
Jan Geens bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.985 van 29 juli 2016 in de zaak 2016/174

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 24 juni 2016 en van de beslissing op intern beroep van 1 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 juli 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Media en Entertainment Business.

Van de opleiding maakt deel uit, het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’. In de ECTS-fiche wordt de inhoud van het opleidingsonderdeel als volgt omschreven:

“In het innovatielab voer je in team een opdracht uit voor een opdrachtgever. Je verdiept je in het vraagstuk van deze opdrachtgever en werkt doelgericht naar een full media format. Je gaat aan de slag als media-creator. Je ontwikkelt geïntegreerde mediaconcepten door gebruik te maken van de beschikbare mediatechnologie en kanalen. Je vermarkt deze op een commercieel verantwoorde manier via bestaande en nieuwe businessmodellen naar de juiste doelgroep.”

Met betrekking tot de evaluatie maakt de ECTS-fiche melding van een permanente evaluatie zonder examen. Er is geen tweede examenkans. De evaluatievormen zijn: Ontwerp/product en Portfolio. In de ‘handleiding en toelichting opleidingsonderdeel Innovatielab’ (stuk 6 administratief dossier) wordt met betrekking tot de evaluatie nog het volgende uiteengezet (de verwijzingen hebben betrekking op de powerpointpresentatie die verzoekende partij meedeelt als stuk 4 van haar bundel):

“Hoe wordt dit vak geëvalueerd?

De evaluatie voor dit vak gebeurt permanent, zonder examen tijdens de examenperiode. De aard van het opleidingsonderdeel maakt het onmogelijk om een tweede examenkans in te richten.

Studenten werden bij de start van het innovatielab én tijdens het innovatielab (bij de eerste peer review) via het Playbook - een handleiding voor het vak - geïnformeerd over de 4 onderdelen waarop ze worden geëvalueerd voor dit vak (zie slides 23 t.e.m. 28).

De punten zijn als volgt samengesteld:

1. Het eindproduct van het innovatielab (teampunt, goed voor 20 punten van het eindresultaat)
2. De demo/pitch die het team geeft op het einde van het innovatielab (teampunt, goed voor 10 punten van het eindresultaat)
3. Het proces dat het team binnen het innovatielab doorloopt (teampunt, goed voor 20 punten van het eindresultaat)
4. De actieve participatie van elk teamlid (individueel punt, goed voor 30 punten van het eindresultaat).

Omdat agile teamwork en scrum veel zelfsturing van teams vragen (het hele team is gezamenlijk verantwoordelijk voor het proces en het eindresultaat, zonder hiërarchie tussen teamleden onderling), zijn de eerste 3 deelpunten groepspunten. Enkel op het laatste punt (de actieve participatie) kan gedifferentieerd worden door de begeleidende docent. De docenten betrokken bij het Innovatielab besloten ook de actieve participatie meer te laten doorwegen op het uiteindelijke resultaat dan het eindproduct, om 'meelopersgedrag' te vermijden en hardwerkende studenten/trekkers te belonen voor hun prestatie binnen elk team.

De eerste twee evaluatiecriteria (eindproduct en Pitch) worden gezamenlijk beoordeeld door de jury op de eindpitch van elk team. Deze jury bestond uit de begeleidende docenten

+ de klant. Met het resultaat van deze jury moesten ook alle juryleden bij meerderheid akkoord gaan.

Het punt voor proces werd door de begeleidende docent toegekend op basis van deze criteria:

- Vroeg het team voldoende feedback aan docenten / experten / klant / eindgebruikers om het product voortdurend te verbeteren en te laten groeien?
- Volgde het team de fases van Design Thinking?
- Paste het team de principes van Scrum toe (hielten ze op het scrumbord de voortgang van het project bij, hielden ze elke keer een daily stand-up, organiseerden ze zelf ook retrospectives om het team bij te sturen, enz.)
- Paste het team de basisprincipes van Agile werken toe (mensen boven processen en hulpmiddelen, werkende producten belangrijker dan papier, samenwerken met de klant, inspelen op verandering)?
- Communicerde het team goed met elkaar en met de docent? Kon iedereen de voortgang van het project volgen via Google Drive en/of het andere tools (werkt het team m.a.w. transparant en ordelijk)?

Het eindpunt voor actieve participatie (op 30) wordt door de begeleidende docenten bepaald op basis van de eigen observaties tijdens het innovatielab en aan- of afwezigheid van studenten, aangevuld met de peer evaluatie die studenten tijdens én op het einde van het innovatielab moeten invullen.

Op zowel de eerste (tussentijdse) peerevaluatie (maart 2016) als de tweede (eind) peerevaluatie (mei 2016) mochten de studenten hun medeteamleden een score tussen 1 en 5 toekennen op 12 criteria (zie peer evaluatie voor de criteria en vertaling van de scores).

De studenten kregen bij de eerste peer review van het innovatielab ook richtlijnen mee om deze peer review goed in te vullen (zie slide 25 en 26 van het Playbook). We maakten de studenten ook duidelijk dat de docent uiteindelijk bepaalt of en op welke wijze het peer assessment invloed heeft op hun quatering en dat hij/zij altijd de eindverantwoordelijkheid over hun beoordeling behoudt (zie slide 27 van het Playbook).

Vertaald naar de generieke boordelingsniveaus gebruikten de docenten dit getal als richtcijfer (op 30):

- Cijfer tussen 0 en 12 (peer evaluatie 0/1): participeerde helemaal niet: hinder voor de groep (door afwezigheid, houding of geen enkele inbreng ...)
- Tussen 12 en 14 (peer evaluatie 2): participeerde minder dan de rest van de groep - weinig toegevoegde waarde voor proces of eindproduct, vaak afwezig/te laat, ernstige tekorten
- Tussen 15 en 18 (peer evaluatie 3): participeerde evenveel als de rest van de groep - deed wat van hem/haar verwacht werd in dit innovatielab, ondanks eventuele lacunes
- Tussen 19 en 21 (peer evaluatie 4): participeerde meer/beter dan de rest van de groep, geen tekorten meer
- Boven 21 (peer evaluatie 5): uitzonderlijke prestatie met een duidelijke meerwaarde voor team/eindproduct”

Voor het opleidingsonderdeel ‘[redacted]’ behaalde verzoekster een examencijfer van 9/20. Dit is de eerste bestreden beslissing.

Tegen deze quatering stelt verzoekende partij op 24 juni 2016 intern beroep in. Zij zet daarin het volgende uiteen:

“Ik ben [verzoekende partij], 1^e bachelor van de nieuwe richting media en entertainment business.

Ik ben niet geslaagd samen met nog een andere studente voor een groepswerk ‘Innovatielab’. Wil hier dan ook bezwaar tegen indienen.

In het begin van de samenwerking binnen de groep van 5 studenten bleek al snel dat de scrummaster zijn idee wilde opdringen aan de overige groepsleden. Dit gaf aanleiding tot spanningen, waar ik ook mijn eigen ideeën wilde voor brengen. Er ontstond een conflict in de groep vooral vanwege [T.] en [B.], gericht tegen [Y.] en mijzelf.

We hebben dit nadien samen met de leerkraft proberen uit te praten. Er was verbetering, maar er bleef een zekere wrevel bestaan.

Tevens kreeg ik commentaar op mijn afwezigheid wegen[s] ziekte, die evenwel gewettigd waren door doktersattesten. Er was niet [het] minste begrip voor mijn medisch probleem dat nochtans ernstig was. [Y] en ikzelf hebben evenveel bijgebracht, zeker niet minder, dan de overige groepsleden om te komen tot een goed eindresultaat.

Tijdens mijn laatste ‘peer-evaluatie’ kreeg ik van de leerkraft te horen dat ik mij goed had herpakt en nu blijkt dat ik niet geslaagd ben, terwijl de meerderheid wel geslaagd is. Op welke gronden??

Dit strookt helemaal niet met de idee van een groepswerk, dat het resultaat is van alle groepsleden. Een subjectieve mening van de overige groepsleden kan onmogelijk tot gevolg hebben dat twee leden niet geslaagd zijn. Vind het zeer jammer dat de leerkraft in 12 weken het echte probleem in onze groep niet inzag!!

Ik klaag bijgevolg ‘niet geslaagd’ zijn aan en vraag om een herziening.”

Het intern beroep wordt behandeld op 30 juni 2016. Na verzoekster te hebben gehoord, komt de interne beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“De beroepscommissie, samengesteld uit [...] heeft op 30/06/2016 uw intern beroep behandeld. U hebt daarbij de kans gehad om uw standpunt toe te lichten.

Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en ongegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

1. De studente argumenteert dat er spanningen waren in de groep.

- Student geeft toe dat men geprobeerd heeft om de problemen samen met de leerkracht uit te praten. Er was volgens de studente "verbetering, maar er bleef een zekere wrevel bestaan".
  - De interne beroepscommissie stelt vast dat de docent inspanningen heeft geleverd om de spanningen in de groep aan te pakken.
  - De student toont bovendien, volgens de interne beroepscommissie, niet aan hoe deze spanningen tot een voor studente negatieve beoordeling hebben geleid.
2. De studente meent dat zijzelf — en haar vriendin [Y.] - evenveel hebben bijgebracht, zeker niet minder, dan de overige groepsleden om te komen tot een goed eindresultaat.
- De interne beroepscommissie meent dat een gelijke inspanning in een groepswerk niet noodzakelijk tot een gelijke beoordeling hoeft te leiden.
  - De interne beroepscommissie stelt vast dat de studente minder relevante documenten heeft opgeladen in Google Docs. Zowel volgens de studente als volgens de docent, heeft studente veel inspanningen geleverd voor het maken van een maquette. De docent getuigt echter dat hij de studente er wel herhaaldelijk op gewezen heeft dat de maquette niet essentieel is. De interne beroepscommissie oordeelt dat de studente ondanks haar inspanningen, een minder relevante bijdrage had bij het groepswerk.
3. De studente argumenteert dat een subjectieve mening van de overige groepsleden onmogelijk tot gevolg kan hebben dat twee leden niet geslaagd zijn. Daarmee verwijst de studente naar de peer-evaluatie.
- Uit de overhandigde documenten blijkt dat de individuele beoordeling van de studente geen rechtstreeks gevolg is van de peer-evaluatie. De peer-evaluatie werd gebruikt als één van de informatiebronnen van de docent. De docent heeft de peer-evaluatie gebruikt ter staving van zijn eigen vaststellingen.
  - Uit deze vaststellingen blijkt dat studente onvoldoende scoort voor professionele houding en verantwoordelijkheidszin. Deze waren bepalend voor de individuele beoordeling van studente.
4. De studente verklaart voor de interne beroepscommissie dat ze op zich geen bezwaar heeft tegen het onvoldoende, maar vooral tegen het feit dat enkel zij en [Y.] een onvoldoende behaalden en niet de andere groepsleden.
- De interne beroepscommissie kan niet oordelen over de resultaten van studenten die geen beroep hebben aangetekend.”

Dit is de tweede bestreden beslissing. Zij wordt aan verzoekster meegedeeld per e-mail van 1 juli 2016.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

Ambtshalve merkt de Raad het volgende op.

Uit artikel 98, §3 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij blijkt dat de interne beroepscommissie de bevoegdheid heeft om een nieuwe beslissing te nemen, wat betekent dat de beslissing van de beroepscommissie in de plaats komt van de initiële studievoortgangsbeslissing. Deze laatste verdwijnt daardoor uit de rechtsorde en kan aldus niet langer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Het beroep is onontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing en enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. De middelen

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op het zorgvuldigheidsbeginsel, meer bepaald op een gebrekkige begeleiding in de loop van het academiejaar.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de docent met de leden van de groep heeft gesproken en heeft vooropgesteld dat de groepsleden niet via de sociale media mochten communiceren, maar enkel persoonlijk binnen de groep zelf. Volgens verzoekster werd hieraan door de andere groepsleden geen gevolg gegeven. De mannelijke groepsleden aanvaardden bovendien de ideeën van verzoekster en haar medestudente Y.P. niet, maar negeerden ze of gaven negatieve commentaar. Ten slotte stelt verzoekster dat beslissingen door de mannelijke groepsleden werden genomen via gesprekken op sociale media waaraan verzoekster niet kon deelnemen, en dat dit aan de docent werd gemeld doch zonder dat daar gevolg aan werd gegeven.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij het volgende:

“Verzoekster meent dat er in haar groep reeds vanaf het prille begin spanningen waren. Zo beweert verzoekster dat de drie mannen in haar groep achter de rug van de vrouwen via Facebook communiceerden terwijl de docent had opgelegd dat zij dit niet mochten doen. Dit is een volstrekte leugen. Ten eerste heeft de begeleidende docent – [K.V.] – nooit gezegd dat de studenten niet via Facebook mochten communiceren. Wel heeft hij

de studenten meegedeeld dat alle communicatie op één kanaal moest gebeuren, net om conflicten te vermijden en alle communicatie tussen de groep transparant te houden. Dit werd de studenten tijdens een [herstelgesprek] zeer duidelijk gemaakt. Eens dit voor de studenten duidelijk was, is er achteraf geen probleem meer over gemeld. Ten tweede waren de redenen waarom er wrevel was ontstaan binnen de groep, van een andere aard dan het gebruikte communicatiemiddel die door de groepsleden werd gehanteerd. (zie infra)

Het enkele feit dat er spanningen in de groep waren, mag een slechte beoordeling niet in de weg staan. De studenten dienen op een professionele manier met elkaar samen te werken om het beoogde resultaat te behalen. In dat opzicht is het zeer goed mogelijk dat alle teamleden niet altijd even goed met elkaar kunnen opschielen. Dit is eveneens een kwalificatie die de studenten moeten beheersen om te kunnen slagen voor dit vak. Niet alleen moet het eindproduct kwalitatief goed zijn, de participatie van de studenten telt voor een zeer groot deel mee in de beoordeling van het eindresultaat van de studenten. Dit blijkt uit de handleiding en toelichting van het vak: (stuk 6)

“De punten zijn al volgt samengesteld:

1. *Het eindproduct van het innovatielab (teamwork, goed voor 20 punten van het eindresultaat)*
2. *De demo/pitch die het team geeft op het einde van het innovatielab (teampunt, goed voor 10 punten van het eindresultaat)*
3. *Het proces dat het team binnen het innovatielab doorloopt (teampunt, goed voor 20 punten van het eindresultaat)*
4. *De actieve participatie van elk teamlid (individueel punt, goed voor 30 punten van het eindresultaat)*

Omdat agile teamwork en scrum veel zelfsturing van team vragen (het hele team is gezamenlijk verantwoordelijk voor het proces en het eindresultaat, zonder hiërarchie tussen teamleden onderling), zijn de eerste 3 deelpunten groeps punten. Enkel op het laatste punt (de actieve participatie) kan gedifferentieerd worden door de begeleidende docent. De docenten betrokken bij het Innovatielab besloten ook de actieve participatie meer te laten doorwegen op het uiteindelijke resultaat dan het eindproduct, om ‘meelopersgedrag’ te vermijden en hardwerkende studenten/trekkers te belonen voor hun prestatie binnen elk team.”

De interne beroepscommissie heeft omtrent dit middel terecht het volgende geoordeeld: (stuk 2)

“Studente geeft toe dat men geprobeerd heeft om de problemen samen met de leekracht uit te praten. Er was volgens de studente ‘verbetering, maar er bleef een zekere wrevel bestaan’.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de docent inspanningen heeft geleverd om de spanningen in de groep aan te pakken.

De student toont bovendien, volgens de interne beroepscommissie, niet aan hoe deze spanningen tot een voor de student negatieve beoordeling hebben geleid.”

Het middel dient bijgevolg als ongegrond te worden beschouwd.”

In haar *wederantwoordnota* blijft verzoekster van oordeel dat de bestreden quotering haar grondslag vindt in de spanningen binnen de groep en de wijze waarop de communicatie tussen de groepsleden werd gevoerd. Zo herhaalt zij dat er zich reeds vanaf het begin verschillende problemen voordeden inzake de communicatie, en dit zowel tijdens de groepsvergaderingen als binnen de facebookgroep die werd opgericht en waarvan alle groepsleden deel uitmaakten. Verzoekster verwondert zich over het standpunt van verwerende partij als zou er geen verbod op communicatie via facebook zijn opgelegd door de docent. Zij verwijst naar de communicatie binnen de facebookgroep – waaruit volgens verzoekster haar actieve deelname blijkt – en ziet in de problemen ter zake een eerste aanzet tot de verdere strubbelingen binnen de groep.

Beoordeling

Verzoekster wordt vooreerst gewezen op de bepalingen van artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs. Dit artikel schrijft voor dat de verzoekende partij haar stukken dient te voegen bij haar verzoekschrift, en dat zij naderhand slechts bijkomende overtuigingsstukken aan het dossier kan laten toevoegen voor zover deze bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoekende partij bekend waren.

Slechts voor het eerst in de wederantwoordnota verwijst verzoekster naar de berichten op facebook, waarvan zij – samen met die wederantwoordnota – een afdruk toevoegt als stuk 12 van haar bundel. Het blijkt niet dat verzoekster dit stuk heeft betrokken bij haar intern beroep, en het maakt alleszins geen deel uit van de stukken die verzoekster bij haar verzoekschrift heeft gevoegd. De Raad ziet niet in waarom verzoekster niet in staat zou zijn geweest dit stuk bij het indienen van het beroep mee te delen: de stukken dateren van vóór de bestreden beslissing en worden betrokken op de argumentatie die verzoekster aangaande de onderlinge communicatie reeds in haar intern beroep heeft aangevoerd. Dit stuk wordt derhalve buiten de debatten gehouden.

Wat de beoordeling van het middel betreft, toont verzoekster niet aan hoe de door haar opgeworpen kritiek, voor zover al bewezen, kan leiden tot de onregelmatigheid van de quotering of van de bestreden beslissing. Met verwerende partij moet worden aangenomen dat van de studenten kan en mag worden verwacht dat zij bij een groepswerk aantonen op een professionele wijze met elkaar te kunnen samenwerken. Dat er spanningen zijn tussen bepaalde

leden van de groep, of dat sommige groepsleden kritische opmerkingen maken over de inbreng van andere groepsleden, is op zich niet van aard om te doen besluiten tot een onzorgvuldige beoordeling.

Verzoekende partij levert niet het bewijs dat het haar door de moeilijke samenwerking onmogelijk werd gemaakt om een hoger cijfer te behalen terwijl zij daarop wel aanspraak zou kunnen maken. Overigens bedenkt de Raad dat de mannelijke groepsleden weliswaar een hogere eindbeoordeling bekwamen (met name: 10/20), maar dat het ene punt verschil, dat door verwerende partij ook wordt geduid, op zich de Raad er niet van overtuigt dat de door verzoekster aangevoerde kritiek gegrond is.

Het middel is niet gegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroeft verzoekster zich op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en van de plicht tot onbevooroordeldheid.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat enkel de subjectieve beoordeling door de groepsleden via de peerevaluatie aan de negatieve beoordeling door de docent van verzoekster en haar medestudent ten grondslag ligt. Verzoekster stelt dat zijzelf, ondanks de negatieve ervaringen in de groep, nog een goede evaluatie heeft gegeven aan de mannelijke groepsleden, vanuit de overweging dat iedereen evenveel heeft bijgedragen, maar dat blijkt dat de vrouwelijke groepsleden niet als volwaardig werden beschouwd. Hierin ziet verzoekster onprofessioneel en al te subjectief gedrag, dat volgens verzoekster mogelijk kan zijn ingegeven door haar – nochtans gewettigde – afwezigheid wegens ziekte, waarvoor zij weinig begrip heeft ervaren. Zij werpt ook op dat zij onvoldoende creatieve inbreng heeft kunnen hebben binnen de groep, en stelt gegriefd te zijn door het feit dat zij door de docent werd verplicht om haar medisch probleem aan de andere groepsleden mee te delen. Voorts brengt verzoekster onder de aandacht dat alle groepsleden dezelfde score behaalden op het inhoudelijke deel van het opleidingsonderdeel, maar een verschillende score op de beoordeling van professionalisme en verantwoordelijkheidszin, terwijl verzoekster minstens evenveel inspanningen heeft geleverd – waaruit haar professionele

aanpak afdoende moet blijken – en ook enkele persoonlijke taken kreeg opgelegd die zij succesvol afrondde. Ten slotte zet verzoekster uiteen dat haar professionaliteit niet louter kan worden beoordeeld door de overige studenten, waarmee zijzelf en haar medestudente in conflict waren. Gelet op dit alles meent verzoekster aanspraak te kunnen maken op ten minste dezelfde score als de andere (lees: mannelijke) leden van de groep.

Verwerende partij beantwoordt de argumenten van verzoekster in de *antwoordnota* als volgt:

“Verzoekster beweert dat de mening van de peer evaluatie tot een negatieve beoordeling van de docent heeft geleid. Verwerende partij wenst er nogmaals op de puntedeling van het opleidingsonderdeel te duiden (zie supra). De peer evaluatie staat niet in voor het grootste deel van de punten, doch wel de actieve participatie. Verzoekster verwijt verwerende partij uitsluitend op grond van deze peer evaluatie tot een oordeel te zijn gekomen van de groepsleden. Het tegendeel is echter waar. Dit blijkt tevens uit de eindevaluatie en het evaluatieformulier van de jury (stukken 4 en 5). Uit deze stukken blijkt zeer duidelijk dat de docent en de jury hun evaluatie [hebben] gebaseerd op basis van de objectieve aanlevering van informatie, [de] observaties van hun inzet in de groep en hun professionele houding gedurende het gehele innovatielab. Verzoekster zou dit geweten hebben indien zij aanwezig was geweest op het inkijkmoment dat de docent had georganiseerd, maar zij heeft besloten daar geen gebruik van te maken.

Ook het verwijt dat verzoekster haar medische problemen aan de groep zou moeten hebben gedeeld, kan niet serieus worden genomen. Het tegendeel is echter waar, het is verzoekster zelf die naar de docent is gekomen met de vraag om aan de groep te delen dat zij met een medisch probleem kampt, aangezien zij de reactie van de overige teamleden vreesde in verband met eventuele toekomstige afwezigheden. De docent heeft in dat opzicht meteen aangeraden om contact op te nemen met [P.A.] – het opleidingshoofd – omdat de situatie niet alleen gevolgen zou hebben voor het opleidingsonderdeel Innovatielab. De docent heeft steeds begrip getoond en de situatie ernstig opgenomen. Dit kan worden bevestigd door de vele gesprekken die de docent heeft gehad met vrouw [A.], met verzoekster en de groep heeft gehad.

i. Eindevaluatie docent

Uit de eindevaluatie van de docent blijkt duidelijk het onprofessioneel gedrag van verzoekster. Dit werd beoordeeld in de actieve participatie van verzoekster aan het groepswerk (stuk 4). Verzoekster beweert dat zij recht heeft op dezelfde punten als haar medestudenten, maar dat zij deze punten niet heeft gekregen omdat haar voorstellen steeds zouden zijn afgekraakt en dat zij zou zijn geboycot door haar medestudenten. Het tegendeel is echter waar. De docent heeft zeer duidelijk kunnen vaststellen dat de medestudenten een meer gedreven inzet hebben getoond en dat er op geen enkele manier sprake kan zijn van een boycot van de medestudenten. Het cijfer dat verzoekster heeft gekregen voor het opleidingsonderdeel heeft zij aan zichzelf te danken, omdat zij een aantal keren ongewettigd afwezig was en haar medestudenten steeds in het duister liet

tasten wat betreft de redenen van haar afwezigheid. Dit gedrag kon op weinig begrip rekenen van de medestudenten, maar ook de docent kon dit gedrag moeilijk aanvaarden.

Zo heeft de docent het volgende opgemerkt in verband met het onprofessioneel gedrag/gebrek aan inzet van verzoekster: (stuk 4)

“Medestudent en teamleider [B.V.] brengt de begeleidende docent [K.V.] al in de vierde week van het innovatielab op de hoogte van wrevel binnen zijn team over de afwezigheid van [verzoekende partij]. Zo miste [verzoekende partij] de start van het innovatielab (weliswaar gewettigd door een ziektebriefje). In week 3 moet ze het innovatielab vroegtijdig verlaten (met toestemming van de docent), in week 4 komt ze helemaal niet opdagen – zonder wettiging of ziektebriefje.

In week 5 blijkt dat [verzoekende partij] met een persoonlijk (medisch) probleem kampt waardoor ze mogelijk ook na de paasvakantie enkele dagen van het innovatielab zal moeten missen. Ze vraagt aan docent [K.V.] om dit met de overige teamleden te bespreken aangezien ze schrik heeft van hun reactie. Hij neemt dit op met de rest van het team en vraag om hun begrip (zonder in te gaan op de aard van de afwezigheid, op vraag van [verzoekende partij] zelf). De overige teamleden reageren hier positief op en bevestigen hun zorg voor het welzijn van [verzoekende partij].

Uit de resultaten van de eerste tussentijdse peer evaluatie (afgenomen net voor de paasvakantie) en het evaluatiegesprek dat daarop volgt, maakt de begeleidende docent op dat niet zozeer de afwezigheid van [verzoekende partij] een probleem is voor haar medestudenten, wel het feit dat ze daarover niet of weinig communiceert met haar medestudenten en het afgesproken werk ook niet inhaalt op latere momenten gedurende het innovatielab. [Verzoekende partij] krijgt op deze peer evaluatie dan ook slechts een 3 (op een schaal van 1 tot 5) als mediaancijfer voor de vooropgestelde criteria. Bij de open feedback noteren de medestudenten deze werkpunten voor [verzoekende partij]: meer info delen, actief participeren en tekorten identificeren. Docent [K.V.] neemt deze werkpunten door met haar tijdens het evaluatiegesprek meteen na de [paas]vakantie, en vraagt [verzoekende partij] om voortaan stipt aanwezig te zijn en actief te participeren in de groep. Hij maakt ook duidelijk aan [verzoekende partij] dat elke ongewettigde afwezigheid een impact heeft op haar eindbeoordeling.

[...]

Meteen na de paasvakantie zit de sfeer in het team weer goed, tot in week acht een sluimerend conflict tussen [verzoekende partij] en [Y.P.] enerzijds en [B.V.] anderzijds escaleert tijdens de les. Voornaamste oorzaak van de wrevel is alweer de afwezigheid van [verzoekende partij], die ruim een uur te laat opdaagt voor het afgesproken teamwork. Daarom organiseert [K.V.] samen met opleidingshoofd [P.A.] een herstelgesprek met de hele groep. Ze benadrukken nog eens het belang van aanwezigheid van alle teamleden en vragen aan [T.M.] en [B.V.] om een actieve en bemiddelende rol op te nemen bij conflicten in de groep. Die rol nemen zij na dit gesprek ook op.

In week 11 is [verzoekende partij] samen met medestudent [Y.P.] net voor de generale repetitie van de eindpitch nergens te bespeuren. Uit de communicatie in hun Facebookgroep maakt docent [K.V.] dat de groep om 9 uur afgesproken heeft, maar [verzoekende partij] en [Y.P.] ‘er pas om 11.30 uur geraken door het verkeer’ (sic). Uiteindelijk dagen ze pas net voor de generale repetitie op, tot grote onvrede van hun vorige groepsleden.

[...]

Uiteraard heeft hij net als al haar teamleden begrip voor eventuele persoonlijke problemen die zij tijdens het innovatielab heeft gehad, maar we verwachten van haar ook een professionele en verantwoordelijke houding tijdens de werktijd, zoals Design Thinking en Scrum vereisen. Omwille van de volgende punten vertoont ze deze professionele houding volgens docent [K.V.] op onvoldoende wijze:

- [verzoekende partij] is vaak afgeleid tijdens het werkproces en denkt niet actief mee met de andere groepsleden. Dit stellen zowel haar docent als haar overige teamleden meerdere malen tijdens het innovatielab vast.
- Ze hecht veel belang aan sfeer en moet zich eerst goed voelen binnen een groep voor ze zicht kan ontplooien. Ze is snel op de tenen getrapt en kan geen abstractie maken van eventuele (professionele) opmerkingen van teamleden en/of docenten, die zij steeds persoonlijk neemt.
- [verzoekende partij] onderschat volledig de impact van haar afwezigheid op haar team tijdens belangrijke groepsmomenten, zoals de generale repetitie van de eindpitch van het innovatielab.
- [verzoekende partij] is geen teamworker. Ze neemt weinig verantwoordelijkheid op wanneer taken verdeeld worden binnen haar team, schuift taken waar ze zichzelf niet capabel genoeg in acht het liefst af op andere teamleden en mist de discipline die nodig is bij zelfsturend groepswerk. Het zijn vooral scrum master [B.V.] en teamlid [T.M.] die de rest van het team voortdurend moeten aansporen tot actie.
- [verzoekende partij] is goed in heel praktische en creatieve zaken zoals een maquette bouwen, maar mist het analytische inzicht en de inzet die nodig zijn om een basis van een case innovatieve concepten te bedenken voor een mediaproduct of –dienst.”

Het is met andere woorden zeer duidelijk dat het niet aan het gedrag van de overige teamleden te wijten is dat verzoekster een laag cijfer (13/30) heeft gekregen voor actieve participatie. Aangezien dit het een onderdeel was die zeer zwaar doorweegt op het eindcijfer, kan de beslissing van de docent verantwoord worden.

ii. Peer evaluatie

Verzoekster beweert in haar verzoekschrift dat ze zou zijn geboycoteerd door de overige leden van groep, meer bepaald de jongens van het team.

Ten eerste [...] vertonen de verschillende peer evaluaties geen uitgesproken negatieve evaluatie, aangezien ook de overige leden van het team een gemiddelde beoordeling hebben gekregen en werkpunten hebben meegekregen. (stuk 7)

Ten tweede is de peer evaluatie anoniem. Er kan met andere woorden niet worden uitgemaakt welk lid van de groep welke beoordeling heeft gegeven. De docent kan niet

zien wie de beoordeling heeft gegeven, hij kan alleen zien welke punten ze aan elkaar hebben gegeven en de opmerkingen die ze daarbij hadden.

De geleverde commentaren liggen in de lijn van de observaties die de docent heeft gemaakt. Zo was de kritiek die geleverd werd bij de eerste peer evaluatie: (stuk 7)

“Zij was vaak de persoon die snel op haar tenen was getrapt waardoor de sfeer iets minder zat. Nu is dat opgelost en is de sfeer, de laatste twee weken, veel beter. Ze was ook 2x afwezig. De dagen dat ze er was werkte ze goed mee, zocht mee oplossingen.

[Verzoekende partij] zorgt voor een goede sfeer.

Bij het eigenbelang boven groepsbelang idem als vorige. Overheersend gevoel dat de impact op het team wordt vergeten bij afwezigheid.

Verder mis ik een inbreng in het proces. Dit kan zijn door niet duidelijke instructies van ons maar eigen initiatief wordt geapprecieerd. Dit merk ik ook bij voorbeeld een brainstorm dat er snel een andere afleiding is en er niet actief wordt meegedacht.

Verder geen opmerkingen. Ik kijk uit naar de evoluties na onze retrospective. Ik ben me ervan bewust dat ik hier ook een grote bijdrage in heb en dus niet alles schuif op de andere logische wijs.

[Verzoekende partij] zou de onenigheden die zich binnen de groep voor doen, ook binnen de groep moeten proberen oplossen. Ook moet ze meer zelf op zoek gaan naar werk, zonder dat andere teamleden haar dit moeten geven. Wel leverde Lynn goed werk, ze haalde ze zonder problemen de deadlines en respecteerde ze de ideeën van andere groepsleden.”

Bij de tweede peer evaluatie hebben de teamleden dit over verzoekster geschreven: (stuk 7)

“[Verzoekende partij] haar concentratie was deze keer wel veel meer bij de groep als we aan het brainstormen waren. Ze maakte met mij heel de maquette. De sfeer in groep was deze keer veel beter!

Het gesprek met [P.A.] leek [verzoekende partij] deugd te hebben gedaan. Na dit gesprek leverde ze beter werk en toonde ze meer inzet. Ook was de aanwezigheid veel beter, met spijtig genoeg één zware terugval toen zowel [Y.] als [verzoekende partij] te laat waren de dag van de oefenpitch. Zelf mocht [verzoekende partij] ook meer initiatief nemen bij het oplossen van onderlinge conflicten.

Het lijkt een ‘afrekening’ na de vorige positieve peer evaluatie. Ik heb dit volgens eigen ervaringen ingevuld los van eventuele persoonlijke situatie-problemen die hier enig effect op zouden hebben.

We weten allemaal hoe alles is verlopen en ver in detail moet ik er hier dus niet op ingaan. Waarom ik echter op verschillende categorieën een lage score toeken. Ik denk dat het op verschillende vlakken fout liep en dat zij het zelf nog niet ten volle besefte. Je kan één tot enkele malen later toekomen, ikzelf heb dit ook voorgehad. Er zijn echter toch enkele grenzen waarbij je niet elke keer te laat hoeft te komen en dit vaak rond of later dan een half uur. Het getuigt[t] van weinig respect ten opzichte van het team waarbinnen andere nog langer moeten reizen om op tijd te zijn. Het haalt onrechtstreeks ook meteen de moraal naar beneden omdat andere wel de

inspanning doen op tijd te komen, tevergeefs. Dit geeft geen vrijgeleide om dan alles maar te laten hangen en het hierop te steken als oorzaak, en dat is ook niet mij intentie.

Verder miste ik een sterke inhoudelijke bijdrage ten opzichte van het project. Vaak was er ook een vorm van on-interesse die zich uitte in het niet mee zijn met het totale concept. We hebben nog als laatste een gesprek gehad met [P.A.] over eventuele persoonlijke problemen. Ik kan er niet over oordelen gezien ik de situatie niet ken maar vanuit mijn standpunt had ik het gevoel dat het niet rechtstreeks zo'n [impact] had kunnen hebben op ons project.

Nog enkele toevoegingen worden verduidelijkt tijdens het gesprek indien dit kan. De samenwerking verliep niet altijd even vlot. Ze had ook last van persoonlijke problemen. Het eerste deel van het groepswerk verliep moeizaam. Na het gesprek met [P.] heeft ze zich wel hernomen. Ze heeft samen met [Y.] de maquette gemaakt & zocht ook buiten de lessen naar informatie. Wat ik toch positief vind.”

De verwijzing naar het gender raakt dan ook kant noch wal en doet in dit geval ook niet ter zake, aangezien de docent enkel rekening heeft gehouden met de punten die door de overige teamleden werden gegeven en de commentaar die er werd gegeven. De docent wenst te benadrukken dat hij ook de peer evaluaties wenst mee te delen van de overige teamleden, indien de Raad dit vereist om de vergelijking te maken.

Belangrijker is dat de docent, na de peer evaluatie, zelf een beoordeling heeft gemaakt. Dit blijkt zeer duidelijk uit de eindevaluatie. Daaruit kan zeer duidelijk worden afgeleid dat de docent alle elementen in acht heeft genomen en zelf heeft geoordeeld dat de houding van verzoekster onvoldoende professioneel was en wat haar uiteindelijke invloed op het project is geweest. De docent heeft al deze elementen afgewogen en tot het besluit gekomen dat verzoekster onvoldoende professioneel was en dat zij dan ook niet kon slagen voor dit opleidingsonderdeel.

Gelet op het feit dat het onmogelijk is, zelfs voor de docent, om na te gaan welke teamlid welke commentaar heeft geschreven en dat de gegeven kritiek op de professionele houding van verzoekster overeenkomen met de vaststellingen die de docent heeft gemaakt, kan dit middel niet worden aangenomen en dient het dan ook als ongegrond te worden beschouwd.”

Verzoekster zet in haar *wederantwoordnota* – voor het eerst – uiteen dat de eigen observaties van de docent beperkt bleven, daar deze volgens verzoekster zeer sporadisch – nog geen 10% van de tijd – aanwezig was. Hierin ziet verzoekster de bevestiging dat de beoordeling hoofdzakelijk gebeurde door de peerreview van de andere studenten. Verder stelt verzoekende partij dat het administratief dossier niet alle peerreviews bevat, en dat bovendien uit de wel meegedeelde evaluaties een gemiddelde van 60% blijkt. Ten slotte herhaalt verzoekende partij dat zijzelf aan de mannelijke groepsleden wel een positieve beoordeling heeft gegeven, maar dat de appreciatie van die groepsleden ten aanzien van haarzelf kritisch moet worden beoordeeld omwille van duidelijke subjectiviteit.

Beoordeling

Het argument dat de betrokken docent weinig aanwezig zou zijn geweest – te weinig om een eigen behoorlijke beoordeling te maken – wordt voor het eerst opgeworpen in de wederantwoordnota.

De verzoekende partij dient haar middelen uiteen te zetten in het verzoekschrift. In een latere stand van de procedure kunnen nieuwe middelen slechts op ontvankelijke wijze voor het eerst worden aangevoerd wanneer zij de openbare orde raken of wanneer de verzoekende partij van de redenen die aanleiding geven tot het opwerpen van het middel pas kennis heeft kunnen nemen bij ontvangst van het administratief dossier. Aan deze voorwaarden is te dezen niet voldaan, zodat het middelonderdeel onontvankelijk is.

Gelet op de omstandige motivering van de eindbeoordeling, die binnen de verantwoordelijkheid van de docent valt, is de Raad daarenboven van oordeel dat niet is aangetoond dat de betrokken docent louter of in hoofdzaak zou hebben gesteund op de peerevaluatie om de beoordeling op te stellen.

Aangezien verzoekster haar kritiek betrekt op de impact van de peerevaluatie op haar globale beoordeling, gaat de Raad ervan uit dat het middel enkel betrekking heeft op de deelscore voor het luik ‘actieve participatie’, dat immers als enige een individueel punt voor elke student inhoudt (*zie supra*) en waarin de peerevaluatie kan worden betrokken. Uit de stukken van het dossier, zoals ze hierboven in herinnering zijn gebracht, blijkt niet dat de peerevaluatie rechtstreeks cijfermatig deel uitmaakt van de berekening van het deelcijfer voor ‘actieve participatie’. Integendeel luidt het dat het aan de docent toekomt om te bepalen of en hoe het peerassessment uiteindelijk invloed heeft op de eindquatering, die steeds de verantwoordelijkheid van de docent blijft.

Voor ‘actieve participatie’ bekwam verzoekster een deelscore van 13/30. De docent heeft hierbij de volgende motivering gegeven (stuk 4 administratief dossier):

“Actieve participatie: 13/30

Medestudent en teamleider [B.V.] brengt de begeleidende docent [K.V.] al in de vierde week van het innovatielab op de hoogte van wrevel binnen zijn team over de afwezigheid

van [verzoekende partij]. Zo miste [verzoekende partij] de start van het innovatielab (weliswaar gewettigd door een ziektebriefje). In week 3 moet ze het innovatielab vroegtijdig verlaten (met toestemming van de docent), in week 4 komt ze helemaal niet opdagen - zonder wettiging of ziektebriefje.

In week 5 blijkt dat [verzoekende partij] met een persoonlijk (medisch) probleem kampt waardoor ze mogelijk ook na de paasvakantie enkele dagen van het innovatielab zal moeten missen. Ze vraagt aan docent [K.V.] om dit met de overige teamleden te bespreken aangezien ze schrik heeft van hun reactie. Hij neemt dit op met de rest van het team en vraag om hun begrip (zonder in te gaan op de aard van de afwezigheid, op vraag van [verzoekende partij] zelf). De overige teamleden reageren hier positief op een bevestigen hun zorg voor het welzijn van [verzoekende partij].

Uit de resultaten van de eerste tussentijdse peer evaluatie (afgenomen net voor de paasvakantie) en het evaluatiegesprek dat daarop volgt, maakt de begeleidende docent op dat niet zozeer de afwezigheid van [verzoekende partij] een probleem is voor haar medestudenten, wel het feit dat ze daarover niet of weinig communiceert met haar medestudenten en het afgesproken werk ook niet inhaalt op latere momenten gedurende het innovatielab. [Verzoekende partij] krijgt op deze peer evaluatie dan ook slechts een 3 (op een schaal van 1 tot 5) als mediaancijfer voor de vooropgestelde criteria. Bij de open feedback noteren de medestudenten deze werkpunten voor [verzoekende partij]: meer info delen, actief participeren en tekorten identificeren. Docent [K.V.] neemt deze werkpunten door met haar tijdens het evaluatiegesprek meteen [na] de paasvakantie, en vraagt [verzoekende partij] om voortaan stipt aanwezig te zijn en actief te participeren in de groep. Hij maakt ook duidelijk aan [verzoekende partij] dat elke ongewettigde afwezigheid een impact heeft op haar eindbeoordeling.

Eveneens blijkt uit de eerste peer evaluatie dat er wrevel is binnen het team over het gedrag van teamleider [B.V.], die te veel zijn wil oplegt aan de groep en ideeën van andere teamleden negeert. Dit is een werk punt dat niet enkel [verzoekende partij], maar ook de overige teamleden – [Y.P.], [T.M.] en [Br.V.] – aanvinken. Docent [K.V.] neemt dit werk punt op met [B.V.] in zijn peerevaluatiegesprek. [B.V.] neemt dit werk punt ook serieus ten harte tijdens de tweede helft van het innovatielab.

Meteen na de paasvakantie zit de sfeer in het team weer goed, tot in week acht een sluimerend conflict tussen [verzoekende partij] en [Y.P.] enerzijds en [B.V.] anderzijds escaleert tijdens de les. Voornaamste oorzaak van de wrevel is alweer de afwezigheid van [verzoekende partij], die ruim een uur te laat opdaagt voor het afgesproken teamwork. Daarom organiseert [K.V.] samen met opleidingshoofd [P.A.] een herstelgesprek met de hele groep. Ze benadrukken nog eens het belang van aanwezigheid van alle teamleden en vragen aan [T.M.] en [Br.V.] om een actieve en bemiddelende rol op te nemen bij conflicten in de groep. Die rol nemen zij na dit gesprek ook op.

In week 11 is [verzoekende partij] samen met medestudent [Y.P.] net voor de generale repetitie van de eindpitch nergens te bespeuren. Uit de communicatie in hun Facebookgroep maakt docent [K.V.] dat de groep om 9 uur afgesproken heeft, maar [verzoekende partij] en [Y.P.] 'er pas om 11.30 uur geraken door het verkeer' (sic). Uiteindelijk dagen ze pas net voor de generale repetitie op, tot grote onvrede van hun overige groepsleden.

In de eindpeerevaluatie krijgt [verzoekende partij] van haar teamleden een 3 als mediaancijfer voor haar totale prestatie tijdens het innovatielab. 'Een kwaliteitsvolle bijdrage leveren', 'initiatief nemen' en 'tekorten binnen de groep identificeren' zijn haar voornaamste werkpunten volgens haar teamleden. Wanneer docent [K.V.] de eindpeerevaluatie naast het geleverde werk (op Google Drive) en de communicatie van de teamleden onderling (op Facebook) legt, komen dezelfde pijnpunten naar boven.

Uiteraard heeft hij net als haar teamleden begrip voor eventuele persoonlijke problemen die zij tijdens het innovatielab heeft gehad, maar we verwachten van haar ook een professionele en verantwoordelijke houding tijdens de werktijd, zoals Design Thinking en Scrum vereisen. Omwille van de volgende punten vertoont ze deze professionele houding volgens docent [K.V.] op onvoldoende wijze:

- [verzoekende partij] is vaak afgeleid tijdens het werkproces en denkt niet actief mee met de andere groepsleden. Dit stellen zowel haar docent als haar overige teamleden meerdere malen tijdens het innovatielab vast.
- Ze hecht veel belang aan sfeer en moet zich eerst goed voelen binnen een groep voor ze zich kan ontplooien. Ze is snel op de tenen getrapt en kan geen abstractie maken van eventuele (professionele) opmerkingen van haar teamleden en/of docenten, die zij steeds persoonlijk neemt.
- [verzoekende partij] onderschat volledig de impact van haar afwezigheid op haar team tijdens belangrijke groepsmomenten, zoals de generale repetitie van de eindpitch van het innovatielab.
- [verzoekende partij] is geen teamworker. Ze neemt weinig verantwoordelijkheid op wanneer taken verdeeld worden binnen haar team, schuift taken waar ze zichzelf niet capabel genoeg in acht het liefst af op andere teamleden en mist de discipline die nodig is bij zelfsturend groepswerk. Het zijn vooral scrum master [B.V.] en teamlid [T.M.] die de rest van het team voortdurend moeten aansporen tot actie.
- [verzoekende partij] is goed in heel praktische en creatieve zaken zoals een maquette bouwen, maar mist het analytische inzicht en de inzet die nodig zijn om op basis van een case innovatieve concepten te bedenken voor een mediaproduct of -dienst.”

De Raad is van oordeel dat de betrokken docent aldus een uitvoerige motivering heeft gegeven voor de deelscore van 13/30 voor ‘actieve participatie’. Die globale beoordeling wordt door verzoekster – alleszins in dit middel – ook niet bekritiseerd. Dat de peerevaluatie door de groepsleden globaal een ‘slaagcijfer’ vertoont, staat niet in de weg dat de docent op gemotiveerde wijze werkpunten of tekortkomingen aanduidt en in rekening brengt.

In de mate dat het middel ontvankelijk is, kan verzoekster niet worden bijgevallen in haar stelling dat haar afwezigheden steeds door een medisch attest waren gewettigd. Luidens de eindevaluatie was verzoekster in week 4 afwezig “zonder wettiging of ziektebriefje”. Uit de powerpointpresentatie blijkt dat week 4 te situeren is van (maandag) 7 maart tot (vrijdag) 11 maart 2016. Daargelaten de vraag of de Raad nog vermag rekening te houden met het stuk 13 van verzoekende partij (medische attesten) dat pas met de wederantwoordnota werd neergelegd,

blijkt uit niets dat verzoekster deze attesten heeft meegeleid aan de opleiding, hetzij tijdens het academiejaar hetzij uiterlijk tijdens het intern beroep, zodat het verwerende partij niet ten kwade kan worden geduid dat de beoordeling uitgaat van een ongewettigde afwezigheid. Bovendien blijkt niet dat de bestreden beslissing op haar beurt enige grondslag zoekt in de kwestie van de afwezigheden. In de bestreden beslissing komt de problematiek van de afwezigheden niet ter sprake, en in zoverre er wordt verwezen naar de beoordeling van de professionaliteit en verantwoordelijkheidszin in de eindevaluatie (stuk 5 administratief dossier), kan de Raad er niet omheen dat de professionele houding door de docent wordt beoordeeld en gemotiveerd aan de hand van vijf afzonderlijke motieven, waarin de (al dan niet gewettigde) afwezigheden van verzoekster als dusdanig evenmin worden beoordeeld, maar enkel wordt gesteld dat verzoekster de impact van haar afwezigheid op het team onderschat.

Evenmin legt verzoekster afdoende bewijs voor van haar stelling dat zij door de andere groepsleden niet ernstig werd genomen (wat te onderscheiden is van de inhoudelijke appreciatie van verzoeksters bijdrage) en dat daardoor de peerevaluatie – in de mate dat deze heeft meegeteld in de eindevaluatie – tekortschiet aan de vereisten inzake objectiviteit en onbevooroordelijkheden.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoekende partij zich op een schending van de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij zet het volgende uiteen:

“Naast de eigen observaties van de docent en de peer-evaluaties wordt de actieve participatie beoordeel[d] aan de hand van afwezigheden.

Gelet dat deze eigen observaties zeer beperkt waren, zal de docent vermoedelijk als enige objectieve maatstaf de aanwezigheid van de studenten in de les hebben.

Dat reeds eerder werd vermoed, doch nu ook in de antwoordnota van verweerster wordt bevestigd, dat de zogezegde (zowel gewettigd als ongewettigd) afwezigheid van verzoekster een zeer grote rol speelde bij de beoordeling.

Dat echter volkomen ontrecht wordt beweerd door verweerster dat verzoekster meermalen ongewettigd afwezig was, *quod certe non*, daar zij slechts 2x en uitsluitend gewettigd afwezig was! Namelijk op 19.02 en 11.03 ll.

Dat zulks ook volgt uit één van de peer-evaluaties die verweerster zelf voorbrengt!

Verder ging verzoekster, met uitdrukkelijke toestemming van de groep, 1x tijdens de groepsmomenten naar de maquette-shop om deze maquette op te halen.

Dat gewettigde afwezigheden uiteraard niet mogen tellen als afwezigheid bij de beoordeling, zodat verzoekster in principe geen enkele maal afwezig was!!

Ook voor wat betreft het te laat komen op de eindpitch, was dit vooreerst niet de eindpitch zelf, waar verzoekster trouwens perfect op tijd was, doch de oefenpitch in de groep.

Ten tweede was dit pure miscommunicatie tussen de leden. [Zie de facebook communicatie]

Bovendien had dit geen enkel gevolg voor de pitch *an sich*, gelet dat de groep achter door de docent uitdrukkelijk werd gefeliciteerd met hun goede pitch en alle leden hieraan een gelijke bijdrage leverden.

Tot slot was er niet het minste begrip voor het medisch probleem van verzoekster, dat nochtans ernstig was. Een uitgestelde operatie staat verzoekster nog te wachten.

Verzoekster werd daarentegen door de docent verplicht om haar medisch probleem mee te delen aan de groepsleden. Verzoekster ervarnde dit zeer emotioneel en geen begrip werd getoond. Is dit dan een onprofessionele houding?"

Beoordeling

Verzoeksters kritiek inzake de al dan niet gewettigde afwezigheden is reeds besproken bij de beoordeling van het tweede middel. Voor zover als nodig kan die beoordeling hier als hernomen worden beschouwd.

Dat verzoekster tijdens een van de groepsmomenten afwezig was omdat zij de maquette ging ophalen, is eensdeels geen kritiek op het evaluatieformulier en anderdeels in de bestreden beslissing gekaderd met de toelichting van de docent dat aan verzoekster was meegedeeld dat de maquette niet essentieel was – een overweging in de bestreden beslissing die door verzoekster overigens niet wordt tegengesproken. Evenmin ten andere, bestrijdt verzoekster het

oordeel van de beroepscommissie dat zij ondanks haar inspanningen een minder relevante bijdrage had bij het groepswerk.

De beoordeling van laattijdige aankomst van verzoekster bij de ‘eindpitch’ maakt geen deel uit van de motieven van de bestreden beslissing, zodat deze grief ook niet tot de nietigverklaring van de beslissing kan leiden.

De grief van verzoekster door de docent verplicht te zijn geweest om haar medische problematiek mee te delen aan de overige studenten wordt door verwerende partij formeel tegengesproken. Verzoekende partij draagt de bewijslast voor haar beweringen; zij staaft *in casu* haar bewering niet concreet, zodat deze grief niet kan worden aangenomen.

Evenmin toont verzoekster aan dat de medestudenten onvoldoende empathie zouden hebben getoond voor haar medische problematiek: het tegendeel lijkt eerder te moeten worden opgemaakt uit de motivering van de docent, die door verzoekster op dit punt niet concreet wordt tegengesproken of weerlegd.

Het middel is niet gegrond.

Vierde middel

Verzoekster neemt een vierde middel uit een schending van de plicht tot objectieve beoordeling.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij zet in haar *wederantwoordnota* het volgende uiteen:

“Het feit dat de overige studenten geen beroep aantekenden tegen hun studiepunt is evident vermits deze geslaagd zijn met 10/20. Mevrouw [P.] tekende wel beroep aan!

Verzoekster leverde daarentegen ontegensprekelijk evenveel inzet aan de opdracht als de overige leden. Zelfs wanneer haar creatieve input werd afgeblokt, trachtte zij haar opdrachten te voldoen en voldoende inspanningen te leveren.

De studenten werkten telkens vrijdag tijdens de les samen aan het project. Dit gebeurde aan de hand van groepsvergaderingen, waarbij één van de groepsleden als secretaris fungeerde.

De secretaris typte de ideeën uit, die dan later werd ingezonden (Google docs). Dat er zo meer documenten werden geüpload door de jongens, heeft natuurlijk geen uitstaans met het feit dat alle groepsleden even actief deelnamen aan de sessies.

Verder werden door verzoekster en mevrouw [P.]:

- Grondplan maquette ontworpen
- De maquette opgebouwd
- De 3D ruimte virtueel ontworpen
- Interviews gedaan
- Actief deelgenomen aan groepsgesprekken met bijdragen
- Mailing opgesteld
- Klanten en testpersonen opgebeld
- Het eindresultaat gepresenteerd voor een jury, waarbij de presentatietijd gelijk werd verdeeld over alle leden en dus in overeenstemming met hun werk en kennis bij het project
- Locaties opgezocht
- Fictieve personen opgesteld
- Bevindingen uitgewerkt en uitgetypt
- Mee initiatief genomen aan de kostenraming
- Enquête opgesteld
- ....

Dat bovendien uit de Facebookgroep, [waarvan] verzoekster wel deel uitmaakte, volgt dat verzoekster actief deelnam, documenten uploadde, haar mening deelde, vroeg om extra werk gelet op haar gewettigde afwezigheid enz...!

Bovendien citeert verzoekster enkele zaken uit de door verweerster zelf aangebrachte peer-evaluaties:

“De dagen dat ze aanwezig was (verzoekster) werkte ze goed mee, zocht mee oplossingen. Lynn zorgt voor een goede sfeer.”

“Wel leverde Lynn goed werk, ze haalde zonder problemen de deadlines en respecteerde ze de ideeën van andere groepsleden.”

“Lynn haar concentratie was deze keer wel veel meer bij de groep als we aan het brainstormen waren. Ze maakte met mij heel de maquette. De sfeer in groep was deze keer veel beter!”

“Het gesprek met Pascale Aerts leek Lynn deugd te hebben gedaan. Na dit gesprek leverde ze beter werk en toonde ze meer inzet.”

Dat de voldoende bijdrage en medewerking van verzoekster ont gegensprekelijk vaststaat, waarbij zij eveneens met kennis van zaken kan spreken over het project, de doelstellingen van het opleidingsonderdeel, de fasen in een dergelijk project, de eventuele struikelblokken zoals samenwerking enzoverder..

Dat verzoekster bovendien al jaren actief is als jobstudent en hier nog geen enkele maal problemen ondervond in groepsverband of naar aanleiding van een gebrek aan professionalisme.”

Beoordeling

Voor zover de door verzoekster in dit middel geuite kritiek niet samenvalt met wat reeds in de voorgaande middelen is opgeworpen en beoordeeld, is het middel, zoals het voor het eerst in de wederantwoordnota wordt opgeworpen, nieuw in de huidige stand van de procedure.

Hierboven heeft de Raad reeds aangegeven onder welke uitzonderlijke omstandigheden nieuwe middelen na het verzoekschrift nog op ontvankelijke wijze in de procedure kunnen worden betrokken. Deze omstandigheden niet vervuld zijnde, dient het middel dan ook als onontvankelijk te worden afgewezen.

Het middel is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.986 van 29 juli 2016 in de zaak 2016/186

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 8 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing op intern beroep van 1 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 juli 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Media en Entertainment Business.

Van de opleiding maakt deel uit, het opleidingsonderdeel [REDACTED]. In de ECTS-fiche wordt de inhoud van het opleidingsonderdeel als volgt omschreven:

“In het innovatielab voer je in team een opdracht uit voor een opdrachtgever. Je verdiept je in het vraagstuk van deze opdrachtgever en werkt doelgericht naar een full media format. Je gaat aan de slag als media-creator. Je ontwikkelt geïntegreerde mediaconcepten

door gebruik te maken van de beschikbare mediatechnologie en kanalen. Je vermarkt deze op een commercieel verantwoorde manier via bestaande en nieuwe businessmodellen naar de juiste doelgroep.”

Met betrekking tot de evaluatie maakt de ECTS-fiche melding van een permanente evaluatie zonder examen. Er is geen tweede examenkans. De evaluatievormen zijn: Ontwerp/product en Portfolio. In de ‘handleiding en toelichting opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ (stuk 6 administratief dossier) wordt met betrekking tot de evaluatie nog het volgende uiteengezet:

“Hoe wordt dit vak geëvalueerd?

De evaluatie voor dit vak gebeurt permanent, zonder examen tijdens de examenperiode. De aard van het opleidingsonderdeel maakt het onmogelijk om een tweede examenkans in te richten.

Studenten werden bij de start van het innovatielab én tijdens het innovatielab (bij de eerste peer review) via het Playbook - een handleiding voor het vak - geïnformeerd over de 4 onderdelen waarop ze worden geëvalueerd voor dit vak (zie slides 23 t.e.m. 28).

De punten zijn als volgt samengesteld:

5. Het eindproduct van het innovatielab (teampunt, goed voor 20 punten van het eindresultaat)
6. De demo/pitch die het team geeft op het einde van het innovatielab (teampunt, goed voor 10 punten van het eindresultaat)
7. Het proces dat het team binnen het innovatielab doorloopt (teampunt, goed voor 20 punten van het eindresultaat)
8. De actieve participatie van elk teamlid (individueel punt, goed voor 30 punten van het eindresultaat),

Omdat agile teamwork en scrum veel zelfsturing van teams vragen (het hele team is gezamenlijk verantwoordelijk voor het proces en het eindresultaat, zonder hiërarchie tussen teamleden onderling), zijn de eerste 3 deelpunten groepspunten. Enkel op het laatste punt (de actieve participatie) kan gedifferentieerd worden door de begeleidende docent. De docenten betrokken bij het Innovatielab besloten ook de actieve participatie meer te laten doorwegen op het uiteindelijke resultaat dan het eindproduct, om 'meelopersgedrag' te vermijden en hardwerkende studenten/trekkers te belonen voor hun prestatie binnen elk team.

De eerste twee evaluatiecriteria (eindproduct en Pitch) worden gezamenlijk beoordeeld door de jury op de eindpitch van elk team. Deze jury bestond uit de begeleidende docenten + de klant. Met het resultaat van deze jury moesten ook alle juryleden bij meerderheid akkoord gaan.

Het punt voor proces werd door de begeleidende docent toegekend op basis van deze criteria:

- Vroeg het team voldoende feedback aan docenten / experten / klant / eindgebruikers om het product voortdurend te verbeteren en te laten groeien?
- Volgde het team de fases van Design Thinking?
- Paste het team de principes van Scrum toe (hielten ze op het scrumbord de voortgang van het project bij, hielden ze elke keer een daily stand-up, organiseerden ze zelf ook retrospectives om het team bij te sturen, enz.)
- Paste het team de basisprincipes van Agile werken toe (mensen boven processen en hulpmiddelen, werkende producten belangrijker dan papier, samenwerken met de klant, inspelen op verandering)?
- Communiceerde het team goed met elkaar en met de docent? Kon iedereen de voortgang van het project volgen via Google Drive en/of het andere tools (werkt het team m.a.w. transparant en ordelijk)?

Het eindpunt voor actieve participatie (op 30) wordt door de begeleidende docenten bepaald op basis van de eigen observaties tijdens het innovatielab en aan- of afwezigheid van studenten, aangevuld met de peer evaluatie die studenten tijdens én op het einde van het innovatielab moeten invullen.

Op zowel de eerste (tussentijdse) peerevaluatie (maart 2016) als de tweede (eind) peerevaluatie (mei 2016) mochten de studenten hun medeteamleden een score tussen 1 en 5 toekennen op 12 criteria (zie peer evaluatie voor de criteria en vertaling van de scores).

De studenten kregen bij de eerste peer review van het innovatielab ook richtlijnen mee om deze peer review goed in te vullen (zie slide 25 en 26 van het Playbook). We maakten de studenten ook duidelijk dat de docent uiteindelijk bepaalt of en op welke wijze het peer assessment invloed heeft op hun quotering en dat hij/zij altijd de eindverantwoordelijkheid over hun beoordeling behoudt (zie slide 27 van het Playbook).

Vertaald naar de generieke boordelingsniveaus gebruikten de docenten dit getal als richtcijfer (op 30):

- Cijfer tussen 0 en 12 (peer evaluatie 0/1): participeerde helemaal niet: hinder voor de groep (door afwezigheid, houding of geen enkele inbreng ...)
- Tussen 12 en 14 (peer evaluatie 2): participeerde minder dan de rest van de groep - weinig toegevoegde waarde voor proces of eindproduct, vaak afwezig/te laat, ernstige tekorten
- Tussen 15 en 18 (peer evaluatie 3): participeerde evenveel als de rest van de groep - deed wat van hem/haar verwacht werd in dit innovatielab, ondanks eventuele lacunes
- Tussen 19 en 21 (peer evaluatie 4): participeerde meer/beter dan de rest van de groep, geen tekorten meer
- Boven 21 (peer evaluatie 5): uitzonderlijke prestatie met een duidelijke meerwaarde voor team/eindproduct”

Voor het opleidingsonderdeel ‘_____’ behaalde verzoekster een examencijfer van 9/20.

Tegen deze quotering stelt verzoekende partij op 25 juni 2016 intern beroep in. Zij zet daarin het volgende uiteen:

“Ik ben [verzoekende partij], ik zit op campus [...] en [...]. Ik wil beroep aangaan tegen mijn resultaten van het vak Innovatielab, docent [REDACTED].

2 van de 3 mensen van mijn groep zijn gebuisd, net de 2 mensen, waaronder ikzelf, die in de groep niet geaccepteerd werden en waarvan de ideeën altijd genegeerd werden.

Voor het concept zelf waren we gebuisd, met de hele groep. Voor het werken met scrum ook gebuisd, met de hele groep.

Toch voor een of andere reden hebben 2 leden 9/20 gekregen en de rest een 10/20.

Ik heb aan de leerkracht gevraagd waarom dit was, en hij zei dat het door onze afwezigheden en de evaluatie die we kregen door onze [medestudenten] uit onze groep kwam.

Nu, ik ben 3 van de 12 keer afwezig geweest, en dat is 3 van de 12 verplichte dagen, er waren nog dagen dat we als groep zelf moesten [bijeenkomen], en daar was ik altijd aanwezig.

2 van de 3 dagen heb ik een doktersattest, en de 3de dag had ik er geen, maar ik had een perfecte verklaring daarvoor (en je mocht maximum 3 keer onwettig afwezig zijn).

Nu vind ik het vreemd dat een meisje uit dezelfde richting, en dezelfde klas, 8 weken aan een stuk afwezig was, met doktersattest weliswaar, er toch door is?

En punten geven aan de hand van watje mede studenten van je vinden, vind ik niet ok! Ik heb evenveel gedaan als mijn medestudenten, maar omdat zij het grappig vonden mij en de andere studente, die ook gebuisd is, een slechte evaluatie te geven, moeten wij er nu voor boeten.

Ze zeiden dat ik niet veel mee deed, terwijl ik zwart op wit kan bewijzen wat ik allemaal heb gedaan. Ze zeiden dat ik met de generale repetitie te laat was, terwijl de leerkracht zelf had gezegd dat het startte om 12u, en zo verder. We hebben dit probleem ook vaak aangekaart aan de docent, hij was [ervan] op de hoogte maar hij bleek het echte probleem niet in te zien.

Ik heb hard mijn best gedaan om met iedereen te kunnen samen werken. Hulp lenen waar nodig en dergelijke, maar dat hielp blijkbaar niet.

Ik vind niet kunnen dat alleen ik en een andere medestudente vanuit mijn groep er niet door zijn, gewoon omdat de 3 jongens uit onze groep het leuk vonden om ons te laten falen.

En ik vind het niet kunnen dat de leerkracht het echte probleem niet inzag tijdens de 12 weken innovatielab!”

Het intern beroep wordt behandeld op 30 juni 2016. Verzoekster werd opgeroepen om te worden gehoord, maar was niet aanwezig. De interne beroepscommissie komt tot de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en ongegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

1. De studente argumenteert dat er spanningen waren in de groep, meer bepaald dat zij niet geaccepteerd werd door 3 andere groepsleden.
  - De docent verklaart dat hij de studenten in hun conflict heeft begeleid. De interne beroepscommissie stelt vast dat de docent inspanningen heeft geleverd om de spanningen in de groep aan te pakken.
  - De student toont, volgens de interne beroepscommissie, niet aan hoe deze spanningen tot een voor studente negatieveer beoordeling hebben geleid.
2. De studente argumenteert: "punten geven aan de hand van wat je [medestudenten] van je vinden, vind ik niet ok!" Daarmee verwijst de studente naar de peer-evaluatie.
  - Uit de overhandigde documenten blijkt dat de individuele beoordeling van de studente geen rechtstreeks gevolg is van de peer-evaluatie. De peer-evaluatie werd gebruikt als één van de informatiebronnen van de docent. De docent heeft de peer-evaluatie gebruikt ter staving van zijn eigen vaststellingen.
  - Uit deze vaststellingen blijkt dat studente onvoldoende scoort voor professionele houding en verantwoordelijkheidszin. Deze waren bepalend voor de individuele beoordeling van studente.
3. De studente meent dat zijzelf evenveel gedaan heeft als haar medestudenten.
  - De interne beroepscommissie meent dat een gelijke inspanning in een groepswerk niet noodzakelijk tot een gelijke beoordeling hoeft te leiden.
4. De studente meent ten slotte dat zij in tegenstelling tot enkele andere groepsleden een onvoldoende heeft behaald omwille van haar afwezigheden.
  - De docent wijst er op dat niet de afwezigheden op zich hebben geleid tot een negatief resultaat, maar dat studente onvoldoende verantwoordelijkheid opnam voor haar taken in de groep en dus geen acties ondernam om ervoor te zorgen dat deze taken werden afgewerkt. Bovendien werden de afwezigheden niet correct gecommuniceerd, zoals in een professionele setting verwacht wordt.

Daarom oordeelt de interne beroepscommissie dat de beoordeling correct verlopen is."

Dit is de bestreden beslissing. Zij wordt aan verzoekster meegedeeld per e-mail van 1 juli 2016.

IV. Ontvankelijkheid

1. Tijdigheid van het beroep

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep *ratione temporis*.

Zij stelt dat de Raad het extern beroep heeft geregistreerd op 12 juli 2016, en dat verzoekende partij overeenkomstig artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs over een vervaltermijn van

vijf kalenderdagen beschikt om het beroep in te stellen na de kennisname van de beslissing op intern beroep. Aangezien de bestreden beslissing werd genomen op 30 juni 2016 en aan verzoekster ter kennis werd gebracht op 1 juli 2016, is verzoekende partij van oordeel dat de laatste nuttige dag om beroep in te stellen viel op “woensdag 6 juli 2015” (lees: 2016).

In haar *wederantwoordnota* repliceert verzoekende partij dat zij op het ogenblik van het samenstellen van het extern beroep in het buitenland verbleef.

Beoordeling

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidde op het ogenblik van het instellen van huidig beroep als volgt:

“§1. De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 5 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisname van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

De decreetgever heeft ervoor geopteerd om aldus de beroepstermijn niet te doen ingaan door de betekening of eerste aanbieding van de beslissing op intern beroep, maar heeft de aanvang van de termijn integendeel middels het begrip ‘kennisname’ afhankelijk gesteld van de effectieve kennisname door de bestemming – het begrip ‘kennisname’ dient immers in die zin te worden begrepen en toegepast (RvS 1 juli 2010, nr. 206.215, Rattan en RvS 1 juli 2010, nr. 206.216, Shah).

Te dezen is de bestreden beslissing aan verzoekster overgemaakt per e-mail van 1 juli 2016. Het beroep bij de Raad is ingesteld op 8 juli 2016. Verzoekster stelt in de wederantwoordnota dat zij ten tijde van het samenstellen van het extern beroep in het buitenland verbleef, waardoor de communicatie trager verliep dan verwacht.

Ter zake door de Raad gevraagd, heeft verzoekster met een e-mail van 26 juli 2016 aan de Raad meegedeeld dat zij slechts op 5 juli 2016 haar e-mail heeft kunnen nakijken in een internetcafé.

Gelet op de voormelde toepassing die aan artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs moet worden gegeven, en daar niet is aangetoond dat verzoekende partij vóór 5 juli 2016 van de bestreden beslissing kennis heeft genomen, is het beroep tijdig en in dat opzicht derhalve ontvankelijk.

De exceptie wordt verworpen.

2. *Ondertekening van het verzoekschrift*

Ambtshalve merkt de Raad het volgende op.

In zoverre hier relevant, bepaalt artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs het volgende:

“§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.”

In haar wederantwoordnota heeft verzoekende partij aangegeven dat zij “ten tijde van het samenstellen van [haar] dossier voor het extern beroep in het buitenland” verbleef. In haar voormalde e-mail van 26 juli 2016 heeft verzoekende partij aan het secretariaat van de Raad gemeld dat haar vader het verzoekschrift aangetekend heeft verzonden.

Twijfel rijst aldus, over de vraag of de op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven bepalingen van artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs te dezen zijn nageleefd, in het bijzonder wat de identiteit van de ondertekenaar van het beroep aangaat.

Ter zake bevraagd, heeft verzoekende partij in een e-mail van 27 juli 2016 aan de Raad het volgende meegedeeld: “*Mijn vader heeft met mijn toestemming die brief geteken[d]. Ik ben 18 juli [teruggekomen] uit Vietnam. (...)*”

Verzoekende partij heeft bij haar verzoekschrift geen volmacht gevoegd die aan een derde de bevoegdheid geeft om het verzoekschrift in naam van de verzoekende partij te ondertekenen.

Ter zitting verklaren de partijen met betrekking tot de *ambtshalve* exceptie het volgende:

Verwerende partij stelt dat het beroep niet ontvankelijk is indien geen volmacht voor de vader van verzoekende partij voorligt. Verzoekende partij harerzijds gaat op deze problematiek niet in.

Beoordeling

Zoals de Raad eerder reeds heeft overwogen (arrest 3 september 2015, nr. 2.301) geldt ten aanzien van personen die niet zijn opgenomen op het tableau van advocaten of de lijst van advocaten-stagiairs, niet het vermoeden van het mandaat *ad litem* overeenkomstig artikel 440, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek. Zo een dergelijk persoon een verzoekschrift ondertekent namens de verzoekende partij, dan dient bij dat verzoekschrift een regelmatige volmacht van de verzoekende partij te zijn gevoegd (arrest 18 augustus 2015, nr. 2.257).

Eveneens verwijzend naar zijn voorgaande rechtspraak ter zake (arrest 2 september 2014, nr. 2014/146), is de Raad van oordeel dat een dergelijke volmacht uiterlijk samen met het verzoekschrift moet worden neergelegd en dat het gebrek daaraan later (te begrijpen als: buiten de decretale beroepstermijn van vijf kalenderdagen) niet meer kan worden hersteld. Zelfs een achteraf neergelegde volmacht van de verzoekende partij – en *a fortiori* een loutere verklaring per e-mail zoals te dezen – kan niet regulariserend werken, daar dit gegeven niets verandert aan het feit dat op het ogenblik van het instellen van het extern beroep en het ontvangen van dit beroep door de Raad geen volmacht voorlag, wat nodig is om deze procedurehandeling rechtsgeldig te stellen. De Raad dient de ontvankelijkheid van het beroep immers te onderzoeken en te beoordelen in de staat waarin het bij hem werd ingediend.

De vereiste van de ondertekening door, of op rechtsgeldige wijze namens de verzoekende partij is in artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs op straffe van nietigheid voorgeschreven en raakt de openbare orde.

De ambtshalve exceptie is gegrond. Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 juli 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Henri Verhaaren bijzitter

Jan Geens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs

Jim Deridder

Zitting van 3 augustus 2016

Arrest nr. 2.987 van 3 augustus 2016 in de zaak 2016/187

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de initiële studievoortgangsbeslissing van 29 juni 2016 en van de beslissing van de beroepscommissie van 8 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 augustus 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor lerarenopleiding secundair onderwijs.

Voor drie opleidingsonderdelen behaalt verzoeker geen credit: ..... (8/20), ... (6/20), en ..... (7/20). Voor het opleidingsonderdeel ..... gaf verzoeker vier stagelessen: twee lessen Nederlands en twee lessen Islam.

Tegen de beslissing van de examencommissie waarbij de examenresultaten worden vastgesteld, die de eerste bestreden beslissing vormt, tekent verzoeker op 3 juli 2016 het volgende intern beroep aan:

“Dit is mijn 1^e jaar als student aan een hogeschool. Tien jaar geleden, juni 2006, verliet ik de schoolbanken wegens allerlei omstandigheden en moeilijkheden. Niet veel later heb ik me herpakt en alsnog mijn diploma secundair onderwijs behaald (april 2008) via de examencommissie te Brussel. Dit jaar ben ik de lerarenopleiding gestart met de hoop een hoger diploma te behalen en een meerwaarde te betekenen voor de maatschappij.

Om u mijn levensverhaal te besparen ga ik over tot de essentie van deze mail.

Dit jaar hebben we voor onze opleiding een kennismakingsstage doorlopen. Als bezoekend docent kwam vrouw [K.N.] bij mij langs op de stageschool en controleerde ze eveneens mijn stagemap.

Bij de beoordeling gaf ze argumenten waar ik helemaal niet mee akkoord ga en die alleszins doorwegen op het resultaat waardoor mijn opleidingstraject een halfjaar langer zou duren.

Ze baseerde zich op fragmenten in plaats van het geheel te bekijken/beoordelen. Ook heeft ze er geen rekening mee gehouden dat ik in de loop van dit academiejaar officieel gediagnosticeerd ben met ADD. De kennismakingsstage en desbetreffende voorbereidingen waren vóór de ADD-diagnose gebeurd. Ondertussen neem ik medicatie (Rilatine) om mijn concentratie optimaal te houden.

Even terzijde. Ondanks de concentratieproblemen, het feit dat ik na een lange onderbreking het studeren terug hervat heb en het gegeven dat ik moet kampen met de stress van de (zware vorm) epilepsie die mijn vrouw heeft, ben ik voor 6 van de 8 vakken geslaagd in de 1^e examenperiode en ben ik voor 5 van de 7 vakken geslaagd in de 2^e examenperiode. De 4 examens (in totaal) waarvoor ik niet geslaagd ben zijn Ned. Taal & Literatuur 1&2.

In de 1^e examenperiode heb ik tijd vrijgemaakt om voor mijn andere examens te studeren en wou ik ..... en ..... uitstellen tot de herexamens omdat ik toen nog geen Rilatine voorgescreven kreeg en daarom iets meer tijd nodig had om voor de andere examens te studeren.

Voor ..... en ..... in de 2^e examenperiode is dit hetzelfde. De medicatie kreeg ik voorgescreven op 14 juli 2016.

Dit wou ik even erbij melden om aan te tonen dat zelfs zonder te studeren ik resultaten heb behaald die aantonen dat, indien ik er wel voor gestudeerd zou hebben, ik met vrucht zou slagen en het niet zo is dat ik niet capabel ben,

*Resultaat ..... : 8/20
Resultaat ..... : 6/20*

Tot slot wil ik u melden dat mijn uiteindelijke punt van de kennismakingsstage 7/20 was terwijl ik denk/vind dat het 10/20 had moeten zijn. Hoewel er zeker verbetering nodig is, was de stage zeker en vast niet slecht. De mentoren van de school waar ik stage liep kunnen daarvan getuigen.

De puntjes waar ik tekort kom daar wil ik en zal ik ook aan werken en daar zal ik ongetwijfeld ook een serieuze verbetering boeken. Maar het is ook aan de docent om de capaciteiten van de student te kennen, dat met de student te bespreken en nadien de kans te geven indien geacht wordt dat de student capabel is.

Ik vind het jammer dat ik niet slaag voor dit onderdeel om mijn verdere opleiding met vrucht [af te] kunnen maken. Tenslotte is dit het 1^e jaar en werd ons in het begin beloofd dat we goed geholpen zouden worden om dit jaar te slagen voor alle onderdelen. Om dan 7/20 te krijgen i.p.v. 10/20 en een halfjaar langer te moeten doen is de motivatie en hoop op een succesvolle opleiding afnemen.

Hoewel ik veel heb geschreven is de uitleg in deze brief nog beperkt en zou ik in een gesprek de feiten nader kunnen toelichten.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep van verzoeker in zitting van 7 juli 2016, waarbij verzoeker ook werd gehoord. In het raam van het intern beroep wordt ook een schriftelijke toelichting door de docent verstrekt. Daarin wordt het volgende uiteengezet:

“Wij erkennen de grote stappen die [verzoeker] dit jaar gezet heeft. Hij is voor 11 OPO's geslaagd na eerste zittijd, dit bevestigt het vertrouwen dat wij in hem stellen. De begeleiding die hij doorheen het academiejaar van het docententeam gekregen heeft, werpt vruchten af.

Toch roept [verzoeker] de interne beroepsprocedure op, hij betwist het resultaat dat hij voor de ..... behaalde. Hij behaalde hier een 7/20, en hij geeft aan dat dit volgens hem een 10/20 had moeten zijn.

[Verzoeker] klaagt aan dat men geen rekening gehouden heeft met de diagnose van ADD bij het beoordelen van de kennismakingsstage. Wij hebben op een correcte manier rekening gehouden met zijn diagnose, conform de toegekende faciliteiten, zijnde wel voor examens maar niet voor stages:

- Na diagnose, bij de tweede examenperiode, werden aan alle collega's de geldende faciliteiten gecommuniceerd, en hiermee werd volledig rekening gehouden. (Zie bijlage 1) Voor [verzoeker] werd er rekening gehouden met de extra werktijd bij een examen, zowel voor een mondeling als een schriftelijk examen.
- In de klacht die [verzoeker] formuleert, verwijst hij naar een ADD-diagnose die pas na de Kennismakingsstage gesteld is. Wij wijzen er op dat een diagnose sowieso niet met terugwerkende kracht geldt.
- Gezien de diagnose nu gesteld is, en behandeling via medicatiebaarlijkelijk pas gestart is, hebben wij er vertrouwen in dat [verzoeker] hier het komend academiejaar niets dan voordelen van zal genieten.

De opmerking van [verzoeker] dat zijn resultaten bewijzen dat "het niet zo is dat hij niet capabel is", kunnen wij onderschrijven. Hij is zonder twijfel in staat OPO's uit ons opleidingsprogramma te volgen, en de credits ervoor te behalen. Enkele hele mooie resultaten kunnen dit staven. Hij behaalde na een eerste zittijd 70% studie-efficiëntie, dat is een mooi resultaat. Voor een praktijkonderdeel worden er echter andere competenties getoetst, dan voor een eerder theoretisch of vakinhoudelijk OPO.

Voor Kennismakingsstage behaalde [verzoeker] een 7/20, dit is een niet-tolereerbaar tekort. Docente [N.K.] heeft als dossierverantwoordelijke een synthese gemaakt van de verschillende evaluaties voor dit OPO, deze synthese is voorgelegd aan collega's op een evaluatievergadering, en in consensus en conform de beslissingsregels heeft men het resultaat op 7/20 vastgesteld.

[Verzoeker] geeft aan dat de beoordeling "op basis van fragmenten in plaats van het geheel te bekijken" was (citaat uit klachtenbrief 4/7/16). Graag geven wij hier toelichting over de procedures om een Kennismakingsstage te beoordelen, en deze procedures zijn allerminst fragmentarisch. De ECTS-fiche voor het OPO geeft aan dat de evaluatie 100% Procesevaluatie is (Zie bijlage II — ECTS-fiche). Acht verschillende competentieclusters worden elk afzonderlijk uitgelicht en beoordeeld, waarna een matrix gebruikt wordt om een algemene beoordeling te bekomen als synthese van de scores op de verschillende competentieclusters. Deze matrix vindt u terug onder de vorm van Beslissingsregels (zie bijlage III - Beslissingsregels) GEBO Kennismakingsstage. Dit is een generieke beoordeling. Hier geven wij een overzicht van de competenties waar [verzoeker] nog geen voldoende op behaalde.

- Competentiecluster 1 — Lesvoorbereiding: ONVOLDOENDE
  - Meerdere formele richtlijnen bij het invullen en opstellen van een lesvoorbereiding zijn niet in acht genomen. [Verzoeker] is hier op gewezen bij het opstellen van de documenten door zijn vakdocenten. Hij heeft enkele correcties aangebracht in zijn definitieve lesvoorbereidingen, maar hij is er niet in geslaagd alle vier te geven lessen op papier voor te bereiden volgens onze richtlijnen.
    - Bordschema's ontbreken, bronvermelding is niet correct, werkvormen zijn ontoereikend, instap en vastzettingsmoment is niet ingepland, timing ontbreekt of is onrealistisch.
    - Les Nederlands 1 is niet afgewerkt binnen de voorziene 50', en toch heeft de student zijn voorbereiding van les Nederlands 2 niet aangepast aan de realiteit. Hierdoor heeft hij onder andere nagelaten de les Nederlands 2 van een instap te voorzien. Hij laat hierdoor zien dat hij onvoldoende inzicht in de vakdidactische principes van een les Nederlands heeft. Hier kan het feit dat hij op het OLA 'Vakdidactiek' binnen Nederlands het credit niet behaald heeft, mee in verband worden gebracht.
- Competentiecluster 2 — Inhoudelijk competent handelen: NIPT ONVOLDOENDE
  - Bij extra vragen over het lesonderwerp kiest [verzoeker] ervoor niet te antwoorden en de vraag van leerlingen bijgevolg onbeantwoord te laten. Hij ziet echter niet in dat de vragen gerelateerd waren aan het lesonderwerp. Hij heeft nog onvoldoende vakken om bij een te geven les ook inhouden die

niet centraal staan op voldoende wijze te behandelen. Hier kan het feit dat voor Nederlands optie Taalbeschouwing het credit nog niet behaald is een verklaring voor zijn. De vakinhouden zijn nog niet voldoende beheerst.

- Competentiecluster 3 — Les didactisch correct realiseren: NIPT ONVOLDOENDE
  - [Verzoeker] heeft bij de les Nederlands 1 slechts de helft van zijn les gegeven. Hij heeft vervolgens nog een volledig lesuur nodig gehad om het tweede deel van de eerste les te geven, tijdens les Nederlands 2. Bij het uitvoeren van beide lessen kon hij de kern van de les niet onderscheiden van bijzaak. Minimaal twee lessen werden bijgevolg uiterst moeizaam gerealiseerd.
  - Eén van de mentoren heeft [verzoeker] hier ook een 'onvoldoende' op instructies geven.
- Competentiecluster 5 — Verbaal en non-verbaal communiceren: NIPT ONVOLDOENDE
  - Je slaagt er niet in professioneel jezelf een houding te geven voor de klas. Ook heeft één van de mentoren een 'onvoldoende' gegeven op expressiviteit.
- Competentiecluster 7 - Organiseren: NIPT ONVOLDOENDE
  - [Verzoeker] heeft het eerste lesuur van de vier uur in deze stage niet gegeven, hij had zich vergist van uur. Een lesuur niet realiseren betekent een onvolledige stage. Toch hebben wij ervoor gekozen om hem een nieuwe kans te geven, en dus het lesuur in te halen op een ander moment in de week. Bezoekende docente [N.K.] had dit voorgesteld aan het opleidingshoofd en de ombudsvrouw. Wij hebben evenwel deze administratieve fout verrekkend als NIPT ONVOLDOENDE in de cluster organiseren. Wij zijn hier mild geweest, gezien NIPT ONVOLDOENDE staat voor "Fouten in de organisatorische en administratieve aanpak die het verloop van de stage niet te zeer hinderen". Het opnieuw inplannen van het bijkomend stagebezoek was evenwel zeer hinderlijk, gezien de krappe planning tijdens stagebezoeken.
  - Ook heeft één van de mentoren hier een 'onvoldoende' op 'organisatievermogen' gegeven.
- Competentiecluster 8 - Reflecteren: NIPT ONVOLDOENDE
  - Bij het analyseren van de minder geslaagde les slaagt [verzoeker] er niet in om concrete oorzaken te duiden, en kan hij ook niet tot een constructief antwoord komen op de gestelde vragen. Op deze manier ondermijnt hij zijn eigen leerproces.

De som van deze tekorten betekent een 7/20 voor [verzoeker]. Een meer uitgebreide beschrijving van de evaluatie vindt u in het beoordelingsverslag Kennismakingsstage [verzoeker] (Bijlage IV). Als opleiding zien wij het niet onmogelijk dat hij, mits een herneming van deze stage komend academiejaar, en mits een tegemoetkomen aan de vooropgestelde minimumvereisten voor een praktijkonderdeel zoals stage, bij ons een succesvol traject kan lopen. Voor academiejaar 2015-2016 is dit echter niet gelukt, een 7/20 betekent een ontolereerbaar tekort.

[Verzoeker] geeft zelf ook aan hinder te ondervinden van de diagnose ADD, en pas sinds kort hier medicatie voor te krijgen. Wellicht zal een samengaan van deze medicatie met het hernemen van de OPO's Nederlands in tweede zittijd hier een bredere basis vormen. In tweede zittijd kan hij dan de inhoudelijke aspecten van Nederlands, zijnde grammatica, taalbeschouwing en literatuur, alsook de vakdidactiek voor een les Nederlands, zich eigen maken. Een overzicht met de resultaten op alle OPO's en OLA's is beschikbaar (zie bijlage

V). Graag wijzen wij er nog op dat de inhouden die dit academiejaar tot een tekort leidden *taalbeschouwing en vakdidactiek* waren, mét deze twee elementen die ook tot een tekort op stage leidden.”

De beroepscommissie komt tot de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en ongegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

De student is niet akkoord met de beoordeling door de docente die één les Nederlands observeerde en de stagemap controleerde. Volgens de student baseerde ze zich teveel op fragmenten.

De interne beroepscommissie merkt dat de docente zich in haar beoordeling baseerde op [] alle lesvoorbereidingen. Zowel voor de lessen Nederlands als voor de lessen Islam bevatten deze lesvoorbereidingen verschillende tekorten.

De lesuitvoering van de lessen Islam werden door de stagementor positief beoordeeld. De stagementor van de lessen Nederlands geeft in haar syntheseverslag verschillende onvoldoendes, met name voor de competentieclusters "didactisch realiseren", "verbaal en non-verbaal communiceren" en "organisatievermogen".

Tot slot heeft de docente zich gebaseerd op haar observatie van één les Nederlands. De docente observeerde dezelfde onvolkomenheden.

De interne beroepscommissie oordeelt dat de evaluatie gebaseerd is op een volledig stagedossier.

De student meent dat er onvoldoende rekening gehouden werd met zijn functiebeperking (ADD). Hij erkent dat de diagnose pas na de stage werd gesteld.

De interne beroepscommissie kan zich enkel baseren op het presteren van de student tijdens de stage en kan zich niet uitspreken over het functioneringsniveau in de hypothetische situatie dat de student eerder medicatie zou hebben ontvangen.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in de mate dat het is gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 29 juni 2016.

Verzoeker gaat in zijn wederantwoordnota niet in op deze exceptie.

Beoordeling

Uit artikel 98, §3 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij blijkt dat de interne beroepscommissie de bevoegdheid heeft om een nieuwe beslissing te nemen, wat betekent dat de beslissing van de beroepscommissie in de plaats komt van de initiële studievoortgangsbeslissing. Deze laatste verdwijnt daardoor uit de rechtsorde en kan aldus niet langer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Het beroep is onontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing en enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Voorwerp van het beroep

In de mate dat het beroep ontvankelijk is zoals hierboven beschreven, stelt verwerende partij dat het beroep enkel betrekking heeft op het opleidingsonderdeel ..... .

In zijn wederantwoordnota weerlegt verzoeker deze stelling niet.

De visie van verwerende partij kan worden bijgevallen, daar verzoeker ook in zijn intern beroep op de quotering van geen andere opleidingsonderdelen kritiek heeft uitgeoefend, en middelen die thans tegen andere examencijfers dan dit voor Kennismakingsstage zouden worden gericht, nieuw en derhalve onontvankelijk zouden zijn.

VI. De middelen

Eerste middel

In een eerste middel beroeft verzoeker zich, voor zover de Raad kan nagaan, op het redelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet uiteen dat drie van de vier stagelessen die hij heeft gegeven goed verliepen en dat de minder geslaagde les te wijten was aan zijn zenuwachtigheid omdat de docent kwam kijken (wat verzoeker in zijn wederantwoordnota dan weer nuanceert). Verzoeker stelt dat hij dit in zijn reflectieverslag heeft gemeld, naast “enkele andere punten”, en dat de stagementor dit ook te kennen heeft gegeven in een e-mail aan verzoeker.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij in hoofdorde dat dit middel onontvankelijk is, want niet opgeworpen in de interne beroepsprocedure.

Ten gronde stelt verwerende partij dat niet duidelijk is wat verzoeker met dit middel beoogt, waar hij zelf erkent dat één les niet goed verliep. Het feit dat dit toe te schrijven was aan de zenuwachtigheid van verzoeker, overtuigt verwerende partij niet daar de docente een en ander beschouwt als een weinig diepgaande analyse van de oorzaken en een tekortschietende voorbereiding. De les die door verzoeker moest worden hernomen nadat een eerdere les niet volledig was afgewerkt, toonde een voorbereiding die niet op de reële situatie was afgestemd, zo besluit verwerende partij.

In zijn *wederantwoordnota* betwist verzoeker dat het middel nieuw zou zijn in de huidige stand van de procedure. Verzoeker betoogt dat men zich niet kan baseren op (enkel) het schriftelijk verzoekschrift dat aan de interne beroepscommissie is gericht, omdat daarin slechts een klein deel van de argumenten is opgenomen. Verzoeker verwijst ter zake naar het besluit van zijn verzoekschrift, waarin hij stelt: “*Hoewel ik veel heb geschreven is de uitleg in deze brief nog beperkt en zou ik in een gesprek de feiten nader kunnen toelichten.*” Dit, aldus nog verzoeker, is ook gebeurd tijdens de zitting van de interne beroepscommissie. In het argument van verwerende partij als zou verzoeker ter zitting hebben toegegeven dat de docent zijn stagemap heeft gecontroleerd, ziet verzoeker bewijs van zijn voormelde stelling, aangezien dat punt ook niet in zijn verzoekschrift is vermeld.

Beoordeling

Behoudens in uitzonderlijke gevallen, die hier niet aan de orde zijn, kan de verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe middelen opwerpen die niet in het raam van het intern beroep werden opgeworpen.

De exceptie van de verwerende partij dient te worden bijgevalлен. In het verzoekschrift op intern beroep leest de Raad de volgende grieven die als een middel zouden kunnen worden beschouwd: (i) de docent gaf bij de beoordeling argumenten waar verzoeker niet mee akkoord gaat, (ii) de docent baseerde zich op fragmenten in plaats van het geheel te beoordelen, (iii) de docent heeft geen rekening gehouden met de diagnose van ADD, die is gebeurd na de kennismakingsstage en de voorbereidingen ter zake, (iv) verzoeker vindt dat hij een examencijfer van 10/20 had moeten krijgen en de docent moet de capaciteiten van de student erkennen.

Verzoeker stelt weliswaar inderdaad op het einde van zijn verzoekschrift op intern beroep dat hij op de hoorzitting “de feiten nader [zou] kunnen toelichten”, maar de Raad moet vaststellen dat daarbij geen nieuwe middelen worden aangekondigd en dat bovendien uit geen enkel stuk blijkt dat verzoeker tijdens de hoorzitting bijkomende grieven heeft aangevoerd. Een loutere bewering in die zin van verzoeker kan niet als voldoende bewijs worden aangenomen.

Wat verzoeker thans als eerste middel opwerpt, heeft hij niet doen gelden in het intern beroep.

Het middel is onontvankelijk.

Tweede middel

Verzoeker beroept zich in een tweede middel op de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet in zijn verzoekschrift het volgende uiteen:

“De stagewerkers moesten in totaal 3 formulieren invullen voor de hogeschool. Voor de ‘minder geslaagde les’ had ik een paar onvoldoendes. De stagewerkers heeft het algemeen beoordelingsformulier ingevuld met de laatste les, de minder geslaagde, in het achterhoofd. Hierdoor lijkt het alsof de onvoldoendes voor beide lessen tellen. Nadat ik haar e-mailde met uitleg hoe het precies zat verklaarde ze nader dat de beoordeling vooral voor de minder geslaagde les was en dus niet voor de les die goed was. Mijn docente

baseerde zich echter op dat formulier en gaf me verkeerdelyk een tekort voor beide lessen, aangezien zij ook de minder geslaagde les had bijgewoond.

Daarom is de evaluatie niet gebaseerd op een volledig stagedossier maar [ ] overwegend beïnvloed door de minder geslaagde les.”

Verwerende partij replieert in haar *antwoordnota* in hoofdorde dat het middel nieuw is en dus onontvankelijk:

“Verzoeker houdt voor dat de stagementor (mevrouw [D.B.]) zich voor haar algemene beoordeling van de twee lessen Nederlands uitsluitend op één van de twee stagelessen zou gebaseerd hebben, waarop de docente (mevrouw [K.N.]) dan haar eindoordeel zou hebben geveld. De evaluatie zou daarom niet gebaseerd zijn op een volledig stagedossier maar te zwaar zijn beïnvloed door de minder geslaagde les.

Ook dit is een nieuw middel, dat niet in de interne beroepsprocedure en pas voor het eerst in de externe beroepsprocedure wordt opgeworpen. In die mate is het middel onontvankelijk.

In de interne beroepsprocedure had verzoeker enkel ingeroepen dat de docente zich baseerde “*op fragmenten in plaats van het geheel te bekijken/beoordelen*”. De interne beroepscommissie heeft daarentegen echter vastgesteld dat dat de docente zich gebaseerd had op zowel alle lesvoorbereidingen (zowel islam als Nederlands) als op de verslagen van de stagementoren en de les die de docente zelf heeft bijgewoond. Verzoeker zelf had in het intern beroep erkend dat de docente de stagemap van verzoeker gecontroleerd had. Hieruit kan dus geenszins worden afgeleid dat de beoordeling te fragmentarisch was en dat het geheel uit het oog werd verloren.”

Verzoeker zijnerzijds in zijn *wederantwoordnota* heeft – zoals bij het eerste middel is aangegeven – gesteld dat hij thans, gelet op het verzoekschrift op intern beroep en zijn toelichting op de hoorzitting samengenomen, geen nieuw middel opwerpt. Verder gaat hij concreet in op de toelichting in het beoordelingsverslag.

Beoordeling

In het verzoekschrift op intern beroep heeft verzoeker doen gelden dat de docent zich voor de beoordeling van het opleidingsonderdeel heeft gebaseerd “*op fragmenten in plaats van het geheel te bekijken/beoordelen*”.

Deze argumentatie bevat, daargelaten de gegrondeheid ervan, voldoende overeenkomsten met wat verzoeker thans in het tweede middel opwerpt om te besluiten dat het tweede middel alvast

wat de rechtsgrond betreft niet nieuw is, en derhalve niet op die grond onontvankelijk kan worden verklaard.

De exceptie wordt verworpen.

Op het beoordelingsverslag van de kennismakingsstage (stuk 8 administratief dossier), dat betrekking heeft op de vier stagelessen, krijgt verzoeker een ‘onvoldoende’ voor competentiecluster 1 (lesvoorbereiding maken conform (vak)didactische principes en richtlijnen van het opleidingsinstituut), een ‘niet onvoldoende’ voor competentieclusters 2 (inhoudelijk competent handelen), 3 (een les didactisch, correct en flexibel organiseren), 5 (verbaal en non-verbaal vlot, aangenaam en gepast communiceren), 7 (organiseren) en 8 (reflecteren), en een ‘voldoende’ voor competentieclusters 4 (schriftelijke en mondelinge taal correct gebruiken) en 6 (in relatie treden met een klas en een klasgroep leiden). Op het geheel van het opleidingsonderdeel behaalt verzoeker aldus één onvoldoende, vijfmaal ‘niet onvoldoende’ en tweemaal ‘voldoende’. Uit de commentaren bij deze beoordelingen blijkt bovendien dat zij explicet verwijzen naar ten minste drie van de vier door verzoeker gegeven lessen en/of de voorbereidingen daarvan (‘Ne1’, ‘Ne2’ en ‘ISL3’). Aldus overtuigt verzoeker er niet van dat de docent heeft nagelaten om bij de eigen beoordeling alle aspecten van het opleidingsonderdeel te betrekken.

Dat de indicatieve beoordeling door de mentor een iets positiever beeld laat zien, leidt niet tot een ander conclusie. Eensdeels komt het enkel aan de docent, en niet aan de mentor toe om het examencijfer te bepalen, anderdeels vertonen ook de beoordelingen van de mentoren nog onvoldoendes. Dit is met name het geval bij Nederlands voor competentiecluster 3 (onderdeel ‘duidelijke instructies geven’), competentiecluster 5 (onderdeel ‘enthousiasme, expressiviteit, ook in stemgebruik’) en competentiecluster 7 (onderdeel ‘organisatievermogen: werkt efficiënt, neemt zelf het initiatief om de stage organisatorisch vlot te laten verlopen’). Ook de lesvoorbereiding voor de Islam en het lesbegeleidingsformulier voor Nederlands vertonen verschillende opmerkingen.

Een en ander is ook duidelijk uiteengezet in de toelichting die de betrokken docent heeft gegeven aan de interne beroepscommissie.

Verzoeker blijft in gebreke om, in het licht van die stukken, concreet aan te tonen hoe en waarom de beoordeling in werkelijkheid toch slechts steunt op bepaalde deelaspecten van zijn prestaties.

Het middel, zoals verzoeker het in zijn verzoekschrift heeft uiteengezet, is ongegrond.

In zijn wederantwoordnota gaat verzoeker concreet in op de verschillende beoordelingen en commentaren die voorkomen op het beoordelingsverslag.

Deze kritiek had verzoeker evenwel moeten aanvoeren in het intern beroep: de Raad ziet immers geen reden waarom verzoeker van dit verslag (stuk 8 administratief dossier) geen kennis zou hebben kunnen nemen ter gelegenheid van het instellen van het intern beroep. In de huidige stand van zaken komt deze kritiek te laat daar geen nieuwe middelen op ontvankelijke wijze kunnen worden aangevoerd.

Hetzelfde lot ondergaat verzoekers beroep op het gelijkheidsbeginsel, zoals aangevoerd *in fine* van deel 1 van zijn wederantwoord. Ter zake wijst de Raad bovendien op de bepalingen van artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs, waarin is bepaald dat een verzoeker aan het verzoekschrift de overtuigingsstukken kan toevoegen die hij nodig acht, en dat hij naderhand slechts stukken aan het dossier kan laten toevoegen voor zover deze bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoeker bekend waren. Verzoeker heeft te dezen bij zijn verzoekschrift enkel kopie gevoegd van de twee bestreden beslissingen en van mailverkeer met de stagementor. De stukken die verzoeker naderhand bij zijn wederantwoordnota meedeelt, zijn – voor zover ze niet reeds van het administratief dossier deel uitmaken – nieuw en derhalve niet ontvankelijk. De Raad ziet immers niet in, en verzoeker maakt op geen enkele wijze duidelijk, waarom deze stukken niet eerder hadden kunnen worden bijgebracht.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

Verzoeker neemt een derde middel uit het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat ofschoon de docent stelt dat de lesvoorbereidingen een aantal tekorten vertonen, deze voorbereidingen grotendeels voldoen aan de didactische eisen die in de criteria van verwerende partij zijn vooropgesteld. Volgens verzoeker rechtvaardigen een paar kleine tekorten geen cijfer van 7/20, aangezien verschillende elementen van de vakdidactiek nog werden behandeld in hetzelfde semester, na de stagelessen. In die omstandigheden kan volgens verzoeker redelijkerwijze geen foutloze voorbereiding worden verwacht. Hij wijst er ten slotte op dat hij in het volgende semester wel is geslaagd voor het examen ‘didactisch ontwerpen’.

Verwerende partij stelt in de *antwoordnota* enerzijds dat het middel nieuw is en dus onontvankelijk, en dat het bovendien ongegrond is:

“Verzoeker betwist niet dat de lesvoorbereidingen een aantal tekorten vertonen, maar die tekorten zouden te verklaren zijn door het feit dat verschillende elementen van de vakdidactiek nog behandeld werden, pas nadat de stage reeds afgelopen was.

Eens te meer is dit een nieuw middel, dat niet in de interne beroepsprocedure en pas voor het eerst in de externe beroepsprocedure wordt opgeworpen. In die mate is het middel onontvankelijk.

Inhoudelijk spreekt verzoeker met dit middel zelf zijn eerder middel tegen, waarin verzoeker beweerde dat de negatieve beoordeling slechts op basis van één les zou tot stand gekomen zijn, daar waar hij ook de voorbereiding ervan gebrekkig was.

Verzoeker toont ook niet aan welke elementen voor hem nog dermate onbekend waren, dat de tekortkomingen hem niet zouden kunnen verweten worden.

Dit middel miskent voor het overige dat reeds in het eerste semester belangrijke aspecten van de didactiek (didactisch ontwerpen 1, academisch communiceren, basisvaardigheden van de leerkracht, didactisch atelier) behandeld waren (stukken 1 en 7). Bovendien werden twee van de vier lesvoorbereidingen onder begeleiding opgemaakt, zodat hier een groeiproces kon worden doorgemaakt. [De] onvoldoende voor de lesvoorbereiding was dan ook terdege onderbouwd: “.... *Timing niet voldoende ingevuld. Geen structuur en opbouw in je les duidelijk: we missen overal een instap en een uitstap in je geplande les! Voorzie een moment of activiteit om te kijken of de leerlingen de leerstof begrepen hebben. Je moeten de activiteiten van de leerlingen accurater omschrijven / Nu staat er te vaak: lezen + antwoorden of lezen + invullen, op deze manier ben je niet bezig met de denk- en leeractiviteiten van de leerlingen....*” (stuk 8) Het ontbreekt verzoeker boven dien aan zelfreflectie indien hij dit slechts als “een paar kleine tekorten” omschrijft in zijn extern beroep. Op basis van het generiek beoordelingsinstrument met betrekking tot het opleidingsonderdeel “.....” leidt een onvoldoende in cluster 1 (lesvoorbereiding) of 7 (organiseren) reeds tot een eindevaluatie 7/20. (stuk 6)”

In zijn *wederantwoordnota* repliceert verzoeker wat de procedure betreft dat het middel niet nieuw is (zie *supra*) en ten gronde antwoordt verzoeker dat hij met de fragmentarische beoordeling (tweede middel) bedoelde dat één les werd beoordeeld qua lesverloop en fragmenten in de voorbereiding. Verder stelt verzoeker dat de exacte details over wat een ‘onderwijsleergesprek’ is, pas aan bod kwamen in de latere lessen didactiek.

Ten slotte voert verzoeker aan:

- “a) De lessen Didactisch ontwerpen 1 (algemene didactiek) en academisch communiceren hebben respectievelijk niets tot bijna niets met de inhoud van een lesvoorbereiding te maken. Welke cursussen ze bedoelen is hiermee dan ook volledig onduidelijk. Het enige opgenoemde vak dat aspecten van een lesvoorbereiding behandelt is basisvaardigheden van de leerkracht. Hoewel het wel onderdelen van een lesvoorbereiding behandeld, wordt hier ook niet in detail getreden over verschillende aspecten die pas in de 2^e helft van het 2^e semester behandeld zijn geweest, met name in de vakken Didactisch ontwerpen 2 en Nederlands Vakdidactiek.
- b) Er wordt beweerd dat de onvoldoende voor de lesvoorbereiding terdege is onderbouwd. Hiervoor wil ik u graag verwijzen naar DEEL 1 waar ik elk punt tracht uit te leggen en te weerleggen.
- c) Blijkbaar ontbreekt het mij aan zelfreflectie omdat ik het slechts als “*een paar kleine tekorten*” omschrijf. Eens te meer wil ik u hiervoor graag verwijzen naar DEEL 1 waar ik de lesvoorbereidingen analyseer en vergelijk met enkele lesvoorbereidingen van 2 medestudenten.”

Beoordeling

De Raad rappelleert aan wat hij bij de beoordeling van het eerste middel heeft overwogen wat de omvang van het intern beroep betreft. In het verzoekschrift op intern beroep leest de Raad de volgende grieven die als een middel zouden kunnen worden beschouwd: (i) de docent gaf bij de beoordeling argumenten waar verzoeker niet mee akkoord gaat, (ii) de docent baseerde zich op fragmenten in plaats van het geheel te beoordelen, (iii) de docent heeft geen rekening gehouden met de diagnose van ADD, die is gebeurd na de kennismakingsstage en de voorbereidingen ter zake, (iv) verzoeker vindt dat hij een examencijfer van 10/20 had moeten krijgen en de docent moet de capaciteiten van de student erkennen.

De Raad is van oordeel dat het middel, zoals het thans is opgeworpen, *in se* voldoende overeenstemming vertoont met de grief uit het intern beroep hiervoor vermeld onder (iv): verzoeker meent dat het toegekende examencijfer te laag is en dat rekening moet worden gehouden met de capaciteiten van de student.

Daar staat tegenover dat wanneer verzoeker slechts zeer summiere argumenten voorlegt aan de interne beroepscommissie, hij moet verdragen dat zijn beroep ook binnen die contouren wordt beantwoord en hij zijn extern beroep nadien niet verder kan uitbreiden, ook niet door beroep te doen op dezelfde rechtsgronden (te dezen: het redelijkheidsbeginsel) maar desbetreffend nieuwe feiten aan te halen.

In antwoord op het middel zoals verzoeker het in het intern beroep heeft opgeworpen, heeft de interne beroepscommissie uiteengezet welke elementen de toegekende quatering ondersteunen. Verzoeker beroeft zich in zijn kritiek op de bestreden beslissing niet op de formele motiveringsplicht, en voert met andere woorden niet aan dat de bestreden beslissing zou hebben nagelaten een afdoend antwoord te bieden op wat verzoeker in het intern beroep heeft opgeworpen. Aangezien deze vormplicht niet aan de openbare orde raakt, staat het niet aan de Raad om ter zake eventueel ambtshalve een middel te ontwikkelen.

Voor zover verzoeker thans voor het eerst aanvoert dat er vaardigheden werden verwacht en beoordeeld die de student nog niet volledig kon hebben verworven, meer bepaald omdat die elementen van de opleiding nog aan bod moesten komen op het ogenblik dat de stagelessen werden gegeven, moet verwerende partij worden bijgevallen in haar vaststelling dat díe kritiek van het intern beroep geen deel uitmaakt, zodat de interne beroepscommissie er geen antwoord kon op geven en het middelonderdeel thans niet op ontvankelijke wijze kan worden opgeworpen.

Overigens stelt de Raad vast dat verzoeker in zijn wederantwoord zijn kritiek zelf lijkt te nuanceren waar hij stelt dat “de exacte details” in latere lessen aan bod kwamen. In het licht van de vaststelling dat verzoeker daarmee lijkt aan te geven dat een en ander wel degelijk eerder reeds was aangesneden – zij het dan niet in de “exacte details” – had verzoeker er minstens moeten toe brengen meer concreet te duiden precies welke competenties en vaardigheden ten onrechte van hem werden verlangd in het raam van het hier betrokken opleidingsonderdeel.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 3 augustus 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.994 van 3 augustus 2016 in de zaak 2016/188

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de initiële studievoortgangsbeslissing van 23 juni 2016 en van de beslissing van de beroepscommissie van 30 juni 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 augustus 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die loco advocaat [REDACTED] verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Audiovisuele Kunsten.

Voor het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ komt verzoekster een examencijfer van 7/20.

Blijktens de ECTS-fiche wordt dit opleidingsonderdeel geëvalueerd als volgt: observatie (90%) en paper/rapport (10%). Zoals de Raad het begrijpt, dient de student binnen het deel ‘observatie’

een aantal functies uit te oefenen, waarvoor dan door de betrokken docent een deelscore wordt toegekend.

Verzoekster bekomt een deelscore van 9/20 voor de functie van ‘eerste assistent regisseur’ (docent R.V.D.B.) en een deelscore van 5/20 voor de functie van ‘location manager’ (docent P.D.), wat samen een eindscore van 7/20 geeft.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Het in de ECTS-fiche vermelde onderdeel paper/rapport blijkt niet te zijn opgelegd: verwerende partij voert – in de antwoordnota – aan dat alle studenten ervan op de hoogte zijn gesteld dat de beoordeling volledig op de permanente evaluatie zou worden gebaseerd.

Op 26 juni 2016 stelt verzoekster een intern beroep in tegen het examencijfer. Zij voert daarbij het volgende aan:

“Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

- De gehanteerde stellingen die door mijn docent zijn doorgestuurd, sluiten niet aan bij de waarheid.

Zo wordt in zijn mail het volgende vermeld:

“je geeft niet altijd correcte informatie en/of deze is onduidelijk: afstand skatepark - set, glascontainer i.p.v. groene vuilnisbak, locatiebezoek Ehb. . .” (zie bijlage 1)

Betreft "afstand skatepark — set": deze werd door mij op een plan aangeduid en in stappen uitgedrukt omdat dit op wandelafstand is. Blijkbaar moest ik voor deze wandelafstand ook een autoroute uitstippelen en deze was ik vergeten.

Betreft "glascontainer i.p.v. groene vuilnisbak": deze vuilnisbak was aangevraagd bij de stad Brussel. Dit akkoord is ondertekend, alsook het feit dat deze maandag geleverd ging worden. Op de dag waarop ze deze zouden leveren, zien we dat dit een glascontainer is. Hier had ik niet om gevraagd. Dus ik gaf "geen correcte informatie" omdat deze mij ook niet gegeven was door de stad (zie bijlage 2).

Betreft "locatiebezoek Ehb": Dinsdag zouden we met de opnames beginnen. De voorafgaande vrijdag werd tijdens de vergadering door [D.] (onze regisseur) beslist om van locatie te veranderen naar de gebouwen van de [verwerende partij] en werd hierin gevuld door de docent. Ik had dus een werkdag tijd om dit in orde te krijgen, waardoor een locatiebezoek met de docenten niet mogelijk was.

Dit kritiekpunt is in essence misschien wel juist. Maar als dit gedissecteerd wordt, blijkt dat deze foutieve of onduidelijke informatie aan mij is doorgespeeld waar ik geen controle over had.

"is veel te weinig leidinggevend: bij recce was je als laatst i.p.v. de eerste te zijn en de weg te openen (skatepark) alsook geen afspraak voor ontmoeting op Ehb Anderlecht. Neemt zelden het voortouw. Veel zaken werden opgelost dankzij de setopnameleider (opruim set 1 naar Ehb) alsook in Ehb zelf. De setopnameleider was ook niet gebriefd."

Betreft "bij recce was je als laatst i.p.v. de eerste te zijn":

Dit kan niet kloppen mits ik de sleutel had. Als ik wel degelijk de "laatste" was, dan zou iedereen die aan dit project heeft meegewerkt te laat aan de slag gegaan zijn en zou iedereen gebuisd zijn, mits ze geen goed resultaat zouden [kunnen] geboekt hebben. Behalve dit feit had ik zoals eerder vermeld de sleutel (zie supra) en was ik telkens als eerste aanwezig om iedereen binnen te laten, hier is de hele crew getuige van.

"Geen locatiebezoek voor [verwerende partij]. Het dreigingsniveau vergde snel een oplossing voor de exterieurs. Die reflex was er niet alhoewel er meer dan 48 uren tussen was. Daardoor geen locatiebezoek en afspraken met de hogeschool (catering, make up, parking, productie...). De regisseur is wel ter plaatse geweest maar [verzoekende partij] niet."

Dit punt was al gehanteerd in de mail (zie supra) en is gewoon een herhaling van eerder vermelde feiten. Dat de regisseur wel ter plaatse is geweest en ik niet klopt. Echter komt dit door het feit dat de regisseur in kwestie deze locatie eerder en zonder mijn medeweten deze locatie bezocht had. Hoewel ik strikt genomen "48 uur tijd had", wil ik toch benadrukken dat dit in realiteit maar een werkdag tijd was (zie supra) mits de scholen in het weekend niet open zijn.

"Denk niet logisch na. Vergeet zaken van datum te wisselen als we noodgedwongen een opnamedag moeten verplaatsen (parkeerplaatsen)":

De parkeerplaatsen waren aanvankelijk voor een andere datum vastgelegd dan in realiteit. Dit was ik de dag eerder vergeten, akkoord. Dit heb ik de dag zelf nog opgelost in overleg met parkeerwachters. Het is mij vreemd dat dit "niet logisch nadenken" is.

"Anticipeert niet. Denkt niet na over wat kan gebeuren, hoe iets op te lossen of te voorzien":

Tijdens dit atelier heb ik te kampen gehad met een diefstal op een door mij gevonden locatie. Tijdens deze diefstal is er aan een enorme hoeveelheid schoolmateriaal ontvreemd. Zelf heb ik geen ervaring met inbraak op kleine of grote schaal en had mij hier inderdaad niet op voorbereid. Ik deed wat ik wist dat ik moest doen en dat was de politie bellen en hier een PV van laten opstellen (Bijlage 3). Zelfs toen ik vermoedelijke daders had, heb ik dit laten weten aan de politie. Door

deze chaos verliep de opstart van de dag moeilijk en had ik inderdaad moeite met deze problemen op te lossen.

Doch wil ik benadrukken dat de kans op dit gebeuren zodanig klein is en dat er in deze periode na de aanslagen in België in Brussel terreurniveau 4 heerste. Door de verhoging van dit niveau moest ik echter wel op veel anticiperen om bepaalde zaken gedaan te krijgen van de stad Brussel of de politiezone waarin wij opnames deden.

Hoe ik dit had kunnen voorzien is mij een raadsel.

"is nog niet rijp om haar mannetje te staan als location manager op een professionele set. Komt niet zelfzeker over noch aan de telefoon, noch in levende lijf. Is nog te "kinds"."

Betreft: "is nog te 'kinds'"

Bijzondere subjectieve term om te hanteren op een objectieve beoordeling dunkt mij. Mijzelf er van bewust zijnde dat dit door mij ook subjectief handelen is door deze uitspraak in dit verzoekschrift te vermelden, wil ik toch vermelden dat ik een derdejaars student ben in deze richting. Waarom ik de voorbije twee jaar niet te kinds was en nu plots wel, is een enorm vraagteken.

- Mening van docent strookt niet met de mening van mijn stagebegeleider.

"In die zin kan ik je ook nog meegeven dat je verslag en verdediging van je stage door de jury als erg ondermaats werd bevonden. Enkel dankzij de score van je stagebegeleider ben je met de hakken over de sloot geraakt." (...) "De eindconclusie is dat we vinden dat je nog niet klaar bent om naar het werkveld over te stappen, en je je beroepscarrière (nog) niet met kans op succes kan aanvangen." (Bijlage 4)

Als ik in het werkveld sta, worden er resultaten geboekt. Ik denk dat dit ook duidelijk is. Mijn stagebegeleider(s) die nagenoeg altijd het werk dat ik verrichtte bijwoonde(n) zijn positief over mijn kunnen. Alsook voor het atelier, stond het resultaat er en is het niet in de soep gelopen door mijn "onkunde". Het is mij vreemd dat mensen die in het werkveld staan tevreden zijn over mijn capaciteiten en mijn docenten niet. Daarbij aan toevoegend dat zelfs voor het atelier waar mijn gebrek aan initiatief, anticipatie, etc. toch niet van zo'n doorwegende aard (5/20) is aangezien de rest met glans geslaagd is."

Verzoekster voegt bij haar intern beroep vier stukken.

De centrale klachtencommissie verklaart het interne beroep ontvankelijk, wat bij brief van 1 juli 2016 aan verzoekster wordt gemeld. De beroepscommissie behandelt het intern beroep vervolgens in zitting van 30 juni 2016, en komt tot de volgende beslissing:

“ (...)

De beroepscommissie neemt kennis van de brief van [verzoekende partij].

[Verzoekende partij] is het niet eens met de behaalde score op het onderdeel Location Management omdat 'de gehanteerde stellingen' die door [P.D.] zijn geformuleerd in zijn mail met feedback over het resultaat, 'niet aansluiten bij de waarheid'.

De beroepscommissie ontvangt [P.D.] voor bijkomende toelichting.

Het eindcijfer voor het opleidingsonderdeel komt tot stand door de optelling van de punten die de student behaalde voor de functies die de student uitvoerde tijdens de praktijk atelier 2 film (de zogenaamde "7 minuten film"). [Verzoekende partij] behaalde 5/20 als location manager en 9/20 als production manager. In totaal behaalt de student 14/40 of 7/20.

De heer [D.] licht de deelscore van 5/20 verder toe, als bijlage is het evaluatieformulier van verzoeker op het deel location management toegevoegd.

- De leden stellen vast dat de competenties die nodig zijn voor het uitoefenen van deze functie niet behaald zijn.

Beslissing van de beroepscommissie:

- De beroepscommissie is van oordeel dat de behaalde deelscore van 5/20 op correcte wijze tot stand gekomen is. De commissie beslist de eindscore van 7/20 te bevestigen.”

Dit is de tweede bestreden beslissing. Zij wordt aan verzoekende partij betekend bij brief van 6 juli 2016.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in de mate dat het is gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 23 juni 2016. Zij stelt, onder verwijzing naar artikel 46 van het examenreglement, dat het intern beroep derwijze is georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt niet meer in rechte aanvechtbaar is.

In haar wederantwoordnota valt verzoekster deze visie omtrent de ontvankelijkheid uitdrukkelijk bij.

Beoordeling

De Raad ziet geen reden om het anders te zien dan partijen.

Het beroep is onontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing en enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. De middelen

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op een schending van de ECTS-fiche.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijst naar de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel, waarin volgens verzoekster is bepaald dat zij 540 uren praktijk zou moeten krijgen.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij als volgt:

“Met betrekking tot de voor Uw Raad (summier) aangevoerde grieven dat verzoekster in het kader van hetzelfde opleidingsonderdeel "amper praktijk" zou hebben gekregen (zulks in tegenstelling tot de vermelding in de ECTS-fiche) (...) dient vastgesteld te worden dat verzoekster deze grieven niet eerder heeft geformuleerd in het kader van haar voorgaand intern beroep bij verweerster.

Overeenkomstig vaste rechtspraak van Uw Raad geldt evenwel als algemene regel dat een klacht/middel die voor het eerst in het extern beroep bij Uw Raad wordt aangebracht, niet ontvankelijk is [verwijzing in voetnoot naar rechtspraak van de Raad]. Om die reden zijn deze grieven van verzoekster niet ontvankelijk.

Louter volledigheidshalve weze opgemerkt dat de kritiek van verzoekster, wat het effectief aantal uren gegeven praktijk in het betrokken opleidingsonderdeel betreft, niet rechtstreeks lijkt te kunnen worden betrokken op de studievoortgangsbeslissingen die haar betreffen, maar enkel op (de wijze van) het verstrekken van het onderwijs door het betrokken departement van verweerster. Nochtans bestaat voor klachten met betrekking tot de onderwijsverzorging een afzonderlijke, geëigende procedure beschreven in artikelen 97 en volgende van het Algemeen Onderwijsreglement van verweerster (via de ombudsman of via de studentenvertegenwoordiging en, nadien, bij de interne beroepscommissie voor onderwijsaangelegenheden: zie stuk IA). Hiervan heeft verzoekster geen enkel gebruik maakt, hetgeen een bijkomende reden uitmaakt om dit middelonderdeel onontvankelijk te verklaren.”

Verzoekster harerzijds komt in de *wederantwoordnota* op het middel niet meer terug.

Beoordeling

Samen met verwerende partij moet worden vastgesteld dat verzoekster dit middel niet heeft opgeworpen in de interne beroepsprocedure – noch wat de beweerde 540 uren praktijk betreft, noch wat de algemene kritiek inzake onvoldoende praktijkuren betreft – zodat het middel thans niet voor het eerst op ontvankelijke wijze voor de Raad kan worden aangevoerd.

Louter voor het debat merkt de Raad verder op dat de ECTS-fiche 540 uur ‘studietijd’ vermeldt en niet 540 uren praktijkonderricht, zoals verzoekster aanvoert, zodat het middel *prima facie* ook ongegrond lijkt.

Tweede middel

In een tweede middel beroeft verzoekster zich op een schending van de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster betwist de juistheid van een aantal van de motieven die docent [P.D.] vermeldt op het evaluatieformulier voor de opdracht ‘location manager’, waarvoor verzoekster een deelscore van 5/20 bekwam. Met name betwist verzoekster (delen van) de beoordeling voor de competenties ‘basiskennis (verwerking cursus)’ en ‘praktijk’.

Verzoekster zet ter zake het volgende uiteen:

“Basiskennis (verwerking cursus)

- Er wordt me verweten dat ik eenvoudige documenten niet kan invullen. Als enige student die in Brussel gefilmd heeft moest ik via het officiële kanaal: Filmoffice mijn aanvragen doen. Hier kreeg ik een document dat ik niet helemaal kon invullen. Aan mijn begeleider vroeg ik hulp, daar dient een begeleider toch voor? We hadden dit document in het eerste jaar dan wel gezien in een powerpoint, maar nooit behandeld. Ook niemand van mijn medestudenten wist hoe dit in te vullen. Hierop werd me verweten dat ik de cursus niet kende en eenvoudige documenten niet kon

invullen. De plannen op de call sheet zouden onleesbaar zijn, maar deze zijn wel goedgekeurd door mijn begeleider.

Praktijk: A: Voorbereidingen

- Het verwijt in de motivatie: 'gebrek aan alternatieven' klopt niet. Ik ben altijd druk bezig geweest met het zoeken naar andere locaties, zoals eerder aangegeven. Uiteindelijk vond ik er drie: [Chirolokaal] in Huizingen (bezocht met regisseur en director of photography), Appartement in Schaarbeek en een pand aan de Brigitte. Hier was mijn begeleider ook van op de hoogte. Dat ik te lang vastgehouden heb aan afgekeurde locaties klopt niet. Mijn begeleider vertelde me om de locatie in de Timmerliedenstraat niet op te geven maar wel alternatieven te zoeken, wat ik ook gedaan heb (zie supra).
- De eigenaar vroeg tijdens de recce om meteen de sleutel terug te brengen. Een Location manager probeert de eigenaar tevreden te houden en daarom stemde ik toe. In samenspraak met mijn crew zouden zij al naar de tweede locatie gaan, te voet. Deze locatie lag op tien minuten wandelen en mijn crewleden hadden hier absoluut geen probleem mee. Ik ga akkoord dat dit niet op een professionele set hoort te gebeuren, maar wij zijn studenten en zijn nog goed te been.
- De regisseur vroeg mij naar een groene vuilbak van de stad Brussel. Decor moest normaal door de regisseur zelf voorzien worden, toch besloot ik om hiervoor te zorgen aangezien ik in contact stond met de bevoegde instanties, hoewel dit geenszins mijn taak was. Vanaf het begin communiceerde ik duidelijk naar Net Brussel voor een groene vuilbak. Ik kon niet weten dat ze verschillende groene vuilbakken hebben, er werd nochtans duidelijk naar gevraagd. (zie bijlage). Nadat het contract getekend was stond ik op de voorziene datum om 06:00 ter plaatse, hier was ik aanwezig tot 15 uur! Uiteindelijk belde ik naar de dienst en werd ik van hier naar daar gestuurd. Blijkbaar had mijn contactpersoon een verkeerd contract afgeprint en werd er een verkeerde data genoteerd. Er werd me verteld dat de glascontainer die dag niet meer geleverd kon worden. Nadat het duidelijk werd dat het om een glascontainer ging, ging ik meteen op zoek naar de juiste vuilbak. Deze vond ik ook en werd de dag erna opgehaald en was tijdig op set. Ik vind het onfair dat de fouten van een ander mij aangerekend worden, terwijl alles uiteindelijk in orde was wanneer het nodig was.

Praktijk: B: Opname

- Toen ik de volgende dag op de locatie arriveerde bleek alle apparatuur ontvreemd te zijn. Hier wordt mij verweten dat ik niet stressbestendig en onverantwoordelijk ben, en geen snel reactievermogen heb. Dit is echter geen alledaagse situatie, er werd voor meer dan 30.000 euro aan filmmateriaal ontvreemd. Ik deed meteen wat van me verwacht werd; iedereen moest buiten blijven en ik belde de politie om een pv op te stellen (zie bijlage). We zaten bovendien in een Brusselse achterbuurt in centrum Brussel, waar op dat moment terreurdreiging niveau 3 gold. Dit maakte zowel mijn zoektocht als de opnameweek er niet makkelijker op.

Praktijk: C: Nazorg

- Er wordt mij verweten dat ik geen bedankung heb overgebracht aan de eigenaars. Maandag na de opnameweek ben ik persoonlijk de sleutel gaan terugbrengen en heb ik de eigenaar (het CPAS) vriendelijk bedankt. Ook de eigenaars waarvan we het pand niet gebruikt hebben, heb ik opgebeld en bedankt. Een persoonlijke bedankung is in mijn ogen nog altijd veel meer waard dan een formele mail.
- Alle studenten die met mij aan deze productie hebben samengewerkt zijn geslaagd. Aangezien ik mee aan de basis sta van hun werk heb ik het er volgens mij toch niet zo slecht vanaf gebracht. De regisseur is mij na het project komen bedanken voor mijn goede zorgen tijdens de opname. Ik kan met een 5/20 dus geen vrede nemen omdat het volgens mij niet overeenkomt met wat ik gepresteerd heb. Als mijn begeleider vind[t] dat mijn prestatie een onvoldoende waard is kan ik daar weinig tegen inbrengen, maar met slechts een 5/20 kan ik absoluut niet leven. Hierdoor komt mijn globaal cijfer op een 7/20 waardoor ik niet tolereerbaar ben en mijn jaar voor 18 studiepunten moet herdoen.
Hierdoor verlies ik een kostbaar jaar en komen mijn toekomstplannen in het gedrang. Ik wil er ook graag op wijzen dat dit mijn enige tekort is.”

Ten slotte stelt verzoekster dat zij bij het interne beroep vele punten van kritiek in het feedbackverslag van de begeleider heeft weerlegd en dat zij het moeilijk te verklaren vindt dat haar deelscore ongewijzigd is gebleven.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij als volgt:

“Voor het overige (en tevens voor het grote merendeel) betreft de door verzoekster geformuleerde kritiek, zowel in het intern beroep als vervolgens in het kader van huidig extern beroep voor Uw Raad, de haar toegekende deelquatering van 5/20 in de uitoefening van de functie van location manager in het kader van het opleidingsonderdeel “[redacted]”.

Verzoekster heeft in verband hiermee na kennisname van de eerste bestreden beslissing feedback gevraagd aan de docent in kwestie (de heer [P.D.] en deze ook per e-mail verkregen (zie de stukken van verzoekster als bijlage bij haar verzoekschrift voor Uw Raad), zodat zij volledig geïnformeerd was en tevens met kennis van zaken intern beroep kon aantekenen en ook effectief aantekende.

Verweerster wenst er in dat verband aan te herinneren dat de toetsing door uw Raad zich, krachtens haar eigen vaste rechtspraak, beperkt tot de legaliteit van de bestreden beslissing: uw Raad onderzoekt derhalve enkel of de beslissing op regelmatige wijze is tot stand gekomen en of ze niet kennelijk onredelijk is [verwijzing in voetnoot].

Verzoekster gaf reeds, in het kader van haar intern beroep, aan dat de door de docent "gehanteerde stellingen niet aansluiten bij de waarheid".

Uit het evaluatieformulier van de betrokken docent, zoals bijgetreden door de departementale beroepscommissie in de tweede bestreden beslissing (zie stuk n° III.D en bijlage), blijkt echter duidelijk dat verzoekster systematisch ondermaats presteerde op quasi alle criteria/deelcompetenties in het kader van de uitoefening van de functie van location manager: enkel voor de "rapportering" krijgt verzoekster (uiteindelijk) een voldoende beoordeling ("OK"), terwijl voor zowel de criteria/deelcompetenties 'Attitude', 'Inzet' 'Vaardigheden', 'Basiskennis' alsook 'Praktijk' (m.i.v. 'Voorbereiding', 'opname' en 'nazorg/afwerking') fundamentele opmerkingen werden geformuleerd en tekortkomingen werden vastgesteld.

Deze opmerkingen betreffen geen kleinigheden of futiliteiten maar wel gebreken inzake verantwoordelijkheid, stressbestendigheid, alertheid, reactievermogen, visie, communicatie, creativiteit, resultaatgerichtheid, stellen van prioriteiten, organisatie, invullen van eenvoudige formulieren...

De evaluatie door de docent gebeurde op grondige en zorgvuldige wijze (zie de uitgebreidheid van de aan verzoekster verstrekte feedback en van de opmerkingen in het evaluatieformulier (zie bijlage van stuk n° III.D), waarbij de evolutie van verzoekster doorheen het jaar niet uit het oog werd verloren (zie bvb. de opmerking bij de deelcompetentie "Rapportering"). De conclusie hieruit in hoofde van verzoekster is dat zij niet heeft aangetoond de nodige competenties te verenigen.

De beoordeling en quotering van [] verzoekster in het kader van het opleidingsonderdeel "....." is derhalve afdoende gemotiveerd en op zorgvuldige en meer dan redelijke wijze gebeurd.

Door op een aantal punctuele feitelijke punten louter het tegendeel van de docent te beweren ("klopt niet"), slaagt verzoekster er niet in om aan te tonen dat de hogerbeschreven permanente evaluatie van de docent niet afdoende gemotiveerd, onzorgvuldig dan wel kennelijk onredelijk zou zijn. Verzoekster mag in dat verband niet verwachten dat Uw Raad zich in de plaats zou stellen van verweerster als onderwijsinstelling [voetnoot met verwijzing naar rechtspraak van de Raad].

Verzoekster interpreteert overigens niet steeds de draagwijdte van de opmerkingen van de docent op correcte wijze daar waar zij bvb. aangeeft bij de "recce" (dit zijn de verkenningen van een locatie vóór het filmen) wel voorop diende te gaan omdat zij beschikte over de sleutel en dus de crew per definitie diende binnen te laten. In dat verband kan bvb. verwezen worden naar de opmerking van de docent bij de deelcompetentie 'Praktijk, a) Voorbereiding' in het evaluatieformulier (zie bijlage van stuk n° III.D) waaruit duidelijk blijkt dat verzoekster als location manager de crew wegstuurde en niet zelf leidde naar de volgende filmlocatie, ervoor opteerde om in de plaats daarvan een secundaire taak uit te voeren (wegbrengen van sleutels) en vervolgens haar eigen vervoer niet regelde (de docent diende te wachten en haar een lift te geven). Een en ander heeft dus niets te maken met het al dan niet beschikken over sleutels...

Verzoekster zelf beseft overigens maar al te goed dat haar prestaties (ruim) onvoldoende waren, hetgeen o.m. blijkt het intern beroep waarin zijzelf aangeeft (i) dat ze "vergeten

was" een autoroute uit te stippelen, (ii) dat de kritiek inzake het 'locatiebezoek EhB', "*in essence misschien wel juist was*", (iii) dat zij haar verantwoordelijkheid afschuift naar anderen of de omstandigheden (in verband met het ter plaatse gaan van de regisseur en niet van haarzelf, in verband met het niet beschikken over voldoende tijd, de terreurdreiging in Brussel,...), (iv) dat ze "*vergeten was*" de reservatie van de parkeerplaatsen aan te passen, Het spreekt voor zich dat zulks geen details betreffen in relatie met de verantwoordelijkheden verbonden met de functie van location manager.

Ook in haar verzoek tot extern beroep bij Uw Raad geeft verzoekster in dat verband zelf aan:

"Als mijn begeleider vindt dat mijn prestatie een onvoldoende waard is kan ik daar weinig tegen inbrengen, maar met slechts een 5/20 kan ik absoluut niet leven. Hierdoor komt mijn globaal cijfer op een 7/20 waardoor ik niet tolereerbaar ben en mijn jaar voor 18 studiepunten moet herdoen."

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster hier nog tegenover dat verwerende partij bij het intern beroep een motivering voorlegt die afwijkt van de beoordeling door de docent, met name enerzijds doordat deze is gestructureerd in 'criteria' en anderzijds doordat ze veel abstracter is. De bezwaren van verzoekster bleven daarbij evenwel, zo besluit verzoekster, onbeantwoord.

Beoordeling

De Raad neemt vooralsnog aan dat het evaluatieformulier tot stand is gekomen vóór de toekenning van het eindcijfer en mede aan de basis daarvan ligt, zodat dit stuk deel uitmaakt van het eigenlijke beoordelingsdossier en niet – zoals verzoekster lijkt te menen en/of te betogen – tot stand is gekomen in het raam van de interne beroepsprocedure. De toelichting die de betrokken docent per e-mail heeft gegeven komt dan weer voor als een individuele nadere toelichting buiten de reguliere beoordelingsprocedure, nadat verzoekster daarom heeft gevraagd en nadat de deliberatiebeslissing tot stand is gekomen.

In die optiek zou het in de lijn der verwachtingen liggen dat verzoekster zich in de eerste plaats richt tegen de motieven van het evaluatieformulier, aangezien dat formeel de overwegingen bevat waarop de bestreden deelscore van 5/20 is gebaseerd. De vraag rijst evenwel of verzoekster van dat evaluatieformulier kennis heeft genomen – bijvoorbeeld aan de hand van haar inzagerecht. Uit het intern beroep dat verzoekster heeft ingesteld en met name uit de passages die zij daarin citeert, blijkt immers dat verzoekster haar grieven eerder uiteenzet op

basis van de door de docent gegeven toelichting, en niet, of althans niet specifiek, richt tegen de motieven die op het evaluatieformulier bij de deelscore zijn vermeld.

Wat er ook van zij, in de mate dat verzoekster zich beroept op een schending van de motiveringsplicht, is het middel gegrond.

De enige passage in de bestreden beslissing die als een motivering kan worden beschouwd in antwoord op verzoeksters grieven, is de volgende:

“De heer [D.] licht de deelscore van 5/20 verder toe, als bijlage is het evaluatieformulier van verzoeker op het deel location management toegevoegd.

- De leden stellen vast dat de competenties die nodig zijn voor het uitoefenen van deze functie niet behaald zijn.

Beslissing van de beroepscommissie:

- De beroepscommissie is van oordeel dat de behaalde deelscore van 5/20 op correcte wijze tot stand gekomen is. De commissie beslist de eindscore van 7/20 te bevestigen.”

Louter door het bijvoegen van en verwijzen naar de motieven op het evaluatieformulier – waarvan de beroepscommissie zich overigens niet eens uitdrukkelijk de overwegingen eigen maakt – beantwoordt de bestreden beslissing in genen dele de concrete grieven die verzoekster in haar intern beroep heeft opgeworpen. Verzoekster, en de Raad met haar, blijft vooralsnog in het ongewisse waarom de argumenten die verzoekster bijvoorbeeld uiteenzet met betrekking tot de glascontainer (voor de docent een gebrek aan alertheid), het beweerde gebrek aan leidinggevende capaciteiten, het onvoldoende anticiperen, enz. de beroepscommissie niet tot een wijziging van de deelscore hebben kunnen bewegen.

Door zich ertoe te beperken te stellen dat de competenties niet zijn behaald en dat de behaalde deelscore correct tot stand is gekomen, biedt de bestreden beslissing met andere woorden op geen enkele wijze enig concreet zicht op de redenen waarom de door verzoekster getuiste kritiek, de beroepscommissie niet kan overtuigen. De bestreden beslissing bevat enkel passe-partoutmotieven.

Het middel is gegrond.

Derde middel

In wat als een derde middel kan worden beschouwd, beroeft verzoekster zich op een gebrekkige begeleiding en schending van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert in haar beroep aan dat de verwerende partij de voorschriften van de eigen ECTS-fiche heeft miskend. Zij stelt het volgende:

“Mijn begeleider is op de vier dagen waarop we gefilmd hebben amper aanwezig geweest. Hij heeft me dus ook niet veel geobserveerd, ook al staat in de ECTS-fiche dat 90 procent van mijn punten op observatie staan, en 10 procent op een verslag dat wij nooit hebben moeten maken.”

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij in hoofdorde dat dit middel in het intern beroep niet werd opgeworpen zodat het thans onontvankelijk is. Ten gronde antwoordt verwerende partij dat het middel onontvankelijk is bij gebrek aan belang in hoofde van verzoekster. De van de ECTS-fiche afwijkende vorm van beoordeling werd volgens verwerende partij immers duidelijk vooraf aan alle studenten, onder wie verzoekende partij, meegedeeld en bovendien werd verzoekster op gelijke wijze behandeld als al haar medestudenten. Het valt ten slotte, zo besluit verwerende partij, niet in te zien hoe deze “uiterst geringe afwijking” verzoekster zou kunnen schaden.

In de *wederantwoordnota* gaat verzoekster niet verder op het middel in.

Beoordeling

In haar verzoekschrift op intern beroep heeft verzoekster zich er niet over beklaagd dat de docent onvoldoende aanwezig zou zijn geweest, noch over het feit dat het examencijfer tot stand is gekomen zonder een quatering ten belope van 10% van het geheel voor een paper – die de studenten niet moesten maken.

De exceptie van verwerende partij dient dan ook te worden bijgevalen: het middel kan niet op ontvankelijke wijze voor het eerst worden opgeworpen in de procedure voor de Raad.

Of het verweer ten gronde inzake de tijdige mededeling van de afwijking van de beoordelingswijze uit de ECTS-fiche en de geringe impact daarvan hout snijdt, behoeft derhalve geen antwoord. Voor het debat wijst de Raad er wel op dat verzoekster *prima facie* zelfs met een deelscore van 20/20 voor een verslag of paper met een wegingsfactor van 10%, nog steeds slechts 7,4/20 zou hebben gehaald en na afronding dus hetzelfde examencijfer van 7/20 zou hebben behouden.

Vierde middel

In een vierde middel wijst verzoekster op onduidelijkheden in de ECTS-fiche.

Standpunt van partijen

In de wederantwoordnota merkt verzoekende partij op dat zij conform de ECTS-fiche de ‘eindcompetenties’ dient te behalen voor het betrokken opleidingsonderdeel, maar dat zij niet weet over welke eindcompetenties het gaat. Zij blijken niet uit de motivering door de verwerende partij, en evenmin kan volgens verzoekende partij uit de gehanteerde evaluatiecriteria worden opgemaakt wat precies van de student wordt verwacht.

Beoordeling

De ECTS-fiche vermeldt als doelstelling van het opleidingsonderdeel: “het behalen van de eindcompetenties”.

Met verzoekende partij moet de Raad vaststellen dat die eindcompetenties niet nader worden geduid – alleszins niet in de ECTS-fiche, noch in enig ander document waarop de Raad vermag acht te slaan. Het is de Raad dan ook niet duidelijk op welke wijze de opleiding nagaat of de doelstellingen voor het opleidingsonderdeel voldoende zijn bereikt, en hoe het bevestigende dan wel ontkennende antwoord op die vraag in voorkomend geval kan worden gemotiveerd.

Een en ander neemt evenwel niet weg dat verzoekster geen middel in die zin heeft opgeworpen in het intern beroep, noch in haar verzoekschrift voor de Raad. In dat opzicht moet het middel als onontvankelijk worden beschouwd, daar het niet aan de openbare orde raakt en derhalve

niet voor het eerst op ontvankelijke wijze kan worden ingeroepen in de procedure voor de Raad, laat staan voor het eerst in de wederantwoordnota.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing.

2. Het bevoegde orgaan neemt een nieuwe beslissing ten aanzien van verzoekster, en doet zulks uiterlijk op 19 augustus 2016.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 3 augustus 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 2.988 van 3 augustus 2016 in de zaak 2016/192

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van “het verzoek tot herziening van de examenbeslissing” van 28 juni 2016 en van de beslissing van de beroepscommissie van 30 juni 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 augustus 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en [REDACTED] en advocaat [REDACTED] (loco [REDACTED]), die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Audiovisuele Kunsten.

Op 7 februari 2016 heeft verzoeker een ongeval, ten gevolge waarvan hij een lichamelijk letsel oploopt dat hem hindert in de verdere loop van het academiejaar.

Na de eerste examenzittijd behaalde verzoeker voor de volgende zeven opleidingsonderdelen geen credit: ‘.....’ 1 (8/20), ‘.....’ (5/20), ‘.....’ (0/20), ‘.....’ (6/20), ‘.....’ (6/20), ‘.....’ (9/20) en ‘.....’ (6/20). Voor ‘.....’ wordt de beslissing uitgesteld, voor ‘.....’ volgt een tweede examenkans. De andere opleidingsonderdelen moeten worden hernomen.

Dit is de eerste bestreden beslissing. Blijkens het verzoekschrift neemt verzoeker hiervan kennis op 23 juni 2016, wat volgens verwerende partij ook de datum van de proclamatie was.

Tegen deze beslissing stelt verzoeker het volgende intern beroep in:

“Met dit schrijven wensen wij een klacht in te dienen met betrekking tot praktijkresultaten van [verzoeker]. Met deze klacht wensen wij onze rechten te vrijwaren om een motivering te krijgen over de scores op de diverse praktijkoeferingen.

De feiten

[Verzoeker] heeft op 7 februari 2016 een ongeval gehad tijdens een scoutsactiviteit. Het bleek al vlug dat [verzoeker] met het schouderletsel dat hij had opgelopen voor een aantal weken de lessen niet kon bijwonen. Er werd direct telefonisch contact opgenomen met [C.D.] om de situatie te bespreken. Na dit contact bleek dat het voor [verzoeker] onmogelijk was om deel te nemen aan een aantal workshops en praktijkoeferingen:

Er werd op aanraden van mevrouw [D.] contact opgenomen met de ombudsman en het vakhoofd Beeld [J.A.]. Op 15 maart 2016 werd er een afspraak gemaakt met beide personen om de situatie te bespreken. Het actieplan werd door ons op 24 maart 2016 per mail geconfermeerd.

[Verzoeker] heeft zijn operatie uitgesteld en is door de orthopedist en de kinesist getraind geweest om zijn schouder mobiel te maken om de praktijkoeferingen in te halen.

Wij zijn van oordeel en de cijfers bewijzen dat, dat [verzoeker] niet voldoende kansen heeft gekregen om zijn praktijk voldoende voor te bereiden.

Atelier film: slecht één setwerking was mogelijk

Multicam: ½ dag oefening met de multicam maar zonder specifieke begeleiding/oefeningen. 1 dag multicam oefeningen samen met de studenten van beeld 1.

Human interest: geen enkele feedback.

We hadden graag een inzicht gekregen op de verschillende scores die werden gegeven en het effect dat deze hebben op het verdere verloop van zijn opleiding. We stellen ons de

vraag of we wel correct geadviseerd en geïnformeerd werden omtrent de verschillende mogelijkheden en hun gevolgen.”

Dit intern beroep wordt door de centrale klachtencommissie ontvankelijk verklaard, wat bij brief van 1 juli aan verzoeker wordt meegeleed.

De interne beroepscommissie behandelt het beroep van verzoeker in zitting van 30 juni 2016, en komt daarbij tot de volgende beslissing:

“De beroepscommissie neemt kennis van de brief van [verzoeker]

[J.A.], vakhoofd van deze afstudeerrichting geeft toelichting bij de resultaten van [verzoeker]

Zoals in de klacht wordt gevraagd wordt toelichting gegeven bij de resultaten waar [verzoeker] geen credit voor heeft behaald:

[redacted]:

Elke student van 2 Beeld krijgt de gelegenheid om de collega's van 3 beeld te assisteren op een volwaardige filmoefening. [Verzoeker] heeft zich kandidaat gesteld op de oefening van 18 t.e.m. 22 april.

Op woensdag 20 april was hij afwezig op de set zonder vervanging -> zie bijlage 1. Zijn prestatie en assistentiewerk wordt ook door de studenten van 3 beeld als onvoldoende ervaren.

[redacted]:

Op 12 en 15 april heeft [verzoeker] extra kans en tijd gekregen voor extra Multicamera-oefening.

Met deze extra dagen heeft hij zelfs meer dan de anderen van zijn groep, gelegenheid gekregen om de multicamera te beoefenen -> Zie bijlage 2 .

[redacted]:

Een onvoldoende resultaat voor het eerste werkcollege (november), zowel m.b.t. het camerawerk als het teamwerk. Geen deelname aan de extra oefening/opleiding (24 t.e.m. 26 feb.) t.g.v. [de] schouderfractuur.

[redacted]:

Geen deelname t.g.v. van [de] schouderfractuur, doch ook afwezig tijdens de klassikale visie- en feedbackmomenten -> zie bijlage 2bis.

[redacted]

Opgevolgd en voorzien van georganiseerde feedback om de studenten te begeleiden naar hun project. Ondanks dat de stage en de pitch van de Solo samen vielen is er voor gezorgd dat [verzoeker] aan beide momenten heeft kunnen deelnemen -> zie bijlage 3. De deadline voor het schriftelijk dossier werd niet gerespecteerd -> zie bijlage 4.

Het excuus dat geargumenteerd wordt wekt niet veel vertrouwen -> zie bijlage 5.

Uitzonderlijk is er toegestaan dat hij hulp mocht vragen om de camera te bedienen door medestudenten.

Het resultaat is door vijf juryleden als onvoldoende beoordeeld.

Zoals hiervoor al aangetoond is, is alles in werking gesteld opdat [verzoeker] heeft kunnen deelnemen aan zijn stage. Het te laat inleveren van zijn verslag omwille van zijn ongeval, heeft geen invloed gehad op zijn resultaat en is door de betrokken docent aanvaard -> zie bijlage 6.

Na het stimuleren en organisatorisch een dag extra te voorzien voor [verzoeker] is dit door een mager excuus van hem niet doorgegaan -> zie bijlage 7

Na het vermelden dat het maken van een document omtrent cameramateriaal en -functies geen officiële opdracht is voor de Setwerking, doch een zeer goed voorstel van [verzoeker] om zich te verdiepen in de materie, hebben wij nooit het voorgestelde document/dossier van [verzoeker] mogen ontvangen.

De praktijkdocenten zijn van mening dat [verzoeker], niettegenstaande zijn behoorlijke scores op de theorievakken, niet over de nodige motivatie en vaardigheden beschikt om productief te functioneren in een audiovisueel project als camera- en/of lichtverantwoordelijke. Tijdens de voorbije drie jaar heeft hij voldoende kansen gekregen om zijn motivatie te tonen, maar hij heeft daar te weinig gebruik van gemaakt.

De ombudsman, studentenbegeleider geeft volgende toelichting:

[Verzoeker] is een student met dyslexie, omwille van een ongeval was hij niet in staat om praktijken te volgen, hij wou toch een kans krijgen, omdat normaal gezien gemiste praktijken die voorbij zijn niet opnieuw kunnen georganiseerd worden, heb ik overlegd met het vakhoofd beeld over de mogelijkheden. Heb een nieuwe vergadering belegd met [verzoeker], zijn moeder en het vakhoofd beeld, er is een voorstel gedaan om [verzoeker] de kans te geven om toch de praktijken te laten doen.

[Verzoeker] wou de nodige medische ingreep aan zijn schouder uitstellen om via een tussenoplossing toch de kans te benutten om zijn praktijk af te kunnen werken.

Er is toen ook duidelijk gevraagd aan [verzoeker] of het camerawerk met een gekneusde schouder mogelijk zou zijn, daar is bevestigend op gereageerd.

De opdracht is doorgegeven, [verzoeker] heeft zich voorlopig laten inpakken met steunverband om dan op latere datum de nodige operatie te laten uitvoeren.

Met spijt moet ik nu vaststellen dat [verzoeker] op tal van opleidingsonderdelen niet is geslaagd.

De beroepscommissie neemt alle argumenten in overweging om een beslissing te nemen.

De bijlagen tonen duidelijk aan dat de student extra kansen heeft gekregen maar daar geen gebruik van heeft gemaakt. De beroepscommissie oordeelt dat er voldoende is geargumenteerd door de betrokken docenten om de cijfers niet te wijzigen.”

Dit is de tweede bestreden beslissing. Zij wordt aan verzoeker betekend bij brief van 5 juli 2016, verzonden op 7 juli 2016.

Eveneens op 5 juli 2016 zendt verzoeker een schrijven aan verwerende partij, met bijkomende toelichting en nieuwe argumenten. Bij brief van 8 juli antwoordt verwerende partij dat dit stuk is ingediend buiten de beroepstermijn van vijf kalenderdagen, zodat er geen rekening mee kan worden gehouden.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in de mate dat het is gericht tegen “het verzoek tot herziening van de examenbeslissing d.d. 28 juni 2016”, eensdeels omdat de Raad niet bevoegd is om kennis te nemen van een beroep ingesteld tegen een verzoekschrift op intern beroep uitgaande van de verzoekende partij zelf, anderdeels omdat verzoeker bij een dergelijk extern beroep geen belang heeft.

In zoverre dat met de als eerste bestreden beslissing aangeduid akte zou zijn bedoeld de initiële studievoortgangsbeslissing van 23 juni 2016, is het beroep volgens verwerende partij evenzeer onontvankelijk. Zij stelt, onder verwijzing naar artikel 46 van het examenreglement, dat het intern beroep derwijze is georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt niet meer in rechte aanvechtbaar is.

In haar wederantwoordnota gaat verzoeker niet nader in op de ontvankelijkheid of de voormelde excepties.

Beoordeling

In de aan de Raad voorgelegde stukken bevindt zich geen stuk dat de datum van 28 juni 2016 draagt. Het verzoekschrift op intern beroep is gedateerd op 27 juni 2016 en is door de instelling voorzien van een datumstempel op 29 juni 2016. 28 juni kan enkel de datum van de aanbieding ter post van de aangetekende zending van de brief van 27 juni zijn. Vormelijk is het beroep wat de eerste bestreden beslissing betreft onontvankelijk daar er geen stuk – laat staan een aanvechtbare beslissing – voorhanden is dat aan de omschrijving voldoet.

Voor zover verzoeker beoogde als eerste bestreden beslissing aan te duiden, zijn verzoekschrift op intern beroep (daargelaten de datum ervan), is het beroep evenzeer onontvankelijk. Een

dergelijk verzoekschrift is geen studievoortgangsbeslissing in de zin van de artikelen I.3, 69° en II.285 van de Codex Hoger Onderwijs, zodat de Raad ten aanzien van zo een procedurestuk geen annulatiebevoegdheid heeft. Overigens bedenkt de Raad samen met verwerende partij welk belang verzoeker zou kunnen hebben om de vernietiging van zijn eigen verzoekschrift te vorderen.

Indien verzoeker evenwel de intentie had zijn beroep te richten tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 23 juni 2016 – wat de Raad aannemelijk lijkt – dan dient de exceptie van verwerende partij te worden bijgevallen dat die beslissing uit het rechtsverkeer is verdwenen door de tussenkomst van de beslissing van de beroepscommissie. Immers, blijkens artikel 46 van het examenreglement van verwerende partij beschikt dit beroepsorgaan over volheid van bevoegdheid, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan de initiële studievoortgangsbeslissing uit het rechtsverkeer verwijdert, waardoor deze niet langer het voorwerp van een beroep bij de Raad kan uitmaken.

Het beroep is enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. De middelen

Enig middel

In een enig middel beroept verzoeker zich op de motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker brengt in herinnering dat hij ten gevolge van een ongeval een schouderletsel heeft opgelopen, waardoor hij gedurende een aantal weken de lessen niet kon bijwonen. Na telefonisch contact met de instelling was het in het bijzonder duidelijk, aldus verzoeker, dat hij aan een aantal workshops en praktijkoeferingen niet kon deelnemen. Hierop volgde volgens verzoeker een actieplan, dat per mail van 24 maart 2016 werd bevestigd.

Concreet formuleert verzoeker ten aanzien van de bestreden beslissingen de volgende grieven:

“.....”

Er wordt melding gemaakt dat [verzoeker] niet op de set-werking van woensdag 20 april aanwezig was. [Verzoeker] was wel aanwezig, hij heeft zijn les transmissie niet gevolgd. [Verzoeker] begrijpt de feedback niet dat zijn prestatie als onvoldoende werd ervaren. Wat ging er dan precies fout? Hij had niet het gevoel dat hij slecht functioneerde op de set.

.....

[Verzoeker] heeft de workshops van multicam niet kunnen volgen, het werd hem zelfs afgeraden om de workshops te volgen (zie kopie mail aan dhr. [N.] op 1 maart 2016 bij de brief bijkomende toelichting 5 juli 2016). Er is hier geen sprake van extra-oefeningen maar van een inhaaloefening.

.....

Inderdaad geen deelname aan extra-oefening wegens schouderfractuur.

.....

Geen aanwezigheid door schouderfractuur. Er werd ons tijdens het gesprek op 15 maart 2016 gemeld dat men ook niet meer kon uitschrijven?

De discussie die ik vooral wil aankaarten is dat [de verwerende partij] totaal geen rekening houdt met buitengewone omstandigheden. We zijn van mening dat als [verzoeker] zijn operatie niet had uitgesteld, hij wél de mogelijkheid zou hebben gekregen zijn vakken op een normale manier te herdoen. Nu hebben we de boodschap gekregen dat het beter is dat hij zich niet meer inschrijft. De heren [N.] en [A.] zijn zelfs van oordeel dat als [verzoeker] zich terug inschrijft voor zijn praktijkvakken, dat hij dan wel de beste in klas moet zijn. Die redenering kunnen we echt niet volgen. Zeker omdat hij de workshops van het tweede semester heeft gemist. We begrijpen dat docenten graag lesgeven aan super enthousiaste en super getalenteerde studenten, maar de realiteit is soms anders. Ook minder getalenteerde studenten hebben recht op een opleiding. Kortom de school was op de hoogte van het ongeval en er werd ons zelfs gemeld dat er geen mogelijkheid was om zich nog uit te schrijven voor bepaalde vakken. Wij hebben inschrijvingsgeld betaald om een opleiding te krijgen wat door het ongeval onmogelijk was en nu blijkt zelfs dat men [verzoeker] op basis van zijn tekorten afraadt om zich terug in te schrijven.

[Verwerende partij] is zwaar tekortgekomen. Enerzijds biedt de school geen alternatief voor gemiste praktijkoeferingen door een banaal ongeval dat iedereen kan overkomen. Anderzijds ontneemt ze de studiepunten van de student die hij nodig heeft om zich eventueel te heroriënteren. Het lijkt mij in de huidige situatie zelfs onmogelijk dat [verzoeker] nog op een objectieve manier kan worden beoordeeld.”

Verwerende partij kan de visie van verzoeker niet bijtreden, en maakt in de *antwoordnota* opmerkingen omtrent zowel de ontvankelijkheid als de gegrondeheid van verzoekers grieven. Zo argumenteert zij:

“Verzoeker erkent zelf in zijn verzoek tot extern beroep voor Uw Raad, feedback te hebben verkregen omtrent dit resultaat op 28 juni 2016, d.i. derhalve binnen de termijn om intern beroep in te stellen tegen de studievoortgangsbeslissing d.d. 23 juni 2016.

Nochtans heeft verzoeker er zich in zijn verzoek tot heroverweging, verstuurd op 28 juni 2016 (stuk III.A), toe beperkt om louter te stellen dat hij, ingevolge een schouderletsel, onvoldoende kansen zou hebben gekregen om ‘zijn praktijk’ voor te bereiden onder verwijzing naar de opleidingsonderdelen ‘[redacted]’, ‘[redacted]’ en ‘[redacted]’. De in hetzelfde verzoek tot heroverweging geformuleerde vraag tot feedback (“inzicht op de verschillende scores”) was inmiddels reeds achterhaald, minstens verkoos verzoeker vrijwillig om het feedbackmoment niet af te wachten en reeds intern beroep in te dienen,

Het is verweerster bovendien een raadsel om welke reden verzoeker, na het feedbackmoment van 28 juni 2016 niet minder dan 7 bijkomende kalenderdagen heeft gewacht om een aanvullende toelichting bij zijn verzoek te bezorgen. Deze aanvullende toelichting werd dan ook terecht niet in aanmerking genomen gelet op de [termijnoverschrijding], maar kón zelfs niet meer in aanmerking worden genomen gezien de departementale beroepscommissie reeds ettelijke dagen voordien, op 30 juni 2016, opnieuw was samengekomen met betrekking tot het initieel verzoek tot heroverweging van verzoeker.

Overeenkomstig vaste rechtspraak van Uw Raad geldt als algemene regel dat een klacht/middel die voor het eerst in het extern beroep bij Uw Raad wordt aangebracht, niet ontvankelijk is.

Verweerster meent dan ook dat verzoeker, gelet op de hierboven geschatste feitelijke omstandigheden, niet kan worden toegelaten om op ontvankelijke wijze andere grieven te ontwikkelen voor Uw Raad dan deze geformuleerd in zijn verzoek tot heroverweging, verstuurd op 28 juni 2016 (stuk III.A).

De enige ontvankelijke grief die door verzoeker werd geformuleerd in zijn verzoek tot heroverweging, verstuurd op 28 juni 2016 (stuk III.A), betrof derhalve dat hij, ingevolge een schouderletsel, onvoldoende kansen zou hebben gekregen om ‘zijn praktijk’ voor te bereiden onder verwijzing naar de opleidingsonderdelen ‘[redacted]’, ‘[redacted]’, ‘[redacted]’ en ‘[redacted]’.. In zoverre betrokken op voormelde onderdelen, valt deze grief samen met de nadien door verzoeker geformuleerde grief in diens extern beroep voor Uw Raad dat het departement [...] van verweerster totaal geen rekening zou hebben gehouden met buitengewone omstandigheden in zijnen hoofde.

Een aantal opmerkingen dringen zich dienaangaande nochtans op.

Zowel het door verzoeker ingestelde intern als nadien extern beroep betreffen een kritiek tegen de studievoortgangsbeslissing(en) waarbij verzoeker niet geslaagd werd verklaard en ettelijke opleidingsonderdelen dienden hernomen te worden. Hoewel verzoeker gewag maakt van buitengewone omstandigheden onder de vorm van een schouderletsel, betreft zijn verzoek niet de terugkeer van studiepunten uit het leerkrediet (zie stuk III.A evenals het verzoek d.d. 11 juli 2016 van verzoeker voor Uw Raad).

Ten gronde, en hoewel de departementale beroepscommissie hiermee in de motivering van haar beslissing (stuk n° III.D) ongetwijfeld verder is gegaan dan vereist ingevolge de

beperkte draagwijdte van de in het intern beroep geformuleerde grief, werd het door verzoeker behaalde resultaat, in totaal maar in het bijzonder voor alle opleidingsonderdelen waarvoor hij geen creditbewijs behaalde, in extenso gemotiveerd onder verwijzing naar 7 bijlagen.

Daarbij kan niet voorbijgegaan worden aan het feit dat het departement en de betrokken docenten van verweerster wel degelijk hebben getracht om rekening te houden met de omstandigheden waarin verzoeker zich bevond (schouderblessure) én ook zoveel als mogelijk een alternatieve regeling uit te werken. Verweerster verwijst uitdrukkelijk naar de verklaring van de ombudsman/studentenbegeleider (zie stuk n° III.D. p. 2 in fine) waardoor het relaas van verzoeker uitdrukkelijk wordt tegengesproken als zou verweerster

totaal geen rekening hebben gehouden met buitengewone omstandigheden:

- er is bij verweerster intern overleg gepleegd over de mogelijkheden om de “praktijk”-opleidingsonderdelen alsnog/opnieuw te organiseren voor verzoeker;
- ten gevolge daarvan is een vergadering met verzoeker en diens moeder belegd met een concreet voorstel om voormalde opleidingsonderdelen te organiseren;
- verzoeker was daarbij zelf bereid om in het licht van dergelijke oplossing zijn operatie uit te stellen en heeft daarbij bevestigd dat camerawerk met een gekneusde schouder mogelijk zou zijn.

Verzoeker betwist de uiteenzetting van de ombudspersoon niet eens in zijn verzoek voor Uw Raad, laat staan dat hij ze zou weerleggen...

Daarenboven blijkt uit de bijkomende toelichting en motivering die door de departementale beroepscommissie werd gegeven voor alle opleidingsonderdelen waarvoor hij geen creditbewijs behaalde (stuk n° III.D), dat het eindresultaat van verzoeker allerminst louter gereduceerd kan worden tot zijn schouderblessure en de daaruit volgende afwezigheden, wel integendeel. Zowel de motivering voor de verschillende opleidingsonderdelen als de algemene conclusie over het ontberen van de nodige vaardigheden en motivering om productief te functioneren in een audiovisueel project als camera- en/of lichtverantwoordelijke, spreken voor zich en behoeven geen verdere commentaar.

Alleszins wordt deze motivering, evenmin als de redelijkheid en de zorgvuldigheid van de genomen beslissing, geenszins in het gedrang gebracht door de summiere grieven die in het extern beroep voor Uw Raad door verzoeker worden aangekaart. In dat verband wenst verweerster er nog aan te herinneren dat de toetsing door uw Raad zich, krachtens haar eigen vaste rechtspraak, beperkt tot de legaliteit van de bestreden beslissing: uw Raad onderzoekt derhalve enkel of de beslissing op regelmatige wijze is tot stand gekomen en of ze niet kennelijk onredelijk is.

Het enige middel is dan ook ongegrond.”

In zijn *wederantwoord* gaat verzoeker vooreerst in een chronologisch overzicht nogmaals in op een aantal feitelijke gegevens, waarbij onder meer wordt betwist dat de mogelijkheid tot terugval van leerkrediet niet zou zijn besproken. Verzoeker stelt dat hem

werd meegedeeld dat een dergelijke teruggave niet mogelijk was, en dat hij evenmin kon uitschrijven. Verder stelt verzoeker dat er concrete afspraken werden gemaakt met het vakhoofd Beeld en met de ombud.

Het gesprek van 28 juni 2016 heeft, nog steeds volgens verzoeker, geen beter inzicht geboden in hoe de examencijfers tot stand zijn gekomen, en onmiddellijk daaropvolgend is het intern beroep ingesteld, waarbij er geen tijd meer was om de tekst van dat intern beroep nog aan te passen naar aanleiding van het gesprek.

Daarnaast zet verzoeker uiteen dat verwerende partij ten onrechte geen rekening meer heeft gehouden met de elementen in de brief van 5 juli 2016, die volgens verzoeker moeten worden gezien als een bijkomende toelichting bij het intern beroep. Het tijdsverloop tussen een en ander schrijft verzoeker toe aan zijn emotionele toestand.

Ten gronde argumenteert verzoeker nog het volgende:

Als we het PV van 30 juni 2016 nalezen, moeten we vaststellen dat de gegeven resultaten onvoldoende gemotiveerd worden :

1. [REDACTED] (8 op 20, [J.A.])

De enige setwerking die [verzoeker] heeft kunnen doen was die van 18 tot en met 22 april 2016. In tegenstelling tot wat er beweerd wordt, was [verzoeker] de ganse periode aanwezig. Hij is op 20 april 2016 niet naar de lessen transmissie en beeldpostproductie geweest maar heeft er voor gekozen om op de set aanwezig te zijn. [Verzoeker] heeft tijdens deze setwerking geen negatieve reacties ervaren. Ook hier wordt er weinig argumentatie gegeven van wat er fout was gegaan, wat er beter kon. We willen hier ook wel melden dat gastdocent zelf maar even op de set aanwezig was. [Verzoeker] heeft zich volledig ingezet om de werking van de set tot een goed einde te brengen. Hij is zelfs nog materiaal gaan oppikken in Rumst. Dit duidt toch wel aan dat er toch enthousiasme en motivatie was om de film samen met het team tot een goed einde te brengen. Maar deze feedback heeft [J.A.] waarschijnlijk niet gekregen.

2. [REDACTED] (6 op 20 — 5 op 20 [M.N.])

In het PV spreekt men over een extra kans. [Verzoeker] heeft door zijn ongeval de workshops gegeven door [M.N.] niet kunnen volgen. De twee sessies van 12 en 15 april waren als alternatief bedoeld voor de gemiste workshops. Op 12 april heeft hij in de voormiddag met de multicam mogen oefenen maar dit was zonder enige begeleiding of voorstel tot oefening. Dit kan toch niet beschouwd worden als kwalitatief op hetzelfde niveau als een workshop krijgen van dhr. [N.]. De tweede dag was samen met de eerstejaars AK. Ook hier geldt dezelfde commentaar. Verder wensen wij hier ook te melden dat [verzoeker] voor dit vak aan de heer [N.] de vraag (zie mail 29 februari) gesteld heeft om tijdens de workshops aanwezig te mogen zijn. Het antwoord was hierop

negatief. Als [verzoeker] totaal niet gemotiveerd zou zijn geweest dan had hij die vraag nooit gesteld.

3. [ ] (5 op 20, [D.D.D.])

Hier spreekt men van een onvoldoende voor het eerste werkcollege (november), hoe groot was die onvoldoende? Het ging hier over groepswerk. Zijn medestudent die in dezelfde groep zat, is wel geslaagd. Erg transparant is dit allemaal niet. In welke mate had hij dit tekort kunnen ophalen als hij de extra oefening/opleiding tussen 24 februari t.e.m. 26 februari 2016 had kunnen volgen? Er werd ook geen enkel alternatief aangereikt.

4. [ ] (0 op 20 , [J.D.R.])

Deze leerkracht geeft gewoon een nul met als motivatie dat [verzoeker] niet aanwezig was door de schouderfractuur. Hij verwijst naar het feit dat [verzoeker] ook niet aanwezig was op de klassikale visie en feedbackmomenten. Zijn afwezigheid hier is wel degelijk gedekt door een doktersattest. Op het moment van ons gesprek op 15 maart 2016, werd ons verteld dat [verzoeker] zich voor geen enkel vak nog kon uitschrijven. Zo komt men wel heel makkelijk tot tekorten.

5. [ ] (9 op 20, [J.A.])

Het argument dat men hier aanhaalt dat men de stage verzet heeft zodat [verzoeker] aanwezig kon zijn op de Pitch, is volgens ons geen speciale tegemoetkoming voor [verzoeker]. Dit doet men voor alle studenten van het [departement] als er conflicten zijn in de agenda's. Het argument aangehaald in bijlage 4 en 5, kan eerder gezien worden als nonchalant. Het document was klaar en werd na de opmerking direct terug doorstuurd. Welke interpretatie die je hieraan wil geven is zeer subjectief.

We wensen even een zijdelingse opmerking te maken in verband met de hulp van de andere studenten voor de solo. We kunnen u meegeven dat 1 persoon het gewoon heeft laten afweten. Aan diezelfde persoon had [verzoeker] lampen ter beschikking gesteld. De lampen werden op de afgesproken datum niet teruggegeven. [Verzoeker] is deze lampen op de dag dat hij zijn film aan het draaien was, zelf moeten gaan oppikken. Dit duidt enkel maar aan dat [verzoeker] wel degelijk de teamplayer is, hij deelt zijn materiaal. Dit kan van de andere persoon niet gezegd worden.

6. [ ] (11 op 20, [M.N.])

Punt is genoteerd.

7. [ ] (6 op 20, [J.A.] en [M.N.])

Iedereen kan ziek worden, spijtig genoeg in de context waar [verzoeker] nu in zit, kwam dit slecht uit en wordt dit feit als een argument gebruikt dat hij niet gemotiveerd zou zijn.

8. Ombudsman ([D.K.])

In het PV vergeet de ombudsman te vermelden dat de beslissing om de operatie uit te stellen en [verzoeker] tijdelijk rond te laten lopen met een steunverband, genomen werd omdat het volgens hem niet mogelijk was om studiepunten uit te schrijven. We meenden begrepen te hebben dat er niet veel andere alternatieven waren. Deze opmerking gaat volgens ons ook niet op voor de workshops die werden gegeven in de periode februari tot en met de paasvakantie, zijnde Human Interests en Reportage 2, voor die periode is er een doktersattest.

Conclusie met betrekking tot het PV van 30 juni 2016 :

- We kunnen enkel [vaststellen] dat de tekorten die [verzoeker] heeft opgebouwd niet duidelijk worden gemotiveerd. We kunnen alleen maar veronderstellen dat hij in [het] eerste trimester onvoldoendes heeft gehaald en dat door de gekende omstandigheden deze onvoldoendes niet konden opgehaald worden. Dit feit breekt hem nu zuur op.
- Men spreekt in het PV over een tekort aan motivatie. Dit hebben wij hierboven al met een aantal feiten willen weerleggen. Daarbij komt nog dat [verzoeker] in de voorbije jaren op het [departement] nauwelijks lessen gemist heeft ondanks het niet zo evidente reistraject [woonplaats-verwerende partij]. Het is niet omdat een persoon nors en teruggetrokken is en niet direct de leiding neemt dat hij niet gemotiveerd zou zijn om een opleiding Beeld tot een goed einde te brengen. Hij komt in de eerste plaats naar het [departement] om cameratechnieken te leren wat spijtig genoeg door het ongeluk in het tweede semester onmogelijk was.
- We zijn van oordeel dat het onterecht is dat de praktijkdocenten hem nu enkel beoordelen op het eerste trimester, en zoals reeds gesteld is ook dat niet duidelijk. Ze concluderen dat hij niet gemotiveerd zou zijn en maken een her-inschrijving door hun subjectieve uitspraken op 28 juni 2016 quasi onmogelijk.
- We menen dat op deze wijze het materiële motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel geschonden zijn.”

Beoordeling

De Raad wil vooreerst stellen dat hij er begrip voor kan opbrengen dat de materie omtrent administratieve beroepen complex kan voorkomen, en dat de termijnen in dit contentieux inderdaad kort zijn. Het kan gewis worden aangenomen dat deze vaststellingen de ene verzoekende partij al voor grotere hindernissen plaatsen dan een andere. Dit neemt evenwel niet weg dat er voldoende toegang is tot gespecialiseerde juridische hulp voor diegenen die menen een beroep (hetzij intern, hetzij bij de Raad) niet op eigen kracht te kunnen instellen. De Raad kan welwillend zijn in de lezing en interpretatie van de middelen die een verzoekende partij opwerpt en kan bijvoorbeeld begrijpen dat de precieze juridische term die een middel beoogt te omschrijven niet geheel sluitend is, maar de Raad kan daarbij, zijn decretale opdracht en de rechten van verdediging van de verwerende partij in acht genomen, niet voorbijgaan aan de procedurevoorschriften of van de regels die op een rechtscollege van toepassing zijn.

Dat de beroepstermijnen kort zijn, is bovendien een bewuste keuze van de decreetgever geweest, mede omdat van het rechtszekerheidsbeginsel in het licht waarvan het noodzakelijk is dat snel duidelijk wordt of een studievoortgangsbeslissing al dan niet wordt aangevochten. Ook de verzoekende partij heeft er ten andere, gelet op de nakende tweede examenkans of de aanvang van het volgend academiejaar, alle belang bij dat een betwisting omtrent een

studievoortgangsbeslissing spoedig haar beslag krijgt. De beroepstermijnen van de Codex Hoger Onderwijs zijn bovendien van openbare orde, zodat zij strikt dienen te worden toegepast.

Een en ander brengt de Raad er vooreerst toe vast te stellen dat verwerende partij terecht met de bijkomende grieven in het intern beroep, zoals vervat in de brief van 5 juli 2016, geen rekening meer heeft gehouden. Deze grieven – die verzoeker omschrijft als ‘bijkomende verduidelijking’ en niet als klacht – zijn ingediend buiten de vervaltermijn van vijf werkdagen waarover verzoeker krachtens artikel II.283, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs beschikte om zijn intern beroep in te stellen. Dat de bestreden beslissing (die ondertussen overigens reeds was genomen) daarop niet antwoordt, kan aan die beslissing niet worden tegengeworpen. De grieven die verzoeker thans – in het verzoekschrift of in zijn wederantwoordnota – op die elementen steunt, zijn niet ontvankelijk.

Een tweede beginsel dat de Raad in herinnering wil brengen, is dat de verzoekende partij voor de Raad geen nieuwe middelen kan opwerpen die zij niet eerst aan de interne beroepsinstantie ter beoordeling heeft voorgelegd, ten ware het een middel betreft (i) dat raakt aan de openbare orde, (ii) dat steunt op een stuk waarvan verzoeker pas met de beslissing op intern beroep kennis heeft kunnen nemen of (iii) dat gericht is tegen de beslissing op intern beroep (bijvoorbeeld de formelemotiveringsplicht of de rechtsgeldige samenstelling van het beroepsorgaan). *A fortiori* kan een verzoekende partij in de wederantwoordnota geen middelen voor het eerst opwerpen, die niet in het verzoekschrift waren vermeld.

Met andere woorden, behoudens de uitzonderingen hiervoor vermeld, bepaalt de verzoekende partij de contouren van het geschil door wat zij in het raam van het intern beroep doet gelden.

Toegepast op deze zaak, betekent dit dat verzoeker in zijn intern beroep voor de opleidingsonderdelen ‘[redacted]’, ‘[redacted]’ en ‘[redacted]’ heeft opgeworpen dat hij inzicht verlangt in de scores die zijn gegeven, wat de Raad begrijpt als een beroep op de formelemotiveringsplicht. Aan het intern beroep een zo ruim mogelijke lezing gevend, kan de Raad ook aannemen dat verzoeker zich heeft (willen) beroepen op het redelijkheidsbeginsel omwille van zijn fysiek letsel.

De Raad kan er daarbij evenwel niet omheen dat het intern beroep geen enkele vermelding van – laat staan kritiek op – de andere opleidingsonderdelen bevat waarvoor verzoeker geen credit

behaalde, met name: ‘.....’, ‘Reportage 2’, ‘.....’ en ‘.....’. Verzoeker vermag niet het voorwerp van het geschil in de huidige procedure uit te breiden tot deze opleidingsonderdelen, wat hij wel doet in zijn wederantwoordnota. De grieven die in dat procedurestuk worden ontwikkeld tegen andere opleidingsonderdelen dan ‘.....’, ‘.....’ en ‘.....’ zijn dan ook onontvankelijk.

De algemene kritiek dat verwerende partij geen rekening heeft willen houden met de buitengewone omstandigheden waarin verzoeker zich omwille van zijn ongeval bevond (zorgvuldigheidsbeginsel en redelijkheidsbeginsel), kan niet worden bijgevallen. Uit de voormelde beginselen vloeit immers niet voort dat de instelling bij het toekennen van het examencijfer *ipso facto* rekening dient te houden met een (tijdelijke) ongeschiktheid van de student: de instelling dient te beoordelen of de student de beoogde kennis, competenties en vaardigheden in voldoende mate heeft verworven. Een student die – bij wijze van voorbeeld – tijdens een periode van permanente beoordeling gewettigd afwezig is geweest wegens ziekte, kan aldus geen aanspraak maken op een slaagcijfer. Zijn afwezigheid is hem dan weliswaar niet te verwijten, maar dit betekent niet dat hij blijk heeft gegeven van de vereiste kennis, competenties en vaardigheden. Wél mag van een instelling worden verwacht dat zij, in de mate van het mogelijke en het haalbare, faciliteiten voorziet opdat een student die in bijzondere omstandigheden verkeert, aan de lessen en opdrachten kan deelnemen.

Verzoeker overtuigt niet dat verwerende partij aan die laatste verwachting te kort is geschoten. Uit de voorgelegde stukken blijkt onder meer dat verzoeker arbeidsongeschikt is verklaard tot 1 april (mail van verzoeker van 29 februari 2016), dat deelname aan de workshop geen valabele oplossing bood (mail van de docent van 1 maart 2016) en dat verzoeker de keuze heeft gemaakt om zich voorlopig ‘te laten oplappen’ en dat inspanningen zijn gedaan om praktijkoefereningen in te halen (mail van verzoekers moeder van 24 maart 2016). Uit andere contacten tussen partijen blijkt dat bijkomende oefenmogelijkheden om praktische redenen soms moeilijk aan te bieden waren, maar dat ook dan naar alternatieven is gezocht (bijlagen 2 en 3 bij de bestreden beslissing). In de mate dat bij die alternatieven mogelijk niet dezelfde ondersteuning of begeleiding kon worden geboden, brengt dit de Raad niet tot de overtuiging dat verwerende partij onzorgvuldig heeft gehandeld. Overigens stond het verzoeker vrij om, rekening houdend met de concrete omstandigheden, alsnog te beslissen niet aan de examens deel te nemen *c.q.* geen cijfer voor de permanente evaluatie te vragen op grond van zijn tijdelijke ongeschiktheid.

Wat het opleidingsonderdeel ‘[redacted]’ (examencijfer 8/20) betreft, motiveert de bestreden beslissing het volgende:

“[redacted] [J.A.]:

Elke student van 2 Beeld krijgt de gelegenheid om de collega's van 3 beeld te assisteren op een volwaardige filmoefening. [Verzoeker] heeft zich kandidaat gesteld op de oefening van 18 t.e.m. 22 april.

Op woensdag 20 april was hij afwezig op de set zonder vervanging -> zie bijlage 1. Zijn prestatie en assistentiewerk wordt ook door de studenten van 3 beeld als onvoldoende ervaren.”

In zijn verzoekschrift luidt de enige kritiek van verzoeker dat hij op 20 april wel aanwezig was, en dat hij de feedback niet begrijpt dat de prestatie onvoldoende was. Hij stelt niet te weten wat er precies fout ging.

Daargelaten de discussie of verzoeker nu al dan niet aanwezig was (het een noch het ander blijkt uit enig stuk dat wordt voorgelegd), is het de Raad ook na de toelichting in de bestreden beslissing nog steeds geheel onduidelijk hoe het examencijfer tot stand is gekomen. Met name blijkt niet waarop verzoeker werd gequoteerd, welke (deel)quoteringen hij heeft bekomen en of en zo ja hoe zijn beweerde afwezigheid op het examencijfer een invloed heeft gehad. De ECTS-fiche vermeldt overigens ook geen evaluatieform. In de mate dat het middel gesteund is op de formelemotiveringsplicht is het gegrond.

Inzake het opleidingsonderdeel ‘[redacted]’ (examencijfer 9/20) luidt de bestreden beslissing:

“[redacted] [M.N.]:

Op 12 en 15 april heeft [verzoeker] extra kans en tijd gekregen voor extra Multicamera-oefening.

Met deze extra dagen heeft hij zelfs meer dan de anderen van zijn groep, gelegenheid gekregen om de multicamera te beoefenen ->Zie bijlage 2.”

Ook hier moet de Raad vaststellen dat op geen enkele wijze aan verzoeker of aan de Raad inzicht wordt geboden in de quatering, noch wat er precies is beoordeeld, noch hoe. Overeenkomstig de ECTS-fiche bestaat de beoordeling voor 50% uit permanente evaluatie en voor 50% uit een vaardigheidsproef. Van geen van beide beoordelingen ligt enig stuk voor. Ook in dit opzicht is het middel gegeerd wat de motiveringsplicht betreft.

Met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘_____’ (examencijfer 0/20) ten slotte, stelt de bestreden beslissing het volgende:

“_____ [J.D.R.]:

Geen deelname t.g.v. van [de] schouderfractuur, doch ook afwezig tijdens de klassikale visie- en feedbackmomenten -> zie bijlage 2bis.”

Blijkens de ECTS-fiche wordt dit opleidingsonderdeel beoordeeld aan de hand van permanente evaluatie. Een nulscore lijkt in die omstandigheden enkel te verantwoorden wanneer de student doorheen de hele periode geen beoordeelbare prestaties heeft geleverd. Dit is ook wat de bestreden beslissing (summier) motiveert, namelijk “geen deelname”. De afwezigheid wordt door verzoeker niet tegengesproken: hij stelt enkel dat deze gewettigd was door een doktersattest. In de mate dat verzoeker aldus enkel lijkt te bewijzen dat hij hetzij niet meer kon uitschrijven hetzij geen leerkrediet kon terugkrijgen, is het middel ongegrond: verzoeker kan omwille van zijn afwezigheid geen aanspraak maken op een examencijfer en dus ook niet op een hoger cijfer dan de toegekende 0/20, laat staat een credit.

Wel lijkt het de Raad *prima facie* en zonder zich desbetreffend ten gronde uit te spreken, zo te zijn dat indien verzoeker wat betreft het opleidingsonderdeel ‘Human Interest’ over een medisch attest zou beschikken dat zijn afwezigheid (of gebrek aan deelname) gedurende de periode van permanente evaluatie wettigt, hij een procedure kan instellen tot terugvordering van het aan dit opleidingsonderdeel verbonden leerkrediet, nu er geen tweede examenkans voor openstaat. Daarvoor staat verzoeker desgevallend een afzonderlijke procedure bij de Raad ter beschikking.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing in zoverre zij betrekking heeft op de examencijfers voor de opleidingsonderdelen ‘_____’ en ‘_____’.**
- 2. Het bevoegde orgaan neemt een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 19 augustus 2016.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 augustus 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jean Goossens bijzitter

Daniël Cuypers bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder